

71824 C

LVCERNA

INQVISITORVM HAERETICAR
prauitatis R. P. F. Bernardi Comensis ordinis
prædicatorum, ac Inquisitoris egregij, in qua
summatim continetur, quicquid desidera-
tur ad huiusce Inquisitionis san-
ctum munus exequendum.

Mediolani apud Valerium & Hieronymum
fratres Metios ann. S. M. D. LXVI.

IO. ANT. DE COMITE

Impia qui sacro quarendi munere prestat
Crimina serpentis turpiter hareseos
Prævia si fuerit tibi clara lucerna tenebris,
Tunc poteris sanctam cernere iustitiam.
Hæc etenim radys totum splendet in orbem,
Et tua luminibus lumina clara feres.

F. A.

Qui contra hæreticos quarendi munere sancto
Fungaris, a recto cedere non poteris:
Nec tenebris unquam tantillum offendere cecis,
Qualibet implexa tu gradiare uia
Ista lucerna tuis fuerit si prævia plantis,
Quæ tibi præfulgens lumina clara dabit.

F. A.

Abdiderim latebris quamuis me tempore multo,
Attamen ipsa mea luce lucerna uocor.

2
Biurationis forma, & qualiter debeant abiurare hæretici redeuntes ad unitatem ecclesie colligitur. i. q. 7. quotiens cordis. & c. saluberrimum. & de conse. di. 2. ego Berengarius.

- 2 Abiurare tenetur quicumque hæreticus, uel suspectus, aut infamatus de hæresi, sed & fautor aut defensor hæreticorum, si uult redire, & euadere penam mortis. c. ad abolendam. de hæreticis. ibi, presenti nihilominus. & c. ut officium. extra. eo. ti. lib. 7. facit. c. accusatus eisdem ti. & lib. in prin.
- 3 Tales possunt compelli ad abiurandum, ut dicit Panor in glo. sponte. d. c. ad abolendam. Facit glo. in uerbo. cautelam. 11. q. 3. c. cum aliquis.
- 4 Abiurationem hanc potest recipere inquisitor sine diæcesano, quod bene notabis. ar. opti. in. d. c. ut officium. s. si quis uero. & glo. ibi in uerbo. consuevit. probatur etiam, quia ordinarius id potest. d. c. ad abolendam. ubi supra. cum ergo inquisitor sit delegatus. c. per hoc. & c. ne aliqui. eodem ti. li. 6. & delegatus potest quicquid potest ordinarius in causa sibi delegata, quia gerit uices delegantis. cap. sane. quia. de offi. delegati. sequitur q. inquisitor potest eam recipere per se. Confirmatur quia hoc non est de illis prohibitis, quæ non potest inquisitor sine diæcesano, neque econuerso, per cle. i. extra. eo. ti. quia quod de uno hic prohibetur, de alio. permittitur. 25. di. qualis. de præsumpt. c. nonne. & glo. ibi in uerbo. tacendo. Facit. 15. q. 3. c. ex eo. ff. de iudi. cum prator. 23. q. 2. latorem.

1 Absolvere potest inquisitor suos cruce signatos a ceteris multis, & eorum vota commutare, ut patet in privilegio, quod incipit. Malitia huius temporis. De hoc habetur etiam infra. indulgentia. §. 2. 3. 4.

2 Absolvere potest inquisitor per se hereticos vel suspectos de heresi, qui abiurata prius heresi, redire volunt ad unitatem ecclesie, & eis penitentiam imponere, prout similibus iniungi consuevit. d. c. ut officium. & glo. in verbo. contra eos. cle. i. eo. ti. Idem dominus Car. Zab. super d. cle. i. versi. duro. quaesito quinto, ubi ad hoc plures oppiniones contrarias adducit, & tandem concludit, standum esse cum praedicta glo. quia vitanda est in iuris correctio. de elec. c. cum expediat. lib. 6. C. de testa. Sancimus.

Aliqui tamen, & forte melius, intelligunt, quod inquisitor per ista iura potest absolvere. i. liberare ex toto, aliquem infamatum de heresi, qui tamen innocens reperiatur, sed quod non possit penitentiare redeuntem hereticum ad fidem, sine diocesano, quia, secundum istos, sententia qua imponitur penitentia pro heresi, dicitur contra eos: unde ad hoc. d. Car. Zab. in d. quaesito quinto in fi.

3 Aduocatis prohibetur ne praestent auxilium, consilium, vel favorem hereticis vel eorum fautoribus & defensoribus. c. si adversus. extra. eo. imo in officio contra hereticos vel de heresi suspectos potest procedi sine aduocatorum strepitu. c. fi. extra. eo. lib. 6. in prin. Aduocati. n. non admittuntur in causis ubi proceditur simpliciter & de plano. Gemi. super d. c. fi. eisdem. ti. & lib.

4 Aduocare potest inquisitor quoslibet peritos, & eis

3
iungere potest in uirtute obedientia, ut et in se-
rendis sententiis assistant, & consilium opportunit
præbeant. c. ut commissi. eisdem. ti. & lib. Relinqu
tur arbitrio et discretioni inquisitoris conuocare quos
uoluerit & quando uoluerit. Gemi. super. d. c. ut
commissi. §. Aduocandi. Non intelligitur de quo
libet literato, puta medico, sed de theologis, canon
stis, & legistis. Gemi. idem in uersis. Quæro quib
dicatur hic peritus.

3 Debet autem iurisperitus sic uocatus esse in consili
is cautus, in patrocinando fidelis, in iudicando tica
sus. Nec debent tales sic uocati exigere salari
um, cum negotium fidei quisque defendere teneatur.
II. q. 3. nolite. el. 2. Gemi. ibidem in uersis. quæro
an gratis.

4 Nota tamen quia iudex non tenetur sequi consili
um, quamuis lex dicat q̄ faciat de consilio. Panor.
in. c. cum in ueteri. de elec. in glo. in tractatu.

1 Appellationis beneficium expresse est interdictum
hæreticis & eorum fautoribus & defensoribus. c.
ut inquisitionis. eo. ti. li. 6. Confirmatur in constitu
tione Federici, quæ incipit. Comissi nobis. Ad idē.
ele. sape. de uerb. signi. cum in negotio hæreticæ pra
uitatis possit procedi simpliciter, et de plano, & abs
que iudicii strepitu & figura. c. si. eo. ti. lib. 6. pra
terea in crimine læsæ maiestatis non appellatur, ut
probatur per Angelum in tractatu maleficiorum.
clausula præsentis Cui & appellante. col. 3. post il
lud. Et nota per. d. l. non tantum. cum ergo crimen
hæresis equiparetur crimini læsæ maiestatis, ut di
cit dominus Car. Zaba. in cle. ex gravi. de usuris.

quæ sit. 22. & Io. de Imola in d. cle. ex graui. super
glo. si. & Ange. in prædicto tractatu. clausula. che
hai tradito la patria. col. 3. in si. imo sit grauius &
uergentis. de hæreticis. sequitur q. nec in crimine hæ
resis debeat appellari. *argulou obuap* *argulou*

2 Quidam tamen dicunt, ut Gemi. in d. c. ut inquisi
tionis. q. hæreticis & eorum fautoribus tantummo
do est interdicta appellatio a sententia diffinitiuâ,
uel post sententiam diffinitiuam, non autem ab in
terlocutoria seu a grauamine facto in processu. Do
minus autem Cur. Zab. in cle. sape. de uerbo. signi
in col. 2. ibi. De nouo oppo. sen. in nouo contrayio. ibi.
Ad sciendum dictu q. index fortius in summaris qua
in alijs causis reiciet appellationes. causa differen
di iudicium, seu frustandi, aut protelandi litem, uel
causa subterfugij factas, etiam reprobatas a iure.

3 Quid autem operetur remotio appellationis, do
minus Ioânes Bertachinus in suo repertorio, in uerbo.
clausula. appellatione remota; dicit q. operatur hoc,
quia iudex a quo non tenetur appellationi deferre.

4 Remotio appellationis tres operatur effectus, ut di
cit Panor. in c. pastoralis. de appel. in glo. prima. in
pri. q. & not. c. ut debitus. eo. ti. Et confir. hosti. in
summa. ti. de appel. s. quomodo decre. ut debitus. uer.
priuaticatores legis ibi quarto, & ibi quinto.

Primus effectus est, q. ubi proceditur appellatione
remota, iudex a quo appellatur, non tenetur appel
lationi deferre, unde talis appellatio non suspendit
iurisdictionem eius. Secundus effectus est quia in
dex non deferens huic appellationi, quantumcunq.
probabili, nõ panitentiatur, ex quo a iure non indul

4

getur expresse, quia hoc fecit auctoritate iuris, ergo non peccauit. 23. q. 4. qui peccat. & l. gratus. C. de adul. Tertius effectus est respectu attentatorum post appellationem, quia non reuocabantur per uiam nullitatis, licet per superiore possint reuocari potius per uiam querelae quam per uiam nullitatis. Videas hos effectus per Panor. positos in d. c. pastoralis ubi supra, & alios plures positos per eundem Panor. in d. c. ut debemus.

5 Nota tamen secundum eundem Panor. in d. c. pastoralis ubi supra, ibi. Ad secundam questionem quod omnis appellatio expresse a iure approbata, uidetur permissa, licet iura non loquantur, quando appellatio est remota: exemplum, ut in c. significatores. R. Solus fur. de rescript. c. si. quia grauen uidetur notorium & per consequens nihil debet operari remotio appellationis, & pro hoc uide notabile glo. m. c. ex tunc q. de rescript. poli. quae dicit quod remotio appellationis non impedit appellationem, quando quis manifeste grauatur.

6 Et quia interdum contingit quod in officio inquisitionis aliqui cauilliose appellant, ut processum inquisitionis impediant, seu retardent, uel ipsum inquisitorem confundant, ideo malitia talium uolens obuiare, & ut inquisitor sciat quid in similibus agere debeat, ut a talibus cauillationibus se defendat, aliqua notabilia circa materiam appellationis hic subnectere curauimus, prout diuersimodum in locis reperi & collegi. Primum notabile est, quod si quis appellat a suspecto iudice, ille index non debet propterea dimittere e quin procedat, quia primo est proponenda recusatio, & si index eam non admittit, si sit iusta, tunc est appellandum. Haec in glo. in uerbo debuisset. c. non in. de appel.

1 4

Confir. Panor. idem in prin. ibi. Not ultimo.
Secundum notabile est q. appellans cogitur recedere
ab appellatione legitima, quando iudex reuocat gra-
uamen. cum cessante. de appel. c. si a iudice. eo. xi. li. 6
in fi. uide ad hoc Gemi. in. c. ut supra. eo. rit. ibi. Sed
quero an iudex. Ad hoc facit glo. fi. in. c. ex parte tua
eo. ti. confir. Panor. in. d. c. cū cessante. in prin. ubi di-
cit q. in reuocatione interlocutoria. Et cause reas-
sumptione non exigitur partium consensus.
Tertium notabile est q. iudex uolens reuocare gra-
uamen. et corrigere errorem suum sine ipsius pre-
iudicio. et sue iurisdictionis. debet dicere. ego non
credo te grauasse. Et si in aliquo te grauauis. illud re-
uoco. Et hoc in glo. d. c. cum cessante. ibi. Aduertat qua-
liter corrigat errorem suum. Sed Panor. ibidem. in.
d. c. ubi fi. dicit. q. si iudex in ueritate ipsum grauau-
erat. non debet mentiri. dicendo. non credo te grauaf-
se. sed poterit uti aliis duplicibus uerbis. ad saluan-
dum decorem suum. iuxta notata in. c. qualiter. Et
quando. et primo. de accusa. Quartum notabile est.
quia ad hoc q. appellatio ante sententiam diffinitiuā
sit ualida. decem requiruntur quæ enumerat. Ar-
chi. in. c. Non ita. 2. q. 6. quorum si unum defuerit.
appellatio non ualebit. Primum est causa grauami-
nis illati uel comminati. Secundum q. sit legitima.
Tertium q. sit uera. Quartum q. sit expressa. Quin-
tum q. non fuit admissa sua petitio. Sextum q. ideo
quia non admittebatur extitit appellatum. Septimū
q. fiat in scriptis. Octauum q. petantur apostoli.
Nonum q. si appellatus hoc petierit. ueniat instru-
ctus appellans. Decimum q. fiat infra decem dies.

5

*Hec omnia. Archi ubi supra, quæ omnia probat ibi
dem. Quintum notabile est q̄ iudex a quo appella-
tur, potest præfigere terminum convenientem ipsi
appellanti ad prosequendam appellationem, conside-
rata tamen locorum distantia, negotii & persona-
rum qualitate. glo. in uerbo. præfixerit. c. personas.
eo. ti. c. cum sit Romana. eo. ti. c. peruenit. eo. tit. &
glo. ibi. in uerbo compellas. in. c. consuluit. ibi. illos au-
tem. & glo. ibidem in uerbo. coge. in. c. sepe contin-
git. eo. ti. ibi. quia tamen. & glo. ibi. in uerbo. obtine-
at. in. c. adhuc. el. 2. eo. ti. confir. Panor. in. d. x. perso-
nas. in. prin. & in. d. c. cum sit Romana. in. prin. & in
c. ad auxas. eo. tit. confir. etiam. Gemi. in. c. cum appel-
lationibus. eo. ti. lib. 6. in. §. si uero in prima col.
Sextum notabile est q̄ etiam iudex qui non detulit
appellationi, potest statuere tale terminum ipsi appel-
lanti, ut sub excommunicationis pena hæc. Guil. in. spec.
ti. de appell. §. sequitur uidere. in forma. Confir. Ge-
mi. in. d. c. cum appellationibus. post prædicta ibi. Sed
quid. econuerso. Et in. c. eisdem. ti. & li. §. in quibus.
ibi. sed nunquid. Septimum notabile est q̄ iudex a
quo appellatur, præfigendo terminum ad prosequen-
dam appellationem, non dicitur deferre appellationi
glo. est singularis in uerbo remittenda. d. c. cum appel-
lationibus. Confir. Panor. in. d. cum causa. de. sen. &
re. iudi. in. prin. in secundo notabili, & in. c. oblata. de
appel. in. prin. in secundo notabili. Octauum notabi-
le est q̄ elapso termino præfixo a iudice a quo ipsi ap-
pellanti, etiam si iudex detulerat appellationi, si ap-
pellans non fuerit prosecutus ipsam appellationem,
ex tunc iudex ipse a quo fuerat appellatum, procedo*

in causa. Hac in glo. in uerbo. ex tunc. d. o. personas.
& in d. c. peruenit. & in d. glo. compellas. & in d. c.
consultus. & in d. glo. in uerbo. coge. & in c. repro-
bensibilis. eo. ti. ibi. si uero. & ibi in glo. in uerbo.
tunc episcopus. in c. ad aures. eo. sit. & in c. cum spe-
ciali. eo. ti. in glo. in uerbo. terminum. & in c. cum
causa. de sen. & re iudi. in glo. prima. & ibi. Panor.
diffuse. Imo ipse terminum sic prefixus a iudice.
erit loco peremptorii. & a se peremptorie uocatus
non negetur. d. c. sepe contingit. & in d. glo. obtineat.
et glo. si d. c. personas. & in d. glo. prima. d. c. com. cau-
sa. Nonum notabile est q. notanda est una bona li-
mitatio circa predicta. quia iudex a quo appellatur
est. potest quidem prefigere terminum ad prosecu-
endam appellationem. hoc est ad arripendum uer. ut
ad se presentandum superiori ad quem est appella-
tum. ut dicit glo. in uerbo. expectatio. c. ex insinua-
tione. de appel. & glo. in uerbo. Recisus. c. cum sit
Romana. eo. ii. circa medium ipsius glo. non tamen
potest prefigere terminum. & artare appellatorem
ad finiendum uel ad redeundum cum literis impe-
tratis. quia hoc esset imponere legem superiori. i. do-
mino. Papa. d. c. ex insinuatione. & glo. ibidem in
uerbo. reuersa. Confir. Panor. ibidem. Decimum no-
tabile est ad obiciendum fraudibus. cu. plerumque ap-
pellatur causa differendi negotium. not. adu. est q. inter-
dum a iudice a quo appellatur. prefigitur terminus
appellanti non solum ad se presentandum iudici ad
quem appellatum est. sed etiam ad faciendam fidem
ipsi iudici a quo. de presentatione seu de prosecutio-
ne appellationis. Et licet uideatur dubium an iudex

possit talem terminum statuere, dicunt tamen domi-
 ni de Rota, decisione. 149. q. si iudici non sit fides de
 presentatione seu prosecutione ubi terminus fuerit da-
 tus ad prosequendum, poterit iudex a quo irrepre-
 hensibiliter sententiam executioni mandare. Et da-
 to q. Fre. de sanctis, in consi. 27. uideatur dubitare,
 an iudex potuerit talem terminum præfigere, con-
 cludit tamen, q. tali termino præfixo, ex quo non fue-
 rit contradictum, operabitur effectum præmissum. Idem
 est concludit Panor. ibidem immediate. Hæc omnia ex
 Panor. super. d. personas. eo. ti. in glo. 2. uide ibi om-
 nia diffuse, & bene pondera. uide ad hoc. d. Car. Zab.
 in cle. i. de appell. quæsito. 23. & est quæsito ultimo.
 Undecimū notabile est q. assignando terminū appel-
 lanti ad recipien. responsionem, uel ad recipien. apo-
 stolos, non dicitur iudex deferre appellatōni. glo. est
 in uerbo, exhiberi. c. pri. de appel. li. 6. & glo. in uer-
 bo. remittenda. c. cū appellationibus. eisdē ti. & lib.
 Nec est tradendo apostolos refutatorios censetur de-
 ferre appellatōni. Ad hoc est glo. optima in d. uer-
 bo, exhiberi. & glo. in uerbo. admittat. d. c. cū appel-
 lationibus. Duodecimū notabile est q. in glo. fi. cle.
 2. de appel. notantur. 4. casus contra appellātem,
 & tres contra iudicem, & duos alios additos con-
 tra eundē, & pœna ipsius appellantis, & pœna ipsi-
 us iudicis denegantis. Tertiumdecimū notabile est
 q. appellatōni friuolæ iudex nō debet deferre, quia
 nec ius desert. d. c. cū appellationibus. & glo. ibidem
 in uerbo, deferendū. Et uidetur sufficere si iudex re-
 spondeat appellanti dicendo, huic appellatōni non
 defero quia friuola est, absque eo q. assignet causam

quare sit friuola. Facit in simili. c. experte. de appel.
ubi sufficit dicere, appello, quia locus non est tu-
tus licet non assignetur causa quare non sit tutus.
Gemi. in d. c. cum appellationibus. in prin. Quar-
tumdecimum notabile est qd appellatio dicitur friuo-
la quatuor modis, primo quia nulla causa fuit ibi ex-
pressa, secundo quia non fuit legitima, dato qd esset
uera, tertio quia fuit manifeste falsa, licet fuisset le-
gitima, quarto quia iam erat pronuntiatum illam
esse falsam, & non fuit appellatum. hac in glo. fin-
ele. unica. de do. & contu. in prin. Additur quintus
modus, uidelicet si non est facta in scriptis. dominus
Car. Zab. in d. ele. unica. quesito quarto. ibi, & quo
ad primum. Que requirantur ad hoc qd sit ualida
appellatio, require supra in quarto notabili, ubi plu-
ra enumerantur per Archi. Quntumdecimum no-
tabile est qd iudex non deferat appellationi nisi eui-
denter pateat ipsi iudici ipsam appellationem tene-
re, unde si nō credit ipsam tenere, non deferat ei. glo.
est singularis & longa in. c. ad Romanam. 1. q. 6. cir-
ca medium. glo. ibi. scias qd nisi iudici. Imo bene fa-
cit iudex non deferendo appellationi, quando putat
ex falsa causa appellatum. Hoc in glo. 3. in ele. uni-
ca. de do. & contu. Sextumdecimum notabile est qd
si iudex dubitat de causa appellationis, an sit pro-
babilis uel non, potest summatim inquirere de ea,
uel seorsum, extra formam iudicii inquirendo, ut di-
cit glo. illa. ad Romanam. Que autem dicatur cau-
sa probabilis, iudex sententiabit in hoc secundum qd
sibi uidebitur, habita tamen collatione sapientum, si
non est certus. ar. ff. de arbi. qualem. & iudex exte-

mabit ex opinione animi sui ea quæ proponantur.
 ar. 4. q. 3. c. si testes. §. Item sepe etiam sine. Si autē
 non potest certificari an causa sit probabilis uel non,
 in tali dubio deferat appellationi. de sen. exco. c. sa-
 cro. hæt in glo. in uerbo. ex rationabili. d. c. ut debitus.
 Confir. Panor. ibi. Decimumseptimum notabile est
 q. causa illa dicitur esse probabilis, quæ si foret pro-
 bata, deberet legitima reputari. d. c. ut debitus. §. cum
 autem. Neque sufficit hoc, sed requiritur q. sit pro-
 babilis, & q. iudici iusta uideatur, ut dicit glo. ad
 Romanam. in fi. Decimumoctauum notabile est
 q. ille qui exponit causam probabilem, debet se of-
 ferre eam probaturum, si autem simpliciter causam
 allegat, uidetur id. quasi malitiose fecisse, ideo
 tenetur eam probare fuisse ueram. glo. 3. in. c. inter
 posita. de appel. c. ex parte. ade. de testi. in glo. in
 uerbo. testes idoneos. de except. c. olim. & ibi glo. 2.
 Decimumnonum notabile est q. licet ille qui propo-
 nit exceptionem, offerat se eam in continenti pro-
 baturum, non sufficit sola ista oblatio ad iustifican-
 dum appellationem, sed est necesse q. se offerat pro-
 baturum, & nominet testes per quos intendit proba-
 re, & eos habeat paratos. Ita Io. An. hic & in ad-
 di. ad specula. §. qualiter. uerfi. sunt quibus. & §.
 penul. uerfi. illud. Mouetur, quia aliter esset parata
 fraus ipsis excipientibus, qua uterentur nolentes rei
 ci suas exceptiones, & frivole uexare actorem: ne
 ergo ista fraus militet, debemus intelligere textum
 hic de oblatione reali & non de uerbali, sicut in si-
 mili dicimus. in. l. prima. C. de dila. & 3. q. 3. §.
 spatium. de eo qui asserit se habere testes ultrama-

ritos. Hæc dominus Car. Alexan. in c. interposita. de appel. uersi. Nota ex tex. decimosexto. fallit. uide ad hoc Panor. in d. c. interposita. in prin. ibi ultimo scias q̄ in dubium. Vigessimū notabile est q̄ appellatio interposita ab interlocutoria expressa una causa cū protestatione de aliis exprimendis, non potest postea per alias exprimendas iustificari, quia talis protestatio nō ualet nec tenet. Dominus Car. Alexan. in c. constitutis. el. 2. de appel. in quint. notabili. & in glo. in uerbo, quod aliam. Facit ad hoc Panor. super dicta glo. Vigessimū primū notabile est q̄ apostoli petendi ab appellante, secundum cle. 2. de appel. & cap. i. eo. ti. lib. 6. sunt breuis forma iudicem ad quem appellatur instruens, motum animi iudicis a quo, & totius appellationis circumstantias breuiter cōprehendens, dominus Car. Zab. in d. cle. 2. in prin. quæsito 1. Facit. c. 1. de appel. li. 6. & glo. in uerbo. apostoli. d. cle. 2. & glo. in uerbo. petat. d. c. 1. & 2. q. 6. c. ab. eo. c. post appellationem. Et eorum sunt quinque species. s. conuentionales, testimoniales, dillatorij, refutatorij, & reuerentiales. Specu. in. 4. parte. eo. ti. §. sequitur. Vigessimū secundū notabile est q̄ prædicti apostoli debent peti ab appellante sapius & instanter, congruis loco & tēpore d. c. 1. & c. ab eo. de appel. li. 6. & d. cle. ij. eo. ti. Et si appellans non petit eos infra triginta dies uel si non comparet corā iudice in termino sibi statuto ad recipiendū eos, nec petat eos sibi dari, uidetur renuntiasse appellationi. d. c. ab eod. & d. cle. ij. & in glo. 1. d. c. ab eo. & in glo. 1. d. cle. ij. et Gemi. super d. c. ab eo. in prin. Nec sufficit q̄ appel

lans compareat coram iudice in termino sibi assigna-
 to ad recipien. apostolos, uel ad audiendum inten-
 tionem suam, sed oportet q. etiā petat. glo. in uer-
 bo. Nec petat. d. cle. 2. ad hoc dominus Car. Zab. in
 d. cle. 2. §. uerum. quesito tertio. Vigessiminter-
 tium. notabile est q. si iudex assignauit appellanti ter-
 minum ad audiendum uoluntatem uel responsionē
 suam, & appellans non comparuerit ad recipien-
 dum eam, dicitur renuntiassē appellationi, præcipue
 si in appellatione petiti sunt apostoli, quia tunc dan-
 do terminum ad audiendum responsionem, intelli-
 gitur dare ad recipiendos apostolos. hæc. d. Car. Zab.
 in. d. cle. 4. §. uerum. quesito tertio. Et tunc opor-
 tet etiam q. petat instanter & sæpius, & congruus
 tempore & loco. d. cle. 4. §. similiter. hæc. d. Car.
 Zab. eadem cle. 4. §. uerum. quesito. 7. Quid si
 iudex in termino assignato non dat apostolos, sed
 dat alium terminum, nunquid appellans teneatur
 comparere, & non comparendo an dicatur renun-
 tiassē appellationi? respondet ad hoc glo. in uerbo.
 uidetur. d. cle. 4. & præcipue in uer. & licet. q. licet
 hoc esset tutius, tamen non existimat eum qui bis cō-
 paruit, negligentem uel renuntiantem dici posse.
 Confir. d. Car. Zab. ibidem. Si autem iudex responde-
 rit se daturum apostolos, sed nullum terminum sta-
 tuit ad dādum eos, uel si nihil responderit, dicit glo.
 in uerbo. aut si. d. cle. 4. §. q. si iudex. q. quando iu-
 dex dicit se daturum, nullo termino statuto, tunc ap-
 pellans nō tenetur comparere, fortius si nihil respon-
 derit, quia tunc habetur pro negante. Confir. d.
 Car. Zab. super d. glo. Vigessimumquartum no-

tabile est q̄ si iudex a quo appellatur requisitus fue-
 rit congruus loco & tempore, tenetur tradere apo-
 stolos quos dare uoluerit. d. c. primo. & c. ab eo. §.
 illud aut. & glo. in uerbo exhiberi. d. c. primo. & c.
 ut super. de appel. lib. 6. alioquin si postea in causa
 procedat, eius processus erit inualidus & irritus. d.
 c. ut super. §. si uero. iuncta glo. fi. & c. d. c. ab eo. §.
 illud autem. & glo. in uerbo exhiberi. d. c. primo. &
 glo. prima. d. c. ut super. Vigessimum quintum no-
 tabile est q̄ locus congruus secundum d. Car. Zab. di-
 citur, si iudex copiam sui faciat in publico, & in
 quo sedere consueuit, ut dicit ipse. d. Car. Zab. in.
 d. cle. 2. §. similiter. quæsito secundo. dicitur autem
 locus incongruus, cum equitat, uel cum per uiam
 pergit, & dicitur tempus incongruum, cum est in
 prandio, uel in missa, uel de nocte. hæc in glo. in uer-
 bo. loco. d. c. ab eo. & dominus Car. in d. quæsito. 2. d.
 §. similiter. ubi etiam dicit q̄ appellans debet expe-
 ctare tanto tempore, ut cum commoditate potuerit
 iudex formare ab apostolos. Vigessimum sextum no-
 tabile est q̄ apostoli debent dari aperti. glo. est in uer-
 bo. oblatos. in fi. d. cle. 2. & dominus Car. Zab. d. §. si
 militer. quæsito. 6. Et debent dari expensis appellan-
 tis & non iudicis, & maxime delegati, ut in d. glo.
 in uerbo. oblatos. circa fi. & dominus Car. ibid. quæ-
 sito quinto. Vigessimum septimum notabile est quia
 dictum est supra in uigesimo tertio notabile, q̄ si ap-
 pellans non comparuerit in termino assignato ei ad
 audiendum uoluntatem seu responsionem iudicis, tunc
 dicitur renuntiasse appellationi, præcipue si in illa
 sint petiti apostoli: posset ergo iudex uti ista caute-

la ad

la ad retundendam malitiam seu cauillationem aliquorum processum iudicis impedire uolentium, potiusquam rei ueritatem querentium. Quando interponitur appellatio ab aliqua interlocutoria, & petuntur apostoli, poterit iudex dare tale responsum: non admitto talem appellationem, quia friuola est, & non debet admitti. si pra. inter undecimo notabile. Quo autem ad apostolos statuo uobis tale terminum ad recipiendum apostolos quos dare uolueris, uel ad audiendum responsionem meam super dictis apostolis. Si appellans comparuerit, dantur refutatorii, quia nec sic defertur appellationi, supra undecimo notabili, & poterit iudex procedere in causa. Si autem non comparuerit, uidetur renuntiasse appellationi supra uigesimotertio notabili. Similiter uidetur renuntiasse appellationi, si apostolos quos iudex se daturum offert, recipere recusat. d. cle. ij. §. similiter. Vigessimotertium notabile est quia est bene notandum, quod si appellans, cui dantur apostoli refutatorii, ab hac reiectione non appellat, eius appellatio censetur friuola, & habebitur tanquam temere appellans. haec dominus Car. Alexan. in c. ut debitus. eo. ti. col. 25. uers. sciendum quod triplex est species apostolorum ibi. sit tamen cautus appellans.

Vigesimumnonum notabile est quod appellatio dicitur frustratoria dupliciter. scilicet ratione formae, quia non fuit facta in scriptis, iuxta tenorem. c. cordi. eo. ti. li. 6. Et tunc si non dantur apostoli, nihilominus si iudex procedit in causa, eius processus erit ualidus: uel dicitur frustratoria ratione materiae, puta quia facta est in scriptis, sed peccat in materia, quia con-

timet iniustitiam uel falsitatem causa. Et tunc si non dantur apostoli, cum petuntur congruis loco et tempore, si iudex procedit in causa, eius processus erit inualidus. c. ut super. eo. ti. lib. 6. Et domini de Rota, decisione. 540. in antiquis decisionibus. Confirmat Gemi. in. d. c. ut super. Super glo. fi. Et hinc appellationi frustratoria nunquam est deferendum ut patet per glo. prædictam. fi. d. c. ut super. Nam de frustratoria ratione formæ patet, quia est contra tenorem prædicti. c. cordi. de frustratoria ratione materia patet, quia appellatio debet continere causam probabilem & ueram, supra notabili quarto, & notabili quarto decimo. Debet tamen iudex appellanti frustratorie, ratione materia, & petenti apostolos dare refutatorios, & si non dat eos, non potest procedere in causa, & si procedit, processus erit inualidus, ut patet per ea quæ superius in hoc notabili sunt dicta, secundum dominos de Rota, & Gemi. ubi supra. Trigesimum notabile est quod licet appellatio debeat fieri in scriptis, non tamen necesse est quod legatur coram iudice a quo appellatur, sed sufficit quod ei porrigatur scripta. hæc habentur in. c. appellatio. eo. tit. lib. 6. iuncta glo. fi. Necesse est tamen quod appellans tradat copiam ipsius appellationis ipsi iudici a quo appellatur, ut dicit Gemi. super. d. glo. fi.

Apostata perfidia, secundum Hosti. punitur ut hæreticus, quia uere hæreticus est, ex quo recessit a fide. & in eo habent locum iura posita de hæreticis. hæc Panor. in c. primo. de apost. in glo. prima. Idem tenent summa Pisana, & summa Angelica, &

Summa Rosella, in uocabulo. Apostasia.

- 2 *Apostasia perfidia dicitur, qua quis perueritur & recedit a fide, sicut Iulianus apostata. de hac apostasia habetur. 2. q. 7. non potest. hac Hosli. in summa sua. eo. ti. 6. quot species apostasiae.*
- 3 *Omnis apostata est haereticus, quia proprie apostata est qui ex toto dimittit legem Christi, unde omnis poena quae debetur haeretico, debetur & isti. hac Petrus de Palude. in quarto sen. di. 13. q. 3.*
- 1 *Arbitros iuris electos in causa suspicionis, secundum. c. cum speciali. de appel. in prin. potest cogere iudex delegatus ad suscipiendum arbitrium, non obstante qd sit recusatus, alias iudicium non procederet. hac in glo. in uerbo. ad quos. c. suspicionis. de offi. dele. circa medium. Et ad hoc etiam tenentur ex districto praeepto Papae, ut in. d. cap. cum speciali.*
- 2 *Quibus iudex recusatus debet praefigere terminum competentem, infra quem causam suspicionis determinet, ut in. c. legitima. de appel. lib. 6. & glo. ibi. in uerbo. per iudicem. & in glo. in uerbo. terminum. d. c. cum speciali. & in glo. in uerbo. terminum. c. suspicionis. de offi. dele. Alioquin elapso dicto termino, si negotium per ipsos arbitros non fuerit determinatum, poterit iudex recusatus procedere in causa principali. d. c. legitima. in fin. iuncta glo. ibidem. in uerbo. Alioquin.*
- 1 *Bona haereticorum ipso iure sunt confiscata. cap. cum secundum leges. eod. tit. lib. sexto, & in glo. prima. ibidem. & c. uergentis. eod. tit. & glo. notabilis. in summa. 23. quasi. septima. Et Panor.*

in. cap. absolutos . eod. tit. in secundo notabili. in
fi. Et licet reconcilientur , non per hoc recuperant
ea. Panor. ibidem in glo. prima. Et sunt confiscata
a die comissi criminis. C. eo. ti. l. 4. Et possunt decla-
rari esse confiscata etiam post mortem ipsorum hæ-
reticorum, ut in. r. accusatus. eo. ti. li. 6. §. in eo uero.
ubi dicit glo. hoc esse intelligendū usque ad quadra-
ginta annos. Facit glo. prima. & glo. si. c. ij. de præ-
scrip. lib. 6. Nota tamen si filij uel nepotes fuerunt
catholici, & bona fide possederint bona patrum eo-
rum qui fuerunt hæretici, per quadraginta an-
nos, talia bona non poterunt apprehendi per inqui-
sitorem. de hoc est tex. in. d. c. ij. de præscrip. §. Si
post. ubi dicit Gemi. post. Io. An. q. si detegatur illos
quorum fuerunt bona, fuisse hæreticos ante qua-
draginta annos, & tamen nandum est deuentum
ad pronuntiationem indicis, & interim complean-
tur quadraginta anni, non habet locum iste tex. in.
d. §. si post. quia tex. ille loquitur quando detectio fit
post quadraginta annos completos. hæc Gemi. ubi
supra. ibi. quæro quid si.

- 2 Bona clericorum hæreticorum, quæ sunt ecclesiarū
suarum, uel etiam quæ quis monachus acquisiuit
post professionem, etiam intuitu personæ, cum im-
pediente professione sibi non possit acquirere, & sic
adepta post professionem sunt ecclesiæ. 18. q. i. c.
uno. de præben. c. cum olim. el. ij. talia bona non pos-
sunt applicari fisco officij, nec ecclesiæ, sed tantum
bona propria ipsorum clericorum hæreticorum uel
monachorum acquisita ante professionem possunt
applicari fisco ipsius officij. hæc in cle. ij. eod. tit. in

prin. ibi nec scienter attentent. iuncta glo. in uerba
ecclesiarum ibi uide. Confir. Gemi. in. c. accusatus. eo.
tit. lib. 6. §. sacerdotes. in prin. ibi quero an bona ec-
clesiarum. Confir. Car. Zab. in. d. cle. ij. §. inquisitori-
bus. quesito. 3. & 4.

3 Post mortem heretici potest declarari eum fuisse
hereticum ad finem confiscandi bona. Et ita crimen
heresis non extinguitur morte quo ad captionem bo-
norum ipsius. Gemi. in. d. c. accusatus. §. in eo uero.
Facit optime glo. in uerbo. mortuos. c. A nobis. el. ij.
de sen. exco. Confir. Panor. in. c. uergentis. eo. ti. in se-
cundo notabili. Facit glo. singularis. 24. quest. 2 in
summa.

4 Bona hereticorum, cum sint confiscata ipso iure a
die commissi criminis, ut patet supra, non potuerunt
uendi nec alienari per ipsos hereticos, imo fiscus uel
inquisitores uendicant sibi dicta bona sic uendita
uel alienata de manibus possessoris nullo dato pra-
tione, per quasunque manus transferint, nisi pretium
uel aliquid loco pretij esset in bonis ipsius heretici
qui alienauit. ar. ff. sol. ma. si cum dorem. §. si. & l.
se. ff. de leg. i. l. Imperator. & l. si quando. Ratio pri-
mi dicti est, quia uendicans rem, non tenetur resti-
tuere pretium. C. de fur. l. in ciuilem. Non enim ha-
buit uenditor ius uendendi. ff. de mino. l. in causa. §.
si. ff. de contrahen. emp. l. si quis sub hoc pacto. Et
hoc quia effectus damnationis retrahitur, ut in
glo. ad idem. C. ad l. Iul. maie. l. si quis. §. emancipa-
tio. C. de apost. l. apostatarum. primo responso. ff. de
accus. ex iudiciis. Et si haec sunt in crimine la-
sa maiestatis, ut in glo. ipso iure. el. 2. c. cum secundum

leges. eo. ti. lib. 6. fortius in crimine hæresis. c. uergen-
tis. eo. ti. ad idem. 17. q. 4. sicut qui, hæc Gemi. in.
d. c. cum secundum leges. in prima col. Ad hoc uide
Angel. in tractatu malefactorum, in clausula. & e-
ius bona publicamus. col. 12. ibi. & aduertias. & in
addi. sequenti.

- 5 Ordinarius seu diæcesanus nil penitus debet habere
de parte prouentuum de hæreticorum bonis officio
inquisitionis deputata, etiam si ipse in officio inqui-
sitionis procedat, sed debet illud proprijs explere
stipendys, & de redditibus suis, cum sit ordinari-
us. Hæc in extrauaganti Benedicti undecimi, qua
incipit. ex eo q. Facit optime glo. in uerbo. prouit-
debit. cle. prima de hæreticis. Et inquisitores non
tenentur reddere rationem ipsis diæcesanis de bonis
habitis ex officio inquisitionis, ut patet in. d. extra-
uanti Benedicti undecimi.

- 6 Bona hæreticorum, secundum quandam constitutionem
Innocenti. 4. qua incipit. Ad extirpanda. debent
diuidi in tres partes: una pars deueniat in commu-
ne ciuitatis uel loci, secunda in expeditionem officij
detur officialibus qui tunc negotia officij peregerint
& tertia ponatur in aliquo loco tuto expendenda in
favorem fidei & ad hæreticos extirpandos. Sed
nota q. communitas ciuitatis uel loci, secundum præ-
dictam constitutionem, tunc tenebatur soluere &
dare certam pecuniam quolibet die ipsis officiali-
bus, quando exeunt ciuitatem uel locum pro hoc of-
ficio exequendo. Et quia nunc communiter com-
munitates non seruant hoc, ideo non amplius da-
re solet aliqua pars ipsis communitatibus. Et quia

nunc communiter cruce signati in subsidium officij inquisitionis solent facere omnes expensas necessarias pro executione dicti officij ad arbitrium inquisitorum, & ipsi ponunt officiales pro ipso officio necessarios, prout inquisitores uolunt, & ipsis officialibus soluunt, ideo nunc introducta est consuetudo, q. confiscationes que fiunt de bonis hereticorum per inquisitores, applicantur officio inquisitionis administranda per ipsos inquisitores, uel per ipsos cruce signatos, ad arbitrium ipsorum inquisitorum, pro expeditione dicti officij inquisitionis, uel pro causis pertinentibus ad ipsum.

- 7 Quando confiscantur bona hereticorum, non intelliguntur tantummodo esse confiscata illa que sunt in illo territorio ubi fit condemnatio, sed etiam ea que sunt in alio territorio, & fiet executio per officiales illius loci ubi sunt bona: ut puta, quidam Bononiensis origine, habens ibi multa bona, constituit domicilium Florentie, & ibi per inquisitorem Florentinum damnatur de heresi. Cuius autem erunt illa bona que sunt Bononie? refert circa hoc diuersas opiniones Gemi. in d. c. cum secundum leges. §. confiscationis. & tandem insine concludit q. de portione proueniente inquisitori, q. inquisitor Bononien. occupabit bona que sunt Bononie, quia Bononie est bursa Romana ecclesie, sicut & Florentie. Secus autem de portione officialibus proueniente. hec Gemi. ubi supra. ibi. uide diffuse. Idem habetur in quadam declaratione Nicolai quarti facta anno D. 1291. die quinta Octob. in sessione prima in urbe ueteri. Vide ad hoc Ang. in lib. malefactorum.

clausula, & eius bona publicamus. col. 2. ibi. Quo-
ro bona expresse. cum additione sequenti, ubi de
hoc multas opiniones habes. Facit. c. relatum. el.
2. de testa. in fi. Bona autem mobiliare, sita in alio
territorio, debentur fisco loci in quo facta fuit pu-
blicatio bonorum contrarium, ut per Bal. & alios
ibi allegatos per Alex. in apostillis. in l. mercatores.
C. de comen. & merca. latius per Alex. conf. 111. in
4. lib. et conf. 31. in primo lib. not. in l. 1. circa fi. C. de
summa trini. Confir. Bertachinus uerbo. Bona unius
fratris. uers. 11. in fi.

- 8 Sed D. Felinus in. c. irrefragabili. de offi. ordina. s. ca-
teru. dicit se uidisse in libraria Papa, in quodam li-
bro de inquisitoribus haereticae prauitatis, multas ex-
trauagantes, in quibus derogatur. c. cum secundum
leges. de haeticis. lib. 6. taxando q. bona haeretici
condemnati applicentur sedi apostolicae, & ordina-
rio, & inquisitori. haec d. Felinus ubi supra. Forte
hoc intelligitur in terris ecclesiae & non imperij.
- 1 Capere, arrestare, ac tutae custodiae mancipare, ponen-
do etiam in compedibus & manicis ferreis, prout
eis uisum fuerit, inquisitores possunt haeticos seu
de haeresi suspectos sine diocesani, ut in cle. i. eo. ti.
in prin. possunt etiam eos tradere duro carceri siue
arcto, tamen magis ad custodiam quam ad poenam,
quia forte alibi non possent tutae custodiri. Concor-
dat Pau. & limitat illu. tex. in cle. i. uers. duro tamen
per argumentum a contrario sensu, & allegat de
penis. c. quauis lib. 6. 82. di. presbyter. 26. q. i. uiduas
haec 10. de Imola. in d. cle. i. & d. uers. duro. super
glo. in uerbo. tormentis.

- 3 Captus pro aliquo graui crimine, pro quo uenit pena corporalis uel corporis afflictiua imponenda, debet carcerari, & non fideiusionibus relaxari. hæc Angel. in lib. malef. clausula. Fama publica procedente. col. 2. ibi. decimo quero. Est etiam incarcerationis quando ad sunt iudicia sufficientia ad torturam. hæc Angel. in d. lib. clausula. Qui index dictum Caium detineri iussit. in prin.
- 3 Quando timetur de fuga alicuius, contra quem habentur bonæ informationes, potest index incipere a citatione reali, & facere eum capi, absque eo q. faciat prius eum citari. hæc dominus Felinus post Salicetum. in. c. cum non ab homine. de iudi. Facit ad hoc quod dicit Panor. in. c. 1. de iudi. col. 17.
- 1 Carceres proprios qui sint ad custodiam & non ad penam possunt habere per se inquisitores, quod probatur, tum quia per cle. i. de hæreti. s. & quia saepe Episcopus potest habere Carceres proprios, ergo a fortiori inquisitor, cuius iurisdictio est maior, cum sit delegatus: tum quia officiales & rectores locorum tenentur facere conduci tales suspectos & pestiferas personas in carcerem Episcoporum, aut ipsorum inquisitorum, ut patet. c. ut inquisitionis. eo. tit. lib. 6. Non ergo diceret in carcerem ipsorum inquisitorum, nisi possent proprios habere, tum quia inquisitor potest facere officium suum per se sine Episcopo in qualibet parte provincie sibi commissæ, ut patet. c. ut officium. eo. tit. lib. 6. quod non posset si deberent esse carceres communes. potest ergo inquisitor habere carceres proprios ad custodiam & non ad penam. Confirmat dominus Car. 2. ad. in. a. cle. 1.

31
S. sane. Confirmat Io. de Imola in d. cle. i. super glori-
in uerbo subdelegare. uers. Sed aduerte. Idem te-
net Petrus de Ancha in d. cle. prima.

- 2 Carceres, qui secundum d. cle. i. debent esse commu-
nes, & quorum custodes debent esse duo; unus que-
uolet Episcopus, & alter quem uolet inquisitor,
intelliguntur esse carceres qui sunt ad penam, quan-
do. s. heretici condemnantur ad carceres siue perpe-
tuos siue ad tempus. Qui aliquando dicuntur mu-
ri. ut patet d. cle. i. S. sane. & in glo. in uerbo: muri.
& c. ut commisi. eo. tit. lib. 6. Confirmat. D. Car-
Zab in d. cle. i. & d. S. sane. sexto notabili. Idem
tenet. Io. de Imola in d. cle. i. super d. glo. subdele-
gare. d. uers. Sed aduerte.

Quadam bona cautela pro iudice ut
processus sit ualidior.

- 1 Cautus sis tu iudex, q. facias tibi licentiam dari a
reo procedendi usque ad sententiam inclusue, &
hanc licentiam facias poni in actis: & iudices so-
lent hoc praticare, ut faciant sibi licentia dari pro-
cedendi sine citatione, & in absentia partis, &
testes recipiendi sine presentia partis. De hac licen-
tia loquitur Bal. in l. diem proferri. S. si quis litiga-
ff. de arbitris habes etiam de hac licentia per Bal.
in l. si quando. C. de testi. & in l. si accusatoribus.
C. de accusa. uide ista diffuse per Angel. in lib. ma-
lesi. clausula Qui iudex fecit sibi dari licentiam pos-
se procedere in prim. & in additione sequenti.
Et tunc non est necesse q. rursus specialiter & nomin-

natim citetur, ut dicit ipse Angel. in eo. lib. cla.

Qui iudex commisit praconi.in prin.

- 2 Cautela alia bona. dato termino defensionis, si re-
us uult renuntiare, facias scribi in actis, & renun-
tial termino & non defensioni, quia non potest
defensioni renuntiare, & causam assignet quare
renuntiat, puta, sciens se non habere aliquam de-
fensionem, imo se carere omni iusta defensione,
sponte & ex certa scientia renuntiavit dicto termi-
no defensionis. De hoc uide diffuse per Angel. in.
d. lib. malefi. cla. Qui iudex statuit terminum ad
eorum defensionem. ibi. an autem reus.

- 3 *Cautela alia bona. Quando reus est confessus crimen suum, & eum ratificauit, & non obstante tali confessione petit terminum ad se defendendum, quem iudex denegat, quia maleficium est notorium propter talem confessionem, iudex statim potest procedere ad condemnationem & executionem præmissa tamen quadam interlocutione, per quam interloquatur dilationem non esse dandam, tanquam petitam per calumniam: & ideo utile est in talibus interloqui. Bal.in. l. a procedente. C. de dila. & allegat Inno. in cap. ad petitionem. de accusa. hæc Angel. in dicto lib. clausula dicta. Qui iudex statuit terminum. in. 3. additione sequenti. ibi. Item adde q. dubito ualde.*

- 4 *Cautela alia bona. Tene menti tu iudex, qd nunquā
recipias responsionē inquisitioni dicentē, nego me es
se culpabilē, uel nego me esse punibilē, quia reus de
bet respondere super facto utrū fecerit uel nō fecerit*

id de quo queritur, quia ntrum id sit culpabile vel non spectat ad iudicem, per tex. in l. i. §. in accusatio-
ne. in ff. ad turpi. Angel. in dicto. lib. clausula.

Comparuerunt inquisiti, & negauerunt totum. col. 6. ibi. quæro an post publicationem processus.

- 5 Cautela alia optima. Tu iudex nō recipias aliquam
responsione in maleficijs, nisi iuret reus de responde-
do ueritatem. Angel. in dicto. li. malef. prædicta cla-
usula. Compa. dicti inquisiti, & nega. in. prin.

Et nota q. non facias eum iurare de respondendo ad
interrogata, sed de dicendo meram & plenam ueri-
tatē de his in quibus fuerit interrogatus, de quo iu-
ramento habetur in. c. cum dilecti. de accusa. & per
Panor. ibidem. Facit ad hoc quod habetur supra in
uerbo. confessio. §. 6. ibi uide.

- 6 Cautela alia. Ad excludendas exceptiones dilatori-
as, nota unam practicam. Si enim pars interroga-
ta, an uellit ibi experiri, respondet q. sic, non potest
amplius recusare iudicem, ut est tex. in. c. i. de iudi.
quod intellige nisi ex noua causa, in. c. insinuante. de
offi. dele. uel si antiquitus orta erat tamen occulta,
ut dicit glo. in uerbo. exceptio. c. si quis Episcoporum.
3. q. 6. & q. notat Cal. in. c. 2. de ordi. cogni. Facit. c.
inter monasterium. de san. & re iudi. & c. pastora-
lis. de except. hac Panor. in. d. c. i. de iudi. col. 2. in fi.
Et intellige, experiri. i. se defendere, ut in glo. in
uerbo. experiri. d. c. i. de iudi. & iterum glo. in uerbo.
& periri. in. c. qui generaliter. de procura. li. 6.

- 7 Citatus ut compareat personaliter, tenetur per se
comparere, & non sufficit comparere per procura-
torem, præcipue in causa criminali. 5. q. 3. in crimi-

nalibus. Et Panor. in. c. exposuit. super. glo. 2. de dila. Ad hoc est tex. in. c. primo de iudi. lib. 6. & glo. in. in. uerbo. criminalis.

- 2 Citatus aliquis suspectus de hæresi, aut de pertinentibus ad officium inquisitionis hæreticæ prauitatis, ad ordinario & inquisitore simul, debet primo obedire inquisitori, cuius iurisdictio est maior, nobilior, & fortior, ergo illi prius est parendum. 8. di. qua. contra. 1. q. 3. qui resistit. Nec est dicendum quod ordinarius habeat iurisditionem aequalem cum inquisitore, quia hoc negatur, tam habeat ordinariam, nisi admixta fuerit delegata, ut dicitur. t. per hoc. eo. tit. lib. 6. in prin. ibi. si habent. inquisitor autem cum sit delegatus. Pa. p. a. d. c. per hoc censetur ille, cuius locum tenet. 2. q. 6. si Episcopus, 93. di. c. si. de offi. delega. c. sane. el. 2. hæc Gemi. d. t. per hoc. Confirmat. Feli. in. c. exco. municamus. el. primo. de hæreticis, in quarta. tol. ibi. Nota ex fine Episcopum esse ordinarium in crimine hæresis.

- 3 Et quod plus est, putat Archi. quod citatus prius coram ordinario, si postea citetur per inquisitorem, deserto iudicio ordinarij uenire debet coram inquisitore. ff. de re iudi. contra pupillam. & per prædicta capitula. qua. contra. & qui resistit. Et sic secundum eum non esset curandum si ordinarius prauenerit in conueniendo, & hoc dicit uerum Io. An. Lapis autem dicit quod sibi uidetur quod quando diæcesanus procedit auctoritate ordinaria, tunc sit uerum quod dicit Archi. Si autem procedit auctoritate delegata, ut potest contra exemptos, tunc sit in optione citati coram quo primo compareat, hæc omnia Gemi. in. d. t. per

hoc in prima col. ibi uide.

- 4 Citatio est necessaria ad sententiam audiendam, ut aperte dicit tex. in cle. sape. de uerb. signifi. Confir. Io. de Lignano in repetitione quam ponit Io. de Imola. in fi. cle. Ad hoc facit glo. in uerbo. respon. deat. c. cum contumacia. de hereti. li. 6.
- 5 Citatio facta ad domum, ex quo uerisimile est q. ueniat ad notitiam citandi, tenet, ut dicit Angel. in li. maleficiorum, clausula iudex commisit q. Caius. col. 5. cum addi. sequenti.
- 6 Citatio continens in se notoriam iniustitiam non ar. tat citatum, secundum Inno. in. c. 2. de dila. hac Panor. in. c. ex parte tua. de appel. in fi. ibi uide.
- 7 Citatio per edictum tenet ubicunque nescitur quis sit citandus: pro hoc facit. c. fi. qui matri. accu. pos. & in. c. significauit. & in. c. Albericus. de testi. Confirmat. in. c. gratum. de offi. dele. secundo notabili.
- 8 Vbi quis citatur ut compareat certa die, nec hora determinatur, debet citatus comparere tali hora, qua iudex congrue possit incipere & finire actum incombentem. hac Panor. in. c. consuluit. de offi. dele. nec alibi. ita bo. tex. Et ibi habes multa de citatione. Ad idem est dominus Feli. in. d. c. consuluit. 2. col. Et intelligitur de hora consueta, quando de ea potest apparere, & quando hora est de consuetudine, tunc expressio diei habetur pro expressione hore, ut dicit idem Feli. in. c. ad petitionem. de accusa. in fi.
- 9 Si quis cōmisit aliquod crimen heresis in una diocesi, & postea se transfert ad aliam diocesim,

potest citari per inquisitorem illius primæ diocesis
in qua comisit crimen. cap. ut comisi. eo. ti. lib. 6. in
prin. & ibi. glo. in uerbo. procedendi. Facit quod
dicit Angel. in libro maleficiorum, clausula. Com-
misit index quod Cainus prædictus. columna quarta.
in fi.

¶ **10** Vbi quis citatur ad sententiã, non ualeat citatio, si
dicatur ad audiendam uoluntatem seu intentionem
iudicis. ad hoc est glo. in cle. sape. in uerbo. ad id. de
uerb. signi. Sed quando ponuntur ista uerba in ci-
tatione, nisi ueneris procedetur ad sententiã. illa
uerba habent uim peremptoriã. Ita dicit specu. in
fi. de citatione. & uiso. uers. quid si lata. & uers. 1.
quero an clausula. Idem dicit Inno. in c. ad peti-
tionem. de accusa. hac domin. & Felinus in c. consu-
luit. de offi. dele. in glo. in uerbo. terminum perem-
ptorium. in fi. Et ibi ad hoc facit Panor. Et idem
Feli. in d. c. ad petitionem. de accusa. col. 7. ibi. secun-
do querit quibus casibus.

¶ **11** Aduertas tamen ne feras sententiã cõdemnatoriam
contra reũ qui est in carceribus sed facias eum citari
& duci ante tribunal tuum, & non feras senten-
tiam in absentem, licet detentus sit in carceribus,
quia isto casu diceretur absens: & ita obseruat to-
tus mundus. hac Angel. in lib. malef. clausula.
Qui index comisit præconi in fin. primæ additionis.
de citatione uide aliqua infra in uerbo. Mo-
nitio.

¶ **12** Vtrum autem credendum sit nuntio citanti: dicen-
dum q̄ sic, quantum ad ea quæ pertinent ad offici-
um suum. uide ad hoc glo. in uerbo. in iudicio.

e. uenerabilibus. de sen. exco. §. secus autem. lib. 6.
Vide etiam Gemi. super. d. glo. & Panor. in. c. consu-
luit. de offi. dele. & in. c. cū parati. de ap. pel. ubi glo.
in uerbo. suus nuntius. dicit nuntio publico & iura-
to creditur quo ad citationes, aliter non creditur.

1 Clerici priuantur beneficijs ecclesiasticis, quæ sunt
adepti ad preces hæreticorum & eorum fautorum
& si illa receperunt scienter, nequaquā possunt ad
alia beneficia in posterum admitti, ut habetur in. c.
quicumque. de hæreticis. §. Ad hæc. li. 6. Et Gemi.
ibidem in prin.

2 Clerici non exhibeant hæreticis & eorum fautori-
toribus ecclesiastica sacramenta, nec eos præsumant
tradere ecclesiasticæ sepultura. c. excommunicamus
el. primo. §. sane. extra. eo. ti. primo sunt excommu-
nicati ipso facto qui scienter hæreticos & eorū fau-
tores sepeliunt, nec possunt absolui nisi propriis ma-
nibus ea extumulent publice, & proiciant corpo-
ra eorum, & locus ille perpetuo carcat sepultura,
ut patet. d. c. quicumque. Sed si plures sepelierunt,
& unus extumulet, alii poterunt absolui, ut dicit
Gemi. super. d. c. quicumque. col. 3. ubi. quid si plures
sepeliunt.

3 Clerici qui inuenti fuerint impedire negotium in-
quisitionis, instruendo citatos hæreticos de celanda
ueritate, uel de dicenda falsitate, seu eos indebite
liberando, possunt compesci, & pœna debita casti-
gari, tam per captionem personarum, quam alias
prout cū pa. exegerit delinquentis. c. Accusatus. eo.
ti. lib. 6. §. Sacerdotes. ubi dicit Gemi. q. qui impe-
dit ueritas inueniatur, in causa fidei, dicitur fau-

tor hareticorum, quod bene nota, & tene menti.

4 Clerici qui in haresi uel consimilibus inuenti fuerint deliquisse, grauius puniendi sunt quam seculares. ar. opti. d. c. accusatus. §. si. Ad idem. d. c. excommunicamus. uer. si uero clericus. & possunt incarcerari ad custodiam absque eo q. liquat plene de delicto, & similiter possunt torqueri. Gemi. in. c. si clericus. de sen. exco. li. 6. ibi. quæro an indistincte circa medium. & quando sunt suspecti de haresi non est admittendus pro eis fideiussor. Gemi. ibidem in. d. c. si clericus. ibi. quæro quando dicatur delictum enorme, ut non recipiatur fideiussor. Confirmat dominus Paris. de Puteo in suo tractatu de syndicatu. c. incipiente. Mandauit Rex potestati. col. 3. uers. An clerici possint torqueri. Quæ autem sint indicia sufficientia uel non sufficientia ad torquendum clericum, committitur iudicis arbitrio. l. 3. §. si. de testi. Cyn. in. l. si. de quæstio. Io. an. in. c. cum in contemplatione. de reg. iur. & Bar. in. d. l. si. de quæstio. hæc dominus Paris. in. d. c. Mandauit Rex potestati. eadē col. post prædicta.

1 Committere possunt inquisitores & subdelegare uices suas, & tales uocantur commissarij. in. cle. ij. eo. ti. glo. autē ibidem in uerbo. ipsorum commissarijs. uocat eos uicarios. Idem dicit. d. Car. Zaba. in. cle. i. eo. tit. §. & quia. Confirmat Io. de Imo. d. cle. i. in. uers. uerum. in. glo. & tunc. & de his uicarijs inquisitorum nil habetur q. oporteat eos attigisse quadragesimum annum, sicut dicitur de inquisitoribus. Nam cum hæc sit quedam restrictio tantummodo ad inquisitores restricta, & cum sit quasi quedam pena

non debet extendi ad ipsorum inquisitorum uicarios :
patet, quia odia restringi. Et c. de reg. iur. li. 6. do-
minus Car. Zab. in cle. unica. de usuris. quasito. 23.
dicit q. constitutio pœnalis nō debet. extendi ad per-
sonas non expressas. Cum ergo in tex. neque in glo.
non fiat mentio de uicarijs inquisitorum, q. debe-
ant attingisse quadragesimum annum, sed tantummo-
do dicitur de inquisitoribus institutis per praelatos or-
dinis, uel de inquisitoribus institutis ab Episcopis,
uel a capitulis sede uacante, ut patet in glo. in uer-
bo. committi. d. cle. 2. sequitur q. ista constitutio non
debet extendi ad uicarios : Et præterea non subest
eadem ratio de inquisitoribus Et de eorum uicarijs,
quia inquisitores sunt supra uicarios suos, Et eis
cōmuniter non committunt omnimodam auctōrita-
tem suam, sed communiter semper aliquid sibi re-
seruant, præcipue in his quæ sunt magis ardua, nō
ergo requiritur tanta sufficientia, Et ex consequen-
ti tanta ætas in uicario quanta in inquisitore.

- 2 An autem inquisitores possint committere uicarijs
suis q. possint prædicare crucem, excommunicare,
uel absoluerē, dispensare cum irregularibus, uel
iniungere pœnitentias, sicut possunt ipsi vigore prius
legiorū apostolicorum ipsis inquisitoribus concessio-
rum : Et uidetur q. non per. c. si. de offi. dele. in fin.
ibi. ceterum. dicendum q. c. illud loquitur de qui-
busdam, quibus talia supradicta specialiter expe-
dienda committuntur, et tales sunt meri execu-
tores ad certos articulos expediendos deputati, Et nul-
lam habent iurisdictionem, ut dicit ibi tex. in. si adeo
que uices suas alteri cōmittere non possunt : Et ad

hoc est glo. notabilis ibidem in uerbo. commissum. inquisitores autem non sunt meri executores deputati ad certos articulos expediendos, sed sunt deputati ad uniuersitatem personarum in causa hæresis, & habent iurisdictionem delegatā a Papa, quia sunt delegati a Papa, ut. cap. per hoc. & c. ne aliqui. de hære. li. 6. & Gemi. in. d. cap. ne aliqui. ibi. quæro an inquisitor. & in. d. cap. per hoc. in primo notabili, & ibi. quæro an inquisitor generaliter datus. Confirmat Car. Zaba. in cle. i. §. & quia de hære. ibi. secundo quæro an inquisitor. Possunt ergo inquisitores subdelegare & committere prædicta. Facit quod dicit Panor. in. d. §. ceterum. in prin. ubi dicit quod ubi committitur iurisdictione per Papam, potest fieri subdelegatio, uidetur tamen sentire ipse Panor. ibidem in notabili sequenti, quod dispensare cum irregularibus non possit committi, quia ad hoc uidetur electa industria personæ. Facit ad hoc quod dicit glo. fi. d. §. ceterum.

- 1 Confessus crimen super libello inepto potest condemnari. Bal. in. l. 2. ad fi. C. de re iudicata, ut etiam per Inno. in. c. qualiter. el. 2. de accusa. ubi. idem Inno. dicit q. confessio non curat ineptitudinem iudicij, quod tene menti. Confirmat Panor. in. c. at fi. clerici. de indi. in glo. i.
- 2 Imo confessio purgat omne uirium processus, ut est casus in. c. p. de accusa. lib. 6. & notatur in. c. Pisanis. de resti. spol. hæc Angel. in lib. malef. clausula. comparuerunt dicti inquisiti & nega. totum. col. 8. Et ratio est quia crimen est factum notorium per confessionem. de cohabi. cle. c. primo Co

in an. d. c. i. de accusa. circa prin. Et Angel. ubi su-
pra immediate. ea col. Confirmat idem Angel. in
eo lib. la. qui dictus index addidit uel detraxit col.
4 ibi. Secundo limitabat. *monitum in inquisi*

- 3 Et talis sic confessus non potest renocare istam suā
confessionem, precipue si deliberate confessus est.
Et non ex calore iracundia, ut notatur per Inno. in
c. per inquisitionem. de elec. Confirmat Gemi. in d. c.
i. ibi. quæro an iste possit renocare. Ad hoc est glo.
ij. in c. ex literis. de duortijs. Kbi dicit Panor. q. cō-
fessio facta calore iracundia non præiudicat, nisi
detur perseverantia, alias ualet confessio facta in
criminali, nec exigitur alia perseverantia, ut in l. si
confessus. ff. de custo. & exhibi. reo. & in c. ij. de cō-
fessis. Et hoc dicit ipse Panor. esse notandum &
non tradendum obliuioni. *ubi dicitur in inquisi*

- 4 Limita etiam si confessio prius est facta & post fit
processus, etiam si sit ineptus, potest sequi condem-
natio, secus si nullitas fuit ante confessionem. hæc
Angel. in d. li. clausula. Comparuerunt dicti inquisi-
ti & nega. totum. colum. 8. in si. additionis se-
quentis. Facit ad hoc glo. ij. in d. cap. primo de ac-
cusa. *ubi dicitur in inquisi*

- 5 Confessio non potest renocari in criminalibus, ubi
confessio fuisset perseverata, nisi errore allegato
& probato. hoc est singulare uerbum specu. in tit. de
confessis. & si. uers. Sed nunquid in criminalibus. &
ipsum sequitur ibi Io. an. hæc Angel. in eo li. clausu-
la. Comparuerunt dicti inquisiti in termino defen-
sionis. in prima additiene, & nota bene illam ad-
ditionem. *ubi dicitur in inquisi*

- 6 Confessio facta precedente illo iuramento, q̄ plenā
 & meram ueritatem dicet, non recipit excusatio-
 nes ex post facto, sed illa quæ sit sub forma iura-
 menti, q̄ respondebit ad interrogata, recipit ex-
 cusiones, quæ tamen non perimant confessionē, sed
 exponant. Panor. in c. cum dilect. de accusa. quarto
 notabili. Qui ibi immediate subinfert, & dicit sin-
 gulariter esse notandum, q̄ ubi confessio etiam iu-
 rata, potest retorqueri & ad bonum & ad malum,
 ex quo tamen prima fronte sonat in malum, debet
 fieri interpretatio in malam partem, & contra con-
 fitentem, nisi confessionem excusans probet illas ex-
 cusiones. Facit ad hoc quod dicit ipse Panor. in
 c. cum uenissent. de institut. Et etiam immediate sub-
 dit ipse Panor. q̄ ex confessione alienius capitur
 illud quod contra eum est, non autem id quod pro
 eo elici potest, & hoc quando insurgit mala presum-
 ptio contra illud quod facit pro eo.
- 7 Confessio rei est tanta potentia, q̄ facta etiam co-
 ram iudice incompetenti, tenetur illam confirmare
 coram suo iudice competenti. Ita dicit Inno. in c.
 at si clerici. de iudi. Et hoc precipue si ex tali con-
 fessione orta sit suspicio uel infamia. Angel. in lib.
 malef. cla. compa. inquisiti & nega. totum. col. 1.
 ibi. Et tene menti. uide ad hoc Inno. in cap. per in-
 quisiōnem. de elec. Et Anto. de Bu. in d. cap. at si
 clerici.
- 8 Sed nota q̄ istis qui de se confitentur, creditur non
 quantum ad cōmīcandum sed quantum ad presump-
 tionem, unde si adsint aliæ presumptiones, ual-
 lent, alias non sufficerent, ut dicit glo. in c. de con-

sessis. Sed intellige hoc uidelicet, quia istis de se confessis non creditur super crimine aliorum, ut dicit glo. prædicta in prin. ubi etiam dicitur, q. in crimine laesa maiestatis, alicui consentienti de se creditur etiam contra socios, quod etiam probatur per tex. ibidem. Et in glo. prima. c. nemini. 15. q. 3. iuncto tex. ibidem, ergo a fortiori debet uni consentienti de se credi contra socios in crimine hæresis quod est grauius. c. uergentis. de hæreticis. Et præterea hoc est speciale in fauorem fidei, q. socij criminis admittuntur contra socios, ut est tex. in. c. in fidei. de hæreticis. lib. 6. Confirmat Gemi. ibidem. Ad hoc glo. si. c. quoniam aliqua. de testi.

- 9 Quando aliquis confitetur crimen suum coram suo iudice, potest ei imponi quantuncunque grauior pena, et si sit confessus sine directo processu, ut dicit Inno. in. c. qualiter. Et quando. de accusi. col. 3. nam confessio in criminali inducit probationem etiam quo ad penam impositionem, licet ordo iudiciarius non fuerit obseruatus, Et sic patet q. confessio non leditur ex inutili instantia iudicij, uel ex omissione ordinis iudiciarij, ut dicit Gemi. in. c. accusatus. de hæreticis lib. 6. in prin. de hoc supra. eo. uerbo. §. 2.

- Et §. 4.
 10 Confessio facta sine tortura non oportet reiterari, quæ autem est facta in tormentis uel metu tormentorum, ut puta si erat ligatus in tortura, uel ante torturam ductus, uel ante torturam spoliatus, necesse est q. talis confessio sit facta ratificetur ad bāchum. Et debet tortus per unam diem naturalem quiescere post torturam antequam ducatur ad rati-

standum, uel hoc erit arbitrio boni iudicis, ut faciat eum ratificare eo tempore quo uerissimiliter cessauerit metus tormentorum. hęc Angel. in l. malef. cla. Fama publica. col. 42. ibi. postquam aliquis est.

- 21 Si quis sine tormentis confitetur, et non precedentibus indicijs, habetur pro confesso, per notata in. c. i. de accusa. lib. 6. Et hoc sequitur Pe. de Ancha. in cle. i. de homi. sed Bal. in l. i. de confes. simpliciter tenet q. confessio extorta non precedentibus indicijs, si in ea perseverat reus confessus, uellet, ut allegat glo. illius. l. i. glo. in l. i. illius. de quaestio. Et cum Bal. tenet Pau. de Liara in. c. gravis. de deposito. ad fi. Et Bar. in tractatu de questionibus tenet idem quod in l. quouis ff. eo. Et est glo. in l. i. ad fi. C. eo. tit. ubi Bal. dicit q. tortura indebita facta a principio, non intiat reliquum processum ualidum ex post factum. Et dixit Bal. in. l. fi. C. de accusa. q. indicia sequentia non confirmant torturam precedentem, nec confessionem per eam extortam, quia est ordo peruersus. Hęc dominus Paris. de Puteo in tractatu de syndicato, in. x. incipiente. An stetur dicto torti. col. 10. uers. datur regula q. ex confessione. de ualiditate confessionis, et precipue qua est perseverata. uide quod dicit ipse dominus Paris. in eodem tractatu, in cap. incipiente. An ex sola confessione facta in iudicio. Et c.

- 12 Confessus in iure non auditur appellans, si tamen ita sit confessus q. standu sit confessioni, non tormenti formidine terretus. Ad hoc est glo. singularis

in uerbo. uel de quo. c. Romana. de appel. lib. 6. Con-
firmat Gemi. super dicta glo. ubi dicit q. in confes-
sum nulla sunt partes iudicis nisi in condemnando.
Facit ad hoc optime glo. ij. in. c. i. de accusa. li. 6. Fa-
cit etiam. c. per tuas. de proba.

1 Consentiens heretico pari pena punitur sicut he-
reticus. ar. in. c. i. de offi. delega. & ibi glo. optima in
uerbo pari pena. ubi declaratur multiplex consen-
sus, uidelicet, negligentie, consilij, cooperationis,
& defensionis. & dicit glo. q. illi qui consentiunt
defendendo, magis puniuntur. ubi Panor. post Ho-
sti. dicit q. hoc procedit in crimine heresis, & in ma-
ioribus criminibus.

1 Contumax dicitur ille qui non paret mandato iudi-
cis, uel se absentat a iudicio, & habetur contumax
pro confesso, si perdurat in contumacia per tempus.
Gemi. in. c. cum contumacia. de here. li. 6. Et Bar. in
l. penul. ff. de questio. Et Angel. in. li. malef. clausu-
la. Qui iudex, uidens q. inquisiti compa. col. 7. Facit
ad hoc. c. ij. de confessis. lib. 6.

2 Fuga sola non inducit confessionem delicti. de hoc
in. c. ut commissi. de here. li. 6. hac Gemi. in. d. c. cum
contumacia. Facit tamen fuga suspicionem, quia
per hoc apparet de sua iustitia diffidere. 11. q. i. Chri-
stianus in fi. 3. q. 9. decernimus. de presumpt. c. nul-
lus. secundum archi. Io. an. Gemi. in. d. c. cum con-
tumacia.

3 Contumaciter absens habetur pro presente in pre-
iudicium suum. c. ij. de arbitris. lib. 6. & glo. ibidem
in uerbo. presente. Confirmat Panor. in. c. uerita-
tis. de dol. & contu. col. ij. ibi. Nota ibi presentes.

Facit ad hoc. s. absens. 3. q. 9. Et d. in nomine domini. de testi.

4 Lapsus anni in excommunicatione operatur non solum q. contumax pro conuicto habeatur, sed etiam q. potest ferri sententia diffinitiva contra eum. hoc Panor. in. d. c. ueritatis. col. 6. ibi. ex predictis.

5 In contumacia præsimitur pertinacia ipsius contumacis sine dubio, si perseverauerit per annū, nisi forte aliud apparuerit, puta si inquisiuit de iudice, uel instabat pro absolutione, uel offerebat satisfactionē & his similia, alias non præsimitur pertinacia, nisi de illa constet, ut in cle. i. §. porro. de summa tri. & cle. de usuris. ex graui. §. sane. Io. an. hæc Gemi. in. d. c. cum contumacia.

1 Conuincitur aliquis in crimine quatuor modis, aut iure, scilicet, instrumentis uel testibus, aut facti euidētia. c. tua de cohabi. cle. & ij. q. 1. qua Lotarius. aut iuris interpretatione, ut saepius citatum esse reū ut. 3. q. 9. c. decernimus. aut uiolenta præsumptione seu suspitione. 32. q. 1. c. dixit. hæc in glo. prima super. c. nos in quenquam. ij. q. i. Facit ad hoc glo. 32. in. c. ad abolendam. de hæreticis.

2 Conuincitur etiam aliquis hoc modo. Si suspectus de hæresi citatur ut ueniat responsurus de fide coram inquisitore, si fuerit excommunicatus pro eo q. parere subterfugit, aut contumaciter se absentat, & si per annum excommunicationem illam animo sustinuerit pertinaci, ex tunc uelut hæreticus potest condemnari. d. c. cum contumacia. ubi uide glo. in uerbo: respondeat. Facit glo. in. c. rursus. 11. q. 3.

3 Item si quis. quia præbuit impedimentum officio

12
inquisitionis, aut se opponere eidem presumpserit, cum sit ipso facto excommunicatus, eam excommunicationem per annum animo sustinuerit pertinaci, extunc uelut hereticus potest condemnari. c. ut inquisitionis. eo. ti. lib. 6. Confirmat, Gemi. in. d. c. ut inquisitionis. §. si quis uero. eo. ti. li. 6.

1 Christiani qui ad ritum Iudaeorum transierunt, & qui prius erant Iudaei postea facti Christiani redeunt ad ritum Iudaeorum, dicuntur heretici, & contra eos tanquam hereticos, similiter contra eorum fautores est procedendum, si tamen de hoc fuerint confessi, uel per Christianos uel Iudaos conuicti. d. c. contra Christianos. Et Gemi. ibidem. de hoc habes infra in uerbo, Iudaei. §. i. ubi nota q. ritus dicuntur mores & obseruantia. 28. q. i. secundum Arohi. hac Gemi. ibidem.

1 Crucesignati in subsidium fidei tenentur deferre signum crucis patenter: nam milites armata militia recipiunt stigmata, ex quibus milites cognoscantur. l. stigmata. C. de fabricensibus. & qui signum mutat, transfuga pena punitur. l. i. ff. de re militari. imo qui assumptum crucis signum abiecerunt, compelli debent ad reassumptionem eius. ar. o. Quod super his. de uoto. in prin. Et Papa, ad innuendum q. cruce signati semper debent deferre signum crucis, utitur hoc uerbo. caractere crucis. ut in. c. excommunicamus. el. primo de here. §. catholici uero. idem dicit etiam in priuilegio. Malitia huius temporis. Et ratio esse potest quia secundum. b. Thom. in quarto sen. di. 4. q. i. ar. 3. querela. 4. caracter est res quadam indelebilis.

- 2 *Crucesignati possunt de licentia inquisitoris interesse diuinis, & ecclesiastica recipere sacramenta tēpore generalis interdicti, ubi ex indulto diuina tunc celebrari contigerit. Et si clerici sunt cruce signati, potest inquisitor cum eis dispensare super irregularitate quam incurrissent celebrando diuina ligati sententijs canonis. hæc ex prædicto privilegio. Malitia huius temporis.*
- 3 *Crucesignati seu scolares sancti Petri martyris sunt excommunicati quando inquisitori indigenti pecunia pro officio inquisitionis, & petenti, dare recusant. probatur, quia fautores hæreticorum sunt excommunicati. per d. c. ut inquisitionis. §. prohibemus. Tales autem sunt fautores, secundū Archi. in c. quicumque. eo. ti. lib. 6. ubi dicit in uerbo. fautores. priuata persona, quæ iuramento uel uoto se astrinxerunt, ex omissione dicuntur fautores, præta si non manifestant, uel non faciunt id quod promiserunt ex uoto. hæc ille.*
- 4 *Custos carcerum inquisitoris iurabit coram Episcopo, & custos carcerum Episcopi, qui sunt pro crimine hæresis, iurabit coram inquisitore, & fideliter custodient carceratos, & omnia alia seruabunt, quæ ponuntur in textu cle. i. de hæreticis. §. porro. Idem dicit dominus. Car. Zab. in d. cle. i. §. & quia.*
- 5 *Dæmones inuocare an sit hæreticum, Gemi. in c. accusatus. in §. sane. eo. ti. li. 6. ponit duas opiniones. & credit utranque posse saluari, quia aut quis inuocat dæmones putans ipsos posse facere id ad quod inuocat ex eorum potestate actiua, & tunc opinio Lapi procedit, quia aliter inuocans dæmones est*

hereticus, cum attribuat eis id quod est dei, per quod
omnia facta sunt. Io. primo. Ad hoc. 2. 6. q. 5. Episco-
pi ubi expresse appellat hereticos quærentes auxi-
lia a diabolo, derelicto deo, aut inuocat demones
non tamen credens eos posse operari ex sua potesta-
te affina totaliter, sicut ad id quod est sue nature,
sicut esset q. tentaret mulierem ad concupiscentiam
cū aliquo, & tunc procedit alia opinio, quia istud,
licet sit malum facere, non tamen uidetur hereti-
cus, quia uocat eum tentatorem. Mar. 4. hæc Gern.
ubi supra. ibi. querit hie lap. abb. Confirmat Pa-
nor in. c. in tabulis. de sorte. super glo. fi.

2. Ut autem melius prædicta intelligas, nota secundū
Oldradum, attendendam esse intentionem inuocan-
tis: quia aut inuocat ut sciat futura, & hoc sapit
hæresim manifestam, quia id attribuitur diabolo quod
conuenit deo, iuxta quod dicit Isaias. 41. c. Annun-
tiate nobis quæ uentura sunt, & sciemus quia dy-
estis. aut inuocat ad tentandum pudicitiam mulierū,
& tunc si facit per modum imperij, ut præcipiat
diabolo, non sapit hæresim manifestam, quia est si-
bi proprium tentare: si autem facit ipsum adorari
do, & ut ipsum adoret, tunc sapit hæresim manife-
stam, & hoc nō propter personam, sed propter uirtutē
in adoratione diaboli. Hoc Oldradus in suo cōf. 208.
quæ allegat Gern. d. c. accusatus. s. sacerdotes in fi.

I. Defensio iusta & æqua reservatur cuilibet contra
quem proceditur de crimine hæresis. c. cum inter pro-
rem. de excep. secus dicunt quidam de dilatorijs,
quia non permittitur ei de iuris apertibus disputare.
Ad hoc. ff. mansi fideiussor. s. quedam hæc Hostien.

*summa. vit. de hereticis. & que pena imponatur
neq. sin autem. in fi.*

- 2 Defensio legitima est de iure naturali, & sic ne-
mini est auferenda. l. quotiens. C. de preci. impe. offe.
& in cle. pastoralis. de sen. & re iudic. s. ceteram
defectus. hac Io. de Imola in cle. sape. de uerbo. si-
gni. super glo. in uerbo. defensiones. Vbi nota q. idē
Io. de Imola in d. cle. sape. super glo. in uerbo. dila-
tiones. dicit q. intentus & mens litera est q. solum
possit iudex repellere exceptiones frustratorias &
oppositas malitiose ad differendum iudicium, ut di-
cit glo. ibidem. & habetur in. c. finem litibus. de dol.
& contu. & exceptiones que magis frustrent &
differunt iudicium seu processum quam respiciunt
ueritatem, quia ille non sunt de iure naturali, imo
magis repugnant. hac ille.

- 1 Defensor hereticorum secundum Archi. est duplex.
Nam quandoque quis defendit errorem, quando-
que personam: primus est damnabilior, & dicitur
heresiarcha. 14. q. 3. qui aliorum. & sic loquitur,
c. qui consentit. 11. q. 2. Secundus qui personam ui-
ribus uel potentia defendit ne ad manus iudicis exa-
minandus ueniat uel puniendus. Et de finali defen-
sione loquitur. 21. q. 5. per totum. & 27. q. 1. c. si ca-
stos. uel ne fiat executio. ex literis. de offi. dele. Fa-
cit. c. felix. de pœnis. lib. 6. post prim. ibi. postea recep-
tauerit uel defenderit. hac Gemi. in. c. quicumque. de
hereticis. li. 6. in. ij. col. ibi. quæro quis dicatur defen-
sor. Confirmat hoc glo. in uerbo defensor. cle. i.
de pœnis. ibi. circa quartum.

- 2 Si autem aliquis defendit aliquem iuste in iudicio,

Et putans eum inculpabilem, iura pro eo allegando,
Et ostendendo eum innocentem, non ligatur aliqua
pœna per hoc, quia in talibus iusta defensio refer-
uatur. d. c. cum inter priorem. de except. Et d. cle.
pastoralis. de sen. Et re iudi. hac dominus Car. Zab.
Et d. cle. i. de pœnis. col. 6. ibi. decimoquarto quaro
de defendente. Confirmat glo. prædicta in uerbo
defensauerit. in fin. Secus autem ut dicit idem. d.
Car. ibidem, si contra iustitiam Et conscientiam de-
fendit. de hæreticis. si aduersus. Tales enim defen-
sores appellantur. 16. q. 1. de præsentium. de re ec-
cle. non alie. c. si quis. Et quod notatur de iureiur.
c. breui. uide ad omnia ista maleum maleficarum in
tertia parte. q. 10. Et q. 11.

3 Quia etiam receptator dicitur defensor: sciendum
q. receptator dicitur ille qui scienter recipit hæreti-
cos. ar. c. felicitis. de pœnis. in prin. lib. 6. sed leges
illum innuunt receptatorem, qui receptat Et celat,
ut celatus manus iudicis euadat, ut patet. ff. de re-
cept. l. i. Et 2. ff. de offi. præsi. in. l. congruit. C. de
his qui late. occul. l. si. Et de his receptatoribus no-
tat Hosti. in summa. eo. ti. 5. quæ pœna. 10. an. hac
Gemi. in. d. c. quicunque. de hære. col. 2. ibi. Sed qui
dicantur receptatores.

4 Defensores, Et fautores, ac receptatores hæretico-
rum, ipso facto sunt excommunicati, Et postquam
aliquis talium fuerit notatus, si infra annum satis-
facere contempserit, ex tunc fit infamis, nec debet
admitti ad publica officia, prout est tex. in cap.
excommunicamus. el primo. §. credentes. de hæreti-
cis. iuncta glo. 15.

1. **Diuinatio tunc sapit heresim manifeste, secundum glo. in uerbo, saperent. d. c. accusatus. §. sane. quando circa aras idolorum nefarie preces emittuntur, sacrificia offeruntur, demones consuluntur, eorum responsa suscipiuntur. 26. q. 2. hi qui. & q. 4. igitur. uel associant sibi hereticos propter sortes exercendas. uel faciunt predicta cum corpore uel sanguine Christi, uel in sortibus, ut possint habere responsa, puerum rebaptizant, uel his similia. haec in predicta glo. Confirmat Panor. in. d. c. in tabulis. super glo. i. uide ad hoc glo. optimam in hac materia. 26. q. 2. in summa.**
2. **Diuinatio ad inueniendum furtum, uel ad sciendum aliqua secreta, quae fit cum candela benedicta, & aqua benedicta, & puero respiciente in phialam, & dicente haec uerba, Angelo bianco, Angelo Santo, per la tua santità, e la mia uirginità &c. sapit heresim manifeste, ut probat egregie dominus Andreas Barbatia in quodam consilio suo, quod fecit ad requisitionem patris inquisitoris Bonon. conf. 55. in p. uol.**
3. **Dubius in fide habetur pro heretico, dummodo dubietas sit cum persuerantia & animi complacencia, aliter autem propter dubietatem occurrentem, in qua quis non persistit, non dicitur hereticus, quia primi motus non sunt in potestate hominis. 6. di. sed pensandum. & etiam nisi per simplicitatem aliquis erraret in fide. Ita uoluit Inno. in rubrica de summa trini. in fi. Si etiam crederet aliquid contra fidem, putans ecclesiam ita tenere, & paratus corrigi, non esset hereticus. haec Felinus in. c. i. de hereticis. Concordat Panor. in. d. c. primo.**

1 Errans in aliquo articulo fidei, uel in aliquo sacramento ecclesiæ, per simplicitatem, secundum dominum Car. Zab. non debet puniri, quia simplicitas excusat. c. super literis. de rescript. cum ibi notatis. C. de iuris. om. iudi. l. in criminali. 24. q. 3. dixit apostolus. & quod notatur. 17. di. non licuit. Facit tex. cle. prima. de summa trini. in uerbo. per uinaciter non enim pertinaciter credit, qui per simplicitatem errat. Contrarium tenet specu. in. ti. de hæreticis pro quo est. 24. q. i. schisma. ubi dicitur q. nō excusat ignorantia. Ad hoc. C. de hæreticis. l. 2. de in ius. no. l. uenia. 27. di. c. fi. Mattha. tenet primam partem, per. c. dixit apostolus. quod optime probat hoc. dic q. hæreticus potest dici dupliciter, large & stricte, quod notat glo. 24. q. 3. in sententia. in fi. Large dicitur quilibet errans in articulis fidei, stricte qui errat per tinaciter, ut probat dictum. c. dixit apostolus. & dicta cle. prima. de summa trini. & fide catholica. Hæc dictus dominus Car. in. d. cle. uers. porro. ibi. quarto quæro.

2 Examinationi testium seu deponentium in crimine hæresis, & ipsum crimen concernentibus, debent esse præsentēs duæ religiosæ & discretæ personæ, in quarum præsentia, per publicam personam, aut per duos idoneos uiros, eorundem testium depositiones fideliter conscribantur, ut dicitur. in. c. ut officium, eo. ti. lib. 6. §. uerum. ubi Gemi. quærens de quibus personis religiosis loquatur tex. iste, dicit q. quando quæ seculares clerici dicuntur religiosi. 4. di. denique quandoque laici. 44. di. non liceat. de constitu. ecclesiæ. Sed hic forsitan auctor non intellexit stricte de

illis

illis qui habitum religionis susceperunt, pro quibus præsuntur. de no. ope. nuntia. c. 2. uers. super eo. ubi de hoc Io. an. hac Gemi. ubi supra.

- 1 Exceptio quando iudex dubitat an sit admittenda uel ne, debet eam admittere cum protestatione si & in quantum de iure sit admittenda, & non aliter nec alio modo. Et nota bene q. iudex ex causa potest recusare exceptiones cum protestatione, & procedere ad ulteriora. Ad hoc est tex. notabilis in. c. ad dissoluendum. de desponsa. impube. & hoc pricipue quando iudex ex probabili causa moueretur, puta quia uehementer præsumeret contra reū q. exciperet causa subterfugiendi iudicium, uel quia est probabile dubium, utrum exceptio sit admittenda, & indago exigit longum tractatū: consulit autem Hosti. q. iudex faciat scribi causam in actis, ut sic appareat eum probabiliter motum. Hac Panor. in. c. cum contingat. de offi. dele. super glo. in uerbo. nihilominus. quam glo. bene nota, & diligenter considera, quia facit multum ad propositum. Ad idem facit quod dicit dominus Felinus super. d. glo. allegat Hosti. in cap. nullus. de præsumpt. & dato q. reus offerret se probaturum incontinenti, posset esse tanta præsumptio malitiæ, q. non purgaretur per probationem incontinenti: ita intelligit glo. in uerbo. sententiæ. in. c. suscitata. de in integrum resti. quam glo. bene nota, & singulariter pondera, quia facit multum ad propositum. Quæ dicit, p. licet quis incontinenti uellit probare exceptionem suam, si tamen est præsumptio contra ipsum, q. malitiose excipiat, primo mandabitur sententia executioni, de-

inde si quid uellit proponere, audietur in modum accusationis. Facit ad hoc quod dictum est supra in uerbo appellatio. decimonono notabili.

2 Contra improbe petentes dilationes est adhibitum remedium secundum Hosti. cum enim iudex debeat dilationis amputare materiam. C. de tempo. appel. l. 2. potest quandoque sibi uidebitur, ab excipiente & dilationem petente, uel aliud proponente, si habet eum suspectum, exigere iuramentum, qd hoc non proponat malitiose, de quo hodie est dicendum, ut in. c. 2. de iura. Cal. li. 6. Ego dico, qd si uehementer iudex præsумit contra proponentem, poterit eum nō admittere, nec curet de appellatione, iuxta notata per Inno. in. c. post electionem. de concess. præben. & per Io. an. in. c. super eo. de appel. ubi uide. hæc Panor. in. c. nullus. de præsumpt. in fi.

3 Et aduerte qd iudex ex hoc solo qd exceptionē probabilem non admisit, non grauat partem, nam potuit moueri putando forte illam esse falsam, ideo, ut præsumatur grauamen, debet expectare donec probetur ueritas ipsius: & ex hoc infertur qd in facultate iudicis est exceptiones dilatorias uel peremptorias admittere uel repellere, nec ex sola reiectione infertur grauamen appellationis iustificatiuum. hæc Panor. in. c. interposita. de appel. in prin.

1 Excommunicati uel interdicti ab inquisitore nō possunt absolui ab ordinario neque ab alio sine mandato summi pontificis, præterquam in mortis articulo: probatur hoc per tex. opti. in. c. pastoralis. de offi. ordi. ubi dicit tex. qd cum delegatus sit maior ordinario, excommunicatus a tali delegato non potest

per alium absolui sine mandato summi pontificis praterquam in mortis articulo. Cum ergo inquisitor sit delegatus, ut. c. per hoc. de hæreticis. lib. 6. sequitur quod excommunicatus uel interdictus ab eo non potest absolui ab ordinario neque ab alio. Confirmat glo. in uerbo. praterquam in mortis articulo. d. c. pastoralis. Facit ad hoc Feli. in. c. excommunicamus. el. primo de hæreticis. col. 7. ibi excommunicatione notatis. hoc etiam habetur specialiter in privilegio Alexan. quarti quod incipit. Ad capiendū uulpeculas. dat. Laterani. 7. cal. Februarij, pont. sui anno tertio.

- 2 Excommunicatio si profertur propter contumaciam non est necesse quod ille citetur ad audiendam sententiā. hæc Gemi. in. c. cū contumacia. de hæreticis. li. 6.
- 3 Excommunicatus iterum potest excommunicari: hoc dicit glo. fi. in. c. ita quorundā. de Iudaïs. uide bene totam illam glo. Confir. Panor. super. d. glo. Nec ualet absolui ab una excommunicatione, nisi etiam ab alia, ut dicit Panor. ibidem.
- 1 Executio contra damnatos de hæresi est facienda per potestates & officiales seu rectores temporales & seculares, quam facere debent prompte, imo sibi relictos debent per se uel per nuntios recipere indilate, animaduersione debita puniendos, alioquin si cōtrafecerint, uel si processum uel sententiam inquisitorum directe uel indirecte impedire præsumpserint, ipso facto sunt excommunicati, quam excommunicationem si per annum sustinuerint, ut hæretici condemnentur. c. ut inquisitionis. eo. tit. lib. 6. Ad hoc facit. c. ad abolendā. & c. excommunicamus. co. ti.

et glo. in nerbo. indilate. d. c. ut inquisitionis. dicit q
talis sententia debet statim dilatione postposita exe
cutioni mandari, ut patet. 2. q. 1. c. sicut. idem dicit
Gemi. in. d. c. ut inquisitionis. in prin.

- 2 Executio sententiae non est differenda licet appelle
tur, quando sumus in casu quo ius appellationem
reijciat. Gemi. in. d. c. ut inquisitionis. in prin.
- 3 Mandatur hoc etiam per leges Federici Imperato
ris, approbatas per Bonifacium Papam octauum
in. d. c. ut inquisitionis. et sunt registratae in capitu
laribus ciuitatis Comi, & acceptatae per uniuersum
consilium illius ciuitatis, anno domini 1255. die.
10. Septemb. Et primo in lege quae incipit. Com
missi nobis, mandatur q̄ relictī brachio seculari de
bita animaduersione puniantur.
- 4 Pœna animaduersionis, est pœna quae euertit ani
mam a corpore, ut dicit Gemi. in. d. c. ut inquisitio
nis. ibi. Quae sit pœna. Facit ad hoc glo. in nerbo.
puniendi. c. excommunicamus. el. 2. eo. tit. Ad idem
Federicus in præallegata lege seu constitutione.
Commis si nobis.
- 5 Sed Panor. in. c. ad abolendam. eo. tit. super glo. in
uerbo audientia allegans Hosti. post. 10. an. dicit q̄
hæretici debent puniri pœna ignis, & q̄ debent cre
mari. Et dicit q̄ in hoc conuenit lex diuina, canoni
ca, ciuilis, & consuetudinaria, ut communiter pu
niantur pœna ignis. Confirmat Federicus in lege seu
constitutione quae incipit. in consutilem tunicam. u
bi dicit, præsentis nostrae legis edicto damnatos mor
tem pati, Paterenos aliosque hæreticos quocunque
nomine censeantur, decernimus ut uiui in conspectu

hominum conburantur, flammam commisit iudicio.

- 6 Sed queritur nunquid iudex secularis poterit petere ab inquisitore, ut ostendatur ei processus, ut videat si iuste uel iniuste est processum contra damnatos. Bar.in.l.diuus.ff.de custo.& exhibi.reo. dicit q non tenetur ad faciendum executionem nisi processus exhibeantur sibi: & idem tenet in.l.magistratibus ff.de iuris omni.iudi.allegando.d.l.diuus. Sed Panor.in.c.i.de offi.ordi. tenet contra Bar.& dicit contra ipsum esse tex. expressum in.d.c.ut inquisitionis §. prohibemus. ubi dicitur q de crimine heresis, cum sit mere ecclesiasticum, quoquomodo iudex secularis non cognoscat. Ad hoc etiam Bal. & Pau. de Castro in eadem.l.magistratibus. & ibi Alexander, & Iason contra Bar.& Panor.in.c.ea quæ de sta.mona.in fi. Et Barbatia in.c.i.de offi. ordi. Bal. in auten.clericus.C.de Episcopis.& cle. Ad hoc est Felinus in.c.ad abolendam. in fi. Confirmat Gemi. in.d.c. ut inquisitionis.in prin. dicens notandum esse q iudex secularis exequitur sententiam latam per iudicem ecclesiasticum absque eo q cognoscat de iuribus sententiæ. de quo.de offi.ordi.c.i. Non tenetur ergo inquisitor exhibere processum iudici seculari ad hoc ut sententiam exequatur.

- 7 Imo inquisitor potest compellere iudicem secularē ad exequendum sententiam per ipsum inquisitorem latam, ut patet per ea quæ notantur in glo. in uerbo.praiudivan. d.c.i. de offi.ordi.& in glo. in uerbo. contra eum.c.ij.de maledicis. Ad hoc est etiam priuilegium Inno.4. quod incipit. Cum sicut accepimus ubi dicitur, q inquisitores possunt compellere

per censuram ecclesiasticam potestates ad obseruandum quae ipsi inquisitores duxerint facienda, & ad procedendum contra haereticos damnatos, etiam si testimonium nomina non exprimantur. Ad hoc facit glo. fi. in. c. auctoritatem. 15. q. 6. & glo. in. c. sicut sine iudicio. 2. q. 1. Facit ad hoc dictum Archi. super. d. glo. d. c. sicut sine iudicio. Confirmat Panor. in. c. pastoralis. §. quia uero. de offi. dele. ubi dicit q̄ ordinarius ad mandatum delegati exequitur sententiam, etiam si eam sciat iniustā: & q̄ delegatus potest mandare ordinario loci, ut exequatur sententiā suam, & q̄ is cui mandatur nuda executio sententiae, non potest assumere cognitionem super uiribus sententiae. hac Panor. ubi supra. Et q̄ ad hoc pos sit compelli ordinarius a delegato Papae, a firmat glo. 2. in. c. significasti. de offi. delle.

- 8 Dominus Felinus in. c. ad abolendam. in fi. de haereticis. dicit q̄ si inquisitor puniret haereticum per eum condemnatum p̄na mortis, non credit eum irregularem, quia etiam iure officij nō prohibetur hoc alij posse mandare si per se hoc non potest: per tex. in. c. 3. ne cle. uel mona. li. 6. Nota tamen quod postea dicit ipse Feli. in. c. uergentis. eo. ti. ubi ad. d. c. 3. ne cle. uel mona. ipse respondet.
- 1 Fama est communis locutio ex uerisimilibus coniecturis surgens, & notanter dicitur, ex uerisimilibus quia aliter proprie non est fama saltem quo ad iuris effectum, sed sunt uariae uoces populi, de quo per Bar. in. l. de minore. §. tormenta. ff. de questio. & glo. & doc. in. c. inquisitionis. & c. cum oporteat. de accusa. Rumor in minus se habet quam

fama. uide bo. glo. iuncto tex. in. cap. super eo. de eo
qui cogno. consan. ux. hac Panor. in. c. uestra. de co-
ha. ele. & mul. super glo. in uerbo. notorium. col.
prima. in fi.

- 2 Fama in criminalibus hac operatur, quia quando-
que prestat materiam indicendi purgationem. 2. q.
5. presbyter si aplebe. & glo. si ibidem in fi. de accu-
sa. accedens quandoque dat materiam inquirendi.
de accusa. qualiter & quando. el. 2. quandoque
coadiuuat probationes iam factas seu alia admini-
cula, ut in cap. preterea. de testi. & in glo. ibidem.
in fin. hac Panor. in. cap. ueniens. el. primo de testi.
in fi.
- 3 Ex fama & uno teste omni exceptione maiori, pot
quis condemnari. Angel. in li. malefi. clausula. com-
pa. dicti inquisiti & nega. totum. sol. 4.
- 4 Fama in criminalibus multum ponderatur. ar. 2. q.
5. presbyter si aplebe. ff. de testi. l. 3. §. eiusdem. &
4. q. 3. §. item in criminali. uers. item sepe. & 35. q.
6. si duo C. ne de fla. defun. si mater. extra. de eo
qui cognouit consan. ux. sua. c. super eo.
- 5 Item fama sufficit ad probationem si alia præs-
umptiones coadiuuant, ita q. cum fama faciunt proba-
tionem, ut in glo. fama loci. c. illud quoque. de præ-
sumpt. & ita quæ non profunt singula, coadiunata
iuuant. glo. in uerbo. dicta. c. tertio loco. de præsump-
& glo. si. in. c. cum causam. de proba. & c. prætē-
rea. de testi.
- 6 Fama, si est uehemens, contra malefactorem suffi-
cit ad torturam. Angel. in lib. malefi. clausula.
fama publica precedente. columna. 13. ibi.

Ego autem si assessor essem. Concordat dominus
Paris de Puteo. in lib. de syndicato. c. incipiente. Qui
dam latro famosus. in prin. ubi. dicit q. famositas
operatur q. quis torqueatur. ff. de quaestio. l. de mino
re. §. si.

1 Fautor hæreticorum potest quis dici dupliciter, uno
modo quando aliquis est in publica potestate, ut ca
pitaneus, balinus, potestas, & similes: & si talis
omittit facere officium suum circa hæreticos, prout
habetur in c. ut inquisitionis. & c. ut officium. eo. ti.
li. 6. tunc potest dici fautor hæreticorum. Alio
modo potest dici aliquis fauere uerbo, excusando
hæreticos, non ex lubrico linguæ, nec per iocū, sed
in conuenticulis, uel cum inter laicos dicit illos nō
esse tales quales dicuntur. Io. an. hæc Gemi. in c. qui
cunque. eo. ti. li. 6.

2 Possunt etiam dici fautores aduocati & procurato
res, qui defendendo excusant hæreticorū excessus,
habita consideratione personarum, locorum, & tē
porum. Et q. falsi excusatores fauere dicantur, pa
tet. 11. q. 3. c. non solum el. 2. ibi. item. timendo. &
episcopi qui Lotario adhaeserunt, sunt ut eius fau
tores damnati. 2. q. 1. c. si. ubi bo. tex. ad hoc proposi
tum. Et canon dicit q. fucatis excusationibus eius
crimina tegere uidebantur. 11. q. 3. ita corporis tui.
hæc Gemi. ubi supra.

3 Dicitur etiam factō fauere qui procurat alimoniam
hæreticis, uel eis subministrat aliqua per quæ libe
rantur, uel alia similia: nec tunc indiget probatio
ne. 23. q. 4. est iniusta. ff. de furtis. si pignore. c. ac
cusatus. eo. ti. lib. 6. §. sacerdotes. & c. ut inquisitio

nis. §. prohibemus. eo. ti. & eo. lib. Idem de illo qui
precibus hæreticum liberat. 24. q. 1. c. 1. uers. illud
uero. quod bene nota. hæc Gemi. ubi supra.

- 4 Etia dicitur fautor hæreticorū qui impedit ne ueritas
inueniatur in causa fidei. hæc Gemi. in. d. c. accusatus
§. sacerdotes. quod nota & tene menti. Qui etiam
impedit ne testes examinentur, uel ne dicant ueri-
tatem, dicitur præstare impedimentum in causa. tex.
est. bo. in. c. cum causam. de testi. & ibi glo. notabi-
lis in uerbo. compellas.

- 1 Fideiussor non potest interuenire in causa crimi-
nali, & ratio est quia non potest quis ex contractu
ad capitalem pœnam se obligare, quia nemo est do-
minus membrorum suorum, ut in. l. liber homo. pri-
ma. ff. ad. l. Aquiliam. & 23. q. 5. m. c. si non licet.
& glo. in. c. cum homo. eisdem causa & quæstione.
& Panor. in rubrica de fideiussoribus. in tantum q
non ualet fideiussio de præsentando aliquem sub pœ-
na corporali, ut not. Bar. in. l. 3. ff. de custo. reo. &
Ci. in. l. ad cōmentariensem. C. eo. dicas tamen nisi cō-
suetudo esset in contrarium, quia tunc ualet consue-
tudo, ut dicit. d. glo. in. d. c. cum homo. hæc Angel.
in li. malef. clausula. pro quibus. Antonius fideius-
sit. in prin. & etiam habetur in additione sequenti:
& de hoc habes supra in uerbo. capere. §. secundo.
- 2 Sed pone. Aliquis traditus est fideiussoribus, qui
postea fugam capit, quæritur nunquid fideiussores
debeant decapitari, præsupposito q reus conuictus ue-
niret decapitandus. dic q non, per notata per Ci.
in. d. l. ad cōmentariensem. & Bar. in. l. si quis reum.
ff. de custo. reo. quia nemo est dominus membrorum

suorum, ut dictum est supra. Confirmat Panor. in d. rubrica de fideiussoribus, ubi distinguit, utrum fideiussores fuerint in dolo q̄ aufugeret, & tunc p̄na erit arbitraria. Si autem sint extra dolum, punientur p̄na pecuniaria, ad quam obligauerunt se, & si non fuit expressa quantitas, iudex arbitrabitur. hac Panor. in d. rubrica. Confirmat dominus Andr. Barba. in d. rubrica.

- 3 Aduerte tamen hic unum secundum Ludo. de Roma. in consilio suo. 14. q̄ si quis fideiussit de presentando aliquem totiens quotiens placuerit curia, presentando eum bis est liberatus. hac ex d. l. malefi.

Angel. in prædicta clausula, pro quibus Anto. fideiussit. in additione tertia.

- 4 An autem captus pro graui crimine, ex quo est p̄na in euentum corporis afflictina, possit relaxari fideiussoribus: dicendum q̄ non, sed debet incarcerationi. uide de hoc supra, in uerbo. capere. §. 2. Confirmat Archi. in e. in memoriam. 19. di. uide ad hoc Bar. in l. nemo dubitat. ff. de reg. iuris. & in l. rescri pro. §. debitores. ff. de mu. & ho. et in l. uers. sed quid si uult dare fideiussores. ff. de custo. reo. & in l. it̄ liberatur. §. qui paratus. ff. qui. mo. p̄g. uel. ipo. sol. & Bal. in l. 2. C. de exhiben. reis.

- 5 Filij hæreticorum priuati sunt hæreditate parentū etiam si ipsi filij sint catholici. patet hoc in glo. in uerbo. ipso iure. el. ij. cum secundum. eo. tit. lib. 6. & glo. in uerbo. ex hæreditatio. e. uergentis. eo. tit. & in glo. 23. q. 7. in summa, in fi. nam pro delicto patris filij puniuntur. 6. q. i. c. si quis cum militibus. nisi forte reuersi fuerint ad unitatem fidei & ad gremium

ecclesie, quia tunc possunt eis restitui bona ex quadam misericordia, ut dicit tex. in. d. c. uergentis. & glo. ibi. in uerbo. misereri. & d. glo. 23. q. 7. in sum. a. Gemi. autem in. c. accusatus. eo. ti. li. 6. §. si uero. uer. sed per præmissa. ibi. dominus meus. distinguit, quia aut hæreticus moritur ante condemnationē, & tunc filij catholici retinent bona: aut pater moritur post condemnationem criminis, & si attendamus misericordiam, tunc filij ex quo sunt legitimi catholici, non perdunt bona, cum ipsi non deliquerint. aut attendamus rigorem, & tunc filij etiam catholici perdunt bona. Ad hoc facit quod dicit Archi. supra. d. glo. summa. 23. q. 7. & hoc procedit & in terris ecclesie, ac etiam in terris imperij, ut dicit Gemi. ibidem. Confirmat Archi. ubi supra, in fi. Sed & Panor. in. d. c. uergentis. dicit q. hæreticus etiam sponte rediens ad pœnitentiã, nõ recuperat bona, nisi ex quadam misericordia. Et Feli. in. d. c. uergentis. in secundo notabili, in prin. dicit q. conuictus de hæresi non recuperat bona sua propter gratiam ei factam, nisi expresse dicatur q. ei restituantur bona. Facit ad hoc quod dicit idem Feli. in. c. ex insinuatione. de simo. super glo. in uerbo. indulgentia.

- 1 Fuga cū alio indicio. s. publica uoce et fama cōtra fugientē, facit q. fugiēs possit torq̄ri. hæc Ang. in li. male fi. clausula. Fama pub. p̄co. col. 14. ibi. et ideo Guido.
- 2 Fugitiuus remittendus est ad requisitiōē inquisitoris sub quo deliquit. C. ubi de cri. agi. oppor. l. i. & Ant. ibi. signata quæ in præiudicia. Io. an. hæc Gemi. in. c. ut commissi. §. & contra illos. de hære. li. 6. Ad hoc est glo. nota. in. c. ibi enim. 3. q. 6. quæ dicit

q̄ si grauius est crimen, remittitur puniendus ubi deliquit.

- 3 Posset etiam inquisitor illius prouinciæ ubi deliquit illum punire, secundum glo. in uerbo. procedendi. d. c. ut comisfi. ubi datur talis casus. pone quis deliquit in diœcesi Rauennæ, & postea se transtulit Mediolanū, tunc & inquisitor Rauennas, & inquisitor Mediolanen. poterit procedere contra eum. Concor dat Gemi. in. d. s. & contra illos. & ratio est secundum eum, quia cum istud delictum non sit momentaneum sed successiuum & continuum, ideo quocunque uadit, dicitur ibi delinquere, ergo punitur in loco ubi est ratione delicti ibi commissi.

- 4 Sitamen deliquit publice in uno, puta prædicando pupulo contra articulos fidei, postea transtulit se ad aliud territorium, & ibi notum est publice suum crimen, tunc est remittendus ad locum ubi plus deliquit, & ubi notiora sunt eius delicta. per. l. sicui. ff. de accusa. s. fi. Io. an. hæc Gemi. ubi supra. in fi.

- 5 Fugiens de carcere ubi positus erat ad pœnitentiam, & non habens excusationem legitimam, potest ut hæreticus condemnari, quia fingitur fecte conuersus, & simulate confessus, & etiam erroris pristini recidiuus. ad hoc de pœni. di. 2. c. i. nam exitus acta probat. 22. q. 2. quod autem. & facit. 34. q. 1. e. 1. ad fi. Io. an. hæc Gemi. in. d. c. ut commisfi. s. necnon. Cōfirmat Felinus in. c. penult. de hæreticis. allegat Io. an. in. d. c. ut commisfi. s. penult. dicens q̄ traditus perpetuo carceri pro pœna hæresis, si fugeret ex carceribus, ex hoc solo diceretur conuictus, tanquam relapsus in hæresim, & ita omnis audientia sibi de-

negatur, iuxta. c. ad abolendam. eo. ti. Facit ad hoc quod dicit Angel. in. li. malef. clausula. Fama pub. precedente. col. 31. ibi. Tercio quid si quis positus fuit in carcere.

- 1 Hæresis crimen equiparatur crimini læsæ maiestatis imo crimen hæresis est grauius. d. c. uergentis. de hæreticis. hæc. d. Car. Zaba. in cle. unica de usuris. §. sane. quæsito. 22. Confirmat Io. de Imola in. d. cle. in glo. fi. Idem dicit Angel. in. lib. malef. clausula. che hai tradito la patria. col. 3. in fi. ibi. quærit. Cyn. Salice. Item col. 4. ibi. & bene scias. item in colu. 5. post prin. ibi. quæro an sacerdos. idem glo. & Salice. in. l. 2. C. ad. l. Iul. maie. idem in lege Federici imperatoris, quæ incipit, Inconsutilem. & est registrata in capitularibus cinitatis Comi.
- 2 Hæreticus dicitur qui priuilegium Romanæ ecclesiæ uult auferre. 22. di. c. omnes.
- 3 Similiter dicitur hæreticus qui nouas opiniones & falsas inuenit, aut sequitur, uel dogmatizat. 24. q. 3. c. inter hæresim. & c. hæreticus.
- 4 Dicitur etiam hæreticus qui intelligit scripturam sacram aliter quam spiritus sanctus efflagitat. c. hæresis. ea. q.
- 5 Est etiam hæreticus qui de sacramentis ecclesiæ uel de confessione aliter sentit quam tenet & obseruat Romana ecclesia. c. ad abolendam. de hæreticis. in principio.
- 6 Dicitur etiam hæreticus qui dicit uel tenet simplicem fornicationem aut alium actum carnalem extra matrimonium non esse peccatum mortale, ut patet in cle. ff. de hæreticis. uer. 7. & glo. ibi in uerbo. non est.

- 7 Est etiam hæreticus qui dicit uel tenet pertinaciter usuram non esse peccatum mortale, ut patet in cle. unica de usuris, in fi.
- 8 A simi i dicitur hæreticus qui non solum tenet usurā & actum carnalem extra matrimonium non esse peccata sed etiā qui tenet alia prohibita ab ecclesia, uel per scripturam sacram, non esse peccata, quia de similibus simile debet esse iudicium. c. inter ceteras. de rescript. in fi. iuncta glo.
- 9 Est etiam hæresis damnata dicere legem cum euangelio, & circumcisionē cum baptismo esse seruandam l. i. c. da apostla. ad hoc. de bapt. c. maiores. in prin. Io. an. Gemi. in. c. contra Christianos. eo. ti. li. 6.
- 10 Non recipiens cōmunionem singulo anno est hæreticus. Feli. in rubrica de hæreticis.
- 11 Dicitur etiam hæreticus ille qui scindit se ab unitate ecclesia. 7. q. i. c. denique.
- 12 Apostata a fide est hæreticus, ut habes supra in uerbo. apostata. per totum.
- 13 Hæreticus est etiam qui circa aras idolorum nefarias preces emittit, sacrificia offert, demones consulit, eorum responsa suscipit, uel associat sibi hæreticos propter sortes exercendas, uel facit prædicta cum corpore uel sanguine Christi, uel in sortibus, ut possit habere responsa, puerum rebaptizat, & his similia. hæc dicit glo. in uerbo. saperent. §. sane. c. accusatus. eo. ti. li. 6.
- 14 Est etiam hæreticus qui dicit, defendit, seu tenet pertinaciter, q̄ anima rationalis seu intellectiua non sit forma corporis humani per se & essentialiter, ut patet in cle. unica. de summa trini. §. porro.

- 15 Sunt insuper octo errores damnati tanquam hereticales quorundam qui eos sub quadam sanctitatis & perfectionis simulatione adinuenerunt, quos enumerat cle. 3. de hereticis. & eos damnat.
- 16 Qui dicit & tenet q. Christus & apostoli nihil habuerunt in comuni etiam quantam ad ius & dominium, est hereticus, ut patet per extranagantem Io. 22. qua incipit. cum inter nonnullos.
- 17 Opinio qua tenet q. paruulis baptizatis non infundantur uirtutes & gratia informans quoad habitum, & si non pro illo tempore quoad usum, est reprobata ab ecclesia, imo damnata, ut patet in cle. unica. de summa trini. in fi. hanc opinionem etiam beatus Thomas reprobat in tertia parte. q. 69. articulo sexto.
- 18 Item asserere pertinaciter quod Christo eiusque apostolis, in his qua ipsos habuisse sacra scriptura testatur, nequaquam ius eis utendi competierit, nec ipsa uendendi seu donendi ius ipsi habuerint, seu ex illis alia acquirendi, cum talis assertio usum & gesta eorum concludat in praemissis non iusta, est erroneum & hereticum. patet hoc per. d. extranagantem Ioannis. 22. qua incipit. cum inter nonnullos.
- 19 Sunt autem plures aliae haereses seu sectae hereticorum, quas enumerat Isidorus in octauo lib. etymolo. cap. 5. & ponuntur. 24. q. 3. cap. quidam autem heretici.
- 20 Reperiuntur etiam multae aliae haereses, quae colliguntur ex dictis b. Thomae in diuersis locis, quae est

dinumerantur in tabula reuerendi patris magistri
Petri de Bergamo, in uerbo, hæresis. ibi eas uide.

Quotiescunque. n. aliquid dicitur uel tenetur per
tinaciter quod sit contra determinationem ecclesiæ,
quantum ad ea quæ pertinent ad fidem, illud sem-
per est hæreticum: probatur. 24. q. i. c. hoc est fides.
& glo. fi. c. cum Christus. de hæreticis. in fi. & glo.
in uerbo. docuit. c. unico. de summa tri. li. 6. nam ad
ecclesiam pertinet determinare dubia si quæ inter-
dum oriuntur circa fidem, ut patet in. c. quotiens.

24. q. i. de bapt. c. maiores. in prin. de summa tri. c. 2.
in fi. cle. unica. eo. ti. §. Nos igitur. ar. 22. di omnes.
Concordat b. Thomas in secunda secunda. q. 11. ar.

2. ad tertium argumentum. nam ecclesia in his quæ
pertinent ad fidem, non potest errare, ut habetur
& notatur. 24. q. i. c. a recta ergo fide. & c. Memor

sum. & hoc quia dominus pro ea rogauit ne defice-
ret fides eius. Luca. 22. capitulo dixit dominus, Ego
rogaui pro te ut non deficiat fides tua. & ponitur.

21. d. §. i. in. uers. Ego pro te.

- 21 Notandum tamen est, quia ad hoc q. aliquis pro-
prie dicatur hæreticus, quatuor requiruntur, primū
est error in intellectu, ita q. male sentiat de ueritate
unde si aliquis conculcet corpus Christi, credens ta-
men ibi esse uerum corpus Christi, & q. hoc sit ma-
lum, sed hoc facit ut placeat diabolo, iste non di-
cetur hæreticus, quia non habet errorem in intelle-
ctu, nec male sentit de sacramento altaris. Secun-
dum est q. talis error sit circa ea quæ pertinent ad
fidem, uel contra determinationem ecclesiæ, in his
quæ pertinent ad fidem & bonos mores, & necessa-
ria sunt

ria sunt ad consecutionem uitæ æterna . Tertium est q̄ talis errans sit professus catholicam ueritatē, & habeat baptismum : unde Iudæus uel paganus non potest dici hæreticus, licet habeat opinionem cōtra fidem catholicam. Quartum est q̄ talis errans teneat talem errorem cum pertinaci malitiā & obstinata uoluntate : unde si quis habeat aliquem errorem circa ea quæ sunt fidei, esset tamen paratus corrigi & emendari quando ostenderetur sibi esse falsum illud quod ipse putat esse uerum, talis non diceretur hæreticus, ut habetur. 24. q. 4. c. dixit apostolus. Colliguntur ista ex dictis beati Thomæ, in. 4. sen. di. 13. q. 2. ar. primo. & in secunda secunda. q. 11. ar. 2. Et diffusius a beato Antonino in secunda parte summae ti. 12. c. 5. §. i. & in quarta parte eiusdē, ti. 12. c. 4. §. penul.

22 Dicens hominem malum non posse pœnitere in se-
neſtute, est hæreticus, similiter qui dicit, peccata di-
mitti a solo deo sine ministerio clauium ecclesiæ .
hæc Feli. in. c. penul. de hæreticis. & allegat Oldra-
dum in consi. 271. quod incipit. Quæstio talis est.

23 Dicere aut credere Christum non fuisse conceptum
in loco naturali beatæ uirginis, in quo alij concipi-
untur homines, neque natum ex illo loco communi
et naturali ex quo alij homines nascuntur, est hære-
sis damnata, ut patet per determinationē factam au-
thoritate sedis apostolicæ anno. 1511. ad instantiam
patris inquisitoris Mantuani.

1 Ieiunia non possunt inquisitores indicere hæreticis.
seu suspectis de hæresi ad eruendam ueritatem sine
diœcesano, nec alias similes pœnas : neque diœcesa-

mus sine inquisitore, sicut de tortura, per glo. in ver-
bo. tormentis. cle. i. eo. ti. idem tenet. Io. de Imola
in .d. glo. et ratio est, quia appellatione quaestionis
intelliguntur tormenta corporis, dolores, & mala
mansio. ff. de iniur. l. item. apud Labeonem. §. qua-
estio. & §. quaestio.

- 1 Imagines facere ad procurandum amorem mulie-
rum non sapit heresim manifestam, quia hoc est ma-
gis superstitiosum quam hereticum, licet secundum
Augustinum in .10. lib. de ciuitate dei, ad demones
hoc pertineat, ludificatores animarum sibi subdita-
rum. hanc Odradus in consilio suo. 208. quem alle-
gat Gemi. in. c. accusatus. de hereticis. li. 6. in fi.
- 2 Impedientes officium inquisitionis seu processus aut
sententias inquisitorum directe uel indirecte, si sunt
domini temporales, potestates, rectores ciuitatum uel lo-
corum, eorumque officiales, ipso facto sunt excommuni-
cati. Alij autem quicumque qui in praedictis scien-
ter dederint auxilium, consilium, uel fauorem, si-
militer ipso facto sunt excommunicati, & si hanc
excommunicationem per annum animo sustinue-
rint pertinaci, uelut heretici condemnentur. Ad
hoc tex. est expressus in. c. ut inquisitionis. §. prohi-
bemus. & §. si quis uero. de hereticis. lib. 6. & ad
hoc facit glo. fi. ibidem. et Gemi. confirmat ibidem.
- 3 Sed nota q. cum solis minis & terroribus dicitur
quis impedire officium & iurisdictionem. ar. opti.
in. c. i. de offi. dele. in prin. Qui alijs modis impe-
diant officium inquisitionis, uide supra in uerbo. fau-
tor. §. 2. 3. & 4.
- 3 Oēs impedientes quomocūque officium inquisitio-

nis, possunt ipsi inquisitores punire, & ecclesiastica
 censura coercere. ar. est opti. in cle. i. de hareticis. §.
 uerum quia. ibi. seu q. ipsos in executione officij in-
 quisitionis impediatur. Ad hoc est etiam. c. i. de offi.
 dele. in fi. cum glo. fi. Facit ad idem glo. in uerbo.
 persona. c. Sane quia. eo. ti. & c. statutum. el. i. de ha-
 reticis. li. 6. ubi dicit Gemi. q. ubi prohibetur imvedi-
 mentum fieri, intelligitur de directo & indirecto im-
 pedimento. Facit ad hoc. c. quanto. de privile. &
 ar. ad hoc in. c. Romana. de pœnis. li. 6.

4 Vltius nota q. ut dicit Panor. in. d. c. i. de offi. dele.
 iudex delegatus potest iurisdictionem suam exerce-
 re etiam contra quoscunque suam iurisdictionem tur-
 bantes. Et super glo. fi. ibidem dicit q. glo. illa uult,
 ut qualitercunque impediatur iurisdictione delegati,
 possit ipse delegatus eam exercere contra turbato-
 res: & dato q. non sit expressum in rescripto, po-
 test tamen iudex delegatus exercere censuram eccle-
 siasticam contra impediētes, & potest etiam eos
 multare, quia omnia uidentur cōmissa sine quibus
 iurisdictione exerceri non potest, quod nota, & idem
 notatur in. c. de causis. de offi. dele. & c. prater ea. c.
 prudentiam. in fi. & c. suspicionis. eo. ti.

5 Et si delictum turbatoris est notorium, indubie po-
 test delegatus procedere contra eum, ut in. §. pro-
 xime superiori: aut non est notorium, sed sunt ali-
 qua coniectura, & tunc potest compellere ad præ-
 standū cautionem de non impediendo. ar. in. c. literas.
 in fi. de resti. spoli. quod bene nota. hac ex Panor. in.
 d. c. i. de offi. dele. in fi. Qui Panor. dicit ē in. c. signi-
 ficasti. eo. tit. ibi. ultimo nota. q. resistentes iudici

- delegato possunt puniri ab eo, cuiuscunque conditio-
nis & dignitatis sint, & ratio est quia repræsen-
tant personam Papæ cui totus orbis subest. uide ad
hæc omnia eundem Panor. in prædictis locis diffuse.
- 1 Implorare auxilium a demone in his quæ sunt su-
pra facultatem humanam, sicut in natiuatione de
futuro, & in alijs operibus magicis, in quibus con-
plementum operis ex uirtute demonum expectatur
est apostasia a fide, per pactum initum cum de-
mone, uel uerbotenus si innuocatio interfit, uel fa-
cto aliquo etiam si sacrificia desint. hæc beatus Tho-
mas in secundo sen. di. 7. q. 3. tertia, articulo. 2.
- 1 Impenitens dicitur ille hæreticus qui primo confes-
sus est peccatum suum, & postea negat: nam ille
dicitur impenitens quia peccatum confiteri recusat.
de. pæ. di. prima. §. Alij e contrario. & c. sequenti.
uidelicet, non potest quisquam. & in multis alijs ca-
pitulis eiusdem di. sed iste peccatum suum de quo
constat per suam confessionem sponte factam in iu-
ditio cui flatur. de præsumpt. c. literas. de uerb. signi-
super quibusdam. nunc confiteri recusat, imo indi-
stincte negat, ergo debet dici impenitens. Item ex
tali negatione, præsupposita prima confessione spon-
tanea, clare patet ipsum fuisse conuersum: cum enim
neget, non potest dici conuersus. 32. q. 7. c. quem-
admodum. & facit. de purga. cano. c. inter. hæc ha-
bentur ex consilio secundo Io. Calde. ti. de hæreticis.
- 2 Confirmatur, quia non uidetur ille fuisse uere con-
uersus. de. pæ. di. 3. c. penitentia. cum. c. sequenti, &
presumitur quod materia primi erroris fuerit per eum
recondita & calide paliata. de. pæ. di. 2. c. i. ubi dici-

tur. Si quis semel notatus fuerit inuidia. &c. sciat
se primam causam, ex qua inuidia nascitur, in inte-
rioribus medullis habere reconditam. Facit ad hoc
quod notat Archi. super uerbo. in carcerem. cap. ut
comissi. de hæreticis. lib. 6. in simili loquens.

- 3 Impænitens etiam dicitur qui pænitentiam iniunctā
ab inquisitore non adimplet, quia ex hoc præsumi-
tur de impænitentia & ficta conuersione, ut aperte
probatur per. d. c. literas. & de purga. cano. inter. et
de consecra. di. 2. ego Berengarius. de hæreticis. c.
accusatus. li. 6. hæc ex eodem consilio secundo Io.
Calde.

- 4 Quomodo appareat ex iniunctione pænitentiae an
aliquis sit uere pænitens et uere conuersus, declarat
Panor. in. d. c. literas. de præsumpt. in secunda quæ-
stione, dicens post Hosti. & Io. an. si paratus est pæ-
nitentiā benigne suscipere, quam postea deuote &
efficaciter implet, præsumptio est de uera conuersio-
ne, alioquin si pænitentia non uult recipere, uel si
recipit tamen illam renuit adimplere, præsumptio
est de contrario, uidelicet q non sit uere pænitens,
& hoc satis placet & elicitur ex litera ipsa, & fa-
cit de. pæ. di. 2. c. 1.

- 5 Si hæretici non implent pænitentia iniunctam post
abiuratam hæresim, dicit Matt. q debent haberi pro
relapsis. allegat tex. cle. 3. de hæreticis. in fi. ibi. &
satisfactionem habuerint. allegat etiam. c. ad abolen-
dam. §. penul. hæc Io. de Imola in. d. cle. 3. super glo.
in uerbo. propagentur. & in cle. ex graui. de usuris.
super glo. fi. Confirmat dominus Car. Zaba in. d. cle.
ex graui. quæsito. 22.

6 Presumitur quis impenitens & non plene conuersus, qui postquam reuersus est ad fidem, incidit in manifestum peccatum, non tamen hoc sufficit ad condemnationem. hæc ex Panor. in d. cap. literas. de presumpt.

1 Indicium dicitur ab indicando, unde in stricta & propria significatione summitur pro aliquo notabili signo maleficij, uel alterius rei, ad habendam ueritatem: & ideo bene dicitur ab indicando. l. solent. ff. de prescrip. non q. plene indicet, sed dat signum & uiam ad habendam ueritatem plenam. Panor. in c. tertio loco. de proba. in glo. fi.

2 Indicium in lata significatione potest sumi pro plena probacione, & tunc etiam dicitur ab indicando, quia indicat aliquid factum uel non factum esse, unde iudex qui non potest adduci ad ueram scientiam alicuius facti, adducitur ad credulitatem ex probationibus, & sic, respectu iudicis, possunt probationes dici indicia. hæc Panor. in d. c. tertio loco.

3 Possunt etiam indicia capi pro presumptionibus uolentis quæ sufficiunt ad ferendam sententiam diffinitiuam. de presump. c. afferte. & l. indicia. C. de reuendi. l. sciant concti. C. de probationibus. & ista æquivalent testibus: & de hoc est bo. tex. in d. l. indicia. hæc Panor. ubi supra, & etiam in c. uestra. de cohabi. cle. & mule. Facit ad hoc omnia quæ dicitur Angel. in li. malef. cla. fama pub. prece. col. 3. ibi. quero quid sit indicium.

4 Vel indicium secundum Bal. in l. non hoc. C. unde cogn. est coniectura ex probabilibus & non necessaria orta, a quibus potest abesse ueritas sed non ueritas

militudo ueri, quæ quâdoque mentē iudicātis in tantum perstringunt, ut cogant conscientiā iudicis iudicare secundū ipsa. p. l. neque natales. c. de proba. nā iudicis conscientiæ relinquuntur, & ideo ubi oportet iudicare per indicia, uel per animi motum præferre unam probationem alteri, lex conscientiam iudicis onerat. ff. de testi. l. 3. §. tu magis. & l. ob carmen. §. si. hac dominus Paris. de Puteo in suo tractatu de syndicato, in. c. incipiente. Aduertendum quia ubi lex.

- 5 Et ideo quando facile & frequenter contingit ueritatem atesse a tali coniectura, seu a tali indicio, tunc est leue indicium. ar. glo. in. d. l. non hoc. c. unde cognā. & notatur in. l. ad res. C. de proba. Si autē facile & frequenter contingit adesse, tunc est graue indicium, & equiparatur præsumptioni iuris, ut notatur per. Cm. in. l. metum. de dolo, siue agatur de probando uero hominis actū, siue de probando animo. ff. de sica. l. i. §. sed si claua. C. significasti. de homici. Ita Bal. in. d. l. non hoc. Colliguntur omnia ista ex dictis. d. Paridis de Puteo, ubi supra, in dicto. c. incipiente. Aduertendum quia ubi lex in prin.
- 6 Et ideo quæ dicantur indicia indubitata uide Ang. in. d. li. clausula. Comparuerunt dicti inquisiti & nega. totum. col. i. in si. ibi. Et quod dixi.
- 7 Quæ autem indicia sufficiant ad torturam, non potest dari certa doctrina, sed remittitur arbitrio iudicantis & boni iudicis, qui secundum qualitatem personæ, & delicti, & demonstrationum seu suspicionum, iudicabit indicium esse sufficiens & idoneum uel non. Ita dicit Bar. in. l. si. ff. de quaest.

Et ideo quilibet bonus index debet solcite instare ad indaganda indicia : utrum autem unum tantum indicium sufficiat, uel plura requirantur, dic q hoc residet in pectore iudicis. Vide omnia ista diffuse in li. Angeli de malef. cla. fama pub. prece. col. 3. ibi. quid sit indicium. Et col. quinta, ibi. quæro an unū indicium. Et col. 6. ibi. sed adde in hac materia. primo d. Gan. in quibus locis ponuntur multa exempla indicatorum.

- 8 Indicium ad torturam est fama cum fuga secundū Bal. in l. uoluntatis. ultima col. C. de fideico. Item fuga, secundum Di. in l. diuus. uers. diuus. per. l. 3. S. de his ad fil. hæc Bertachinus in suo repertorio, in uerbo. indicium. 46.
- 9 Indicia duo leuia constituunt unum sufficiens ad torturam. Bar. in l. si. ff. de quæstio. Et Anto. de Canaria, in tractatu tormentorum. hæc Bertachinus in dicto repertorio, in uerbo. indicium. penul. nā quæ singula non prosunt, simul coadunata iuuant. glo. in uerbo. fama loci. c. illud. de præsump. Et glo. in uerbo. dicta. c. tertio loco. eo. ti.
- 10 Indicia etiam minora quam sit probatio semiple—na sufficiunt ad turturam. Bertachinus in dicto repertorio, in uerbo. indicium. 19.
- 11 Indicium sumptum ex experientijs Et coniecturis, quæ cōmuniter a talibus malefactoribus procedere seu accidere solent, est ualidum : nam, ut dicit Panor. in c. Ofius. de elect. in fi. Et in c. i. de cle. nō resi. in prin. Argumentum a communiter accidentibus tenet, Et quod colligitur ex coniecturis Et uerisimilibus præsumptionibus, dicitur manifestum, ut di—

cit idem Panor. in d. c. i. de cle. non resi. in prin. Facit ad hoc quod dictum est supra eodem uerbo. §. §.

- 1 Indulgentia cruce signatorum est, quia primo habet planariam remissionem omnium peccatorum: hanc habent ab Alexan. quarto, in priuilegio quod incipit *Pracunctis*. item a Grego. nono, in priuilegio quod incipit *Ille humani generis*. A Clemente quarto, in priuilegio quod incipit *Licet ex omnibus*. habetur etiam extra de hæreticis. cap. *excommunicamus*. §. *catholici uero*. & Panor. ibidem: & hoc dñ modo uotum emissum in subsidium officij inquisitionis usque ad mortem efficaciter prosequantur. Sic enim dicunt prædicta priuilegia.
- 2 Secundo omnis talis cruce signatus potest absolui ab inquisitore ab omni sententia excommunicationis, suspensionis, & interdicti canonis, & ab illis præsertim quas pro incendijs ecclesiarum, uel iniectiōe manuum uiolenta in personas ecclesiasticas incurrisset, & ab omnibus alijs sententijs generaliter ab apostolica sede promulgatis.
- 3 Tertio potest inquisitor dispensare cum clericis cruce signatis super irregularitatibus quas celebrando diuina ligati sententijs canonis contraxissent.
- 4 Quarto omnia uota cruce signatorum per inquisitorem possunt commutari, uotis terræ sanctæ & perpetuis dumtaxat exceptis.
- 5 Quinto possunt inquisitores concedere cruce signatis q̄ tempore generalis interdicti ualeant interesse diuinis officijs, & ecclesiastica recipere sacramenta in locis in quibus ex indulto apostolico huiusmodi diuina celebrantur. Hæc omnia patent per priuile-

gium Innocentiij quarti, quod incipit. *Malitia huius temporis.*

- 1 Indulgentia eorum qui fauent officio inquisitionis. Gregorius nonus, in priuilegio quod incipit. *Ille humani generis. dat. Viterbij. 13. Cal. Iunij, ponti. sui anno. 11. concedit tres annos indulgentiæ omnibus Christi fidelibus, qui ex animo auxiliū et cōsiliū præstiterint uel fauorē: & si aliqui ex his in prosecutione dicti officij decesserint, plenā omnium peccatorū, de quibus fuerint contriti & cōfessi, remissionē.*
- 2 Alexander quartus idem per omnia concedit, sed & in particulari illudmet concedit socijs & notarijs inquisitorū, in priuilegio quod incipit, *præ cunctis*
- 3 Innocentius quartus idem per omnia, quasi de uerbo ad uerbum, concedit in priuilegio quod incipit, *Vt nihil uobis desit.*
- 4 Clemens quartus idem concedit socijs fratribus ordinis nostri, ac notarijs, & alijs officialibus, in priuilegio quod incipit, *licet ex omnibus.*
- 5 Urbanus quartus idem per omnia concedit de uerbo ad uerbū in priuilegio quod incipit, *Præ cunctis.* Ex quibus omnibus patet qd socii & notarij inquitorem, & omnes alij dantes auxilium, consiliū, & fauorē officio inquisitionis, consequuntur indulgentiam quindecim annorum pro singulis uicibus & singulis actibus, & si in prosecutione talis auxiliū uel fauoris dicti officij decesserint, plenam omnium peccatorum, de quibus confessi fuerint & contriti, consequuntur remissionem. Indulgentiam quam possunt dare inquisitores auctoritate diuersorum summorum pontificum. Fuerunt plures summi pontifices.

quorum quilibet concessit inquisitoribus Lombardie auctoritatem concedendi quadraginta dies indulgentie omnibus uere pœnitentibus & confessis qui ad prædicationem eorum pro officio inquisitionis faciendam accesserint, qui pontifices sunt isti, uidelicet. Innocentius quartus, scribens inquisitoribus in priuilegio quod incipit, tunc potissime. dat. Brixie quinto Cal. Octobris, pontificatus sui anno nono. Idem in alio priuilegio quod incipit, Malitia huius temporis. scribens inquisitoribus, dat. Anagnine. 13. Cal. Iunij. pontificatus sui anno. 11.

Alexander quartus, scribens inquisitoribus in priuilegio quod incipit, Cupientes. dat. Anagnine. 7. idus Octobris, pontificatus sui anno sexto. Gregorius nonus, scribens prouinciali & inquisitoribus Lombardia, in priuilegio quod incipit, ille humani generis. dat. Viterbij. 13. Cal. Iunij, pont. sui anno. 11.

Clemens quartus, scribens inquisitoribus, in priuilegio quod incipit, licet ex omnibus. dat. Perusij. 18. Cal. Decemb. pont. sui anno primo. Urbanus quintus, scribens inquisitoribus Lombardia, in priuilegio quod incipit, licet ex omnibus. dat. Viterbij. 13. Cal. Aprilis, pont. sui anno primo. Nicolaus quartus, in priuilegio quod incipit, licet ex omnibus mundi. dat. Reate. 12. Cal. Septembris. pont. sui anno secundo.

- I Infamia uel scandalum, si etiam a maledicis oriatur, & si non a pluribus sed ab uno tantum uenerit, facit quod possit procedi ad inquisitionem contra infamatum. articu. 2. quæst. quinto, mandasti. & articu. ad hoc, quia si soli episcopo essen

suspectus, potest indici purgatio. 2. q. 5. cap. omni-
bus. in fi. Ergo ab uno potest procedere infamatio,
etiam si semel tantum suspectus est. hac Inno. in. c.
qualiter & quando. el. 2. de accusa. circa medium.

2 Infamia, undecunque processerit, facit q. sit indi-
cenda purgatio, propter euitandum scandalum. Ad
hoc est bo. glo. in. d. c. qualiter & quando. in uerbo.
A maleuolis. & glo. in. c. cum dilectis. de purga.
cano. in uerbo. apud bonos & graues. Confirmat
Panor. in. c. at si clerici. de iudi. super primam glo.
uide ad hoc Angel. in. lib. malefi. clau. Non quidē
a maleuolis. Et limita secundum ibi notata in ad-
ditione sequenti.

3 Super probatione infamiae sufficiunt duo uel tres te-
stes bonae famae, quia ubi numerus testium adiici-
tur, duo sufficiunt. ff. de testr. l. ubi hac Albertus
de Gandino tractatu maleficiorum, in rubrica, quo-
modo cognoscatur de maleficis per inquisitionem.
§. si autem ille negauerit. circa medium.

4 Et nota q. sufficit si testes dicant illum de tali crimi-
ne infamatum: & si fuerint interrogati, debent di-
cere apud quos sit illa infamia. uel dic q. sufficit si
dicunt q. de illo maleficio est rumor uel infamia in
tali contrata contra istum, non nominando aliquas
singulares personas. hac Albertus de Gan. ubi supra

5 Non est etiam necesse q. testes audierint hanc infamiam
ab eisdem prouidis et discretis, sed sufficit si a
diuersis, et et sufficit si nō audierunt eodem tēpore,
et eodem loco sed diuersis, & hoc illa ratione: quia
cum infamiam tantum probare habeant, sufficit si
testes de hac & super hac fuerint concordēs, ut ar.

ff. de peti. here. l. si quis libertas. §. quotiens. ff. de arbi. l. si arbiter. & C. de iuris & fac. ignoran. l. cū falsam. hæc idem Alber. ubi supra.

6 Nec est necesse q̄ testes concordent super causis scientiæ : unde si testes dixerunt se scire de illa infamia, quia audierunt, non debent probare q̄ sic audierunt, nec habet unus testis cum alio concordare. *f. de loco, tēpore, & causis scientiæ, quia de illis nulla est quæstio, sed solū est quæstio de fama & infamia : unde quanquam uideantur singulares in suis dictis, tamen stabitur assertioni eorum. hæc idē Alber. ubi supra. post prædicta.*

7 Nisi prius constet de infamia, non debet inquiri contra aliquem de ueritate criminis, ut dicit Panor. in *c. cum oporteat. de accusa. & in. c. qualiter & quādo. el. 2. eo. ti. Ad hoc est tex. expressus in. d. c. cum oporteat. ibi. discrec. uestre manda. ad hoc est etiā glo. 4. ibidem. Facit etiam quod dicitur in. c. inquisitionis. eo. ti. ibi. ad hoc respondemus. §. tertiæ dubitationis articulus. excipitur ut infra, in uerbo, inquisitores. §. 7.*

8 Sed aduertendam secundum eandem Panor. post Hosti. q̄ quædam est inquisitio generalissima, ut quando prælatus inquit super statu totius provincie, de qua in. c. sicut olim. eo. ti. & in cap. Romana. de censu. ti. 6. & in hac non est opus infamiam procedere. Quædam est inquisitio generalis, ut quando inquitur super statu ciuitatis uel castri, uel alicuius loci, & tunc etiam non exigitur q̄ infamia præcedat. Ad hoc de offi. ordi. cap. i. l. congruit. ff. de offi. præs. Quædam est inquisitio specialis, ut illa quæ

fit contra certam personam, & non fit ad penam imponendam, sed ex debito officij, & etiam non exigitur ut infamia precedat. Ad hoc. c. postquam. c. cum dilecti. & c. nihil. de elec. hac Panor. in. d. cap. qualiter & quando. super glo. i. ibi. cum per famam & frequentem clamorem.

- 9 Infamia probata per testes, nunquid potest inquisitus probare se esse bonæ famæ, & sic repellere inquisitionem super ueritate criminis, & tollere probationem malæ famæ? Io. an. dicit q̄ non debet admitti probatio super bona fama, quia uideretur frustratoria: nam si centum dicerent quem esse malæ famæ, & mille q̄ esset bonæ famæ, probatio super bona fama non releuat, quin saltem remaneat infamatus apud alios, & respectu illorum facienda est inquisitio. Tancre. tenet contrarium, & q̄ sit stādum dictio plurimorum. Hosli. dicit q̄ probatio admittatur, sed an præiudicet contrariæ probationi, debet attendi quid habeat communis uox exterior, & debet attendi qualitas testium et personarū, & secundum hoc iudex arbitrabitur quæ probatio ualeat. Panor. post Bar. in. l. de minore. §. tormenta. ff. de quæstio. dicit q̄ aut testes utriusque partis deponunt super fama eiusdem loci & eiusdem temporis, & tunc standum est testibus magis idoneis: aut testes hincinde sunt æquales, & tunc standum est numero, uel datur paritas numeri, & tunc stabitur probationi magis uerisimili, et maxime uerisimilitudo debet attendi in infamia, quia secundū Bar. non sufficit testes dicere infamiam esse apud populum, sed debet reddi causa surgens ex aliqua simili præsum-

prione. Colliguntur omnia ista ex Panor. in. d. r. cum oporteat in ultima col. uide ibi omnia diffuse. Facit quod notatur in. c. in nostra. de testi. & glo. fi. in. c. i. de præscript. li. 6. in fi.

- 1 Iniurians inquisitorē potest puniri per ipsum, quia crimen commissum in inquisitorem uidetur tangere ecclesiam. 2. q. 7. Si quis ab episcopo. ad quod, de uerb. signi. ex parte. & insuper quia iniuria illata, maxime dum est in actu exercendi officium, non uidetur sibi facta prætextu suæ priuatæ personæ. sed prætextu & in contemptum seu impedimentum officij sui. Facit de fol. compe. c. ij. de sen. exco. cum desideres. §. fi. de maledicis. c. i. iuncta glo. ibi uide.

Facit etiam de pænis. c. i. li. 6. Et talis iniurians grauius punietur quā si alteri priuatæ personæ iniuriā intulisset, ut. ff. de iniurijs. l. i. iudici. ff. de pænis. l. aut facta. §. personam. cum sim. & pæna debet esse arbitraria, consideratis personis & qualitate facti, ut. d. l. aut facta. quæ habetur de pæ. di. 2. c. fi.

- 1 Inquisitio non debet formari contra reum, nisi prius iudex interroget eum super quo intendit inquirere contra eum, alias non ualeret, ut in. c. qualiter & quando. in uersis. debet igitur. de accusa. & hoc maxime si reus est præsens & infortia officialis, tunc semper iudex interroget reum cum tortura & sine in camera pluries, ut uideat bene super quo possit formare inquisitionem, & ita post eius interrogationem formet inquisitionem: & quia non est hic actio, non est necesse quod super inquisitionem lis contestetur, sed fieri tamen debet per iudicem interrogatio, & per reum responsio.

hac ex libro malefi. Angel. in clausula. hac est quaedam inquisitio. col. 8. col. 9. & col. 10.

2 Nota tamen q. est necesse q. inquisitio formata contra aliquem habeat debitam formam, aliter non tenet. d. c. qualiter & quando. & c. inquisitionis. de accusa. hac Angel. ubi supra, col. 7. in fi. dicit tamen idem Angel. ubi supra, q. in crimine hæresis procedit inquisitio sine loco & tempore. hac Angel. ubi supra, col. 10.

3 De substantia inquisitionis est q. fama publica a fidedignis procedat. c. ad petitionem. cap. qualiter & quando. & c. cum oporteat. de accusa. & de hoc habes supra in uerbo. infamia. §. 7. Fallit tamen quando reus est præsens & non opponit, ut in. c. 2. de accusa. li. 6. quia tunc tenet inquisitio sine diffamatione. Item fallit quando iudex ex mero officio suo inquit & non ad postulationem alicuius, ut in. c. 1. de offi. ordi. Item fallit quando iudex inquit ex necessitate sui officij, uel uertitur in periculum animarum, ut notatur in. c. ad nostram. el. primo. de iureiuran. & tunc in tali crimine potest inquisitio formari non præcedente aliqua diffamatione, ut dicit Angel. in li. malefi. clausula prima. colu. 9. ibi. quarto prin. quero. Fallit etiam in crimine hæresis, in quo proceditur nulla præcedente diffamatione. Casus est quem dominus Car. dicit esse singularem, & se alibi non legisse. in. c. excommunicamus. el. primo. §. Addicimus. de hæreticis. & ipsum sequitur Io. de Anania. hac Angel. in. d. li. malefi. clausula. hac est quaedam inquisitio. col. 10.

4 Nota tamen q. iudex qui inquit ex mero officio. si-

cut

cut facit inquisitor non tenetur facere fidem reo de tali diffamatione precedente. Angel. ubi supra, col. 11. & 12. Et confirmat Alber. de Gaudi. in tra. Etatu. de malef. in rubrica. Quomodo cognoscatur de maleficijs per inquisitionem. §. caueant tamen inquisitores.

- 5 Si in inquisitione generali aliquis reperitur culpabilis, potest procedi contra eum ad impositionem pænæ ex illis probationibus in generali inquisitione receptis, nec est opus ut de nouo illæ probationes specialiter recipiantur, sed satis est illum nominatim citare ut ueniat ad opponendum si quid opponere uult: & hoc intelligo quando inquisitio erat formata contra certum genus personarum: nam tunc in effectu inquisitio uidetur formata contra quemlibet, & ideo repertus culpabilis ex priori tela iudicij uenit puniendus: & per hoc uidetur similis tex. secundum unam. elec. in. c. per inquisitionem. de elec. Facit quod notatur in. c. ij. de confess. hæc Panor. in cap. ad petitionem. de accusa. in prin. Facit quod not. Inno. in. c. bonæ. el. primo. de elec.

- 1 Inquisitor hæreticæ prauitatis, licet instituitur a prælatis ordinis, puta a prouinciali uel generali, eius tamen iurisdictio dependet immediate a Papa, quia dicti prælati instituunt eum auctoritate apostolica, ut in glo. in uerbo. committi. & in uerba. amouere. cle. 2. de hæreti. & ideo dicitur institutus a sancta sede apostolica, quia omnia nostra facimus, quibus nostram auctoritatem impertimur. C. de. ue. iu. enu. l. i. §. sed neque. & ideo, secundum Panor. in. c. sane quia. de offi. deleg. in prin. delegati loquuntur in

plurali, & scribunt in literis, Et nostris, imo nerius apostolicis parere mādatis. quia representant personam Papa. Et debet inquisitor attingisse quadagesimum annū, aliter non potest ei cōmitti officiū inquisitionis, ut in cle. 2. in prin. Et si cōmittitur nō tenet, et ille qui cōmittit puniendus est, ut in. gl. d. cle. 2.

- 2 Inquisitor potest cōmittere uices suas & eas renocare cū uoluerit non obstante q̄ Panor. in cap. uen. de offi. dele. ibi, notabili nono, dicat q̄ delegatus cōmittens uices suas alteri, non pōt amplius renocare cōmissionem, de quo in. c. quānis. eo. ii. li. 6. si subdelegatus cepit uti iurisdictione, ut in glo. penul. d. cap. uenerabili. & ratio est quia dictū Panor. et d. c. quānis. ut innuitur, intelligit de delegato ad specialem causam, & non ad uniuersitatem, ut est inquisitor, qui licet sit datus delegatus specialiter in causa hæresis, est tamen datus generaliter in prouincia sibi cōmissa, & ad uniuersitatem personarū, ut dicit Gemini. in. c. ne aliqui. & c. per hoc. de hæreti. li. 6. unde habent quasi ordinariam iurisdictionem ut dicit Archi. in. d. c. ne aliqui. & ideo inquisitores hæretica prauitatis uices suas cōmittere possunt, & eas quā docunque uoluerint renocare ut dictum est: nam & ordinarius potest renocare: & hoc etiam innuitur in glo. in uerbo. Si non possunt ambo. c. super questionum. de offi. dele.

- 3 Inquisitor non potest se introumittere de diuinationibus aut sortilegijs nisi sapiant hæresim manifeste, ut in. c. accusatus. §. Sane. de hæreti. li. 6. Quomodo autem ista sapiant hæresim manifeste, uide supra in uerbo. diuination. §. p. & §. 2. neque etiam potest se

intromittere de quaestionibus usurarum, neque contra eos quibus restitutionem usurarum pro crimine haeresis iniunxerunt, ac illos qui se & sua in iudicio ecclesiae obligarunt, ut in d. cap. accusatus. §. de quaestionibus.

4 Inquisitores non possunt inquirere contra episcopos de crimine haeresis, si tamen inuenerint eos circa hoc crimen commississe, uel eos suspectos aut diffamatos sciuerint, tenebuntur id sedi apostolicae nuntiare, ut in c. inquisitores. eo. ti. lib. 6.

5 Inquisitores ordinis fratrum praed. non possunt procedere de hoc crimine, neque inquirere contra fratres minores, neque inquisitores fratrum minorum contra fratres praedicatores, ex bulla aurea Xisti Papae quarti, quae incipit. Sacri praedicatorum & minorum fratrum.

6 Inquisitores non possunt procedere contra aliquem officialem uel nuntium Romanae curiae, in ut extrauaganti 10. 22. quae incipit, cum frater. hoc dicit Archi. Flor. in tertia parte sua summa, ti. 19. c. 3. §. in quibus debeant. uers. Item inquisitores non possunt.

7 Inquisitores generales possunt procedere ad inquirendum de ueritate criminum etiam non receptis testibus super infamia, satis est enim quod constet de infamia propter frequentem clamorem, secus in delegato ad unam causam tantum. Panor. in c. cum dilecti. de accusa. in secundo notabili, & in c. qualiter & quando. el. 2. eo. ti. super glo. i. ibi. in ea glo. ibi. q. iudex sit criminosus. in secunda differentia.

8 Inquisitores possunt inquirere de articulis fidei et de sacramentis ecclesiae contra omnes quos habet suspectos

de fide propter aliquam sinistram uitam quam faciunt, uel propter excommunicationem quam diu sustinuerunt, & si contumaces fuerint, procedent iuxta.c.xiii. contumacia. de hare. li. 6. si autem compauerint, & culpabiles reperti fuerint, procedent ut dicatur in cle. 3. eo. tit. in fi. hac dominus Car. Zaba. in. d. cle. 3. uers. Cum autem. §. porro. Facit ad hoc quod dicatur infra in uerbo suspicio. §. primo.

- 9 Inquisitores seu episcopi & substituti ab eis cauere debent ne malitiose aut fraudolenter alicui imponant crimen haresis, neque alij q. eos in executione officij inquisitionis impediatur falsum imponere, & si aliquem uexauerint, imponendo ei haresim falso, uel q. impediatur officium suum, aut causa ody, gratie, uel amoris, uel lucri aut comodi temporalis obtentu, contra iustitiam & conscientiam suam omiserint contra quempiam procedere ubi fuerit procedendum super huiusmodi prauitate, episcopus suspensionis ab officio per triennium, alij uero excommunicationis sententias eo ipso incurrant, aqua non possint absolui nisi per Romanum pontificem, praterquam in mortis articulo, & tunc satisfactione premissa poterunt beneficium obolutionis obtinere. hac in cle. i. eo. tit. §. uerum quia. Facit ad hoc id quod dicitur infra in uerbo. precipitur. §. 2.

- 10 Inquisitores & eorum substituti sunt ipso facto excommunicati si pretextu officij inquisitionis quibuscunq. modis illicitis ab aliquibus pecuniam extorqueant, aut bona ecclesiarum scienter attentent ob clericorum defectum, occasione officij predicti, fisco etiam ecclesie applicare, ut dicitur in. d. cle. y. ubi

dicit dominus Car. Zaba. q. hic nomine pecunie intelligitur de quocunque commodo extimabili, ne illicitis modis extorqueatur.

- ¶ 11 Possunt inquisitores ordinis fratrum predicatorum in prouincijs in quibus habent officium inquisitionis compescere fratres minores ne predicent quando ipsi pro facto fidei predicare uelint, & econuerso inquisitores fratrum minorum in prouincijs in quibus habent dictum officium possunt compescere fratres ordinis predicatorum, licet sibi inuicem deferant, quod est commedabile. Caueant tamen sibi a pena. cle. i. eo. ti. in fi. uidelicet, ne malitiose impedimentum imponant. hæt Io. an. in nouella. super c. ut officium. li. 6. Et Gemi. ibidem. & ita etiam possunt compescere alios religiosos predicatorum. Facit ad hoc id. quod dicit dominus Car. Zaba. in cle. dudum. de sepul. uers. ab olim. quesito. 12. in fi. Nec ualet si quis dicat q. ille tex. c. ut officium. loquitur de quaestuarijs & non de alijs religiosis predicantibus quia quamuis ibi adducatur exemplum de quaestuarijs, tamen ratio ipsius tex. est quia impediunt, & quia non pertinet ad eos factum fidei uel inquisitionis: ubi ergo seruatur hoc, q. impediatur factus fidei uel inquisitionis, potest inquisitor inhibere ne predicent, quia est eadem ratio, & ubi est eadem ratio, ibi est eadem dispositio iuris, secundum glo. c. i. de tempo. ordi. li. 6. tum quia officium fidei est fauorabile, & qui impediunt sunt excommunicati, per. c. ut inquisitionis. §. prohibemus. de here. li. 6.
- ¶ 12 Item possunt conuocare clerum & papulum ciuitatum & castrorum aliorumque locorum prout nego-

no fidei uiderit expedire, ut dicitur in. c. ut cōmissi. eo. ti. lib. 6. ubi Gemi. dicit q̄ solent fieri hæ conuocationes ad audiendas sententias & penas quas inquisitores infligunt, & ad uidendos aliquos cruciari, & expedit fidei talia publice fieri, ad instructionē ac etiam ad terrorem. Io. an. hac Gemi.

13 Possunt etiam inquisitores sine diacesano capere, arrestare, ac tute custodiire, mancipare, ponendo ēt in compedibus & manicis ferreis, prout uisum fuerit, ut in cle. i. eo. ti. in prin. possunt etiam tradere hæreticos seu de hæresi suspectos duro carceri seu arto, tamen ad custodiam & non ad pñam. de hoc habes supra in uerbo. capere. S. p. & nota q̄ arrestare est quando alicui interdicitur ne exeat certum locum sine manus iniectione. Capere autem dicitur, cum manibus tenetur. de hoc habetur in. c. ut fama. de sen. exco. Confirmat Io. de Imo. in cle. i. de hæreticis. Concordat D. Car. Zab. in. d. cle. i. uers. propter quod. ibi. quarto. oppo. ar. de sen. exco. Nuper. de offi. ordi. cum episcopus. li. 6.

14 Item possunt inquisitores habere officiales armatos & concedere licentiam deferendi arma. Caueant tamen ne abutantur quomodolibet concessione portationis armorum, & non habeant officiales nisi necessarios, ut in cle. 2. eo. ti. in fi. & in glo. penul. & si ibidem. & in glo. 2. & penul. in. c. statutum ciuitatis. eo. ti. li. 6. Et nota q̄ dominus Car. Zab. in. d. cle. 2. in fi. dicit q̄ si dominus temporalis impediatur familiā inquisitoris in portatione armorū, poterit puniri ut turbator inquisitionis, per id quod not. Inno. in. c. i. de offi. dele. quod bene nota & tene menti.

- 15 Inquisitores heretica prauitatis habent iurisdictionem delegatam a Papa. cap. per hoc. & .cap. ne aliqui. eod. tit. lib. 6. Confirmat Panor. in. cap. cum. 1. & .a. de. sen. & re rudi. imo iurisdictione eorum est maior, nobilior, & fortior iurisdictione ordinarij in negotio inquisitionis, ut dicit Genu. in. d. cap. per hoc. post Io. an. Et ratio est quia cum sit delegatus. d. cap. per hoc. censetur ille cuius locum tenet. 2. quest. 6. si episcopus. de offi. dele. sane. el. 2. de hoc supra. in uerbo. citatus. § .ij. & in hoc eodem uerbo. § .primo.
- 16 Inquisitores non sunt dati ad uniuersitatem causarum, ut sic possint dici ordinarij, sed sunt dati ad unam specialem causam tantum. s. heresis, licet sint dati ad uniuersitatem personarum. Facit quod not. Io. an. super uerbo. priuilegiorum. c. sicut. eo. ti. secundum Lap. hac Genu. d. c. ne aliqui.
- 17 Inquisitores possunt excommunicare, suspendere, et interdicere. ar. c. cum contumacia. eo. ti. li. 6. Et ratio est quia, ut dictum est supra, habent iurisdictionem delegatam a Papa. d. cap. sane tamen. quia possunt compescere per censuram ecclesiasticam. cap. ut officium. de hereti. lib. 6. Facit quod notatur in. cap. quarenti. de uerb. signifi. Ad idem est cap. i. de offi. dele. nam uideretur iurisdictione illa nullius esse momenti, si coercionem aliquam non haberent ut in cap. pastoralis. eo. tit. in principio, imo uideretur ista iurisdictione inquisitorum esse delusoria. ar. eod. tit. cap. ex literis. in medio. Possunt etiam inquisitores imponere aliam pœnam arbitrariam, ut dicitur capitu. de causis. de offi. deleg. in fin.

Et ideo possunt mandare cuilibet presbytero curato
 siue non curato, ut publicet literas monitorias a se
 factas, Et denuntiet coram populo excommunica-
 tos ab ipsis, alioquin possunt ipsum presbyterum pu-
 nire non solum pœna censura, sed etiam alia pœna,
 quod etiam probatur quia quilibet delegatus Pa-
 pæ potest compellere quoscunque clericos ad exe-
 quendum ea quæ spectant ad causam sibi commis-
 sam, secundum Panor. in. d. c. pastoralis. col. i. in glo.
 in uerbo. compellere nitentem. Et in. §. quia uero.
 nam delegatus potest compellere quos potuisset com-
 pellere ipse delegans, nam gerit uices delegantis Et
 respectu delegati Papæ nullus clericus potest dici
 alterius fori, quia omnes subsunt Papæ, ut in. c. cun-
 cta per mundum. 9. q. 3. idem in priuilegio Urbani
 quarti quod incipit. Licet ex omnibus mundi partib.

18 Inquisitores possunt exercere suam iurisdictionem
 contra fautores licet non sint hæretici, ut est tex. in
 .c. accusatus. eo. ti. lib. 6. §. Si uero. iuncta glo. in uer-
 bo. ad salutem. Et glo. in uerbo. temporalibus. Et
 possunt et inquisitores cōpellere hæredes fautorum
 hæreticorū, qui tamen fautores non erant hæretici,
 ad implendū pœnitentiā iniunctam defunctis in bo-
 nis temporalibus, secus si mortui sunt antequam
 pœnitentia fuerit iniuncta. hæc Gemi. in. d. §. Si ue-
 ro. d. c. accusatus. in prin.

19 Inquisitores possunt priuare quibuscunque officiis
 publicis, honoribus, ac dignitatibus, omnes hæreti-
 cos, Et defensores ipsorum, ac eorum filios Et ne-
 potes, sine consilio diæcesanorum uel uicariorum
 suorum. tex. est expressus in. c. ut cōmissi. eo. tit. §.

priuandi iuncta glo. in uerbo. honoribus. Non tamen eos priuare possunt dignitatibus seu beneficijs ecclesiasticis nisi de consilio diæcesanarum uel eorum uicariorum, ut dicitur ibi in tex. quod not. glo. in d. uerbo. honoribus. Et ibi rationē reddit. Et sufficit q̄ faciant hoc inquisitores de consilio diæcesanorū siue eorū consensu, ut dicit Gemi. ibidem. Nota tamen q̄ Gemi. in si. d. glo. in uerbo honoribus. remittit ad notata in cle. i. eo. ti.

- 2° Inquisitores possunt per se, aut separatim, uel singulariter, ubique, in prouincia in qua officium inquisitionis est sibi commissum, procedere prout negotij utilitas suadebit, contra hæreticos, credentes, receptatores, & fautores, seu defensores, necnon contra infamatos de hæresi, uel suspectos, ut dicitur in. c. ut officium. eo. ti. li. 6. in prin. In tribus tamen prohibitis per cle. i. co. ti. nō possunt sine diæcesano, quādo ipsius possunt habere copiam infra octo dies post quam fuerit requisitus, ut in. d. cle. i. Nec etiam possunt priuare uel denunciare priuatos clericos hæreticos beneficijs & dignitatibus ecclesiasticis, nisi forte constaret legitime q̄ diæcesani eisdem scienter huiusmodi beneficia contulissent tunc non essent requirendi diæcesani, ut est tex. in. c. ut commissi. eo. ti. lib. 6. §. penul. Sed nota secundum Gemi. in. d. c. ut commissi. & in d. §. penul. dicit q̄ si clericus paratus est corrigi, & corde non ficto redire ad ecclesiæ unitatem, non debet deponi, ut notatur. 21. di. nunc autem in glo. sed uerius. Sed intellige hoc secundū Io. de Imola, uerum esse quando clericus ante sententiam redyt, quia si rediret post sententiam, tunc

nō recuperaret beneficia, nisi mediante dispensatione
ut de elec. c. Quia diligentia. cū ibi notatis. hāc Gemi.
ubi supra. ibi. Sed quāro an requiratur solū consiliū.

- 31 Inquisitores possunt aduocare quoslibet peritos, pro
ut expediens fuerit, ut eis assistant, & in sententia
ferenda praebeant consilium opportunum : & q̄ eis
super his humiliter parcant possunt iniungere in uir
tute obediētiā. d. c. ut cōmissi. Quibus peritis possunt
inquisitores indicare ut secretum teneant processum
quem eis explicabunt integraliter, & seriose mani
festabunt, super quo deliberandū est, & de ipsorum
consilio ad sententiā uel condemnationem proceda
tur. Et si dicti periti arcana consilij seu processus si
bi patefacta sub secreto prae ter eorū licentiam alijs
patefecerint, ex cōmunicatiōis sententiā ex secreti uiō
latione ipso facto incurrāt, te si eis uidebitur expedi
re, promulgare ualebunt, ut dicitur in. c. ff. eo. ti. lib.
6. §. iubemus. & §. sequenti. Et isti iurisperiti qui
sunt uocandi, intelliguntur docti & literati theolo
gi, canonistae, & legistae, & non medici. Cum enī
agatur de crimine mere ecclesiastico, ut. c. ut inquisi
tionis. §. prohibemus. eo. ti. li. 6. debent cognosci &
decidi per canones : ad hoc facit. 11. q. 1. c. si quis cū
clerico. in fi. cū suffragio tamen & famulatu legū.
11. q. 3. summopere in. 9. dignum. & c. hortamur.
hāc Gemi. in. d. c. ut cōmissi. §. aduocandi. Quid au
tem debeant facere isti periti, & an inquisitor te
neatur stare consilio eorum, & illud sequi, habes
supra in uerbo. aduocare. §. quarto. & §. quinto.

- 32 Inquisitores possūt sibi facere assignari a quibuscūq;
libros seu quaternos et alia scripta in quibus cōtinētur

inquisitiones factae ac processus p quoscunque auctori-
tate apostolica vel legatorū eius habiti cōtra haretī-
cos, ut est tex. in. d. c. ut cōmissi. ubi glo. in uerbo. qui
buslibet. dicit siue sint ipsi scribētes, uel alij ad quos
quocunque modo deuenierint dicta scripta, ubi dicit
Gemi. q. iudex pōt cōpellere habētes processus factos
per prādecessores, ut sibi prāsēntent & assignent.

- 23 Inquisitores possunt procedere cōtra eos qui cōmis-
serunt crimē hāresis in prouincia in qua est sibi cōmis-
sum inquisitionis officiū, licet ad alias partes se tran-
sulerint, ut patet in. d. c. ut cōmissi. Facit ad hoc glo.
singularis ibidē in uerbo. procedendi. quae dicit q. in
casu cōuerso, in eo. s. qui alibi crimē hāresis cōmisit,
et modo est in prouincia huius inquisitionis, hic inqui-
sitor possit cognoscere, quia ubi quis inuenitur, con-
uenitur. C. ubi de cri. agi. op. l. i. Et sic secundum hoc
erit reperire q. interdū duo inquisitores cognoscant
de eodē. Pone, percauit quis in R. auēnati, & transi-
uit ad Mediolanen. diācesim: secundū hoc, R. auēnas
inquisitor, & ē Mediolanen. poterit cognoscere, nec
est mirum, quia ēt id habetur. c. per hoc. eo. ti. li. 6.

- 24 Sed quæritur utrum inquisitor teneatur de neces-
sitate remittere eum qui est in prouincia sua, sed
crimen hāresis cōmisit in alia, ad illum inquisitorē
in cuius prouincia deliquit. dominus Car. Zaba. in
cle. ij. de re iudi. uers. denique. ibi. nono q̄ro. concludit
si remissio petitur, debet fieri de necessitate, licet ui-
deatur q. hareticus debeat pūiri ubi reperitur, q. hā-
reticus ubiq̄ delinqt eodē mō, in celo, terra, et mari.
C. de haretī. Arriani. facit. 24. q. 2. nec quisq̄. Facit ad
hoc glo. in uerbo. de more. d. cle. 2. de re iudi. q̄ dicit

in omni graui delicto debere fieri remissionem ad iudicem delicti, per. s. Si quis uero comprehensor. in auten. ut multi indi. col. 9. Quae glo. etiam refert quosdam dicere, q. iudex delicti potest cogere ad hoc iudicem ubi degit. Concordat glo. in. c. i. de rapt. quae dicit. Si graue fuerit crimen, fiet remissio ubi deliquit. ff. de remili. desertorem. in prin. Et glo. i. in. c. fi. de fo. compe. Et glo. prima in. c. postulasti. eo. ti. c. 3. q. 6. Ibi enim causa. Et glo. prima ibidem. Panor. super. d. c. fi. de fo. compe. col. 10. c. 11. confirmat dicens, q. si delictum est atrox, et remissio petitur, remissionem esse faciendam de necessitate, et dicit ita uoluisse Ci. in auten. qua in prouincia. Et Bar. in. l. sicui. ff. de accusa. debet tamen iudex qui petit remissionem fieri, facere aliqualem fidem et informationem iudici ubi degit, de delicto commissio, aliter sine causa infamaretur, si sic ligatus remitteretur, ut innuit idem Panor. ubi supra, Et dicit idem sentire Bar. in. l. i. C. ubi de cri. agi oportet.

- 25 Et quia delictum dat iurisdictionem ei qui alias eam non habet, ut dicit glo. pri. in. c. fi. de fo. compe. de rapt. c. i. c. 3. q. 6. c. Ibi. n. causa. queritur quam iurisdictionem habet iudex loci in quo commissum est delictum, supra delinquentem. Panor. respondendo ad hoc adducit plures opiniones diuersorum doctorum, quas diffuse prosequitur, Et breuiter concludendo materiam, dicit, q. si delinquens reperitur in loco delicti, tunc quo ad omnes effectus, Et respectu personae, Et respectu bonorum, est de iurisdictione iudicis delicti. aut non reperitur in loco delicti, Et tunc si fuerit citatione prauectus, potest excommunicari,

Et omnis processus supra personam fieri, in quantum patitur status & qualitas causae: & potest et extra territorium citari uerbaliter, quia iam est contumax & praeventus, ut in c. proposuisti, de fo. compe. aut non fuit praeventus, & tunc potest citari uerbaliter quo ad effectum distringendi bona, ut in §. contrabentes. c. Romana. eo. tit. li. 6.

- 36 Itē pōt requiri iudex ubi degit, ut eū citet uel remittat, et ille debet hoc facere, ut probatur in cle. pastoralis. de re iudi. & in auten. ut nulli iudi. §. si uero cōprehensorum. Et si citatus per iudicem ubi degit nō uult comparere, potest excommunicari per iudicem delicti, & alius processus fieri contra personam, in quantum patitur status causae, quia iam constitutus est in contumacia per citationem iudicis ubi degit, & uidetur contumax in loco ad quem citationis effectus dirigitur. hoc Panor. in d. c. si. de fo. compe. col. 6. in prin. ibi. Quid ergo dicendum in tanta uarietate doctorum? Nota tamen, ut dicit Bar. in l. 2. ff. de requi. re. q. quando sunt plures iudices habentes separatas iurisdictiones dependentes tamen ab uno principe, ut diuersi praesides diuersarum prouinciarum constituti ab uno rege, tunc unus eorum poterit uerbo citare in territorio alterius. ita loquitur l. omnes. §. si uero aparitor. C. de epi. et de. quasi hoc uideatur permissum a principe qui eos constituit. Quod etiam potest intelligi de inquisitoribus institutis a Papa in diuersis prouincijs, quod bene nota.
- 37 Inquisitoribus districtius iniungitur, q. si quis pertinaciter affirmare praesumpserit, q. exercere usuras non sit peccatum, aut de hoc diffamatus fuerit, uel

77
suspectus, contra eum tanquam contra diffamatos
uel suspectos de hæresi procedere non omittant, ut
dicitur in cle. ex graui. de usuris. §. sane. Nam ut
dicitur in glo. penul. ibid. hæreticus est qui peruer-
sum habet dogma, uel falsas aut nouas opiniones
gignit uel sequitur. 24. q. 3. inter schisma & hæresim
& c. hæreticus. Istud aut est contra doctrinam eccle-
sia, ut pater. c. 3. & c. cum tu. de usuris. in glo. aut
fi. ibidem, in uerbo. omittant. dicitur per modum de
quo in cle. i. de hæreticis. Et D. Car. Zab. in d. §. sa-
ne. in prin. exponit, pertinaciter. i. obstinata pertina-
cia. alias non incurreret pœnam.

- 28 Licet iudex ecclesiasticus debeat per seipsum pro-
ferre sententiã suam diffinitiuam, & eam legendo
scdere, aliter est nulla, ut in. c. fi. de sen. & re iudi.
li. 6. Fallit tamen hæc regula in inquisitore hæreti-
cæ prauitatis, ut est casus in. c. ut cõmissi. de hæreti.
li. 6. hæc Gemi. in. d. c. fi. de re iudi. col. p. ibi. quæro an
episcopus possit legere. nam inquisitores hæreticæ
prauitatis possunt recitare sententias per alios, sicut
epi, de quo in. d. c. fi. hæc Gemi. in. d. c. ut cõmissi. in prin.
- 29 Inquisitor etsi non possit se intromittere de diuina-
tionibus & sortilegijs nisi sapiant hæresim manife-
ste, ut dicitur in. §. sane. c. accusatus. eo. ti. li. 6. & in
glo. ibi. in uerbo. manifeste. tamen si reuocaretur in
dubiũ, an manifeste saperent hæresim, de hoc cogno-
fcere posset. idest si manifeste appareret q̃ sapiant
hæresim, & super isto q̃ sit uel non sit manifestum,
iudicialiter poterit pronuntiare se iudicem. Si ue-
ro non appareat q̃ non sit manifestum, non se in-
tromittat, ut dicit glo. hæc Gemi. in. d. c. accusatus.

¶ d. s. sane. & allegat Panor. qui in c. in tabulis.
de sortilegijs idem dicit circa fi.

¶ Inuocare demones an sit hæreticum & quomodo è
hæreticū, uide supra, demones inuocare. s. p. & se-
cundo. & in uerbo. diminatio. s. i. & 2.

¶ Iudæi inducentes Christianos ad ritum eorum, pos-
sunt puniri ab inquisitore una cum episcopo, iuxta
cle. i. eo. ti. nam isti tales Iudæi dicuntur large fauto-
res, imo & factores hæreticorū, qui sic trahunt ba-
ptizatum ad iudaismū. hæc Gemi. in c. contra Chri-
stianos. de hære. lib. 6. ibi. Sed dubium est nunquid
Iudæi inducentes Christianos. Et de hoc habetur in
officio inquisitionis litera Clementis quarti, data Vi-
terbij pont. sui anno tertio. & èt habetur litera Gre-
gorij decimi, data Lugduni anno secundo pont. sui.
Et utraque incipit Turbato animo. & ambæ man-
dantur inquisitoribus hæreticæ prauitatis, et in utra-
que sic dicitur. Iudæos aut qui Christianos utrius-
que sexus ad eorū ritum execrabilem hætenus in-
troduxerunt, aut inueneritis de cætero introducen-
tes, pœna debita puniatis. contradictores & c. inuo-
cato. & c. Ex quibus infertur, q. cum decre. fi. eo. ti.
li. 6. reseruat mandata prædecessorum pontificum,
non obstantibus constitutionibus possunt inquisito-
res tales punire. has literas allegat Gemi. ubi supra.
& dicit q. ubi talis litera non esset, uideretur q. Iu-
dæi talia facientes non caderent in officium inqui-
sitoris. Ad hæc omnia facit quod dicit dominus Ar-
chi. Flor. in tertia parte summa. ti. 19. c. 2. s. circa
inquisitionem hæreticorum. uers. Item inquisitores
possunt procedere contra Christianos.

- 2 Iudæi qui fuerunt baptizati, etiam dum essent infantes, aut metu mortis, & postea redeunt ad iudaismum, possunt puniri per inquisitores, dummodo non fuerint precise & absolute coacti, ut dicitur in. d. c. contra Christianos. & in glo. prima, & secunda, & tertia, ibidem, qua dicit q. ille dicitur coacte baptizatus, qui renitens, inuitus & reclamans fertur ad fontes. Facit ad hoc quod dicit Gemi. in. d. cap. contra Christianos. ubi subinfertur, q. tales Iudæi reciduiantes ad iudaismum, solent se exbaptizare, & de nouo lauare, quod uocant purificationem, et cum pumice caput radere, et per iudicem secularem uidetur eis imponenda pœna capitalis cum dispendio fortunarum, ut dicit. l. pe. C. de apost. tamen si inquisitores uolunt eos punire, possunt, per prædictas literas superius allegatas, una cum episcopo, ut est hodie, per cle. i. eo. ti.
- 3 Iudæi si dogmatizant inter Christianos q. exercere usuram non est peccatum, etiam exercendo eam cum Christianis, uel dogmatizant aliquid contra humanitatem Christi, possunt per ecclesiam compesci & puniri. Paul. allegat post Inno. et Hosti. de uoto. quod super his. in uerbo. defensione. nec mirum, quia et in certis casibus alijs. s. quando aliter offendunt fidem ecclesia coercet & punit eos, de quibus legitur & notatur de Iudæis. c. Iudæi. el. 2. hæc Io. de Imola super cle. ex graui. de usuris. uers. ulterius quero. Confirmat dominus Car. Zab. super. d. cle. ex graui. §. sane. quesito. 19. Ad hoc est Feli. in. c. postulasti. de Iudæis. ibi. extra glo. Idem dicit Oldra. in consilio. 35. *Rale. in cons. 313. cū seq. a. l. 1.º*
 Si Iudæus

4 Si Iudæus impedit alium Iudæum uolentem baptizari ne baptizetur, potest inquisitor contra eum procedere, quia si concessum est inquisitoribus q̄ procedant contra Iudæos inducentes Christianos ad iudaismum, ut dictum est supra eo uerbo. §. primo, & in casu proposito Iudæus uolens baptizari, baptizatus est baptismo flāminis, & moriens euolat ad patriā. de conse. di. 4. baptismi uicem. de presby. non bapti. c. 2. & sic impediens baptizari, retraxit Iudæum factum Christianum ad iudaismum quantum in se fuit. hāc. d. Car. Zab. in cle. 2. de hereti. uers. inquisitoribus. in fi.

1 Iudex existens extra prouinciam suam non potest excommunicare nec absolvere quæ requirunt causæ cognitionem, sed potest cōmittere causas in prouincia, quod bene nota. Ad hoc est tex. in. c. N. quit. de offi. de lega. & est ibi. glo. ad hoc singularis. Confirmat Panor. ibidem.

2 Iudex debet iudicare secundum allegata & probata, & non secundum conscientiam, ut in. c. i. de offi. ordi. in glo. 3. circa medium, & glo. in uerbo. tenetur. c. pastoralis. de offi. dele. Idem dicit b. Thomas in secunda secunda, q. 67. ar. 2.

3 Iudex dicitur illud posse quod honeste potest. 22. q. 2. faciat homo. & ff. de condi. insti. filius. & l. nepos. de uerbo. signi. Et illud dicimur posse quod de iure possumus. in cle. sape. de uerbo. signi. in uerbo. poterit. iuncta glo. de praben. cap. significatum. de uo. & uo. redemp. magna. c. de elec. cum non liceat. li. 6. hāc. d. Car. Zab. in d. cle. sape. nono notabili.

4 Iudex seu inquisitor generalis, si non seruauit ordi

niem inquisitionis, prudenter & tunc se corrigere debet: nam & si in aliquo errauit, non debet sponte fateri errorem suum, ne uilescat eius auctoritas, nec tamen debet defendere errorem suum, seu in eo per seuerare, sed debet cautius & prudentius quam potest se corrigere. hac in. c. qualiter & quando. de accusa. el. primo. Et Panor. ibidem. Et hoc est quia male principiato aliquo negotio, non potest inde aliquid ordinabiliter sequi, ut est ibi tex. Sed magnae sapientiae est hominem corrigere quod male locutus est. 22 q. 3. magnae. Quod nota contra illos qui uolentes pertinaciter defendere unum errorem incidunt in infinita in conuenientia. hac Panor. ubi supra.

3 Iudex debet tamen laborare ne uilescat eius auctoritas, imo auctoritatem dignitatis debet suo ingenio augere. l. obseruandum. in si. ff. de offi. praesi. Facit ad hoc tex. in. c. qualiter & quando. el. primo. de accusa. Ad idem est Panor. ibidem in quarto notabili.

6 De eo autem quod dicit glo. 1. in. d. c. qualiter & quando. qualiter intelligatur, uidelicet quod generalis inquisitor, seu generalis delegatus potest corrigere sententiam suam etiam definitam, si errauit in iudicando, uide bene totam glo. illam, & uide quod dicit Panor. super. d. glo. ubi ponit pulchram distinctionem, dicens quod aut quis errauit in iudicio, aut extra iudicium: & si in iudicio, aut quis errauit in processu, aut in sententia. Et quia materia est prolixior, ideo eam dimitto. uide eam, ibi, & bene considera, quia deseruit ad multa.

7 Iudex ecclesiasticus potest inhibere iudici seculari ne procedat in causa dependente ex causa qua ori-

tur coram ipso iudice ecclesiastico. c. tuam. de ordine cogni. Et Panor. ibidem in prin. Et Corsetus in suo repertorio, in uerbo. Inhibitoria. 2. Et hoc facit bene ad propositū, q̄ inquisitor potest inhibere iudici seculari ne procedat contra aliquam personam uigore processuū ipsius inquisitoris, uel occasione alicuius confessionis factæ coram ipso inquisitore, quod bene nota & tene menti.

- I Iurisdiclio delegata dignior est ordinaria propter reuerentiam delegantis, ut dicit Panor. in. cap. super questionum. de offi. dele. in. 5. si uero. uers. ultimo not. Et ideo ut dicit Gemi. post. 10. an. in. c. per hoc de hæreticis. li. 6. iurisdiclio seu auctoritas inquisitoris est maior, nobilior, & fortior, quam auctoritas seu iurisdiclio ordinarij. & ex hoc infert ipse Panor. q̄ si contingeret appellari ab episcopo & inquisitore simul procedentibus, non est appellandum ad metropolitanum episcopi, sed potius ad ipsum Papam. hæc Panor. ubi supra.

- I Litis contestatio & libelli oblatio non exiguntur in causa hæresis, nam in causis summarijs, in quibus proceditur de plano & sine figura iudicij, ut in negotio inquisitionis hæreticæ prauitatis, per. c. si. eo. ti. lib. 6. non exiguntur prædicta, ut dicitur in cle. sape. de uerbo. signifi. in prin. Sequitur ergo q̄ in prædicta causa hæresis non requirantur libelli oblatio & litis contestatio: est autem litis contestatio, negotij principalis hincinde apud iudicem facta narratio, & subsequuta responsio, siue negando, seu confitendo, ut habetur de lit. contesta. c. unico. iuncta glo. ibi. Est autem.

1 *Locus iudicij exercendi debet esse securus omnibus qui sunt uenturi ad iudicium, aliter licite potest appellari, ut in. c. ex parte. el. primo. de appel. Ad idē est Panor. ibidem. Facit ad hoc. c. statuimus. de offi. dele. li. 6. & glo. in uerbo. Secure. c. statutum. de re-script. eo. li.*

2 *Imo, ut dicit Panor. in. d. c. ex parte. in fi. unum præ ceteris est tenendum menti, quod ubicunque notorium est locum non esse tutum, nedum potest incontinen-ti appellari, sed etiam potest pars citata appellatio-nē omittere, & de citatione nihil curare: quia ex quo citatio est notorie iniusta, non artat citatum, ut eleganter probatur in cle. pastoralis. de re iudi. §. Pi sana. iuncta glo.*

3 *Locus debet esse securus non solum partibus sed etiā iudici uel inquisitori, ut. d. c. statuimus. & debet etiā esse idoneus, quia non in taberna uel in loco inho- nesto debet id expediri. hæc in glo. in uerbo. secu-rum. d. c. statuimus.*

1 *Mala fides alicuius deprehenditur per uerba, quan-do. s. aliquis quomodolibet profert aliqua uerba cō tra fidem catholicam. 43. di. sit rector. 93. di. legi-mus. cum si. §. q. 4. in loco. hæc ex consilio secundo Io. Cal. ti. de hæreticis.*

1 *Male sentire de sacramentis & de articulis fidei di citur ille qui aliter sentit de eis quam Romana ec-clesia prædicat & obseruat. 24. q. 1. hæc est fides. ubi est glo. notabilis in prin. de summa tri. damnamus. de hæreticis. c. ad abolendam. hæc ex dicto consilio secundo Io. Cal.*

1 *Matrimonium contrahens cū una per uerba de præ*

senti, & postea illa uiuente contrahit propria aucto-
ritate cum alia, facit contra sacramentū matrimo-
nij, & ideo inquisitor hæreticæ prauitatis potest
inquirere contra talem qualiter sentiat de sacramen-
to matrimony: et dicit Lap. q. sic fuit consultum, &
credit q. bene secundum eum: & pro ista decisione
facit tex. in. §. cum uero. c. accusatus. de hæreticis.
li. 6. ubi hæreticus dicitur qui committit in uno ex
sacramentis ecclesiæ, sed iste facit contra sacramen-
tum matrimony, quod habet de sui substantia ut re-
tineat uitam indiuiduam cum qua contraxit, ut in.
c. si. de condi. appo. contrahendo ergo cum duabus ui-
uentibus, committit in illud sacramentum. hæc Ge-
mi. in. d. c. accusatus. §. sane. Confirmat hoc Feli.
in. d. c. ad abolendam. in prin.

2 Quidam professus in quadam religione, exiuit or-
dinem, & duxit uxorem. Si contraxit cum illa pa-
lam, præsumitur errare in fide, & sic inquisitor
hæreticæ prauitatis poterit procedere contra eum,
& inquirere de fide & sacramentis. Si autem con-
traxit clandestine, non præsumitur errare in fide, et
sic inquisitor non poterit procedere contra eum. hæc
Panor. in. c. de homine. de celebra. mis. & hoc bene
nota. Confirmat Feli. in. d. c. ad abolendam. in prin.
alle. Bal. & dicit posse procedi contra talem profes-
sum ducentem uxorem, dummodo pertinaciter te-
neat se non errasse.

3 Nota q. Panor. in glo. i. super. d. c. ad abolendam di-
cit q. in spectantibus ad fidem debemus sequi & te-
nere quod seruat Romana ecclesia, in alijs autem
non tenemur sequi consuetudinē ecclesiæ nisi man.

det esse seruandam. Ad idem est quod dicit idem Pa-
nor. in c. pastoralis. de offi. ordi. in col. 4 in prin.

- 1 Minor. 25. annis non habet personā standi in iudicio
ut. l. clarum. C. de auc. tuto. & ibi nota in tantum q
dicit ibi Ci. & alij, q etiam si sponte confitetur, ta-
lis confessio non obesset minori sponte consentienti de
lictum, quod tene menti ne erres, & ne processus
tui postea possint irritari. uide ad hoc Bar. in. l. si. §.
pupillus. ff. de uerbo. obliga. ubi tenet q minor non
potest r. spondere sine curatore, et ideo quando habes
talem minorem in fortia tua pro aliquo delicto,
des ei curatorem antequā recipias eius responsionem
Et Salice. dicit. in. l. i. de confessis. q iudex criminū
recipiat cautelam ut ad uidendum iurare minorem
faciat adesse curatorem. hęc Angel. in li. malefi.
clausula. Compa. inquisi. & confi. totum. colu. 4.
ibi. Necnon sis cautus. ubi uide etiam additionem
sequentem.

- 2 Si minor confitetur in tormentis sine auctoritate cu-
ratoris, talis confessio ualet. ff. ad sille. l. excusan-
tur. §. si. & ff. de re mili. l. non omnis. §. a Bar-
baris. tamen secundum Bal. in. l. i. C. de confess. in
repeti. dicit q ante torturam debet habere curatorē
qui pro ipso alleget, antequam iudex pronuntiet
ipsum esse torquendum, sed non debet curator inter-
uenire in actu torture & confessionis: & si non ha-
bet curatorem, iudex debet supplere conuocando
consanguineos. Idem dicit Bal. in ti. de pace iura.
fir. in. §. item sacram. hęc dominus Paris. in lib. de
syndi. c. incipiente. Officialis posuit ad cordam. uers.
an confessio adulti.

1. *Modum formandi inquisitionem contra defunctos* ponit Angel. in. l. malef. clau. che hai tradito la patria. col. 5. §. & bene aduertat q. tales. ibi. & fiet isto modo.
1. *Monitio seu requisitio iudicis facta in praesentia partis* habet uim peremptorij. Confirmat Angel. in. l. malef. clau. Qui iudex commisit praconi. in principio. quod intellige dummodo fiat apud acta, hoc est, iudice sedente pro tribunali. ita declarat Sals. in. l. 2. C. quomodo & quando iud. pro quo adduci potest. glo. in. l. cum precum. C. de libera. cau. ubi dicitur q. actus non dicitur factus coram iudice, nisi eo sedente pro tribunali. Et Feli. dixit in. c. si. de confes. Amplia ut etiam habeat locum in monitione delegati. Amplia iterum idem. si nuntius citat in praesentia iudicis, quia illa habetur pro peremptorio. hoc uoluit Bal. in. d. l. 2. hoc tenet Anto. in. c. de libel. obla. Subdunt moderni quod monitus a iudice non comparens est uerus contumax, & ideo non potest appellare, & allegant cap. super eod. et. 2. de appel. ubi dicunt quod assignatio termini facta per iudicem est peremptoria. hac idem Feli. in capitu. consuluit. de offic. deleg. in glo. in uerbo. terminum peremptorium. in fin. Facit ad hoc Panor. ibidem.
1. *Mortui haeretici possunt excommunicari.* 24. quæst. 2. cap. fin. de sen. excommuni. a nobis. et. 2. ubi est glo. notabilis ad hoc in uerbo. Mortuos. Et possunt haeretici accusari post mortem, ut in. cap. filij. eo. tit. lib. 6. & glo. notabilis in cap. Si quis epus scopus. eod. tit. in uerbo. post mortem. in fin.

Et glo. 24. q. 2. in summa hoc limitat, dicens q. leges non permittunt aliquem accusari post mortem nisi propter bona tantum. Facit ad hoc tex. in. c. accusatus. de hare. li. 6. §. in eo uero. Ad idem est glo. in uerbo heretici. c. 2. de prescript. li. 6. Et hoc usque ad quadraginta annos, ut dicit glo. in uerbo. post mortē. d. §. in eo uero. Facit ad hoc. d. glo. in uerbo. mortuos. d. c. a nobis. el. 2. de sen. exco.

2 Mortui excommunicati possunt absolui post mortē in. c. predicto. a nobis. ubi glo. singularis in uerbo. Relaxatur. quam bene nota. ubi Panor. hoc confirmat rationem adducens.

1 Nobilis magis punitur pœna spiritali uel pecunia quam ignobilis, diues quam pauper, in dignitate constitutus quam priuatus. 4°. di. homo Christianus. 11. q. 3. precipue. & si contrarium inueniatur, speciale est, ut si deferatur dignitati. de offi. dele. c. Sane. Sed ex quo persenerat in malitia, grauius puniatur quam alius. d. c. precipue. Si autem agitur de pœna corporali, tunc magis punitur ignobilis quam nobilis, pauper quam diues: & si contrarium inueniatur, speciale est. hæc dominus Car. Zaba. super cle. 1. de hare. §. uerum quia. 13. notabili. Facit optime ad hoc. glo. singularis in. c. cum quidam. de iureiuran. in fi.

2 Sed nota ad hoc, q. cum proceditur ad correctionem peccati, non est faciendā distinctio inter magnum et paruum, de iudi. c. nouit. & Panor. ibidem, col. 2. in modo tamen corrigendi & puniendi, & in generibus pœnarum, bene fit differentia, ut notat Panor. ibidem, & notatur in. c. qui contra pacem. 24. q. 1. ubi

bo. tex. cum glo. Facit. c. sane. 2. de offi. dele. & c. 2.
eo. ti. lib. 6.

- 1 Nomina accusantium prauitatem hereticam, uel testificantium, seu deponentium super eam, nullatenus publicentur, propter scandalum uel periculum quod ex tali publicatione sequi posset, & adhibeatur dictis testium nihilominus plena fides, ut habetur in priuilegio Inno. 4. quod incipit. cum negotium fidei. cuius bulla plumbea est Comi. Idem habetur in. c. fi. de hereticis. lib. 6. §. iubemus. ubi Gemi. dicit, nota q. in causa heresis adhibetur plena fides testibus, licet non sint publicata ipsorum nomina partibus. Confirmat Panor. in. c. praterea. de sponsa. el. 2. in fi.
- 2 Quod autem immineat periculum, si testium nomina publicentur, relinquitur conscientie inquisitorum uel episcoporum, ut in. d. c. fi. §. ceterum. ubi Gemi. notat casum in quo actus relinquitur conscientie iudicantis. Facit ad hoc glo. in cle. i. de iure patro. in uerbo. Oneramus. & glo. in uerbo. Relinquatur. c. statutum. de rescript. lib. 6. & quod dicit Gemi. ibidem. nec ex hoc potest quis appellare, ut in. d. cle. i. de iurciuran. & d. glo. in uerbo. Relinquatur.
- 3 Quale periculum timeatur, notatur in glo. in uerbo. periculum. d. c. fi. ubi dicitur de periculo, quando timetur mors, uel detruncatio ipsorum, uel filiorum, uel parentum suorum, uel deuastatio substantie ipsorum uel similia. Et nota q. quis timetur q. noceat, uel propter potentiam pecunie, uel propter potentiam eius familie, uel propter malignitatem eius & consortum: & hac ultima sunt interdum magis peri-

culosa in uili persona quam in nobili, quia uilis persona habebit complices qui nihil habent perdere nisi personam: non sic autem nobilis & diues. Non ergo intelligitur de quolibet periculo, sed tantum de eo quod est graue iudicio inquisitoris, ut dictum est supra.

- 4 Et nota q. nomina deponentium seu accusantiu uel testium ideo non publicantur in hoc crimine, cum in alijs publicentur, quia maior pena est illius qui damnatur isto crimine quam illius qui damnatur alijs criminibus, ideo est hoc speciale, quasi magis propter hoc periculum immineat testibus, secundum Io. mo. uel secundum eum, quia in alijs criminibus regulariter non compelluntur, sed hic compelluntur ratione fidei uel fauore, de quo remittit. de testi. cogen. delictorum. Io. an. hac Gemi. in. d. e. fi. de haereticis. §. iubemus.
- 1 Notarij officij inquisitionis haereticæ prauitatis iurare debent coram episcopo & inquisitore, uel substitutis ab eis, q. fideliter exercebunt officium suum. cle. i. de haereticis. §. porro. uersi. Notarij quoque nec sufficit iuramentum quod praestiterunt in eorum creatione, secundum glo. ibidem. in uerbo. iurabunt. Idem dicit D. Car. Zab. in. d. uers. notarij. ea. cle.
- 2 Notarij dicti officij possunt recipere salarium ab inquisitis, nisi certum salarium sit deputatum propter hoc officium inquisitionis, sicut est deputatum pro prouidendo custodibus. d. cle. i. §. sane. in glo. in uerbo. Etiam. hac dominus Car. Zab. in. d. §. sane, uers. notarij.
- 1 Notoriu e triplex. s. iuris, facti, & praesumptionis.

Et quomodo ista intelligantur, declarat diffuse Panor. in. c. uestra. de cohabi. cleri. penul. col. habetur etiam idem in glo. in uerbo. Notorium. d. c. uestra. & ibi ponitur differentia inter famam, manifestum, & notorium: & quid sit fama, quid manifestum, & quid notorium. Facit et glo. 2. q. i. in summa.

- 2 In notorijs non seruatur ordo iudiciorum. de iure-- iuran. c. ad nostram. Confirmat Panor. ibidem, in summa, in prin. uide ad hoc Angel. in. li. malef. clau- sula. Etiam per modum notorij. Item in clausu- la prima, colum. 3. ibi. prima affirmatiua est quod inquisitio.
- 1 Nox non est apta ad hoc q. sententia possit ferri in ea, neque aliquis actus iudicialis potest expediri in ea iudice pro tribunali sedente. Panor. in. c. consu- luit. de offi. dele. super glo. in uerbo tenebras. Fa- cit ad hoc tex. in. §. sedebunt. in auten. de iudi. de hoc infra in uerbo. sententia. §. secundo, & tertio, & quarto.
- 1 Offendens fidem potest puniri sicut & fautor, ut dicit Io. de Imo. in cle. 2. de hæreticis. super glo. in uerbo. illicitis.
- 2 Offendens aliquem de familia inquisitoris qui iue- rat ad capiendum hæreticum, si offendit eum non quidem animo impediendi officium, uel iuuandi hæ reticum, sed propter inimicitias quas habet cum eo, uel ob aliam causam, non potest dici q. impediatur of- ficiu pro hoc, quod not. Archi. in. c. 2. eo. ti. pote- rit tamen contra eum procedi tanquam contra tur- batores officij, per ea quæ notat Imo. de offi. dele. c. 1 in glo. magna. circa prin.

1 **Officiales inquisitoris, uidelicet notarij, nuntij, custodes carcerum, apparitores, & alij necessarij ad exequendum officium inquisitionis, debent iurare coram episcopo & inquisitore, uel substitutis ab eis qd fideliter suum officium exercebunt, ut in cle.i. de hæreti. §. sane. uers. notarij quoque. iuncta glo. ibidem in uerbo personis.**

1 **Ordo iuris, qui est de substantia iudiciorum, si non seruetur, nihil agitur. 2. q. 6. §. diffinitiuu. Et hic habes, qd cassato principali cassatur accessorium, extra de no. ope. nuntia. c. cum ex iniuncto. de accusa. c. ad petitionem. Ad idem. de procur. c. Auditis. hæc in glo. in uerbo. iuris ordine. c. cum dilectis filijs. de purga. cano.**

2 **Sunt autem de substantia iudiciorum, secundum Panor. in. c. cum. i. & a. de sen. & re iudi. col. 2. in fi. & col. 3. in prin. & glo. 2. q. i. in summa. ibi. hoc tamen sci. ts. citatio, terminum, post citationem testium receptio, & qd sententia feratur in scriptis loco & tēpore congruis, seruatis debitis solemnitatibus: publicatio autem attestatorum non est de substantia, ut dicit Inno. & allegat Panor. ubi supra.**

3 **Si is de cuius crimine in iudicio constat, petit restitutionem propter iudiciorum ordinem non seruatum, non est audiendus, sed eum tanquam notorium criminofum debet superior de nouo priuare, & est casus ualde notabilis, ut dicit Panor. in. c. ad petitionem. de accusa. in prin.**

1 **Pertinax dicitur ille qui est durus et obstinatus ualde, uel impudenter tenens, ut glo. in uerbo. pertinaciter. cle. unica. de summa tri. Quomodo autem**

pertinacia præsumatur in contumacia, uide supra
in uerbo. cōtumax. §. quinto. & dominus Car. Zab.
in cle. ex graui. de usuris. §. sane. dicit pertinaciter.
i. obstinata pertinacia, uel pertinaciter i. cum persi-
stentia incorrigibili: & dicitur pertinax secundum
Isidorum qui impudenter tenet propositum suum,
quasi omnino tenax, ut dicit Thomas secunda se-
cunda. q. 138. ar. secundo. in corpore.

- 1 Penam pecuniariam non possunt imponere inquisi-
tores super crimine hæresis, secundum Mattheum,
& est ratio, secundum cum, quia aut inquisiti con-
uincuntur de hæresi, & tunc omnia eorū bona sunt
confiscata, eo. ti. cap. cum secundum leges. aut non
conuincuntur, & tunc nulla pœna est imponenda,
unde non est tale crimen ex quo possit imponi pœna
pecuniaria, sed personalis & bonorum confiscatio:
extra eo. c. excommunicamus. & c. Ad abolendā.
& quasi per totum: & similiter non est tale cri-
men in quo cum uero hæretico, nolente redire, &
relapso, possit dispensari, ut in. c. accusatus. eo. ti. li.
6. & d. c. excommunicamus. & ideo non potest fie-
ri commutatio in pœnam pecuniariam, ut in. c. licet.
de pœnis. hæc dicit Matth. esse uera in hæreticis,
secus dicit in defensoribus & fautoribus hæretico-
rum non tamen hæreticis, quia possunt talibus im-
ponere pœnitentias ut pauperibus. dent aliquid de
bonis suis, uel ad aliud opus pietatis. hæc dominus
Car. Zaba. in cle. 2. de hæreti. uers. inquisitoribus.
quæsto secundo. Concordat Io. de Imo. d. cle. 2. su-
per glo. in uerbo. illicitis.

- 2 Sed nota quia quod dictum est de pœna pecuniaria

non imponenda pro crimine hæresis, dicit Matth. procedere regulariter, fallit tamen hæc regula aliquando, quia interdum aliqui proferunt uerba hæreticalia quæ nullam habent excusationem, & proferunt ludendo, uel iracunde, uel ex fatua simplicitate, & tunc talibus taliter delinquentibus possunt inquisitores imponere pecuniarias pœnas: nam has pœnas imponit ecclesia. 23. d. quanquã. de Iudæis. c. ad liberandam. de rapto. c. in archiepiscopatu. cum similibus. Ad hoc quia inquisitores tales sunt iudices, q̃ possunt hæreticis conuersis pœnas mitigare et commutare, extra eo. c. ut cõmissi. li. 6. §. & illorũ. hoc etiam confirmatur, quia si fautores possunt sic puniri. c. accusatus. eo. ti. li. 6. §. si uero. ergo & offendentes fidem. Fatetur tamen q̃ hanc pœnam nõ inbursabunt sed dabitur pauperibus, uel applicabitur officio. Facit quod notatur per Io. an. de offi. ordi. c. irrefragabili. §. si. et. c. dilectus. nec obstat prædictis iste tex. quia hic ponitur uerbum extorqueant. quod sonat, in uitium, & sic non impedit aufferri per uiam licitæ condemnationis. hæc dominus Car. Zaba. in. d. cle. 2. ubi supra. Concordat Io. de Imo. d. cle. 2. ubi supra.

- 3 Pœnitentiam iniunctam post abiuratam hæresim si non implent hæretici, dicit Matth. q̃ debent haberi pro re lapsis, & allegat tex. cle. 3. eo. ti. in fi. ibi. & satisfactionem habuerint. allegat etiam. c. ad abolendam. §. penul. potest et eis imponi pœna pecuniaria, si bona seruata sunt, quod fieri potest. c. uergentis. eo. ti. & potest errogari in pauperes, uel alios pios usus, uel ad utilitatem officij. hæc Io. de Imo. in. d.

cle. 3. Super glo. in uerbo .propagentur . Ibi uide diffuse.

4 Quam aliam pœnam ultra prædictas possint imponere inquisitores, habes supra in uerbo , inquisitores. §. 17. ubi habes q̄ possunt excommunicare, suspendere, & interdicere, ac aliam pœnā arbitrariam imponere. uide ibi diffuse.

5 Et si diuersæ pœnæ sunt statutæ, minor debet imponi. de pœ. di. 1. pœnæ. l. di. si quis uoluntate. & cap. si qua femina. uel locus erit gratificationi, de iure patro. c. cum autē aduocatus. iuncta glo. 2. uel illa quæ magis timetur. hac in glo. in uerbo. Cert. 1. c. de causis. de offi. dele. ubi ad hoc uide Panor. qui distinguit q̄ aut diuersæ & plures pœnæ sunt editæ a lege pro eodem delicto, quia singula non uidentur sufficere pro tali delicto, & tunc omnes sunt imponendæ, ut in. c. felicitis. de pœnis. li. 6. aut diuersæ pœnæ sunt institutæ in diuersis legibus & statutis, & tunc habet locum dictum glo. prædictæ, ut minor imponatur, uel quæ magis timetur, uel erit locus gratificationi.

6 Præctica est optima procedendi in negotio inquisitionis, secundum dominum Car. Zab. dicentem, q̄ qui uult tute prosequi sic procedat. Si aliquis est diffamatus uel suspectus de hæresi, debet eum citare, & examinare, & si confitetur bene quidem, si autem non confitetur, debet eum in tuto carcere custodire, & potest etiam in compedibus ponere, ut in cle. pri. eod. tit. & inquirere: inquisitione autem perfectæ, aut plene probatum est, aut semiplene, aut nullo modo. Si plene probatum est,

omnia bona hæretici sunt confiscata. eo. ti. uergentis
& c. excommunicamus. & c. cum secundum leges.
eo. ti. li. 6. Et si uoluerit redire, debet abiurare hære-
sim, quo facto, restituentur ei bona. d. c. uergentis.
in prin. & ponetur in perpetuo carcere ad pæniten-
tiam: sed hodie possunt inquisitores hanc pænā
mitigare sicut eis uidebitur, eo. ti. ut commissi. §. &
illorum. li. 6. & si post abiurationē recidiuauerit, uel
si a principio ad fidem redire noluerit, uel pænitiā
iniunctā non adimpleuerit, tanquam relapsus tra-
detur curiæ seculari. eo. ti. ad abolendam. & c. ex cō-
municamus. de uerbo. signifi. Nouimus. Si autem
semplice probata est hæresis, puta per unum te-
stem, uel per grauē infamiā, & ipse negat, debet su-
byci tormentis. d. cle. i. §. duro. nam istud crimen gra-
uius est crimine læsæ maiestatis. d. c. uergentis. in quo
subijcitur reus tormentis. C. ad. l. Iul. maie. l. 3. & l.
nullus. fortius ergo in hæresi. Facit. 6. q. 1. §. uerū.
ubi crimen læsæ maiestatis æquiparatur Simonia et
hæresi. Item creditur uni reuelanti insidias factas
esse principi seu conspirationem, & idem de crimi-
ne læsæ maiestatis. 79. di. Siquis Papa. & d. §. ue-
rum. Notat spe. de testi. §. restat. uers. 21. alias uer.
hoc tamen fallit. & facit quod idem notat de præ-
sumpt. §. si. uers. & idem est. Item in capitalibus &
atrocibus. aliter ueritas haberi non potest nisi per
tormenta. ff. de q. l. 1. & §. q. 5. illi qui, de deposi. c. 1.
& crimen hæresis est plusquam capitale. hæc tamē
tormenta humaniter per iudicem temperanda sunt,
ut de his dixi in. c. cum in contemplatione. de reg. iur.
& si per tormenta confitetur, non tamen post depo-
sitionem.

sitionem tormentorum persistit, non nocet. ff. de confessionibus. l. 1. §. diuus. si autem persistat, puniendus est, ut proxime dictum est. Et. 2. q. 1. nos in quenquam. Sed si non confitetur, uel non persistit in confessione, si de hoc est grauer diffamatus, indicetur sibi purgatio. de purga. cano. c. inter. in quo si defecerit, punietur ut dictum est. Sed si se purgauerit, & est uehementer diffamatus uel suspectus, potest ei imponi temporalis pœna. d. c. inter. de præsumpt. literas in fi. sed si leuiter est suspectus uel diffamatus, nec pertinaciter in errore persistit, non punietur temporali pœna, sed potest imponi pœnitentia. eo. ti. accusatus. §. si uero. li. 6. debet tamen suspectus de hæresi, siue leuiter, siue uehementer, abiurare hæresim, inquam si postea incidit, pro relapso habetur, si suspicio fuit uehemens. d. c. accusatus. in prin. si autē suspicio fuit leuis, non habetur pro relapso, licet sit grauer puniendus. eo. c. in. prin. uers. si autem. Ex his infert Matth. contra quosdam inquisitores, qui ab his, contra quos probatum est de hæresi, exigunt pecuniam & processum delent, quod facientes incidunt in panam. cle. 2. de hæreticis. uers. Inquisitoribus. Si autem nullo modo probatum est de hæresi, quid iuris nō prosequitur Matthæ. nec expedit, quia reus tunc debet absolui sine difficultate. de fi. instru. c. inter, hæc omnia. d. Car. Zab. in cle. ex graui. de usuris. §. sane. quæsito. 22. hanc practicā precise ponit et Io. de Imo. super. d. cle. ex graui. super glo. ultima.

1 Præcipitur omnibus & singulis fratribus ordinis prædicatorum, qui in seculo notarij seu tabelionatus officium habuisse & exercuisse noscuntur, &

etiam omnibus alijs religiosis quibuscunque qui dictum tabelionatus officium in seculo habuerunt & exercuerunt, ac etiam omnibus clericis secularibus dictum officium habentibus, quatenus ad conscribendas testium depositiones, & ad faciendum omnia quae in officio inquisitionis ad notarij seu tabelionis officium pertinent, teneantur, cum per ipsos inquisitores fuerint requisiti, ut in. c. ut officium. de haeretico. §. ad conscribendas. lib. 6. ubi dicit Gemi. q. isti tales religiosi necessario tenentur parere per uerbum praecipimus ad hoc. 1. 4. q. 1. quod enim praecipitur ferendum est, & quod imperatur tolerandum est. 23. q. 1. militare. & exponit. Archi. ferendum corpore, tolerandum mente. Io. an. Sed aduerte quia si quis religiosus fuit notarius in seculo, sed non exercuit officium, non debet exercere in religione, & hoc uult hic tex. Io. an. & idem. Io. de Ligna. hac Gemi. in d. §. ad conscribendas.

2. Praecipitur inquisitoribus sub interminatione maledictionis aeternae, & sub pena excommunicationis, quam ipso facto incurrant, ne obtentu odij, gratiae, uel amoris, lucri, aut commodi temporalis, contra iustitiam & contra conscientiam suam omittant contra quenquam procedere, ubi fuerit procedendum super huiusmodi prauitate, ut in cle. i. de haereticis. §. uerum quia. ubi notandum, ut dicit glo. ibi in uerbo. obtentu, q. ubi non propter aliquod praedictorum, sed forte timore, uel propter uitandum scandalum hac omitterent, non est locus pnae. Facit ad hoc, quia pro uitando scandalo uel periculo interdum susinetur aliquod crimen, ut est glo. in uerbo.

uenia. di. 4. c. denique. Confir. Io. de Imo. dicens, q
 si inquisitor timore, uel propter uitare scandalum,
 omittit facere quæ in d. cle. i. & d. §. dicuntur, non
 incurrit pœnam de qua hic, sed demũ quando amo-
 re, uel odio, uel causa luctu, ut ibi dicitur. Facit de
 præsumpt. nonne. Et nota bene, ut dicit glo. in uer-
 bo, contra conscientiam: q. ut locum habeat hæc pœ-
 na, ultra prædicta requiritur copulatiue q. faciant
 contra iustitiam & contra conscientiam: simile ha-
 betur de sen. & re iudi. cum æterni. lib. 6. hæc Io. de
 Imo. ubi supra. Confir. dominus Car. Zaba. in d. §.
 uerum quia ibi. quinto nota. Sed Gemi. in. c. in-
 quisi- tores. co. ti. li. 6. post Io. an. dicit q. si ex qualitate
 uel pluralitate personarum suspectarum de hæresi,
 si contra illas inquiratur, creditur periculum notabi-
 le uel grandis turbatio prouentura, prius est consu-
 lendus Papa. Facit de transac. c. fi.

- 3 Præcipitur potestatibus, dominis temporalibus, &
 rectoribus ciuitatum & locorum, quatenus obedi-
 ant inquisitoribus circa inuestigationem, captionem
 ac custodiam diligentem hæreticorum & fautorum
 cum fuerint requisiti, & q. tales pestiferas perso-
 nas ducant uel duci faciant in carcerem inquisitorũ
 uel ad locum ubi uoluerint inquisitores, infra dicto-
 rum potestatum & rectorum districtum, sine mora,
 & eos teneant, donec eorum negotium terminetur,
 ut est tex. in. cap. ut inquisitionis. eo. ti. li. 6. in prin.
 & ad requisitionem inquisitorum, debent iurare
 præcise, attendere inuiolabiliter, & obseruare, &
 a suis subditis facere obseruari constitutiones con-
 tra hæreticos & eorum defensores promulgatas et

approbatas, & si iurare noluerint, sint priuati suis officijs, ut tex. dicit in. cap. officium. eisdem. ti. & in fi.

4 Præcipitur etiam prædictis potestatibus & rectoribus ciuitatum & locorum, ut sibi relictos & condemnatos de hæresi statim recipiant indilate, animaduersione debita puniendos, non obstante appellatione, ut in. d. cap. ut inquisitionis. §. ut quæ, de hæresi.

5 Præcipitur et prædictis potestatibus & rectoribus ac dominis temporalibus, ne se intromittant de crimine hæresis, aut quouismodo cognoscant uel iudicent, nec captos liberent sine licentia inquisitorum, uel executionem pro huiusmodi crimine sibi ab inquisitoribus iniunctam prout ad eorum spectat officium facere uel implere non detrectent, neque dicto officio inquisitionis se opponant, aut processum seu sententiam inquisitorum directe uel indirecte non impediant: et si contra prædicta omnia fecerint, sunt ipso facto excommunicati, quam excommunicationem si per annum sustinuerint animo pertinaci, uelut hæretici condemnentur, ut dicitur in. d. c. ut inquisitionis. §. prohibemus.

1 Prædicatores fratrum minorum & aliorum ordinum possunt compelli ab inquisitoribus fratrum prædicatorum ne prædicent eo tempore & in eadem terra quando ipsi inquisitores pro facto fidei prædicare uelint: & de hoc habes supra diffuse in uerbo. inquisitores. §. undecimo.

1 Præsidentes regimini alicuius regni, prouinciæ, siue loci, licet excommunicati, uel de facto tantum,

Et non de iure iurisdictionem habentes, ac eorum
 officiales, ad requisitionem inquisitorum heretica
 prauitatis, non ualentium sine mora dispendio uel
 negotij periculo recursum habere ad superiores, qui
 legitime possint in locis ipsis iustitiā exequi, possunt
 Et debent contra hereticos, credentes, fautores, re-
 ceptatores, ac defensores eorum, iustitiā Et officium
 suum exercere: nec requirentes tales excommuni-
 catos propter hoc sententiam excommunicationis in-
 currunt, ut in. c. praesidentes. eo. ti. li. 6.

- 1 Presumptio seu indicium quandoque sumitur ex
 praesenti circa praeteritum, quandoque ex praesenti
 circa futurum, quandoque ex praeterito circa praesens,
 Et quandoque ex praeterito circa futurum. hac
 in glo. 2. c. scribam. de praesumpt. ubi Panor. dicit
 q. quis praesumitur bonus uel malus secundum ui-
 tam de praeterito, ut in. c. monachus uero nouitius.
 77. di. Ad idem est quod dicit Panor. in. c. quanto.
 eo. ti. in fi.
- 2 Praesumptionum differentia. s. inter leuem, uehemē-
 tē, Et uiolentam, colligitur ex glo. in uerbo. uehe-
 mentem. c. cum contumacia. de hereticis. lib. 6. nam
 propter suspicionem leuem citatur quis ut ueniat re-
 spondens: si contumax est, iam dicitur uehemen-
 ter suspectus, Et excommunicatur, Et si in ea persi-
 stit per annum, iam ista quae erat uehemens praesumptio,
 transit in uiolentam, unde ex tunc ut here-
 ticus condemnatur. Facit ad hoc glo. in uerbo. uehe-
 mentem. c. literas. de praesumpt. Et quod dicit Pa-
 nor. in. c. quanto. eo. ti.
- 3 Una praesumptio praeponderat alteri Et elidit eam.

circa idem factum, ut in glo. i. c. accedens. de crimi. fal. Ad idem est glo. in uerbo. uerum. c. literas. de præsumpt. & Panor. in. d. glo. i. de crimi. fal. dicit q. iudex habebit arbitrari ex circumstantijs quæ præsumptio sit fortior.

4 Quando præsumptio sufficiat ad sententiam, quando ad torturam, & quando ad purgationem indicendam, uel ad similes effectus, non potest dari certa doctrina, sed iudex ex suo bono & equo iudicio arbitrabitur hoc ex uarijs coniecturis. hæc Panor. in. c. quanto. de præsumpt. col. 4. in prin.

5 Nam præsumptio non est aliud quam quædam suspicio quæ causatur in animo iudicis uel cuiuscunque ex uarijs coniecturis uel argumētis seu indicijs, & secundum q. coniectura uel argumenta seu indicia urgent, causatur, firmatur, uel argumentatur illa suspicio. Si enim indicia seu argumenta essent temeraria, ut puta q. fuit uisus clericus loqui cum muliere nulla alia coniectura existente, erit temeraria suspicio seu præsumptio, de qua in. c. inquisitioni. de sen. exco. Si uero coniectura aliquatenus urgent, puta q. fuit uisus sæpe secum in secreto loqui & confabulari, & uterque est iuuenis, tunc causabitur suspicio seu præsumptio probabilis. ar. 81. di. clericus solus, non tamen iudex eum condemnet de adulterio propter hoc solum, sed procedat ut habetur in. c. 2. de cohabi. cle. Si autem coniectura essent magis uigentes, causarent suspicionem seu præsumptionem magis uehementem, & tunc iudex procedet ad magis grauiam, puta ad purgationem indicendam, ut in. c. inter. de purg. cano. Quandoque

coniecturae sunt strictissimae & urgentissimae, ita ut
 nix ipse reus audeat diffiteri delictum, & tunc cau-
 satur tanta praesumptio, q̄ adducit iudicem ad credu-
 litatē, & fertur sententia cōtra eum de ipso delicto.
 Ad hoc. c. praeerea. de testi. c. afferte. de praesumpt.
 & bo. tex. in. l. sciant cuncti. C. de proba. canoniza-
 ta. 2. q. 8. Sciant. uide ad hoc bona exempla per Io-
 an. in addi. ad specu. ti. de proba. §. uidentium. uers.
 13. haec omnia ex Panor. in. c. quanto. de praesumpt.
 col. 3. in fi.

- 6 Ultra praesumptionem hominis de qua dictū est su-
 pra in tribus paragraphis supra immediate positis,
 reperitur etiam alia differentia praesumptionum,
 quia alia iuris seu legis, alia naturae, alia loci pra-
 sumptionū iuris, alia simplex, alia non simplex. de-
 clarantur omnia ista per glo. in. c. isqui. de sponsa. &
 per Panor. ibidem, & in. d. c. quanto. de praesumpt.
- 7 Praesumitur in dubio pro haeresi saltem ad pœniten-
 tiam salutarem imponendam, ar. de praesumpt. lite-
 ras. sicut & in alijs tangentibus periculum animae,
 de homici. significasti. el. 2. haec dominus Car. Zab. in
 cle. i. de haereticis. uers. uerum.
- 8 Leuia signa sufficiunt ad praesumendum aliquem es-
 se haereticum, ut dicit Inno. in. c. sicut. de haereticis.
 Nam suspicio sola sufficit ad hoc q̄ procedatur ad
 inquisitionem contra haereticos, ut dicit Gemi. in. c.
 inquisitores. eo. ti. li. 6. imo ex leui argumento uel
 indicio inducitur ad suspensionem, secundum Pa-
 nor. in. cap. tertio loco. de proba. circa fi. & dicitur
 patere illud, de quo constat per praesumptiones, ut
 dicit Panor. in. cap. ad nostram. de empt. & uendi.

- 1 Probatio habet suos gradus, quia aliquando index incipit sufficari, hoc est leui argumento inclinare in unam partem: aliquando incipit opinari, hoc est inclinare animum suum in unam partem ratione forti, non tamen sic quin credat partem contradictoriam fore possibilem: aliquando credit ratione forti in tantum q. in nullo dubitat. de contrario, & ista est plena probatio & naturalis: probatur ista. ff. de quest. l. i. in prin. Quæ probatio plena est quæ facit iudici plenam fidem, ut notatur. C. de eden. l. procur. ff. de condi. ob tur. can. l. i. Facit quod notatur. ff. de proba. l. quinquaginta. hæc Io. de Ligna. in repetitione super cle. sæpe. de uerb. signifi. quam ponit Io. de Imo. in fi. Facit ad hoc quod dicit Panor. in. c. tertio loco. de proba.
- 2 Probatio plusquam semiplena est quando probatum est per unum testem de ueritate & aliud indictum, & tunc fama perficit: & hoc uoluit Bal. in. l. si quis ex argentariis. §. i. ff. de eden. hæc Angel. in li. malefi. clau. Cõpa. inquisiti & nega. totū. col. 4. in fi.
- 3 Probatur quis hæreticus ex leui causa. C. de hæreticis. l. 2. §. quantum ad hoc ut suspectus de hæresi habeatur, & ut procedatur quasi contra suspectum, sed non ut condemnetur. hæc in glo. in uerbo. uebementem. c. literas. de præsumpt. Nam ex modica & leui præsumptione potest procedi contra aliquem in crimine hæresis, ut dicit Gemi. in. c. accusatus. eo. ti. li. 6. in prin.
- 4 Probatur etiam & deprehenditur quis esse hæreticus, qui leui saltem argumento a iudicio catholice religionis & tramite, seu a fide catholica detegi-

tur deniare, ut. C. eo. l. 1. & sic indicia fidem faciunt. ar. ff. ne uis fiat ei qui in pos. missus est. Si quis. §. uli. & de carbo. edic. carbonianum. §. causa cognitio. Quicquid enim discrepat a fide Christiana, fidei Christianæ contrarium est, iuxta illud, qui non est mecum contra me est. C. de iude. cælicolarum. in fi. 24. q. 3. quoniam. in fi. & debet intelligi leue argumentum. i. probabile, & q. de facili apparet, & sic uocatur leue propter probationem: puta, qui non iurat suspectus est ne ualdensis sit. Si ergo nullo latenus uult iurare, dicens q. peccatum est, uel etiã hoc non exprimens pro conuicto habetur, ut. c. excommunicamus itaque. de hæret. §. si qui uero ex eis. hæc omnia Hosti. in summa sua, ti. de hæreticis. §. qualiter deprehendatur quis in hæresi. uers. & quia.

- 1 Procedere simpliciter, & de plano, & absque aduocatorum ac iudiciorum strepitu, qualiter intelligatur, habetur in cle. saepe. de uerbo. significa. & dominus Car. Zaba. tractat omnia ista diffuse ibidem. & similiter Io. de Imo. in. d. cle. & ponit in fi. quãdam repetitionem Ioannis de Ligna. in. d. cle. saepe. uide ad hoc glo. in. d. cle. in uerbo. & figura. & glo. in uerbo. Figura. c. fi. de hæreti. li. 6. uide etiam & bene pondera glo. in uerbo. defensiones. d. cle. saepe. ibi. unde nota. usque in fi.
- 2 Procedere summarie est procedere remotis solennitatibus iuris, sed receptis plenis probationibus, quãdo agitur de magno præiudicio. Bar. in. l. iudices. in. i. oppo. C. de iudi. & Bertachinus in suo repertorio, in dictione, summarie. §. Et si causa principalis est summaria, omnes articuli eius sunt summarij.

Bar. super extrauaganti. Ad reprimendum. in uerbo. summaria.

- 3 Procedi potest in crimine heresis contra aliquem, quando subest infamia uel suspicio contra illum, & eodem modo procedi potest propter scandalum & tumultum populi. de purg. cano. inter. 2. q. 5. omnibus. secundum Io. de Imo. hac Gemi. m. c. ut officiu. eo. ti. li. 6. in prin.
- 4 Processus inquisitoris non potest confundi neque impediri per processum ordinarij, imo inquisitor potest libere procedere, ut in priuilegio Cle. Papa quarti, & Urbani quarti, quod incipit. Licet ex omnibus.
- 5 Processus non uitiatur etiam si nomina testium seu deponentium non publicentur, & copia eorum cum dictis non tradatur parte tacente. ar. in glo. in uerbo. Indicys. c. fi. de here. li. 6. facit maxime ad hoc eo. li. de accusa. c. i. & 2. & Gemi. in. d. c. fi. super. d. glo. dicit notandam esse istam glo. quia licet omitatur publicatio nominum parte non contradicente, ualet processus.
- 6 Et nota secundum Gemi. in. d. c. 2. de accusa. in prin. q. licet de iure certa forma debeat seruari in procedendo, si tamen non seruatur, & pars tacet, ualet processus, de quo per ipsum Gemi. in. d. c. i. eo. ti. super glo. fi.
- 7 Procedi quomodo potest contra absentes, Archi. remittit ad notata. 3. q. 9. in summa. & de do. & contu. c. ueritatis. sed in casu isto putat q. si constat de eorum perfidia, & sunt contra eos solennia edicta proposita, pronuntiari poterit super crimi-

ne, sed si non constat, locus erit decre. cum contumacia. de hæreti. lib. 6. & hoc procedit in citatis, quia ex quo erant præuenti, poterant conueniri, non obstante domicilij mutatione. ff. de iur. om. iudi. cum quadam puella. de foro compe. proposuisti. Si uero non erant citati, tamen deliquerant ibi, ratione delicti ibi conueniri possunt, & sunt remittendi in autem. ut nulli iudi. §. si uero quis comprehensorum. de quo uide in cle. pastoralis. uer. quid si punitio. de re iudi. & remittit Archi. ad not. ita. 3. q. 6. cap. i. extra de rapt. cap. i. Ad hoc est glo. prima. c. ibi enim causa. 3. q. 6. hæc Gemi. in. cap. ut commissi. de hæreti. §. Et contra illos. lib. 6. uide de hoc supra in uerbo, fugitiuus. §. primo, secundo, & tertio, & uerbo. inquisitor. §. 24. & 25. ibi uide diffuse.

8 Si citatus ad sententiam non comparuit ex legitima causa ignorata iudici, tenet sententia lata eo absente, quæ sententia non retractatur nisi eo probante causam legitimam absentie suæ: & si impedimentum probat non plene, adhuc non retractatur sententia, nisi forte simul probet de iniquitate sententie. hæc Panor. in. c. Cum Bertoldus. de sen. & re iudi. in prin. ibi. uel clarius. & in col. 4. in fin. & in colum. quinta, in princ. & colum. 8. in fin.

9 Infirmitas dicitur legitima causa absentie, quæ probata debet reuocari quicquid factum est contra absentem. ff. de iudi. si prætor. & non quælibet febricula imo nec quartana excusat, ut dicitur. ff. de re iudi. quæsitum. §. i. ar. 3. q. 3. si egrotans.

hac in glo. in uerbo. Infirmirate. cap. querelam. de
procur. & de purgatione mora. uide bo. glo. in uer
bo. expectari. c. cupientes. de elec. li. 6. & glo. in cap.
mora de reg. iuris. eo. lib. & plene per Bar. in. l. si
quis. in ful. in ff. de uerbo. obli.

- 10 Cum proceditur contra aliquem absentem, datur
singularissimus modus conuincendi cum de crimine
ut si est infamatus uel suspectus de illo crimine, ci
tetur praefixo termino peremptorio ad comparandū
& ad se purgandum infra illum terminum; non
autem ad comparandum tantum, & tunc si non prae
stiterit purgationem infra illum terminum, habebi
tur pro conuicto, quod tene perpetuo menti. Nam
limitat notata in e. ueritatis. de dol. & contu. da
tur etiam alius modus conuincendi absentem de cri
mine, ut contumax super crimine excommunicate
tur, & si steterit per annum in excommunicatione,
tunc habebitur pro conuicto super illo crimine, &
potest puniri ac si uere fuisset confessus, ut in. c. rur
sus. & in. c. quicumque. 1. q. 3. hac omnia ex Panor.
in. c. cum. p. de purga. cano. ante. glo. Facit optime
ad hoc Fel. in. c. excommnicamus. el. primo. de ha
reticis. in prima col. ibi. Nota in. §. qui autem. &
ibi datur modus ferendi sententiā contra contumacē
- 11 Si absentes dederant fideiussores, & ipsi absen
tes sint puniendi pœna pecuniaria, puniri poterunt
ipsi fideiussores, quando principales sunt absentes.
ff. de custo. reo. l. si quis. de quo remittit Arch. 23. q.
5. cum homo. hac Gemi. in. d. c. ut commissi. §. &
contra illos.
- 1 Procurator in causa criminali non debet interueni-

re neque ad agendum neque ad defendendum, ut dicit glo. i. in prin. c. ueniens. de accusa. Confr. Panor. in d. cap. ueniens. ibi. nota singulariter. & super. d. glo. i. dicit idem Panor. si procurator instituitur ad totam causam, tunc si uenit imponenda pœna capitis uel mortis, secundum omnes, non interuenit procurator, ut in l. i. ff. de pœnis. Facit ad hoc dictum Bertachini in uerbo, procurator, in criminalibus. uers. 8. Confirmatur, quia in causis in quibus proceditur simpliciter & de plano, ac sine strepitu & figura iudicii, debent refrenari contentiones & iurgia procuratorum, ut in cle. sœpe. de uerbo. signifi. in prin. iurgium autem dicitur quasi iuris garium, eo qd hi qui causam dicunt, iure disceptant, ut in c. forus. de uerbo. signifi. Cam ergo in negotio hæresis procedatur simpliciter & de plano, ac sine strepitu & figura iudicii, ut in c. fi. de hæreti. lib. 6. in prin. sequitur qd in crimine hæresis non debet interuenire procurator, nisi forte inquisitor ex gratia speciali hoc concedat, quod bene nota & tene menti: & si uis concedere procuratorem, non admittas garulum & cauillosum, qui querat impedire iurum processum, sed admittas uirum probum, iustitiæ amatorem, ac timentem deum, & bene doctum, qui tantummodo ueritatem inquirat, & qui pecunia, aut odio, uel amore non corrumpatur.

- 1 Purgatio canonica indicenda est infamato uel suspecto de aliquo crimine, quia si per modum inquisitionis crimen non potuit plene probari, non est reus simpliciter absolueudus, sed si remanet infamia uel scandalum, uel uehemens suspicio, potest com-

pelli ad se purgandum : & ex hoc & ex tex. hic no-
 ta singulariter tria , quorum quodlibet sufficit ad
 purgationem indicendā , ut est uulgata infamia , gra-
 ue scandalum , quod intelligitur etiam sine infamia ,
 ut differat a precedenti , & uehemens suspicio : &
 sufficit q̄ sit uehementer suspectus apud iudicem ; &
 ex hoc nota q̄ uehemens suspicio solius iudicis suffi-
 cit ad indicendam purgationem , quod tenet Inno.
 & satis placet Panor. hic , de quo uide bo. tex. cum
 glo. 2. quest. 5. omnibus. uide ad hoc etiam bo.
 glo. in uerbo. suspicione. & glo. sequentem in c. ex-
 communicamus. el primo. de hæreticis. hæc Panor.
 in c. inter. de purga. cano. in prin. ibi. ulterius nota
 uide ad hoc eundem Panor. in c. at si clerici. de iudi.
 col. 2. & in c. tua. de cohabi. cle.

- 2 Licet numerus compurgatorum sit arbitrarius , re-
 gulariter tamen maior numerus adhibendus est in
 maiori , & minor in minori , quia maiores habent no-
 titiam plurium , & facilius propter potentiam inue-
 niunt compurgatores , minores uero non habent tot
 notos , nec de facili possunt inducere alios ad se pur-
 gandum ; nam isti compurgatores sunt uoluntarii , ut
 nō possunt cōpelli sicut alij testes , ut notatur in c. cū
 dilectus. & c. cum p. & c. ex tuarum. de purga. ca-
 no. & ex prædictis habes modum cognoscendi an
 superior in indicenda purgatione excedat modum et
 arbitrium boni uiri : nam si numerus nimis excede-
 retur , posset appellari , quia in commissis arbitrio
 appellatur , si non facit ut bonus uir , ut in c. pri. de
 dila. & in c. super his de accusa. hæc ex Panor. su-
 per glo. 3. d. c. inter.

3 Quod autem numerus compurgatorum sit arbitrius, patet: nam aliquando fuerunt deputati duo abbates, ut in cap. cum in iuuentute. eod. tit. Aliquando quatuordecim compurgatores, ut in. d. c. inter. & in. cap. primo. eo. tit. dicitur de duodecim: & in. cap. ex tuarum. dicitur de septem: est ergo arbitraturus index numerum compurgatorum considerata qualitate personæ, criminis, & infamiae. hæc Panor. in. d. c. cū in iuuentute. ibi. ultimo colligitur.

4 Nota plura esse requisita in compurgatoribus, primum est ut debeant iurare secundum conscientiam & opinionem eorum, q̄ credant illum verum iurasse. c. quotiens. in fi. extra de testibus. & cap. accepimus. in fi. eo. ti. Secundum est q̄ debeant esse tolerati ab ecclesia. Tertium q̄ sint bonæ famæ. Quartum quod non fuerint de criminibus condemnati.

Requiritur & quintum, ut habeant notam conuersationem illius quem purgare uolunt, ut dicit Panor. in. cap. constitutus. eo. tit. nam compurgatores debent agnoscere uitā illius qui est purgandus, quia habent deponere de credulitate super uita & moribus purgandi, ideo non possunt deponere nisi habeant notam uitam & mores eius nedum de præsentis sed etiam de præterito, & sint uicini, ut in cap. cum dilectus. eo. ti. & etiam debent esse talis honestatis & opinionis, q̄ sit uerisimile eos nolle amore uel odio, seu obtentu pecuniæ, deierare, ut in. c. cum. p. co. ti. & per Panor. ibidem. Sed nota quod postquam quis est semel periurus, amplius non debet admitti adiuramentum, ut in glo. fin. cap. literas. de presumpt.

5 *Vtrum sententia per quam indicitur purgatio sit interlocutoria uel diffinitiuā, uide Panor. in. c. 9. ad consultationem. de sen. & re iudi. post uers. Nota ultimo. ubi ad hoc adducit tres oppiniones, & eas concordat dicens, quia si simpliciter indicitur purgatio, tunc est interlocutoria. Si autem fertur sententia nisi se purgauerit, tunc est diffinitiuā: si etiā iudex pronuntiat purgationem non esse indicendam, est diffinitiuā. hęc Panor. ubi supra.*

6 *Qui infamatus de aliquo crimine, & negligit se purgare, seu uenire ad se purgandum, non habetur pro conuictō, sed potest excommunicari donec se purgauerit, & sic intelligitur. c. excommunicamus. el. primo de hæreticis. §. qui autem. ubi uero terminus peremptorius præfixus est ad se purgandum, tunc si infra illum terminum non compareret & se purgat, habetur pro conuictō, secundum Inno. hic, pro quo est bo. tex. 3. q. 9. c. decernimus. hęc Panor. in. d. c. cum. p. de hoc habes supra in uerbo. proce dere. §. nono. in fi.*

7 *Deficiens in purgatione canonica debet puniri perinde ac si fuisset uere conuictus, ut. c. de hoc. & c. insinuatū. de simo. ubi nota singularem ad hoc glo. in uerbo. priues. & c. inter. de purga. cano. et ibi opti. glo. in uerbo. in artum. & Panor. in. d. glo. priues. & glo. in artum. Ad idem est Panor. in. c. at si clerici. de iudi. in glo. i. & in. c. ad abolendam. de hæreti. ibi. nota ulterius modum. & iterum idem Panor. in. c. literas. de præsumpt. ibi. ultimo nota. & ibi. quæro secundo. & in. c. accedens. de accusa. in tertio notabili. & in. d. c. cum. p. in secundo notabili. Confir. Feli. in glo. fi. d. c. insinuatū.*

8 Quid si non reperiantur tot purgatores quot deputauit seu determinauit inquisitor, nunquid iste debet haberi pro conuicto? Hosti. dicit q si non potest habere, quia de eo testes non confidunt, seu non est fides alijs de eo, q tunc habetur pro conuicto, & deiciente in purgatione canonica. Aut non reperit quia pauper est seu extraneus, ita q non habet notos in ciuitate, & in hoc casu est sibi subueniendum arbitrio iudicis, considerata qualitate personae, criminis, & infamiae: & ita communiter transeunt doctores. Sed tu dic q ubi ex istis causis non possunt haberi compurgatores clerici, debet adhiberi laicus, etiam faemina si non possunt haberi uiri, & si etiam laici deficerent ex ista causa, tunc credendum est soli iuramento ipsius, ut est glo. notabilis in .c. cum p. de accusa. in uerbo. cum tribus. & in .c. in decima. 18. q. 2. & in .c. cum in iuuentute. de purga. cano. in glo. fi. hac Panor. m. d. c. inter. de purga. canonica. in fi. ibi. extra glo. quero. uide etiam ad hoc bo. glo. in .c. clerici. 81. di.

9 Ex quo deficiens in purgatione canonica habetur pro conuicto de crimine, & ut conuictus debet puniri perinde ac si fuisset uere conuictus, ut dictum est supra eodem uerbo. §. 7. queritur modo utrum debeat tradi curiae seculari. Panor. dicit q ex glo. fi. d. c. inter. possunt colligi ad hoc dua solutiones: prima est ut deficiens in purgatione in crimine haeresis nunquam tradatur curiae seculari, quia hac est probatio praesumptiua & non uera & directa. Secunda solutio est q ideo non tradatur curiae seculari, quia nolens redire ad fidem debet recipi, & parcitur ei.

quo ad mortem. hanc solutionem ultimam tenet Hosti. & communiter doc. & est in se uerissima: nam si uere conuictus uel confessus potest redire ad fidē, & non tradi curiæ seculari, fortius idem dicendum est in conuicto interpretatione, unde concludunt doctores, & maxime Hosti. q. ad quācunque pœnam agatur, deficiens in purgatione debet puniri ut conuictus. Et ex hoc infertur q. si iste alias incidisset in hæresim, & nunc ex deficientia in purgatione haberetur pro conuicto & pro relapso, deberet tradi curiæ seculari, ut in .c. accusatus. eo. ti. li. 6. quod est bene notandum. hæc Panor. in. d. glo. fi. d. cap. inter. de purga. cano.

10 Nota & bene aduerte, quia pendente causa super criminibus coram delegato Papæ, purgatio recepta super ipsis criminibus ab ordinario non tenet, ut in cap. cum dilectis. eod. tit. in fi. & Panor. ibidem in prin.

11 Potest indici purgatio canonica infamato seu suspecto de aliquo crimine, absque eo q. terminus statuatur accusare uolentibus, nel q. præmittatur inquisitio super ueritate criminis. hæc Panor. in. c. cū dilectis. eo. ti. in prin. & hoc bene notabis.

12 Ille qui se legitime purgauit præstita purgatione sibi indicta, debet absolui, & denunciari uir boni testimonij, nec potest amplius procedi contra eum uigore præcedentium indiciorum, & sic tollitur infamia seu effectus infamia facti. Si autem infamia oriatur de nouo per alia indicia superuenientia, tunc oportebit q. ista purgetur. ad hoc. cap. fi. de collu. de te. & quod notatur in. l. i. & l. repeti. ff. de quæstio.

hac Panor. in cap. extuarum ibi. Secundo nota. & c. inter. eo. in ibi. Nota effectum purgationis praesentatae, uide ad hoc text. in glo. in cap. habet hoc proprium. 2. q. 4. & glo. in cap. memm. in eadem. q. & quod dicit Archi. super. d. c. habet hoc proprium.

- 1 Recusatio inquisitoris in causa haereticis licet raro & fere nunquam contingat, tamen quia interdum fieri posset ab aliquo cauillante, & potius processum inquisitoris frustrare & impedire quam iustitiam, & rei ueritatem querente, idcirco aliqua hic breuiter de recusatione iudicis ponam, prout in iure & in doctoribus inueni. Notandum ergo, secundum Panor. in. c. cum speciali. in fi. de appel. q. si causa recusationis est frustratoria euidenter, non tenetur iudex eam admittere, sed debet eam spernere. ar. de offi. iudi. cap. primo, & non potest recusari iudex sine causa assignata & probata, ut dicit Panor. in. d. cap. cum speciali. in prin. & necesse est quod talis causa sit legitima & non friuola, ut dicit idem Panor. in. cap. inter monasterium. de re iudi. in prin. & debet fieri in scriptis de proba. quoniam.

- 2 Quae autem dicatur causa legitima & sufficiens, uide Panor. in. d. c. cum speciali. super glo. in uerbo. iustae suspicionis. ubi hoc declarat diffuse. uide ad hoc glo. singularem in. c. causam quae. de offi. dele. & ibi Panor. in prima col. Facit ad hoc. c. causam quae inter. de iudi. uide etiam duodecim legitimas causas recusandi iudicem positas per Io. an. in. c. legitima. de appel. lib. 6. in nouella. uide etiam ad hoc glo. in. c. cum super. de offi. dele.

3 Nota q̄ exceptio recusationis contra iudicem est dilatoria, & ante litem contestatam proponenda: per ingressum autem iudicij uidetur quis iudicem approbare, & exceptioni recusationis renuntiare, ut dicit Panor. in. d. c. inter monasterium. in prin. ibi. Nota tertio. est autem litis contestatio principalis negotij hincinde facta narratio, & subsequuta responsio siue negando siue confitendo, ut dicitur supra in uerbo. litis contestatio. in fi. & ideo patet, q̄ per ingressum iudicij. s. respondendo ad interrogata, & negando uel affirmando, uidetur quis in causa hæresis inquisitorem ut iudicem approbare, & exceptioni recusationis renuntiare: & hoc præcipue secundum Panor. ubi supra, si talis exceptio erat patens, secus si occulta, & ex hoc infert idem Panor. ibi, q̄ si quis post propositam recusationem coram iudice, litigat super principali coram eo, uidetur illi exceptioni renuntiare. Ad hoc est. c. gratum. de offi. dele. & c. sollicitudinem. de appel. Ad hoc optime facit glo. 3. d. c. inter monasterium. & quod dicit Panor. ibi.

4 Sed nunquid processus initus per iudicem recusatum citra appellationem teneat, Inno. uidetur tenere & sic, cum quo transire uidetur dominus Anto. Tandem Panor. recitatis pluribus opinionibus, concludit q̄ non tenet, si recusator non comparuit amplius coram iudice recusato, licet citatus fuerit super principali. Si autem comparuerit coram eodem recusato, & fuerit præsens in processu, tunc processus tenet, quia pars patiendi iudicem procedere ad ulteriora, uidetur renuntiare exceptioni renuntiationis.

Ad hoc plenissime Panor.in.d.cap. cum speciali.

- 3 Vterius nota secundum Panor.in.c.super eo. el. 2. de appel.in.col.2. recusatio iudicis & appellatio aequiparantur quo ad formalitatem, quia sicut in appellatione necesse est qd causa legitima exprimatur & fiat in scriptis, ut supra patet in uerbo. Appellatio. quarto & quartodecimo notabili, ita & in recusatione iudicis necesse est qd fiat in scriptis. de proba.c. quoniam contra. & exprimatur causa legitima, ut supra eodem uerbo. §. primo. de materia recusationis habes in quarto & quinto capitulis de offi. dele. li. 6.
- 1 Redire uolens ad gratiam, debet postquam deprehensus fuerit in heresi, continuo & confestim ad unitatem ecclesie sponte recurrere, & errorem suum publice abiurare, alioquin debet relinqui iudici seculari debita animaduersione puniendus, ut est tex. in.c.ad abolendam. eo. ti.
- 2 Quis dicatur sponte redire ad gratiam, dicit Archi. qd isti qui ueniunt infra tempus gratie, licet fuerint moniti: non enim uidentur coacti, ex quo a nemine sunt prauenti. Bene facit. ff. ad Tertu. l. i. §. mater. cum seq. & idem si post tempus gratie, re integra, quia nec personaliter requisitus, nec probationes contra eum sunt receptae. ar. de praben. Si tibi absenti. li. 6. cum concor. Post tempus uero gratie personaliter requisitus, licet ueniat, indignus est uenia, licet errorem detegat. C. de his qui la. ocul. l. fr. Io. an. hac Gemi. in.c. ut commissi. eo. ti. §. Necno. li. 6. Sed Hosli. in summa sua, eo. ti. §. qualiter deprehendatur quis in heresi. uers. Aduerte. dicit qd

70
si quis uocatus confitetur errorem suum timore pro-
bationis, & iudex uidet ipsum contritum, & speret
de conuersione sua, potest & parcere iniuncta pœni-
tentia saluari. Multo fortius hoc facere debet si
uoluntarius accessit ad pœnitentiam: item multo
fortius si in inquisitione certum terminum apposue-
rit promittens, quod si infra illum terminum ueniret
& pœniteret, misericorditer secum ageret: & sic
potest intelligi. l. q. post mortem patris hæretici non
publicati, filius sponte ueniens & pœnitens, hære-
ditatem habeat, ut. C. eo. Manicheos. & tunc talis
rediens abiurat hæresim, & si post talem abiura-
tionem in ipsam hæresim reinciderit, tunc sine alia
audientia relinquitur iudici seculari puniendus.
Idem si infamatus se iam purgauerat, & postea re-
incidisse in hæresim conuincatur. Sic intellige cap.
ad abolendam. §. illos quoque. Panor. autem in cap.
de hoc. de simo. super glo. in uerbo. confessi. ibi. timo-
re probationis. dicit quod ille dicitur sponte redire,
qui non erat accersitus ad iudicium, nec præcedente
aliquo stimulo sponte iuit ad iudicium, & confessus
est crimen, quia tunc hæc confessio dicitur omnino
spontanea. Et Feli. in. c. ad abolendam. dicit q. quan-
do aliquis fuit semel iuridice interrogatus & ne-
gauit, si postea redeat non dicitur sponte redire: &
per hoc limitatur dictum Inno. in. c. qualiter & quā-
do. el. 2. de accusa. & quod ibi dicit idem Panor. in.
d. c. qualiter et quādo. super glo. i. ibi. debet remoueri
ab administratione. uersi. circa hoc moueo dubiū. ubi
dixit, si quis confitetur crimen quantuncunque gra-
ue, non præcedente directo ordine contra eum, po-

terit imponi pœna quātuncunque grauis statuta pro
delicto confesso: intelligit enim quando iam uocatus
erat ad iudiciū licet nō per accusationē, secus si spon
te accessisset, quod est bene notandū. Et de hoc uide
plene quod dicit idē Panor. super. d. glo. in uerbo. cō
fessi. ibi. timore probatiōis. d. c. de hoc. de simo. ex his
omnibus habes clare quis dicatur spōte redire ad fidē

- 3 Nota ergo secundum Panor. in. d. c. ad abolendam.
col. prima, q̄ redeunti haretico ad fidem ad hoc ut
dimittatur pœna mortis, duo requiruntur. s. q̄ in con
tinenti & q̄ sponte reuertatur ad fidem. si ergo ex
interuallo non sponte sed metu pœne scilicet proba
tionum dicit se ad fidem redire, non est ei parcendū,
quod bene nota: & quando dicatur sponte redire,
dic ut habes supra. §. proximo, & quod notat Io. de
Lig. in cle. ad nostram. eo. ti. Item requiritur ter
tio ut errorem suū publice abiuret: uide ad hoc eun
dem Panor. in. d. c. ad abolendam. ubi supra.

- 4 Qualiter autem intelligatur incontinenti, dic ut ha
bes in glo. in uerbo. incontinenti. c. praterea. de testi.
cogen. Sed melius in. c. quia propter. de elec. in glo.
in uerbo. mox. ubi dicitur. Mox. i. incontinenti. nul
lo actu contrario intermedio post uota quasita, &
uno contextu. Quandoque mox aliter accipitur. i.
statim cū quodam temperamento decē dierum. ff. de
consli. pecu. promissor. Quandoque mox dicitur ad an
nū. 20. q. 2. si in qualibet. & c. puella. & cū quodam
tēperamento siue spatio. ff. de solu. q̄ dicimus. ff. ad. l.
Fal. l. §. si ita. Itē dicitur mox quādoque. i. cū primū
potuit. ff. ad Tertul. l. 2. §. itē confestim. Sed Panor.
super. d. glo. in uerbo. mox. d. c. quia propter. dicit q̄

82
istæ dictiones, mox, statim, illico, & similes, quan-
doque uerificantur in modico tempore, quandoque
in minori. Sed qualiter debeant capi regulariter,
dicit q̄ ubi ius determinat, seruanda est ipsa iuris di-
spositio, ut in casibus in ea glo. allegatis: sed ubi
ius non determinat, tunc istæ dictiones & similes
uerificantur in modico tempore, secundum q̄ arbi-
trabitur bonus iudex, habito respectu ad ipsius cir-
constantias. ar. in. l. i. ff. de uerb. obli. & uide tex.
iuncta glo. in. c. significantibus. de appel. & ad ma-
teriam. uide glo. in. c. si in qualibet. 20. q. 2. & in spe-
cu. in ti. de dispu. & alle. §. post hæc. uersum item mox.
hæc ex Panor. in. d. cap. quia propter. d. glo. in uer-
bo. mox.

- 3 Quamuis Panor. in. c. excommunicamus. el. 2. eo. tit.
super glo. in uerbo. cum auctore damnentur ibi. ex-
tra glo. sentiat q̄ hæretici nedum ante damnationē
de hæresi, sed etiam post sententiam possunt redi-
re ad fidem & euadere p̄nam mortis, & dicit hoc
sentire Io. an. in quadam opostilla, & dicit idem sen-
tire glo. notabilē in. c. pe. eo. ti. & q̄ hæc opinio est
mitior, ideo tenenda. Tamen in. c. ad abolendam.
uidetur tenere contrarium, & ideo in. d. c. excommu-
nicamus. dicit q̄ ad illum tex. c. ad abolendam. collo-
rate potest responderi, ergo non ad uerum sensum,
imo dicit notandum esse q̄ illud quod dicit prædicta
opinio, expresso iure non probatur, imo potius pos-
set defendi contrarium, quia istud. c. excommuni-
camus. in damnatis nullam dat indulgentiā, & c. ad
abolendam. loquitur de redeuntibus statim, & c. pe.
eo. ti. loquitur de deprehensis in hæresi & nō de con-

demnatis, unde in. c. ut officium. eo. ti. lib. 6. §. si uero aliquis. committitur inquisitoribus, q̄ bene & solerter uideant, ne fecte & simulate redeant: & ita uidetur poni in arbitrio inquisitorū ut determinent an sint recipiendi ad unitatem ecclesie uel non, de quo dic ut infra in. §. immediate sequente.

6 Relinquitur arbitrio inquisitoris recipere redire uolentes ante sententiam, & hac potestas uidetur eis attributa tam in recipiendo quam in mitigando pœnas redeuntibus, per quandam extrauagantem constitutionem Inno. quarti. quæ incipit. Super extirpatione. quæ quamuis non sit in libris, tamen potest allegari & seruari, cum sit ceteris contraria, sed potius iuri consona, ut in. c. si. de hæreti. lib. 6. unde secundum hoc inquisitor ex suo arbitrio & pro suo motu recipiet redeuntē ante sententiam, & ita seruatur generalis consuetudo officij inquisitionis. hæc habentur ex directorio inquisitorum quod attribuitur Ioanni Calderino, cap. 16.

1 Relapsus dicitur qui in una specie hæresis uel sectæ commisit, aut in uno articulo seu ecclesie sacramento errauit, & postmodum hæresim simpliciter uel generaliter abiurauit, si ex tunc in aliam etiam speciem hæresis, seu sectam, aut alio articulo seu sacramento committat. tex. est in. c. accusatus. eo. ti. §. eum uero. li. 6. ubi glo. in uerbo. simpliciter. dicit q̄ si abiurasset solum in illo capitulo, licet laberetur in alio, non diceretur relapsus, ubi ipsa glo. notat q̄ indiffinita æquipollet uniuersali. ad idem, de priuile. quia circa. & hoc ideo, ut dicitur in glo. sequenti, quia omnes hæreses sunt connexa habentes.

caudas colligatas adinuicem, & de uanitate conueniunt in idipsum, ut in. c. excōmunicamus. eo. ti. el. primo, & secundo, unde non quærimus an sit relapsus in illam hæresim in quam prius fuerat lapsus, sed an fuerit relapsus in hæresim. Semel ergo lapsus in hæresim post abiurationem iterum lapsus, licet in alia secta, dicitur relapsus. Facit ad hoc cap. ad abolendam. eo. ti. & illos quoque.

- 2 Relapsus debet iudicari etiam ille de cuius lapsu in hæresim ante abiurationem constiterat, uel postea constat, si post illam abiurationem hæreticos receperet, deducat, uisitet, seu associet, aut dona uel munera eis donet uel mittat, seu fauorem eis impendat qui excusari non possit, cum illum ex approbati a se prius erroris consequentia non sit dubiū id fecisse. tex. est in. d. c. accusatus. & ille quoque. ubi glo. in uerbo. non possit. dicit q̄ ille posset excusari, qui propter necessitatem famis, uel quia ignorabat illos esse hæreticos. ubi nota secundum Gemi. post Io. an. in. d. c. accusatus. super. d. & ille quoque. q̄ sola suspicio hæresis non sufficit in illo casu ut quis dicatur relapsus, quia tex. hic dicit, constiterat uel constat: & ex hoc patet q̄ est necesse in relapso debere constare de uno lapsu priori uel posteriori.
- 3 Relapsus iterum uel non plene conuersus præsumitur ille qui reuersus ad fidem incidit in manifestum peccatum, non tamen hoc sufficit ad condemnationē. Panor. in. c. literas. de præsumpt.
- 4 Relapsus non proprie sed quadam iurisfictione dicitur ille contra quem orta erat magna & uehemens suspicio de crimine hæresis, si in iudicio hære-

sem abiurauit, & postea committit in ipsa, licet ante abiurationem suam crimen hæresis non fuerit plene probatum contra ipsum, tex. est in d. c. accusatus. in prin. ubi glo. in uerbo. fictione. dicit q. non potest dici uere relapsus de quo non constat an fuerit lapsus, sicut non potest dici renatus qui prius non fuerit natus. de conse. di. 4. qui in maternus. & c. si baptizata. propter uehementem ergo suspicionem fingitur lapsus, ita quod post abiurationem rediens fingitur relapsus: sepe enim iura, talia fingunt. de hoc. l. di. 5. cap. ferrum. & Gemi. in d. c. accusatus. in prin. dicit q. ius quandoque fingit id esse quod tamen uere non constat, ut. d. cap. ferrum. & de sponsa. is qui.

- 5 Si tamen leuis & modica fuerit illa suspicio, quam quæ ex hoc. s. quia post abiurationem reperitur lapsus, sit grauius puniendus non, tamen debet in hæresim relapsorum pæna puniri, tex. est in d. c. accusatus. s. si autem. ubi nota secundum Gemi. ibidem super dicto uerbo. leuis & modica, q. ista dictio, &, non stat hic copulatiue sed expositiue, ut ponatur, pro idest, quod dicit esse notandum pro statutis & priuilegijs: si ergo quis abiurat ut leuiter suspectus & postea relabatur, debet puniri grauius, ut hic, ubi glo. dicit grauius. scilicet quam si nunquam abiurasset, non tamen debet relapsorum pæna puniri. Si autem abiurauit ut uehementer suspectus, & postea labitur in hæresim, debet censeri quadam iuris fictione relapsus, ut in supra immediate posito paragrapho dicitur.

- 6 Sed queritur qua pæna puniendus est is qui dicitur

quadam iuris fictione relapsus, qui uidelicet primo
abiurauit hæresim ut uehementer suspectus, & po-
stea in hæresim est lapsus. tex. d. c. accusatus. de hoc
nihil ponit expresse, ex quo tamen dicitur qd is qui ab-
iurauit ut leuiter suspectus, & postea labitur in hæ-
resim, quamuis sit grauius puniendus, non tamen
debet pena relapforum in hæresim puniri: per hoc in-
uit qd is qui abiurauit ut uehementer suspectus, et
postea labitur in hæresim, debeat puniri pena relap-
forum in hæresim: nam quod de uno negatur, de alio
conceditur. de præsump. nōne. & in glo. ibi, in uerbo.
taccendo. in fi. 2. §. di. qualis. 15. q. 3. de crimine. & c. ex
eo. ff. de iudi. cū prator. & 33. q. 2. latorē. ff. de pac.
dotalibus. ob. res. §. 2. et ex hoc habetur qd qui dicitur
quasi quodam iuris fictione relapsus, & qui prius ab-
iurauit ut uehementer suspectus, possit puniri pena
relapforum in hæresim: quæ autem sit ista pena,
glo. in uerbo. pena. d. c. accusatus. remittit ad nota-
ta in c. ad abolendam. §. illos quoque de hæresi. & c.
super eo. eo. ti. li. 6. ubi tales sine ulla pœnitentia au-
dientia relinquendi sunt iudici seculari, & de hoc
supra in uerbo. Executio contra damnatos de hære-
si. §. quarto & quinto.

- 7 Sed nota bene & aduerte secundum Panor. in c. in-
ter. de purga. super glo. fr. uers. & ex hoc dicto qd si
aliquis alias incidisset in hæresim, & nunc ex defi-
cientia in purgatione haberetur pro conuicto & pro
relapso, deberet tradi curiæ seculari, ut in d. c. accu-
satus. quod est bene notandum. de hoc etiam supra
in uerbo. purgatio canonica. §. nono. in fi.
- 8 Sacerdos celebrans, si non consecrat corpus & san-

guinem Christi, sed fingit se consecrare, quia habet
conscientiam, sciens se esse in peccato mortali, &
ideo sumit hostiam non consecratam, propter hoc
non sapit hæresim manifestam secundum Oldra. in
consilio suo. 208. quem allegat Gemi. in. c. accusa-
tus. de hæreti. li. 6. in fi. Facit ad hoc optime. cap. de
homine. de cele. mis. & quod ibi notat Panor. uide
ad hoc beatum Thomam in quolibeto quinto, arti-
culo. 12. posset tamen talis sacerdos examinari ab
inquisitore quomodo sentiat de sacramento altaris
seu eucharistiæ, præsertim quando est assuetus sic
facere. ar. in glo. in uerbo. moribus. c. excommunicamus
itaque. de hæreti. Facit. 41. di. quisquis.

- 1 Sacramentis abuti sapit hæresim, & inquisitor po-
test punire tales abutentes quando utuntur sacramē-
to altaris ad faciendum incantationes, seu diuina-
tiones, uel sortilegia, aut rebaptizando aliquem,
ut dicitur in glo. in uerbo. sapient. s. sane. c. accusa-
tus. eo. ti. li. 6. & habetur per Panor. in glo. fi. c. pri-
mo. de sortilegijs. Idem etiam esset quando fierent
ista cum chrismate aut aliquo aliorum sacramento-
rum, quia faciendo mentionem de corpore & san-
guine Christi & de baptismo, consequens est qd etiā
intelligatur de alijs sacramentis, quia de similibus
simile est iudicium. c. inter ceteras. de rescript. in fi.
cum glo. & ideo benefacit, quia in fi. d. glo. in uer-
bo. sapient. postquam fecit mentionem de corpore
& sanguine Christi & de baptismo, subiungit, uel
his similia. quod est bene notandum.
- 1 Secta striarum seu strigiarum qualiter pertinet ad
inquisitores procedere contra eas, eo quia sunt hæ-

retica, quia apostata, & qualiter possunt ire corporaliter ad carum ludum, & quomodo possunt deprehendi illi qui sunt de illa secta, ponam in fine totius huius operis, ubi diffuse de his omnibus tractabo, & etiam ponam aliqua ad declarationem capituli episcopi. 26. q. 5.

1 Sententia in crimine hæresis, secundum Archi. non est ferenda, quia iam per canones est promulgata, & lata ipso iure. c. excommunicamus. eod. tit. & sic potius denuntiatur uel declaratur quam promulgetur. 24. q. 1. c. primo. et ita debet ferri sententia declaratoria super dicto crimine: si etiam super illo pronuntiaretur, non uitiaretur sententia, ut patet ex notatis in cap. ut inquisitionis. ubi dicitur q. sententia requiritur per quam negotium terminetur. 22. di. §. 1. uers. cum ergo ad fidem. ff. de re iudi. l. 4. §. condemnatum. & c. si. eo. tit. lib. 6. §. ibi. ad sententiam. hæc omnia colliguntur ex Gemi. in. d. cap. ut commissi. cap. ut inquisitionis. & cap. fin. eod. tit. lib. sexto.

2 Sententia debet ferri in die & non in nocte, aliter pars potest excipere & appellare: si tamen pars præsens non excipit nec appellat, sententia si lata tenet, ut dicit Panor. in. c. consuluit. de offi. dcle. super glo. in uerbo. tenebras. Feli. ibidem dicit q. sententia lata in nocte non ualet nec est opus appellare, et adducit ad hoc tex. & glo. magnam in fi. in. §. 2. in. fitu. de uerbo. obli. Fallit tamen, ut dicit idem Feli. ubi iudex multitudine agendorum fuisset occupatus quia tunc ferre potest, melius tamen faceret si differret in diem sequentem, prout in tex. d. cap. consu-

luit. dicitur.

- 3 Similiter dicendum est de interlocutoria & de omnibus actibus expediendis iudice sedente pro tribunali, quia de nocte expediri non possunt. tex. est in. §. sedebunt. in auten. de iudi. idem in petitione apostolorum, & ita intellige glo. in. c. ab eo. in uerbo. loco. de appel. li. 6. in fi.
- 4 Si per aliquod signum separatur dies a nocte. puta in aliqua pulsatione campanæ, illi standum est, alias autem, cessante hoc signo, quicquid fit ad lucem diei, siue ante ortum solis, siue post occasum, dicitur de die, dummodo persona possit discerni, ut dicit Feli. in. d. c. consuluit. Confir. dominus Car. Zaba. in. c. si perfodiens. de homici.
- 5 Sententia lata per inquisitorem debet statim sine dilatione per iudicem secularem executioni mandari. uide de hoc diffuse supra, uerbo. executio. §. primo, secundo, & tertio.
- 6 Sententia corporis afflictiua non potest iure communi retractari post lapsum decem dierum, licet appareant probationes innocentie, sed ex gratia speciali fit resolutio a principe per tex. notabilem. in. l. diu. ff. de pænis. ubi de hoc est tex. singularis. uide ad hoc Panor. in. c. de his. de accusa. in prin. & etiam in. c. consanguinei. in fi. de re iudi. Facit. l. i. §. fi. ff. de constitu. & Corse. in dictione. sententia corporis afflictiua.
- 7 Forma sententie, secundum Gemi. pro redeuntibus ad fidem, quibus pænitentia iniungitur. ubi nota secundum eundem, q. iudex non debet pronuntiare hæreticos, quia non sunt. 24. quæst. prima, hæc

est fides. ubi de hoc & q. ultima. dixit apostolus. & c. qui in ecclesia. nec pronuntiabit eos hæreticos fuisse, quia modus iste non est datus a iure, sed dicitur sic. Quia te inuenimus per tuam confessionem, uel per probationes legitimas, hæreticum uel hæreticos adorasse, nunc autem saniori usus consilio uis, prout asseris, ad unitatem ecclesiæ de corde puro & fide non ficta redire, idcirco te, in primis abiurata omni hæretica prauitate, iuxta formam ecclesiæ, ab excommunicationis uinculis quibus tenebaris astrictus absoluiamus, si tamen ad eam ex corde redieris, & iniuncta tibi mandata seruaueris: & quia in deum & sanctam ecclesiam temere modis prædictis deliquisti, ad peragendam penitentiam condignam in perpetuum carcerem te detrudi uolumus, & precipimus ibi perpetuo remanere. Nec miretur aliquis de eo quod in hac forma dictum est sub conditione, si, nam causa delendæ questionis expedit sic dici & poni, ut si quod imponitur non seruauerit, eum non absolutum fore appareat. Archi. habuit quasdam informationes officij inquisitionis, de quibus glo. in hoc titulo plures posuit: sed quicquid dicat, inquisitores nostri temporis bene pronuntiant illum fuisse hæreticum, nec apparet quid obstat secundum Io. an. hæc omnia colliguntur ex Gemi. in. d. c. ut commisi. §. necnon.

- 8 Forma sententiæ priuatorie, secundum Gemi. qui dicit quod inquisitores & episcopi in eorum sententijs utuntur uerbis prout iacent. s. priuamus & priuatos denuntiamus. & ista practica est tutior, pro qua facit optime tex. de re iudi. ad apostolicæ. uers. nos itaque

itaque. li. 6. ubi utitur geminatis uerbis priuatiuis ;
 istis. f. denuntiamus & priuamus. hæc Gemi. post
 10. an. in. d. c. ut commis. §. priuandi.

9 Sententia debet proferri iudice sedente, alias est
 nulla. c. fi. de re iudi. lib. 6. & licet debeat legi &
 proferri per ipsum iudicem, ut in. d. c. fi. de re iudi.
 fallit tamen in inquisitore hæretica prauitatis, ut
 dicit Gemi. super. d. c. fi. de re iudi. col. prima. ibi. quæ
 ro an episcopus possit legere. & hoc quia inquisito
 res hæretica prauitatis possunt recitare sententias
 per alios sicut episcopi. de hoc habes supra in uer-
 bo inquisitor. §. 27.

10 Ad sententiam audiendam necesse est ut citetur is
 contra quem est ferenda sententia, ut aperte dicit
 tex. in cle. sæpe. de uerbo. signifi. Ad hoc facit glo. in
 uerbo. respondeat. c. cum contumacia. de hæreti. li. 6.
 neque ualet citatio, si dicatur, ad audiendam uo-
 luntatem seu intentionem iudicis, sed oportet q
 specificetur ad audiendam sententiam, ut dicit glo.
 in uerbo. ad id. d. cle. sæpe.

11 Aduertas tamen ne feras sententiam condemnato-
 riam contra reū qui est in carceribus, sed facias eū
 citari & duci ante tribunal tuum, & non feras sen-
 tentiam in absentem licet detentus sit in carceribus
 quia in isto casu diceretur absens: & ita obseruat
 totus mundus. hæc ex libro malefi. Angeli de Are-
 tio, cla. Qui iudex commisit præconi. in fi. pri-
 mæ additionis. de hoc supra in uerbo. citatus. §. de-
 cimo & undecimo.

1 Sortilegia sapiunt hæresim manifestam, & pertinet
 ad inquisitores hæretica prauitatis talia punire,

quando in eis consuluntur demones, & expectantur eorum responsa, & fiunt eis preces & sacrificia nam committitur hic idololatria. Idem ubi fiunt cum hostia consecrata, seu rebaptizando aliquem, uel similia: secus autem ubi ista uel similia non accidunt, licet inuocarentur demones, ut prouocent, puta, animum mulieris ad impudicitiam: nam istud licet sit grauissimum peccatum in se, non tamen sapit hæresim, quia proprium demonis est tentare creaturam, ut habetur in Euangelio. Et accedens tentator &c. & patet. 16. q. 2. c. uisis. hæc ex Pannor. in. c. primo de sortile. super glo. fi. Facit ad prædicta glo. in uerbo. saperent. c. accusatus eo. ti. lib. 6. & quod dicit beatus Thomas in secunda secunda, questione nonagesima secunda, articulo secundo. habes de hoc supra in uerbo. demones inuocare. §. primo & secundo.

2 Sortilegorum pœna est, quia ultra pœnas positas in tex. c. in tabulis. eo. ti. potest episcopus eos dehonestare, ut puta, mitriando, ut sit in aliquibus locis, uel ponendo ad scalam cum uituperio, & eijciendo eos extra diœcesim. uide bo. tex. 26. q. 5. episcopi. et quod notatur. 32. q. 1. cap. de Benedicto. hæc Pannor. in. d. c. in tabulis. de sortil. Si tamen prædicta sortilegia saperent hæresim manifestam, ut dictum est in. §. immediate precedente, tunc posset etiam inquisitor punire talia sortilegia facientes, una cum episcopo, quo casu nec episcopus posset prædictam pœnam imponere sine inquisitore, iuxta formam cle. i. de hæreti. uersi. duro.

3 Statutum ciuitatis, castri, uel uillæ, uel alterius lo

ci, per quod directe uel indirecte impediatur negotium inquisitionis hæreticæ prauitatis, ne in eo libere ualeat procedi, uel contingat ipsum officium inquisitionis quomodolibet retardari, ipso facto est nullum, & rectores seu consules ciuitatis uel loci tenentur dictum statutum exhibere diocesano seu inquisitori sine mora, & si tale inuentum fuerit reuocandum omnino uel moderandum, ut dicitur in. c. statutum ciuitatis. de hæreticis. li. 6. ubi dicit Gemi. q. inquisitores possunt compellere omnes qui habent potestatem reuocandi uel temperandi statuta, ad reuocandum uel temperandum ipsa. ar. in cle. ex graui. de usu. uers. eandem etiam. uide ad hoc glo. i. & 2. & penul. d. c. statutum.

- 1 Summarie. i. summam uel breuiter: et si causa principalis est summaria, & omnes eius articuli sunt summarij. Bar. super extrauaganti. Ad reprimendum. in uerbo. summarie.
- 1 Suspicionem de hæresi inducunt ista, uidelicet, celebrare conuenticula occulta, seu a communi conuersatione fidelium uita & moribus disfidere, ut habetur in. c. excommunicamus itaque. de hæreti. §. q. si quis. & in glo. ibidem in uerbo. moribus. Idem dicit Feli. in. d. c. excommunicamus. ubi dicit contra tales discedentes a communi conuersatione fidelium circa cultum diuinum, puta si circa missam uel alia sacramenta ecclesiæ est diu negligens, posset inquiri de hæresi absque infamia. de hoc supra in uerbo. probatio. §. 4.
- 2 Suspicio sola sufficit ad hoc q. procedatur ad inquisitionem contra hæreticos. d. cap. excommunicamus.

hæc Gemi.in.c.inquisitores.eo.ti.li.6. Et nota q̄ ex
leui argumento uel indicio inducitur ad suspensionem
ut dicit Panor.in.c.tertio loco. de proba.circa fi. nā
ex modica & leui præsumptione potest procedi con
tra aliquem in crimine hæresis,secundum Gemi.in.
c.accusatus.eo.ti.lib.6.de hoc supra, uerbo. præsum
ptio. §. octauo.

3 Suspicionum alia leuis & modica, alia uehemens,
& alia uiolenta. Colligitur hoc in.d.c.accusatus.et
in glo.in uerbo. uehementem.c.cum contumacia.eo.
ti.li.6.ubi habetur quomodo ista intelligantur. Fa
cit ad hoc.c.literas. de præsumpt.& glo.ibi, in uer
bo. uehementem. uide ad hoc dominū Archi. Flor.
in tertia parte summe sue, ti.nono.c.12.circa me
dium, ibi, & nota q̄ triplex est suspicio, de hoc su
pra in uerbo, præsumptio. §. secundo.

4 Suspicio probabilis inducit præsumptionem. ff. quod
me.cau.l.ult.2.q.5.prcsbyter uiolenta. condemna
tionem.32.q.1.dixit dominus.hæc habentur in glo.
i.c.oues.6.q.i.

5 Suspectus est de hæresi,& potest procedi contra eū,
qui persistit in excommunicatione per biennium,
imò per annum,secundum Hosti.& alios.ar.in cap.
rursus.&c. quicumque.11.q.3.&c.omnis de pœni
& re.præsumitur enim male sentire de sacramen
tis ecclesiæ & de potestate ecclesiæ, ex quo non cu
rat de eius excommunicatione.tex.est de hoc in.c.fi.
de pœnis.& Panor.ibidem in tertio notabili. Con
fir.Feli.in.c.excommunicamus itaque.eo.ti.col.pri
ma.ibi. Sed querit Pet.de Ancha, nisi talis proba
ret iustam causam contumaciæ suæ, Confir. etiam

dominus Car. Zaba. in cle. 3. eo. ti. in fi.

6 Si autem quis fuerit excommunicatus pro contumacia commissa in causa hæresis, tunc post lapsum anni habetur pro hæretico, & potest puniri ut hæreticus, ut in. c. cum contumacia. eo. ti. lib. 6. si autem fuit excommunicatus pro contumacia in alia causa, tunc si steterit per annum uel plus in excommunicatione, non habetur pro conuicto de hæresi, ut notatur in. d. c. cum contumacia. sed tantum insurgit suspicio contra eum de hæresi, ut est tex. notabilis in. d. c. si. de pænis. & poterit sibi indici purgatio, in qua si defecerit, habetur pro conuicto, ut in. c. inter in fi. de purga. cano. & in. d. c. excommunicamus. §. i. & Panor. in. d. c. si. de pænis. super glo. in uerbo. hæretice prauitatis. Confir. Feli. ubi supra.

1 Taciturnitas pro confessione habetur, quando quis interrogatus noluit respondere. ff. de interro. actio. 1. de etate. §. nihil interest. & ar. 63. di. c. si forte. & 60. di. si seruus. hæc in glo. in uerbo. Confessiones. c. quoniam contra. de proba. Confir. Panor. ibidē.

1 Testes, secundum Archi. si se subtrahant a testimonio perhibendo, sunt cogendi per censuram ecclesiasticam, ut habetur de testi. cogen. c. i. & sequentibus, & iuramentum uel uotū de celando non ualeret. de offi. ordi. quia plerique. li. 6. de reg. iuris. in malis. eo. li. neque per exceptionem excusarentur aliqua testimonio ferendo, etiam coram ordinario. ad hoc. c. excommunicamus itaque. §. addicimus. in fi. de hæreticis. A fortiori coram delegato Papæ. ar. c. sane quia. de offi. dele. hac Gemi. in. c. ut officium. de hæreticis. lib. 6. §. uerum. Confir. Panor. in. cap. dilecto.

rum. de testi. cogen. ubi de hoc diffuse.

2 In examinatione testium iudex debet esse sollicitus, & iterum inquirere, si confuse depositum erat, & maxime super causa scientiæ iterum interrogentur, quod fieri potest secundum Ioann. an. & etiam debet inquirere de inimicitia testium, cum illi contra quem inquiritur non tradantur nomina, nec ipse diuinare tenetur. hac Gemi. ubi supra, super. d. §. uerum. Facit ad hoc de testi. capitulo clamor.

3 Quia dictum est qd iudex debet inquirere de inimicitia testium, ideo nunc uidendum est propter quas inimicitias repellendus sit quis a testimonio, unde glo. in uerbo. capitales. cap. per tuas. de simo. dicit quod tantum propter inimicitias capitales & non propter alias remouetur quis a testimonio. glo. autem in uerbo. inimicos. capitulo. cum oporteat. de accusa. dicit quod propter quales inimicitias quis repellendus sit a testimonio, relinquitur arbitrio iudicis. articu. in auten. de testi. §. si uero dicatur. collatione septi. Confr. hoc Feli. in. capitulo. repellantur. de accusa. ibi. Nota ultimo. & iudex extimabit an sit credendum testi uel non. ff. de questio. l. pri. §. preterea inimicorum. & §. questionem. quæ autem dicantur inimicitie capitales, declarat Panor. super dict. glo. in uerbo. inimicos. dicens post glo. in. l. licet. ff. de arb. quod inimicitie capitales seu graues sunt, cum quis minatur alicui mortem, uel eum odit, uel & mortem desiderat, uel qui accusauit eum criminaliter: & idem quando est questio de om--

tribus bonis uel maiori parte. articu. primo. capitul.
frequens. de resti. spoli. lib. sexto. & subiun-
git quod capitales inimicitiae indistincte repellunt
aliquem a testimonio, si uero non sint capitales,
tunc recurrendum est ad iudicis arbitrium, ut dicit
glo. superius allegata, & facit. l. i. ff. de quaestio.
nam in hoc iudicio multum uersatur arbitrium, an
inimicitiae sint graues uel leues: nam debet atten-
di qualitas inimicitiae, secundum Bar. in. l. mari-
tus. de quaestio. de quo uide Di. in. l. filia. ff. solu.
matr.

4 Nota tamen q. testis qui inuitus testimonium per-
hibet, non potest repelli tanquam inimicus in illa
causa uel in alia, secus si ipse sponte uenit ad feren-
dum testimonium, quia tunc praesumitur inimicus.
articu. in. l. quae omnia. ff. de procu. facit cap. cum
in tua. de spon. hac Panor. in cap. cum. p. manconel-
la. de accusa. in fin.

5 Queritur an sit adhibenda fides dictis illius testis
qui dicit se inimicum eius contra quem interroga-
tur. Respondet Panor. quia aut testis dixit se ini-
micum antequam iuraret seu produceretur in te-
stem, & sic praesumitur hoc dixisse in fraudem, &
nihilominus debet recipi: si uero non constat eum
dixisse in fraudem, non uidetur recipiendus, pra-
ecipue quando inimicitia erat capitalis: sed si hoc
non est, uel de hoc dubitatur, non debet iudex
propter solum dictum testis desistere, sed debet in-
terrogare de qualitate inimicitiae, quia non om-
nis inimicitia repellit indistincte, ut dictum est su-
pra in. 5. proxime superiori.

Si dicat se inimicum capitalem, non debet recipi, ut in auten. de testi. §. si uero dicatur. & notatur in c. ex parte. ade. & c. cum causam. de testi. si uero inimicitia non sunt capitales, debet recipi, & quanta fides sit adhibenda relinquitur arbitrio iudicantis. Si autem testis dixit se inimicum postquam iurauit, sed antequam deponeret, tunc non est ei adhibenda fides: si uero postquam iurauit & deposuit dixit se inimicum incontinenti in fine depositionis, in generalibus interrogationibus creditur ei: si ex interuallo dixit se inimicum, non ei creditur, sed statur priori dicto. hac omnia colliguntur ex Panor. in c. inquisitionis. de accusa. §. tertio.

6 Nam iurisconsultus. ff. de testi. l. 3. dicit iudici. Tu magis scire potes quanta fides sit testibus adhibenda. quasi dicat, non potest dari certa doctrina. hac Panor. in c. quanto. de presumpt.

7 Testium examinationi in crimine heresis & ipsum crimen concernentibus debent esse presentes duae religiosa & discreta personae, in quarum praesentia per publicam personam, aut per duos idoneos uiros eorundem testium depositiones fideliter conscribantur, ut in c. ut officium. de haereticis. §. uerum. lib. 6. ubi dicit Gemi. q. clerici seculares dicuntur quandoque religiosi. 4. di. denique. quandoque laici. 44. di. Non liceat, de consti. ecclesia. sed in illo tex. c. ut officium auctor non intellexit stricte de illis qui religionis habitum susceperunt, pro quibus praesumitur. de noui. dpe. nuntia. c. 2. uers. super eod. ubi de hoc Io. an. dicit in 2. dist. ubi illi qui in monasterio

8 Testis examinetur an credat quae deponit. i. an depo

nat de credulitate, & hoc dicit Io. an. sustinendum quando singulariter interrogatur, sed in generalibus interrogationibus non debet fieri ista interrogatio, an credat, hoc est de mente Panor. & colligitur ab ipso in. c. inquisitionis. §. quæsiisti. in prin.

- 9 Debet in super testis examinari de personis, puta, si cognoscit personam contra quam deponit, & etiam de alijs circumstantijs. ad hoc est tex. in. c. cum causam. de testi. aliter non possumus ad ueritatem peruenire. 23. q. 8. Occidit. in fi. an etiam lucri causa, uel ex inimicitia testificetur seu deponat, & de alijs de quibus traditur. ff. eo. l. 3. & 4. q. 3. §. si testes. Facit ad hoc glo. 3. d. c. cum causam. & quod dicit Panor. ibidem.

- 10 Necessesse est etiam q. testis interrogetur de causis scientiæ, puta de uisu uel auditu, fama uel credulitate, ut dicit tex. d. c. cū causam. & si testis causam scientiæ non reddiderit, non ualebit dictum eius, ut dicit glo. 4. d. c. cum causam. & 4. q. 3. solam. si aut non fuit interrogatus, ualebit dictum eius, ut in. c. si cut. de re iudi. Ad hoc facit singula. glo. 4. in. d. c. cum causam.

- 11 Quæ sit autem causa sufficiens scientiæ in teste, dic secundum Inno. in. d. c. cum causam. & clarius secundum Bar. in tractatu de teste, q. testis ad hoc ut concludat, debet reddere causam scientiæ per illum sensum corporis, quo actus super quo deponit percipitur: unde si de re perceptibili uisu, dicat, uidi: si de auditu, dicat, audiui: si deponit q. res erat amara uel dulcis, dicat, gustavi: si super odorifera uel fetida, dicat, odoravi: si super re aspera uel leui, di-

cat, quia tetigi : & pro hoc est bo. tex. in. cap. tesses.
3. q. 9. & in. l. testium. cap. eo. tit. & ubi res est per-
ceptibilis duplici sensu, debet deponere per utrum-
que sensum, ut in cap. ex literis. de consue. & quan-
do depositio habet annexam causam sciendi, frustra
interrogabitur de causa scientia: ut quia dixit, uidi
q. Titius percussit Sempronium. colliguntur ista ex
Panor. in. d. cap. cum causam. super. d. glo. de causis.
ibi. Sed ad declarationem omnium. Facit ad hoc
quod dicit iurisperitus. ff. de testi. l. 3. Tu magis
scire potes & c. uide eundem Panor. super. d. cap.
cum causam. & quod ibi dicit diffuse.

12 Testis dicens unum extra iudiciū, non ualet dicere
contrarium in iudicio, unde statur priori dicto,
nisi presumatur hoc dixisse in fraudem, ut si te-
stis uilis fortune dixit in presentia partis poten-
tis aliquid quod ueniebat in fauorem illius, si po-
stea in iudicio prestituto iuramento dicat contrarium,
non debet stari priori dicto, quia presumitur il-
lud dixisse prius ut placeret parti, sed in iudicio me-
tu iuramenti dixit ueritatem, secus ubi talis presum-
ptio non subesset, quod tene bene menti perpetuo.
hac Panor. in. d. c. inquisitionis. §. tertio. uersi. ulti-
mo signanter. uide ad hoc quod dicit idem Panor. in
c. cum in tua. de testi. in fi.

13 Dictum testis habetur pro confessione, quatenus ali-
quid deponit contra se. Ad hoc. de confes. cum su-
per. de elec. per inquisitionem. hac Gemi. in. c. accu-
satus. de hereticis. §. licet. lib. 6.

14 Licet minor. 20. annis non sit sufficiens ad testifi-
candum in criminalibus, ut. l. testimonium. ff. de te-

flī. poterit tamen examinari ex mero iudicis officio pro indicio, & faciet indicium ad torturam, ut in. l. fi. C. de sille. & uide Bar. in hac materia, per illum tex. in l. de minore. in prin. ff. de questio. hæc Angel. in li. malefici. cla. Compā. inquisiti & nega. totum. colum. 3. ibi. quaro qui testes. & in additione sequenti.

15 Mulier in maleficijs & criminalibus potest esse testis. l. ex eo. ff. de testi. & de hoc est glo. singularis in uerbo. nec testis. 33. q. 5. mulierem. de hoc in glo. in cap. quoniam. & c. tam literis. de testi. hæc Angel. ubi supra. col. 4. in prin. ibi. quid in muliere an sit testis. & hoc quando agitur in modum inquisitionis, ut in d. glo. in d. c. quoniam seu in denuntiatione, ut in glo. in uerbo. siue laicos d. cap. tam literis. & hoc præcipue in casibus in quibus admittuntur infames & criminosi, ut in d. glo. in uerbo. nec testis. d. c. mulierem.

16 Testes possunt induci per iudicem ex mero officio contra reum ut condemnetur, etiam postquam est conclusum in causa etiam in accusationibus. uide late Bar. in questione quæ incipit. iudex maleficiorum super accusatione & c. hæc Angel. ubi supra. col. 5. ibi. quaro an post. & in additione sequenti dicitur q. in qualibus causa criminali iudex potest recipere testes etiam post didicta testificata.

17 Infames, excommunicati, & complices, admittuntur ad testificandum in crimine hæresis, ut in cap. in fidei fauorē. de hæreti. lib. 6. imo omnes testes indifferenter, quicquā criminosi, admittuntur in crimine hæresis secundum Panor. in cap. licet Hely.

de simonia, in col. 2. ibi. Nota 3 in crimine laesa
maiestatis. & uide quod not. glo. in. c. i. de confess.
& 15. q. 3. nemini. & quod ibi notat Archi. Facit
ad hoc glo. in uerbo. Nulli de se confesso. c. ueniens.
el. primo. de testi. & glo. 2. in fi. c. fi. de testi. cogen.
Facit etiam glo. fi. in. c. quoniam aliqua de testi. Con
fir. Archi. in. c. accusatus. §. licet. super uerbo. excep
tum. nam tanta est labes criminis hæresis, ut serui
aduersus dominos suos, & quilibet criminosus ad
uersus quemlibet admittuntur, & est tex. 2. q. 7. cap.
presumunt. §. huic oppo.

18 In crimine hæresis admittuntur testes quantuncun
que criminosi & excommunicati, non habita diffe
rentia an agatur contra seculare an contra regula
rem, & an sint alia adminicula. hæc Panor. super
glo. in uerbo. in differenter. d. c. licet. Hely. de simo.
& in. c. per tuas. el. primo. eo. ti. super glo. in uerbo.
de simoniaca prauitate. An autem meretrix admit
tatur, uide quod notat Panor. in. c. tanta. de simo. in
secundo notabili.

19 Tres testes uel duo deponunt contra hæreticū, unus
super uno, alius super alio articulo, uel unus dicit
eum dixisse quædam uerba hæreticalia, alius dixit
eum dixisse alia uerba hæreticalia: uidentur isti esse
singulares, ut de elec. c. in genesi. & cap. bonæ. cum
sim. die q. si generaliter inquiritur de hæresi contra
eum, tunc damnabitur ad dictum istorum, quia om
nes isti probant eum habere unam nequitiam scele
ris. s. hæresis, & concordant ad unum effectum seu
finem, & hoc sufficit, ut. C. de hæreticis. l. Arriani.
& C. de penis. l. qui sententiam. ubi uero non in-

quireretur generaliter de hæresi contra eum, sed specialiter super certo articulo siue super certa specie, tunc omnes isti possent dici singulares, & non crederetur eis per dicta iura. ad quod extra eo. c. penul. hæc omnia ex directorio inquisitorum quod attribuitur Io. Calde. c. 14.

- 1 Tortura non potest exponere quenquam episcopus sine inquisitore, neque inquisitor sine episcopo uel eius uicario, & hoc si sui adinuicem copiam habere ualeant infra spatium octo dierum postquam se requisierint, ut in cle. i. de hæreticis. uers. duro. ubi nota secundum D. Car. Zab. ibidem, q. hoc tempus octo dierum incipit currere a tempore factæ requisitionis sed bene probatur litera ibi. postquam se requisierint. Facit de excep. pia. li. 6. & glo. in uerbo. Computato. & de deci. cle. i. & quod ibi notatur cū glo. Concor. Pan. Facit etiam de appel. super eo. el. 2. in glo. fin.

- 2 Nota tamen secundum eundem. d. Car. Zab. ubi supra, q. si inquisitor non potest habere copiam episcopi, ut quia est in remotis, uel econuerso episcopus nō potest habere copiam inquisitoris, q. alter solus procedere poterit, pro hoc ibi litera, postquam se requisierint, a contrario, quod not. Confir. Io. de Imo. in d. cle. i. Ad hoc facit glo. opti. in uerbo. commo de. c. fi. de sepul. li. 6. quæ dicit q. ratione incommoditatis id permittitur quod alias non permetteretur.

Ad hoc etiam glo. in uerbo. deportari. c. is qui. eisdē ti. & li. Quomodo autem intelligatur in remotis, uide glo. singularem in uerbo. remotis. c. cum nullus. de tempo. ordi. lib. 6. in fi. quæ dicit quem esse in re-

motis, quando est ultra unam dietam, ut x. statutu-
tum. de rescriptis. eo. li. uel satis credit arbitrium
iudici quis locus dicatur in remotis: & si non po-
test habere copiam episcopi uel eius uicarij, non de-
bet requiri capitulum ubi sedes uacaret, ut cap. uno.
ne sede uacan. lib. 6. nisi in certis casibus de quibus
iste non est. Confir. Io. de Imo. ibidem, in. d. cle. 1.
Et si episcopus multum distat, nisi est ibi officialis
a quo possit haberi talis licentia, uidetur de mente
s. litera q. facta requisitione apud locum habitatio-
nis, tunc poterit per se, ut in glo. in uerbo. diæcesa-
nis. cle. unica. de for. compe. ibi. sed quid si. Facit
optime ad hoc glo. in uerbo. in remotis. cap. fin. de
testa. lib. sexto.

3 Si autem episcopus seu eius uicarius requisitus in-
fra octo dies noluerit interesse, uel neglexerit, tunc
inquisitor solus procedet ad torturam, & ad ea de
quibus in d. cle. 1. ut dicit idem. D. Car. Zaba. ubi su-
pra. & hoc satis probatur ex litera ibi. Idem dicit
Io. de Imo. ubi supra. nam tunc consolidatur tota
potestas in inquisitorem, ut dicit Panor. in cap. cum
causa. de offi. dele.

4 Quid si episcopus uel eius uicarius uenerit infra di-
ctos octo dies, sed discordant ipse & inquisitor in
torquendo, quia unus dicit torquendum, alter non:
dicendum secundum. D. Car. Zaba. ubi supra, q. si di-
scordant ratione processuum, quia sunt uarij, quia
episcopus procedendo contra unam personam fecit
unum processum uarium ab eo quem fecit inquisi-
tor contra eandem personam, tunc standum est no-
tatis in cap. in presentia. de testi. Si autem discor-

dant propter iuris imperitiam, tunc consulant pe-
ritiores. articu. de ui. & hone. cle. cap. quoniam. de
rescriptis. cap. statutum. §. assessorem. lib. sexto.
Idem dicit Io. de Imo. ubi supra. Facit optime ad
hoc quod notatur in glo. quinta, in. cap. per hoc. de
hare. eo lib.

5 Sed pone, episcopus uel eius uicarius non uult con-
sentire tortura nisi uideat processum seu indicia su-
per quibus inferenda est tortura, nunquid inquisi-
tor tenebitur ei communicare processum & ipsa in-
dicia, ut & ipse episcopus seu eius uicarius possit
super ipsis deliberare an sit ueniendum ad torturam
uel non? dic q. quando inquisitor solus procedit, nō
tenetur communicare processum episcopo seu eius
uicario, ut patet per. d. cap. per hoc. ubi dicitur pro-
cesserint in plurali. secus a contrario ergo si alter
tantum & solus procedit, ut patet in extrauagan-
ti Benedicte undecimi quæ incipit, ex eo. extra eod.
tit. Confir. Gem. in. d. cap. per hoc. §. uerum. Quia
tamen hodie alter sine altero procedere non potest
ad torturam neque ad sententiam contra eos, ut
in cle. 1. eod. tit. uers. duro. ideo consentur procedere
communiter seu coniunctim saltem in pradiotis
tortura & sententia contra eos, dignum est ergo
& æquum ut inquisitor communicet & ostendat
processum & indicia, si episcopus uel eius uicari-
us uoluerit ea uidere, ut super eis possit delibe-
rare an debeat consentire torturæ, & si discorda-
bunt episcopus & inquisitor, dic ut in. §. immédia-
te precedente.

6 Et nota secundum eundem dominum Car. Zab. ubi supra, q̄ ad hoc q̄ inquisitor requirat episcopum uel eius uicarium, sufficit una requisitio, ut in glo. in uerbo. requisierint. d. cle. i. Ad hoc facit optime Gemi. in. c. si contra. de offi. dele. li. 6. Confir. Io. de Imo. in d. cle. i. & Panor. in. c. cum causa. de offi. dele. super glo. i. & sufficit q̄ ista requisitio fiat per nuntium uel per epistolam. Facit. 18. di. si episcopus. Confir. Car. Zab. ubi supra. & hoc ideo quia illud dicitur sufficere, quo posito nil aliud requiritur ad substantiam actus, ut notatur in. c. statutum. de rescrip. lib. 6. nam, ut dicit Panor. in. c. dilectus. de capel. mona. circa principium. missi ad uocandum aliquem ad aliquem actum, possunt testificari super uocatione ab eis facta.

7 Dicit insuper dominus Car. Zab. ubi supra, q̄ in tali requisitione non est necesse exprimi terminum, secundum eandem glo. in d. uerbo. requisierint. Idem Pau. & pro hoc quod notat specu. de dila. §. 1. uersi. quid si dicatur. & 2. q. 7. c. anteriorum. in glo. Confir. idem Io. de Imo. ubi supra.

8 An delegatus episcopi, uel capituli sede uacante, super crimine hæresis possit subdelegare & committere uices suas alteri ab inquisitore: dicendum q̄ non. Facit. l. a iudice. C. de iudi. & quod habetur in. c. cum causam. de appel. sed bene potest consentire q̄ inquisitor procedat, ut optime dicit glo. in uerbo. Consensum. d. cle. i. de hæreticis. quam glo. bene uide & diligenter considera, quia facit multum ad hoc propositum.

9 Episcopus tamen & inquisitor possunt sibi inuicem cōmit-

tere uices suas, uel suum per literas significare
silium & consensum, ut in d. cle. i. §. uerum si epi-
scopus. Aduertendum autem q̄ ista commissio sen-
iste consensus fiat ante uel infra octo dies post requi-
sitionem, quia elapsis ipsis non est necesse, sed pote-
rit ille qui requisit sine altero procedere, ut patet
ex tex. secundū glo. idem dicit Io. de Imo ubi supra.

10 Si autem inquisitor sine episcopo uel eius uicario
aut delegato suo, uel capituli sede uacante in crimi-
ne haresis procederet ad torturam uel ad sententia
contra illos contra quos procedit, uel e conuerso, epi-
scopus uel eius delegatus, uel capituli sede uacan-
te, sine inquisitore uel eius consensu procederet ad
predicta, totum irritum esset & nullum ipso iure
ut dicit tex. illius cle. i. ubi nota, secundum eundem
dominum Car. Zab. ubi supra. §. duro. q̄ interlo-
toria lata per alterum sine altero ipsorum super car-
cere duro. s. ad penam & non ad custodiam, uel su-
per tortura, ipso iure non tenet, ut dicit glo. in uer-
bo. ipso iure. d. cle. i. & ab ea poterit appellari in hoc
casu, quod dicit in ipsa glo. quam nota. & idem
Paul. h̄c D. Car. Zaba. ubi supra.

11 Tortura debet esse moderata, & debet iudex ani-
maduertere ad indicia & ad qualitatē persona, an
sit fortis in resistendo an ne: & debet ita torquere
ut tortum seruet incolumem innocentie uel sup-
plicio, ut sic si deliquit possit pati suplicium debi-
tum, si uero est innocens non patiatur corporis de-
fectum, ut l. quemadmodum. ff. de quaestio. h̄c Pa-
nor. in cap. cum in contemplatione. de reg. iur. &
Io. an. ibidem.

12 Imo iudex non sit facilis ad torturam: nam, ut Gaudinus dixit in tractatu maleficiorum, in rubrica de questionibus & tormentis, in prin. iudex qui de aliquo questionem habere intendit, ante omnia habere debet iuris & humanitatis rationem, & hanc considerationem, videlicet ut non facile & repente ad questionem prosiliat, si aliqua alia via leuiori potest obiecti criminis ueritas inueniri, quantumcunque adsint indicia uel uerisimilia argumenta. hac Angel. in l. malef. cla. Fama pub. prece. col. 34. ibi. Secundo quero. & in addi. sequenti. Confr. D. Paris. de Puteo in tractatu de syndicato. in c. incipiente, officialis posuit ad cordam.

13 Debet etiam iudex arbitrari unde magis sperat habere ueritatem per torturam, & ab illo sumere initium: ut puta, a magis suspecto, uel a magis debili, & a filio pruisquam a patre, etiam in conspectu ipsius patris, & a feminis quae sunt debiliores. l. filiam. C. de inoffi. testa. & c. forus. de uerb. signifi. secundum Di. in tractatu de questionibus, in uers. quo ordine. & moderamen tortura est arbitrium. l. questionis. ff. eo. secundum Di. in dicto tractatu. Et dicit Bar. in tractatu de questionibus, q. si tortus dicat in tormentis, si starem per decem annos. nihil dicam, non debet propterea dimitti, sed cum tempe rie procedetur secundum qualitatem eius: & si non confitebitur, detinebitur in carcere. hac D. Paris. de Puteo de Neapoli, in tractatu de syndicato. in cap. incipiente. An stetur dicto torti.

14 In his autem quae fiunt in secreto et in occultis criminibus iudex debet esse facilius ad tormenta, secun-

dum Bal. in l. 2. c. de episco. audien. & quod ipse no-
tat in l. fi. c. de proba. & in l. si qui adulteri. c. de
adulta quia in his que in secreto fieri consueverunt,
proceditur ex coniecturis & presumptionibus, ut
dicitur in l. fi. c. de peri. tuto. ubi glo. notabilis &
Bal. in l. quicumque. c. de ser. fugi. & in rubrica. c.
de proba. hac dominus Paris ubi supra in d. capitulo
incipiente. An stetur dicto torti. colunt. uersi. & in
occultis.

- 15 Tortura si debet dari, oportet q. duo concurrant, pri-
mo q. ueritas aliter haberi non possit, nam inferitur
causa inuestigandi ueritatem, ut l. diuus. Pium. ff. de
quaestio. c. q. q. c. illis ubi bo. tex. cum glo. Secun-
do oportet q. procedant aliqua indicia seu presump-
tiones, uel semiplena probationes: nam sine indi-
cijs non est inferenda tortura, ut d. regula. cum in
contemplatione: & in glo. 2. c. quaestio. cm. 12. q. 1.
& in l. ex libero. ff. de quaestio. hac Panor. in d. regu-
la. cum in contemplatione. in prim. ibi secundo que-
ritur. & ideo sis cautus, q. facias apparere in actis
qualiter non potens aliter habere ueritatem, decla-
rasti fore deueniendum ad torturam.

- 16 Quae autem indicia sufficiunt ad inferendam tortu-
ram, non potest dari certa doctrina, sed relinquitur
arbitrio iudicis & boni iudicis, qui secundum qua-
litatem personae & delicti ac suspicionum iudicabit
indicium esse sufficiens & idoneum ad torturam uel
non. Ita dicit Bart. in l. fi. ff. de quaestio. idem in l.
secunda. c. quo appel. non reci. articu. ff. de testi.
l. tertia, in principio. Quia in non determinatis
a iure statuitur arbitrio iudicis. ff. de pae. l. hodie. &

- l. sancio. de offi. dele. t. de causis. in. fi. & Panor. ibi.
& dominus Paris in dicto tractatu de syndicato. c.
incipiente, officialis posuit ad cordā. uer. *Que sunt*
indicia. Confr. Panor. in. d. regula. cum in contēpla-
tione. Facit. ff. ad Turpilli. l. i. §. calumniatoribus. Et
quia tormenta loco testium subrogantur, potest dici
de eis illud quod dicitur iudici de testibus. Tu magis
scire potes quanta fides sit adhibenda. ff. de testi. l.
3. §. si. tu magis. h. ec dominus Paris. ubi supra in. c.
incipiente. Mandauit rex potestati. col. 6. uerfi. de
indicijs ad torturam non potest dari. utrum autem
unum indicium sufficiat, uel plura requirantur, di-
co q. hoc residet in pectore iudicis, & bonus iudex de-
bet solícite instare ad indicia indaganda, & de his
omnibus habes supra in uerbo indicium. §. 7.
17 De indicijs ad torturam habes supra plura declara-
ta in uerbo. indicium. §. octauo, nono, decimo, &
undecimo.
18 Præterea secundum Panor. in. d. regula. cum in con-
templatione. ibi. secundo queritur. unus testis est
sufficiens indicium ad torturam secundum omnes,
de quo est glo. in. l. 3. C. ad. l. Iul. maie. quod proce-
dit nisi alia ratio suadeat in contrarium.
19 Fama si est uehemens contra aliquem de aliquo cri-
mine, sufficit ad torturam, & famositas operatur q.
quis torqueatur. de hoc habes supra in uerbo. fama.
§. sexto. uide etiam de hoc infra, eod. uerbo. §. 24.
20 Fuga cum alio indicio. s. publica uoce & fama, con-
tra fugientem, facit q. fugiens possit torqueri. h. ec
Angel. in li. malef. cla. fama. pub. prece. col. 14. ibi.
Et ideo Guido.

- 21 Confessio facta extra iudicium producit iudicium ualidum ad supponendum confessum tortura, ut notat glo. & doc. in l. capite quin. ff. de adul. Confir. Panor. in c. de hoc. de simo. super glo. i. & in c. at si clerici. de indi. super glo. i. Confir. Angel. cla. compa. dicti inquisiti & nega. post prin.
- 22 Si cum fama est unum aliud iudicium, tunc poterit reus poni ad torturam. Angel. in li. malef. clat fama pub. prece. col. i. ibi. & an fama sit sufficiens iudicium. et in additione sequenti.
- 23 Suspecti sunt torquendi, ut dicit glo. in uerbo. questionibus. c. i. de deposito. Facit ad hoc l. i. ff. de quaestio. Quanta autem suspicio seu presumptio requiratur ad torturam inferendam, iudex ex suo bono & a quo iudicio arbitrabitur, de quo habes supra in uerbo. presumptio. §. 4. unde D. Car. Zaba. in cle. i. de hereticis. §. uerum quia. quaesito. 2. dicit q. suspectus de heresi contra quem probatum est per unum testem, potest torqueri, per ea quae not. d. l. 3. C. ad l. Iul. maie. cum equiparetur crimen heresis crimini laesae maiestatis. cap. uergentis. de hereticis. & quod not. 15. q. 6. in summa. uide de hoc supra in uerbo. practica. ibi. Si autem semiplene probata est heresis.
- 24 Si Seius confessus est se promississe Titio centum, ut eum de morte patris sui non accusaret, ex tali confessione posset poni ad torturam. Bar. in tractatu. de quaestio. & Bal. in ti. de pace. iur. fir. §. iniuria dixit q. si talis laborat infamia, possit torqueri, quia uehemens infamia etiam sine alio iudicio sufficit ad torturam. de purga. cano. c. si quis. ubi Inno. ar. ff. de proba. l. cum probatio. & ff. de edil. edic. l. quero. §.

fin. hac domini Paris. in tractatu de syndicato, 12
in capitulo incipiente. An scitur dicto torti. co-
lum. 11.

25 Est etiam indicium ad torturam quando reus dela-
tus examinatur a iudice & loquitur trepide, pauen-
do & uariando, secundum Bar. in l. de minore. §.
tormenta. ff. de questio. & in tractatu de questioni-
bus, dixit q. ubi alia indicia non procedunt extrin-
seca, ex eo quod facit reus coram iudice, puta loquē-
do trepide, pauendo, & trepidando, istud erit indi-
cium sufficiens ad torturam, & iudex debet hoc scri-
bi facere in actis, quia hoc dicebat trepidando &
balbutiendo, & similia, & q. ista dicebat uariando,
& scribantur uariationes & diuersitates responsio-
num suarum. hac. D. Paris. ubi supra in o. incipien-
te. uiso de indicijis indubitatis, restat uidere. &c.
Confir. Angel. in lib. malef. cla. fama. pub. pre-
ce. col. 41. in prin. uide ad hoc Bertachinum in suo
rebertorio, dictione tortura. 23. & Inno. in c. quo-
niam de proba.

26 Quidam fuit minatus alteri de percutiendo eum,
demum fuit percussus, & nescitur a quo, præsumen-
dum est q. fuerit ille qui minas intulit, quia ex prae-
terito præsimitur circa præsens. c. scribam. de prae-
sumpt. non tamen ista præsumptio sufficit ad condē-
nationem, quia in criminalibus debent esse proba-
tiones luce clariores. l. sciant cuncti. C. de proba. ca-
nonizata. 2. quest. 8. dicit tamen specu. in ti. de prae-
sumpt. §. ar. c. si. q. talis præsumptio sufficiet ut sup-
ponatur tortura, quod nota, & uide specu. ibi la-
tius, & quod not. in cap. auditis. de in intr. resti. &

- in.c.auditis. de praescript. hac Panor. in. d. cap. scri-
bam. Idem dicit Angel. in li. malefi. cla. praedicta.
col. 9. in fin. & hoc praecipue quando minator fuerit
homo male conditionis, & assuetus minas execu-
tioni mandare.
- 37 Ideo iudex discretus in his caute prospiciat iuxta lo-
ca, tempora, & personas. ff. de actio. & obliga. l.
filium. in fin. 12. di. capitulo, quisquis. 27. di. per
totum. 14. quasi. 2. capit. supra prudentiam. hac
dominus Paris. ubi supra in di. cap. incipiente. uiso
de indicijis. & c.
- 38 Nam in criminalibus oculus iudicis praestat arbi-
trium ad torturam, ideo iudex debet esse ualde pri-
dens in talibus. Bal. in. l. 3. C. de epi. audien. & de-
bet iudex esse subtilis inuestigator pro inuestiganda
ueritate, & maleficio inueniendo, interrogando est
de remotis circumstantijs, & fingendo se uelle fa-
cere quod tamen non uult, ut uideat quem actum
facit reus qui examinatur, & qualiter se gerat. ar.
c. afferte. de praesumpt. hac D. Paris. ubi supra. in. c.
incipiente. & aduertendum est qd iudex pro inue-
stiganda.
- 39 Nota quod inculpatio socij est sufficiens indici-
um ad torturam, in casibus in quibus potest quis de
socijs interrogari. hac Angel. cla. fama pub. pre-
ce. columna. 41. ibi. decimo quaro. Confir. domi-
nus Paris. in dicto tractatu, in capitulo incipien-
te. An stetur dicto torti. uersiculo, an dictum so-
cij. possunt autem interrogari socij criminis in cri-
mine heresis, ut in capit. in fidei fauorem. eod. tit.
lib. 6. Facit ad hoc glo. si. c. quomodo aliqua. de testi.

possunt etiam interrogari in crimine lesa maiestatis, ut in c. 1. de confes. iuncta glo. 2. ibidem, ergo et in crimine heresis, cum equiparentur, ut c. uergentis. de hereti. & de hoc uide supra in uerbo heretici crimen. & q. in crimine heresis possint interrogari socij & complices, habes supra in uerbo testes. §. 17. Facit ad prædicta quod not. Panor. in c. 1. de confes. ubi de hac materia uide latius. & quod dicit idem Panor. in c. quoniam. de testi. in fin. ibi. Nota & tene menti.

- 30 In tribus casibus potest quis etiam sine indicij torqueri, ut notatur in glo. 2. c. questionem. 12. q. 2.
- 31 Clericus potest torqueri ut not. Panor. in c. 1. de deposito. in prin. & Angel. in li. malef. cla. Che bai tradito la patria. in prin. unde putat Panor. ubi supra, q. quemadmodum contra laicum sufficit unus bonus testis ad torturam, ut est glo. notabilis in l. 3. C. ad l. Iul. maie. ita & contra clericum. Confr. idem Panor. in c. cū in contemplatione. de reg. iuris.
- 32 Insuper nota q. magistratus, doctor, miles, & similes, qui in alijs criminibus sunt exceptuati, possunt torqueri in crimine lesa maiestatis, ut l. de minore. in prin. & Lex libero. §. i. ff. de questio. & de re mili. l. proditores. & possunt etiam torqueri in crimine heresis, ut not. glo. in l. 3. C. ad l. Iul. maie. huc Angel. in li. malef. cla. fama pub. prece. colu. 37. in fi. & cla. Che bai tradito la patria. in prin.
- 33 Non debet torqueri minor quatuordecim annis, licet ueritas ab eo ferula uel corrigia haberi non possit, ut in l. i. §. impuberes. ff. ad sylle. & in d. l. ex libera. §. i. Ad idē est Panor. in d. c. cū in contemplatione.

34 Senes decrepita ætatis non debent torqueri, ut in l. in ff. ad sylle. & Panor. in d. c. cum in contemplatione circa si. Fallit tamen in crimine læsæ maiestatis l. nullus. C. ad l. Iul. maic. & quia crimen hæresis equiparatur, imo maius est crimine læsæ maiestatis, ut habetur supra in uerbo. hæresis. ideo similiter fallit in crimine hæresis. Confir. Ludo. bolo. in additionibus in tracta. Guido de Sūza. de tormen. in 2. col. ubi allegatur idē tenere Ang. Areti. in tract. male. cla. fama pub. prece. uer. 6. quero. Qua aut sit decrepita ætas, declaratur in glo. in uerbo. perfectus c. sacrosanctæ. in prohemio li. 6. in prin. ipsius glo. ubi dicitur ꝑ quinta ætas durat usque ad. 70. annos, & sexta abinde, & dicitur senium aliarum ætatum terminus.

35 Mulier prægnans non debet torqueri, ut in l. prægnantis. ff. de pænis. & Panor. in d. c. cum in contemplatione. in fin. unde si habeas aliquam mulierem quam uelis subijcere tortura, & dicat se prægnantem, nec tamen appareant signa in prægnationis, facias eam diligenter inspicere ab aliquibus matronis expertis in huiusmodi, & quæ sint bonæ conditionis & fama, quibus merito sit credendum. ut in c. cum ꝑ. & cap. constitutus. de purga. cano. quæ inspecta, facias q̄ matronæ coram te in præsentia testium & notarij cum iuramento referant quid sentiant, & facias ipsam relationem scribi per notarium in actis: & si uiderint in ea signa in prægnationis, uel dubitent q̄ sit prægnans, non facias eam torqueri: si autem dixerint eam non esse prægnantem, & q̄ nulla signa in prægnationis perpenderit in ea, neque

28
dubitant q. sit pręgnans, tunc interloquendo pronunties ipsam esse torquendam, in qua pronuntiatione poteris talem modum tenere. cum talis mulier sit uehementer de heresi suspecta, & contra eam ad sint indicia sufficientia ad torturam, & licet dixerit se pręgnantem, tamen, attento q. ex commissione nostra fuit per talē & talē matronas expertas. &c. diligenter inspecta, et dictę matronę cū suo iuramēta retulerint nobis ipsam non esse pręgnantem, & q. nulla signa q. sit pręgnans uiderunt in ea, & etiā attento q. ueritas aliter haberi non potest, ideo interloquendo pronuntiamus & declaramus eam esse subiiciendam quęstionibus & tormentis. &c. & ita poteris eam secure facere torqueri.

36 Tortura semel habita an possit reiterari pro eodem facto, dicendum secundum Panor. in d. c. cum in cōtemplatione. ibi. septimo quęritur. q. aut oriuntur noua indicia, puta reperitur esse in mēdacio, uel alia indicia aliunde superuenerunt, et tunc potest repeti, aut nulla indicia de nouo superuenerūt, & tunc non debet repeti, ut. l. repeti. et. l. unius. ff. de quęstio. Intellige prædicta secundum Angel. in li. malef. cl. fama pub. prece. col. 35. quando quis fuit tortus sufficienter secundum indicia: sed si fuit tortus insufficienter, bene potest tortura reiterari.

37 Dicuntur autem noua indicia quę differunt a præcedentibus specie uel substantia, puta prima indicia erūt de mala fama, postea superuenerunt alia, uidelicet q. aliquis uidit eum percussisse. &c. Si autem aliquis iterum dicat de mala fama, non est nouum indicium, sed est confirmatio primi indicij, &

non potest propter hoc repeti. hac Angel. ubi supra
cla. fama pub. prece. col. 36. ubi. quæro quæ dicantur
noua indicia.

38 Sed nota q. erit arbitrium hoc quod dicitur de re
petitione torture, & hoc communiter obseruatur,
quia quando indiciatus uidetur q. non sit sufficien-
ter tortus pro prima uice, habita consideratione ro-
busitatus torti, & tollerantia tormentorum, uel e-
ius debilitatis ac indiciorum uehementia, & delicti
immanitate, ac etiam loci torture, si tracta fue-
runt data a loco multum alto uel basso, uel si fuit
parum. Aliatus, quia tunc repetitur tortura, quasi
prima non fuerit integra, uel si iudex dixerit, non
plus pro hodie: quando enim uidetur q. tortus pa-
rum curat de corda, & nihil confitetur, pro prima
uice debet incipi a leui torture, deinde desistere, &
debet iudex protestari q. intendit supersedere in tor-
tura ex certis iustis causis, & repetere ipsam si &
quotiens opus fuerit ad eruendam ueritatem, &
tunc facere ipsum quiescere per octo uel decem di-
es, deinde repetatur tortura. hac dominus Paris.
ubi supra in cap. incipiente. de repetitione tortu-
ris scias.

39 Et nota ulterius, quod si iudex bis uel ter torserit
reum & non fuit confessus aliquid, debet habe-
re indicia pro purgatis, alias uideretur habere il-
lum pro conuicto ex solis indicijs, si ipsum non li-
beraret quousque confiteretur, & ideo di-
xit Bart. quod iudices hoc agentes malefaciunt,
in l. finali. ff. de questio. cum debeant mode-
rate procedere in tortura, ut. ff. cod. tit. 6.

38
tormenta. & propterea immoderate procederent si
ultra tres uices diuersis temporibus quaestionem re-
peterent, cum sit praiudicialis secundum Pau. de
Castro in consi. 187. hac dominus Paris ubi su-
pra in c. incipiente. Sequitur questio quotidiana.
col. 4. uers. Modo uidendum est de purgatione in-
dicioꝝ.

40 Sed aduerte unam bonam cautelam, q̄ facias in ac-
tis apparere torturam cum moderamine habitam
fuisse, secundum q̄ indicia de tali infamato demo-
strabant. hac Angel. in li. malef. cla. fama pub. pre-
ce. col. 44. ibi. Sed aduerte. & in col. 45.

41 Et sit bene cautus iudex ad hoc, ne dicatur eum ha-
buisse cōfessionem in tortura per suggestionem, quia
non debet interrogare reū in specie an fecit sic uel
sic, sed est interrogandus in genere, ut puta quod fe-
cit, uel quale delictum commisit, uel quis fecit tale
maleficium, ne uideatur reus ut instructus responde-
re. Si autem negat & perseverat in negatione, de-
bet in carceribus reponi, & iterum torqueri, si noua
indicia supervenerunt, uel si uacillat & reperitur
in mendacio, uel si non est sufficienter tortus, ut di-
ctum est supra eodem. uerbo §. 36. hac Angel. ubi
supra eadem cla. & eadem col. 44. in fi. ibi. Tertio
sit bene cautus.

42 Et nota unam aliam bonam pulchram et salubrem
cautelam, q̄ quando precedentibus indicijs torque-
as aliquem, & uno sero dicit unum, & alio sero di-
cit aliud uariando, tunc non parcas calamo, imo om-
nia que dicit & istas uarietates facias scribi in ac-
tis, & tunc secure saepe, etiam alijs indicijs non su-

peruenientibus, potes in eum torturam repetere. ita
dicit Bar. in. d. de tormentis. in prin. ff. de questio. l.
de minore. hac Angel. ubi supra, cla. fama pub. col.
42. in prin.

- 43 Siquis confitetur in tormentis, uel metu tormento-
rum, uel ligatus ad torturam, uel ante locum ductus,
& spoliatus, debet ratificare ad banehum, alias non
ualet illa sua confessio, quia uidetur eam fecisse
metu tormentorum, ut l. i. de questio. & l. 15. q. 6. in
c. 1. & l. 3. q. 2. Lotharius. & debet tortus quiescere
per unam diem naturalem post torturam antequam
ratificet, uel erit in arbitrio iudicis facere eum ra-
tificare eo tempore quo uerisimiliter cessauerit me-
tus tormentorum. hac Angel. eadem cla. fama pub.
prece. col. 42. ibi. postquam aliquis est. Facit Pa-
nor. in. d. c. cum in contemplatione.

- 44 Nota tamen q. licet iudex existens extra locum tor-
tura dicat reo, aut confitearis, aut ducam te ad tor-
menta, inferendo ei terrorem de hoc quantum po-
terit, & reus his auditis fuit confessus, in isto casu
non dicitur confessio facta metu tormentorum, quia
leuis est territio ista. hac Angel. eadem cla. fama.
pub. col. 44. ibi. Quarto limita.

- 45 Scias q. secundum Bal. in. l. 2. C. quo appel. non reci.
leuis tortura non est tortura, & etiam nota q. corda
subtilis, dumtamen sit fortis, est magis apta ad tor-
turam quam grossa. hac D. Paris. ubi supra, in cap.
incipiente. de repetitione torture scias.

- 46 Insuper scias q. ratificatio dictorum in tormentis per
seuerata & iurata excludit omnem dubitationem
& exceptionem. Bar. in. l. inter omnes. §. rect. ff. de

sur. quæ ratificatio tanquã spontanea confessio tollit
 facultatẽ in termino defensorio opponendi de inepit
 tudine processus. secundum Inno. & alios in c. qua
 liter & quando. de accusa. & secundum Bar. in l. si
 confessus. ff. de custo. reo. & Bal. in l. quotiens. ff. de
 iudi. & in l. i. C. de confes. & erit arbitrio iudicis
 quomodo & quando uerisimiliter cesset metus tor
 mentorum. Bar. in l. i. §. diuus. ff. de questio. & in l. i.
 ff. de custo. reo. & Bal. in l. i. C. de confes. Salice.
 in l. fin. C. de questio. Satis est enim q. post tormen
 ta reducatur ad locum publici iudicii, et ibi confitea
 tur. l. 2. ff. de custo. reo. dum tamen non incontinenti
 post tormenta reducatur, per notata in. c. officij. de
 elec. & not. in l. metu. in prin. C. quod metus ca. cum
 sola suspicio non sit attendenda, quia alias nunquã
 ualeret ratificatio, per. l. item apud. §. questionem.
 C. de iniur. aliqui enim tormenta contemnunt, et alij
 impatientes potius metiuntur. l. 1. §. quotiens. ff. de
 questio. quod bene debet inspicere secundum Angel.
 in l. uacantia. C. de bonis uacan. & ideo relinquitur
 iudicis arbitrio & iudicio quando uerisimiliter ces
 set metus tormentorum, ut modo dictum est: & si
 quis cum iuramento fuerit confessus delictum, si de
 inde negat, debet repeti tortura, per notata in. l.
 non tantum. C. de appel. quia confessio operatur q.
 sententia executioni mandetur. Facit decisio Rota
 noua. 172. quæ incipit. Item q. licet confessio. &
 Bal. in l. prima. C. de confes. hæc dominus Pa
 ris. in dicto tractatu de syndicatu, capitulo incipi
 ente. Ratificatio dictorum in tormentis.

47 Sed bene aduerte, quia confessio facta in tormen-

tis non præcedentibus indicijs, etiam si postea reus
eam ratificauit, non est sufficiens ad condemnan-
dum aliquem ad mortem, secus tamen si sponte &
absque tortura confessus fuisset, quia tunc etiam nõ
præcedentibus indicijs, uel et non data indiciorum
copia, ex tali spontanea confessione potest damna-
ri, ut est rex. & ibi not. in cap. i. de accusa. lib. 6. Ita
not. Pet. de Ancha. in cle. 1. de homici. hac Angel.
in libro malefi. cla. fama pub. prece. columna. 10. 02
in principio.

48 Sed pone aliquis est confessus in tormentis, & post
torturam negat, quid faciet iudex? dic q. reus co-
gitur perseuerare in illa confessione facta in tortu-
ra, & ita uidetur esse de mente doct. maxime Bal.
in l. 2. ff. de custo. reo. & ideo nisi renocans probet
contrarium, cogitur perseuerare in tali confessione
per repetitionem tormentorum, & ideo potest iu-
dex talem negantem, quod primo confessus fuerat
iterum torquere. hac Angel. in dicto libro, cla. com
pa. dicti inquisiti & nega. totum. colum. 2. ibi. Adde
quod Bal. & etiam ibi superius, col. præcedenti, in
principio. ibi. Aduertendum est. & ibi. uide bonam
præcticam quid sit faciendum circa consistentem &
postea negantem, & quando sit subiiciendus tortu-
ra. Facit etiam ad hoc quod dicit idem Angel. in
dicto li. cla. fama pub. præceden. col. 44. in fi. ibi. Ter-
tio sit bene cautus iudex. Prædicta omnia bene no-
ta & tene menti, quia faciunt multum ad propo-
situm in officio inquisitionis.

49 Vbi notandum est ulterius, quod casu quo tortus
dixerit unum, & secundo tortus dixerit contrarium,

torquendus est tertio, ut uideatur in quo dicto magis perseverat. Facit ad hoc quod dicit Inno. in cap. penul. de testi. hac D. Paris. in d. tractatu de iudicatu, in c. incipiente, testis in testimonio uariis uel uacillans. & in cap. incipiente. uiso de repetitione torti semper negantis. col. prima. in fi. & allegat glo. in l. fi. C. de questio. in uersi. Alij. uide ad hoc supra eodem uerbo. §. 42.

50 Et ideo ad ista nota bene id quod dicit Bal. in l. bona fidei. C. de iureiuran. ubi dicit q. si reus fuerit confessus in tormentis, q. sine nouis indicijs poterit repeti in tormentis, quia illa confessio facit semiplenam probationem, & in ea cogitur perseverare: qui etiam dixit, q. ille qui primo fuit confessus, & postea uult reuocare confessionem, debet probare contraradictionem, & si non probat, compellitur perseverare in prima per repetitionem tormentorum. Allegat Inno. in c. per inquisitionem. de elec. hac D. Paris. ubi supra, in c. incipiente. de repetitione torture scias in prin. & in d. c. incipiente. uiso de repetitione torti. in prin. & de hoc uide supra eodem uerbo. §. 42.

51 Vltius nota, q. licet Bar. dicat in l. ff. de questio. q. ex eo q. dari debet copia parti antequam subiacetur torture, non sufficerent testes, qui in generali inquisitione fuerunt examinati contrarium, quia non fuerunt examinati ipso citato et existente contradicatore, quia hoc non obstat in crimine haresis, quia in eo formatur inquisitio contra certum genus personarum, & tunc in effectu uidetur formata contra quemlibet, & ideo non est opus ut de nouo recipiantur illa probationes receptae in generali inquisitione.

ne, ut habetur supra uerbo. inquisitio. §. fi. & praeterea in crimine haeresis procedit iudex seu inquisitor ex mero officio suo, quia non procedit ad accusationem alicuius accusantis, sed ex depositionibus sumptis ex officio suo, & ideo non est necesse q̄ tradat reo copiam indiciorum & articulorum, ut dicitur in uerbo immediate sequenti: dictum autem Bar. superius allegatum procedit ubi iudex non procedit ex mero officio suo, & quando inquisitio generalis non formatur contra certum genus personarum, & quando pars citari debet ad uidendum iurare testes, quod in crimine haeresis non contingit, quia ibi propter periculum imminens subticentur nomina testium seu deponentium, ut in. cap. fi. de haereticis. lib. 6. §. iubemus.

- 1 Tradere copiam indiciorum & articulorum an teneatur inquisitor reo contra quem procedit super crimine haeresis, dicendum est q̄ quando proceditur ex mero iudicis officio, uel per modum notorii, & ex publica fama, tollitur necessitas traditionis copiae indiciorum & articulorum, ut dicit Angel. in l. si uacantia. in repetitione. in uersi. de quinto uero articulo. & Butr. in. c. qualiter. de accusa. haec dominus Paris. ubi supra, in cap. incipiente. Mandauit rex potestati. uersi. Quando proceditur ex mero. in col. septima.
- 1 Verba haereticalia proferens iocose & per lubricū lingua poterit puniri non tanquam haeticus sed extraordinarie arbitrio inquisitoris, & imponetur ei aliqualis p̄na, quia talis iocus non est permittendus. haec. D. Car. Zaba. in cle. una. de usuris. §. Sane

quæſito quinto. & in cle. fidei catholica. de ſumma
trini. & fide catho. uerſi. Noſ igitur in ſi. Facit ad
hoc. c. unicum. de ſchiſmaticis. lib. 6. in ſin. & quod
dicit Gemi. ibidem.

2 Sed aduertendum q̄ impoſitio talis pœnitentiæ atten
denda eſt ſecundum qualitatem perſonæ, loci, aſtan
tium, & ſcandali, quæ omnia ſunt attendenda in
puniendis delictis, ut in. c. ſicut dignum. de homi. in
prin. ff. de pœnis. l. aut facta. optime facit ad hoc Pa
nor. in. d. c. ſicut dignum.

3 Dicentes uerba hæreticalia, & tenentes contra deter
minationem eccleſiæ, debent puniri ut hæretici, ex
quo iſti ſunt per eccleſiam damnati, de ſumma tri.
cle. pri. §. penul. & hoc niſi ſint parati corrigi ue
ritate patefacta, tunc enim non ſunt puniendi ut
hæretici. 17. di. nec licuit. 21. di. nunc autem. 23. q.
1 hæc eſt. & q. ult. dixit. ubi hoc eſt expreſſum. ſed
poſſunt ſubiſci pœnitentiæ. c. accusatus. §. ſi uero.
& §. porro. de hæreti. li. 6. hæc dominus Car. Zab. in
cle. ſin. de hæreti. uerſi. cum autem. Concor. Ioan. de
Imo. in. di. cle. ſuper glo. in uerbo. propagentur. in
principio.

4 Sed uſque ad quod tempus iſti poſſunt ſe corrigere,
dicit Genze. q̄ antequā ſint coram inquiſitore, imo
etiam poſtea ſi ſponte uolunt corrigi, ſecus ſi negēt
& ſe conuinci patiantur, quia tunc pertinaces cen
ſentur dictis iuribus: & licet tales habeantur pro hæ
reticis, non tamen pro relapsis. c. ſuper. co. eo. ti. &
d. c. accusatus. li. 6. hæc D. Car. Zabā. ubi ſupra.
Concor. Io. de Imo. ubi ſupra. & bene uide quod di
cit idem Io. ibidem.

1 Vicarius generalis episcopi, uel capitali sede uacante, secundum Lau. non habet potestatem procedendi super crimine hæresis, quia requiritur speciale mandatum, & in hoc erit tunc delegatus, licet in alijs sit ordinarius, & ideo si in hoc crimine appellaretur a uicario habente speciale mandatum, appellabitur ad delegantem episcopum, uel capitulum sede uacante, secundum Lau. facit quod notatur in. c. 2. de offi. uicarij. lib. 6. per Io. de sancto Geor. & la. hac Io. de Imo. in cle. i. de hæreticis. prope fi. Ad hoc nota tex. d. cle. i. de hæreticis. §. duro. & bene pondera tex. illum, quia dicit inquisitor sine episcopo diæcesano, uel eius officiali, uel episcopali sede uacante, capituli, super hoc delegato, non autem dicit sine episcopo seu eius uicario. uide ad hoc dominum Car. Zaba. super dicto. §. duro. quæsito duodecimo. Facit optime ad hoc glo. in uerbo. diæcesanis in cle. unica. de fo. compe. ibi. sed an officialis. & glo. in uerbo. consensum. dict. cle. pri. de hæreticis.

2 sed pone, episcopus dedit uicarium generalem, & in mandato expresit aliquid de istis quæ requirunt speciale mandatum, secuta clausula generali, uidelicet, & omnia alia quæ nos possumus, etiam si mandatum exigant speciale: queritur an talis uicarius possit procedere in crimine hæresis, & alia facere in dicto crimine, quæ potest episcopus? dicendum quod sic, ut habetur in glo. fin. dicto capi. 2. de offi. uicarij. lib. sexto.

3 Sed nunquid delegatus episcopi, uel capituli, sede uacante, super crimine hæresis possit sub-

delegare & committere uices suas alteri ab inquisi-
tore: dicendum q non, sed bene potest cōmittere, &
consentire q inquisitor procedat per se. uide ad hoc
supra in uerbo. tortura. §. octauo. ubi habes plures
allegationes ad propositum eius quod hic dicitur.

DE STRIGIIS.

Est quadam abomniabilis uirorū
uidelicet, & præcipue mulierum, a
pluribus annis citra, in partibus Ita-
liae, satore omnium malorum diabo-
lo procurante, damnabiliter insur-
rexit, quas alij maschas appellant,
nos autem in Lombardia strigias nuncupamus, a
strix stīgis. uocabulo infernum seu paludem inferna-
lem significante, quia tales personæ diabolicae sunt
& infernales, uel a stigetos græce, quod est tristi-
tia latine, eo quia plurimos faciant tristes malefi-
cij suis. hæ personæ congregantur in certis locis
per oppida & uillas certis temporibus, præcipue in
nocte diem Veneris præcedente, apparent eis da-
mone in forma humana uisibili, & quando in princi-
pio de illa secta esse uolunt seu incipiunt, primo an-
te omnia coram ipso diabolo ad iussum eius abne-
gant sanctam fidem & sanctum baptisma, ac etiā
dominum deum & beatam uirginem Mariam, &
postea conculcant crucem aliquam ibi ab una illa-
rum strigiarum factam in terra: quibus omnibus

peractis, faciunt fidelitatem in manibus ipsius diaboli, acceptantes eum in dominum suum, & promittunt ei in omnibus se uelle semper obedire, & in signum horum omnium tangunt ei manum cum ipsarum manu sinistra post earum tergum uersa, offerentes eidem diabolo aliquid in signum subiectionis, & ita abinde citra semper reputant ipsum diabolum esse uerum earum dominum & deum suum: deinde quotiescunque uadunt ad illam congregationem quam ludum bonæ societatis appellant, semper faciunt reuerentiam ipsi diabolo in forma humana apparenti, & ipsum capite inclinato profunde adorant ut uerum deum suum: quæ omnia clarissime patent per earum confessiones in processibus contra eas per inquisitores formatis.

2. Ad quam congregationem seu ludum præfata pestifera personæ uadunt corporaliter & uigilantes, ac in proprijs earum sensibus: & quando uadunt ad loca propinqua, uadunt pedestres, mutuo se inuicem inuitantes, si autem habent congregari in aliquo loco distanti, tunc deferuntur a diabolo, & quomodocunque uadant ad dictum ludum siue pedibus suis, seu deferantur a diabolo, uerum est q̃ realiter & ueraciter & non fantastice neque illusorie abnegant fidem catholicam, adorant diabolum, conculcant crucem, & plura nefandissima opprobria committunt contra sacratissimum corpus Christi, ac alia plura spurcissima perpetrant cum ipso diabolo eis in specie humana apparente, & se uiris succubum, mulieribus autem incubum exhibente, ac ut omnimodam delectationem ueneream eis impendat, ad

12
omnem prorsus earū appetitum se per omnia coap-
tante: quæ quidem pestifera persona firmiter affir-
mant se prædicta omnia & singula corporaliter et
realiter, ac ueraciter perpetrare, narrantes quomo-
do aut occulte recedunt de domibus habitationis ea-
rum, aut fingunt se exire domos operis alicuius gra-
tia faciendi, & ita uadunt ad dictam congregatio-
nem seu ludum absque eo q. sui de domo id sciant
uel perpendant, quæ omnia & singula clarissime
patent per earum spontaneas confessiones factas et
scriptas in processibus contra eas per omnes inqui-
sitores nostros per totam Italiam formatis.

- 3 Sunt autem plura & magna argumenta firmam
fidem facientia q. ista strigia corporaliter & reali-
ter, & non fantastice nec in somnijs uadant ad ip-
sam suum ludum seu congregationem, & q. reali-
ter et non illusorie prædicta omnia committant, unū
est q. omnes huius pestiferae sectæ, siue mares siue
feminae, quasi uno ore & una lingua fatentur se
eundem modum per omnia & uniformiter obserua-
re ubique locorum in abnegando fidem ac baptisma
& dominum deum ac beatam uirginem Mariam,
ac in conculcando crucem & adorando ipsum dia-
bolum, & faciendo fidelitatem eidem, tangendo ci-
norum cum manu earum sinistra post tergum uer-
sa, & in omnibus alijs & singulis quæ in tali ludo
seu congregatione fieri contingunt, ita q. omnes in
idem conueniunt & semper conuenerunt a princi-
pio illius sectæ usque in præsens tempus, ut ex earū
omnium confessionibus ubique locorum per totam
Italiam in manibus inquisitorum nostrorum factis.

Et scriptis in procesibus contra eas formatis, liquet
 de constare, quod esse non posset, Et non ita in om-
 nibus se cōformarent, si fantastice Et in somnijs eis
 ista contingerent, precipue cū fantasmata Et som-
 nia secundum uarietatem causarum, Et qualitatē
 personarum, pro loco Et tempore uariantur. Aliud
 argumētum est quia tales persone pluries pluribus
 in locis, eundo uel redeundo de dicto suo ludo, per
 personas catholicas sunt realiter Et ueraciter uisa,
 cognita, Et deprehensa: nam ut de his quorū ego
 certiores habeo notitiam loquar, cū ego superiori-
 bus annis in ualle Telina, in terra. s. de Ponte, die-
 cesis nostre Comensis, cōtra harum strigiarū pestife-
 rū genus inquirendo procedere, delatus est mihi a fr-
 de dignis, qd cū quadā uice paulisper ante lucē quā-
 dam fuisset a duabus personis catholicis uisus Et co-
 gnitus in pradieto strigiarum ludo, iuxta quasdam
 uinea, s. prope dictam terram de Ponte, uersus Ab-
 ducm, relicto dicto ludo, ueniens cū illis duabus per-
 sonis domum, rogabat eos ne eum apud me accusa-
 rent, neque qd in tali ludo uidissent eū propalarent,
 ut in procesibus quos ibidem tunc feci legitime cō-
 fiat, quod quidem non fantastice neque in somnijs
 sed realiter Et corporaliter fuisse euidenter appa-
 ret. Quandā insuper puellam octo uel decem anno-
 rū Antonia nomine pater Et mater eius ad me con-
 duxerunt in dictā terrā de Ponte, quā in presentia
 eorū et pluriū aliorū retulit mihi qualiter quadā no-
 te uocata a quadam amita sua nomine Magdalena
 surrexit de lecto, Et portata fuit cū ipsa amita sua
 ad certū locū a dicta terra de Ponte satis distantē, ubi

uidit & cognouit plures personas in uno prato cho-
reizantes cum pradiſta amita ſua, cum qua poſtea
iterum reportata fuit ad dictam terram de Ponte in
domum habitationis ſue: quæ omnia ſerioſe con-
feſſa fuit mihi poſtea pradiſta Magdalena exiſtens
in manibus officij mei, & interrogata a me, an per
ſonam aliquam ad ipſum ludum conduxiſſet, prout
ex proceſſu contra eam formato legitime conſtat.
Plures etiam aliæ perſonæ, & in dicta terra de
Ponte, & in terra Barbeni dictæ uallis, ac etiam
in terra Clauena pradiſtæ noſtræ diœceſis cognita
& deprehenſæ fuerunt a diuerſis perſonis in præſa-
to ludo cum diabolo exiſtentes, prout hi qui uiderunt
mihi iuridice retulerunt, & ipſemet uiſæ, & depre-
henſæ confeſſæ ſunt in proceſſibus contra eas for-
matis ut in eis apparet. Quæ omnia ſi quis bene cõ-
ſideret, naquaquam uideri neque deprehendi ita cla-
re potuiſſent ab alijs, ſi in ſomnijs aut fantaſtice ip-
ſis ſtrigijs contigiſſent. Aliud argumentum eſt qd
interdum contigit quasdam perſonas deferri per dia-
bolum ad aliquem locum diſtantem, ubi talis lu-
dus ſeu congregatio ſtrigiarum fiebat, & dum ef-
ſent in uia eundo uel redeundo, deo uolente, dimiſſæ
ſunt, & inuenta extra patriam ſuam & extra ter-
ras ſuas, quod eſſe minime potuiſſet ſi pradiſta eis
fantaſtice contigiſſent, aut ſe deferri ſomniaſſent.
Aliud admirandum ualde & nullo modo poſtergan-
dum argumentum adduco, quod in Mendriſio oppi-
do Comenſi contigit iam fere annis quinquaginta
elapſis, quod quidem uulgaſiſſimum eſt Comi &
in pradiſto oppido Mendriſi, et adhuc ſuperſant plu-

res in ipso oppido huius rei memores. Nā cū ibi qui
 dī inquisitor nomine magister. Bartolomeus de Ho-
 mate, dominus Laurentius de Concoretio potestas, et
 Ioannes de Fossato notarius contra has strigias pro-
 cederent, una die ipse potestas, quadam curiositate du-
 ctus, uolens experiri an uere & corporaliter illæ
 strigie irent ad ludum, facta conuentione cum qua-
 dam strigia, ut eum ad uidendum talem ludum con-
 duceret, accessit quodam die Iouis in sero cum no-
 tario suo & quodam alio extra oppidum ad quen-
 dam locum, sicut ei illa strigia prædixerat, & dum
 ibi iam prope essent omnes bi tres, uiderunt plures
 personas congregatas coram quodam qui erat dia-
 bolus in forma humana, ad modum cuiusdam ma-
 gni domini sedente, & ecce subito omnes illæ per-
 sonæ ibi congregatæ, iussu diaboli adeo illum offi-
 cialem & eius socios, deo ob eorum curiositatem
 permittente, baculis percusserunt, q̄ ex talibus per-
 cussionibus & ille officialis, & notarius, & ille
 alius infra. 15. dies mortui sunt. Quis ergo dicere
 uelit hoc in fantasia aut in somnis contigisse? Aliud
 magnum argumentum est, q̄ istæ tales strigie sæpe,
 postquam crimen suum confessæ sunt coram inqui-
 sitoribus, reuertuntur ad gremiū sanctæ matris ec-
 clesiæ, abiurata huiusmodi hæresi & apostasia
 sua, iuxta notata in cap. ad abolendam. de hereti. in
 prin. in c. ut officium. 6. Si quis uero. eo. tit. lib. 6. &
 plures earum non reuertuntur amplius ad uomitum
 & in bona fide catholica perseverant, nec amplius
 ad talem ludum uadunt, quæ tamen longo tempore
 in illa perfidia immorata fuerant, quod nequaquā

curiositas
 iudicis.

esse posset, si tantummodo fantastice & in somnijs
eis ista contingerent: nam manifestissimum est q
somnia & tales fantasie non sunt in potestate ho-
minis ut ei accidant aut cessent quando uoluerint.
Præterea plurimæ personæ huius perfide sectæ,
transactis iam plurimis temporibus, per inquisito-
res hæreticæ prauitatis fuerunt traditæ brachio se-
culari, exigentibus id demeritis suis, & combustæ,
quod minime factum fuisset, neque summi Pon-
tifices hoc tolerassent; si talia tantummodo fantasti-
ce & in somnijs contingerent, & tales personæ rea-
liter & ueraciter hæreticæ non essent, & in hæresi
realiter & manifeste deprehensæ: nam ecclesia non
punit crimina nisi sint manifesta & uere deprehen-
sa. 32. d. c. erubescant. 32. q. 5. Christiana. 2. q. 5. con-
sulisti. & 6. q. 1. non omnia, per hæc ergo omnia
quæ dicta sunt, & per plura alia quæ adduci pos-
sent, liquido constat q. tales strigie ad præfatum lu-
dum non in somnijs neque fantastice, ut quidā affir-
māt, sed realiter & corporaliter, ac uigilando uadāt.

4 Sed ecce contra hæc quæ iam dicta sunt quidam in-
surgunt, & prædictam ueritatem destruere satagen-
tes, dogmatizando affirmant q. huiusmodi strigie
nullo modo uadant ad illum ludum corporaliter &
realiter, sed q. fantastice, ac illusorie, & in somnijs
eis omnia prædicta contingant, & in huius opinio-
nis suæ fomentum adducunt tex. cap. episcopi. 26. q.
5. q. quidem. c. omnibus contra nos inquisitores oeca-
sione harum strigiarum pugnare cupientibus cōmu-
nis est materia dimittendi, cuius quidem canonis uer-
ba si quis omni passione semota diligenter & me-

dultius ponderare uoluerit, uidebit ac luce clara co-
 gnoscet q̄ illud. c. non militat contra prædicta, neque
 obstat quin contra huiusmodi strigias tanquam he-
 re. hæreticas procedere ualeamus: nam si quis bene
 considerat & bene aduertat, istud. cap. episcopi. non
 loquitur de ista secta strigiarum quæ nundum insur-
 rexerat tempore quo celebratum fuit illud Ancy-
 rense concilium, ex quo sumpta sunt illius. c. uerba,
 sed neque tempore quo compilatum fuit decretum
 per dominum Gratianum, quia decretum fuit com-
 pilatum anno domini. 1150. ut habetur in glo. 2. q.
 6. c. post appellationem. §. forma uero appellationis.
 prædicta autem strigiarum secta pululare cepit tan-
 tummodo a centum quinquaginta annis citra, ut
 apparet ex procesibus inquisitorum antiquis, qui
 sunt in archiuijs inquisitionis nostræ Comensis. hæc
 ergo secta strigiarum non est illa quæ profiteatur,
 & credat se cum Diana dea paganorum, uel cum
 Herodiade equitare super quasdam bestias, prout lo-
 quitur illud. c. episcopi.

origo stri-
 giarum.

- 5 Si quis autem pertinaciter adhuc affirmare uelit
 hanc sectam strigiarum esse illam de qua loquitur
 illud. c. episcopi, dico q̄ adhuc canon ille contra nos
 non obstat, neque militat contra prædicta, quia si
 quis bene considerat sensum canonis illius, uidebit
 clare q̄ non negat quoniam sit possibile tales personas
 pedestes & corporaliter ire ad prædictum suum lu-
 dum, sed neque negat quin sit possibile easdem de-
 ferri uere, realiter, & corporaliter, a diabolo de lo-
 co ad locum: nam demones, permittente deo, possunt
 uirtute sua naturali mouere & portare materiam

corporalem de loco ad locum, ut innuit Aug. in. 18. lib. de ci. dei. c. 18. unde legitur in legenda beati Petri apostoli de Simone mago in acra a demonibus portato, & in legenda beati Iacobi apostoli de Hermogene ad ipsum Iacobum portato, & de multis alijs legitur de loco ad locum realiter & corporaliter a diabolo delatis. Si ergo possibile est tales personas ire uel deferri corporaliter & realiter a diabolo, & possibili posito in esse, nullum sequitur inconueniens secundum regulam logicalem, nullum ergo erit inconueniens si dicatur tales strigias pedes corporaliter ire, uel deferri realiter & corporaliter ab ipso diabolo, & ita clare patet q. prædictum .c. episcopi. contra prædicta non obstat, prout aduersarij nostri probare conantur.

- 6 Nos autem non negamus quin interdum huiusmodi strigys siue somniando siue fantasiando, procurante diabolo, appareat q. ad prædictum ludum accedant, & præcipue postquam iam ad ipsum ludum corporaliter & realiter accesserunt, & uere & realiter ac corporaliter fidem abnegarunt, & crucem conculcarunt, ac demonem in suum deum acceperunt, & pro suo deo adorauerunt, possibile est q. aliquando sensibus ipsarum strigiarum multo grauius atque uehementius quàm somno uirtute demonis obseratis, demon talia somnia causando, uel fantasiam immutando, faciat q. ipse strigia corpore quidem dormientes, seu etiam nil sentientes, & uelut mortuæ alijs appareant, et ipsis strigys in spiritu seu in fantasia uideatur q. prædicto ludo intersint, et alia faciant, quæ alias uigilantes corporaliter & ue-

raciter facere consueuerunt, & aliqui daemones earum formas assumentes uideantur ab alijs in ipso ludo corporaliter adesse, ut id alteri per fantasticam apparitionem exhibeatur uigilanti, quod alter uidit in somnis, ut dicit Aug. in dicto li. 18. de ciuitate dei. c. 18. per quem modum id dicimus contigisse, quod in legenda beati Germani narratur de illis mulieribus, demonibus earum formas assumentibus, quæ cernebantur in hospitio canare, & tamen quasitæ in domibus proprijs uere sunt inuentæ.

- 7 Nullo autem modo dicimus, neque aliquando opinati sumus id quod mendaciter & falso aduersarij nostri nobis imponunt, uidelicet q̄ aliqua creatura aut in melius aut in deterius possit immutari, aut in aliam speciem uel similitudinem realiter & uere transformari, nisi ab ipso creatore qui omnia fecit, & per quem omnia sunt facta: & propterea nullo modo dicimus, neque aliquo pacto aliquid numinis aut diuinitatis extra, unum deum arbitramur: sed neque ea quæ in solo spiritu fiunt arbitramur etiam in corpore accidere, sed dicimus & prædicamus, q̄ quemadmodum legitur de socijs Vlyssis, quos illa famosissima magica Circe in bestias arte sua uertit, ut dicit Aug. in lib. 18. de ciuitate dei. c. 17. & habetur. 26. q. 5. c. Nec mirum. & de socijs Diomedis in aues uersis, & de quibusdam alijs qui uersi in iumenta uidebantur onera portare, & de alijs similibus, quæ omnia illusorie & fantastice, ac quædam præstigiola apparitione arte demonum fiebant ut Aug. declarat egregie in. c. 18. prædicti libri. 18. de ciuitate dei. Ita etiam non negamus quin inter-

22
dum arte dæmonis illudentis fieri possit q̄ aliqua strigia per aliquam fantasticam apparitionem uideatur transmutata in gattam uel in aliam bestiam seu speciem, quæ tamen non erit ueraciter transmutata sed hoc fiet quadam apparitione præstigiosa : & qui aliter credit, in fidelis est & pagano deterior, ut dicit. d. c. episcopi.

8 Imo dicimus et confitemur plura alia ipsis strigibus illusorie & fantastice arte dæmonum posse contingere & apparere, quæ tamen minime sunt uera, ut puta, q̄ uitulos comedant, qui postea dæmonum uirtute resurgant : nam si uere illi uituli fuerunt cocti et comesti, nullo modo fieri potest, ut dæmon aliquis, imo omnes dæmones simul cum tota eorum potestate eos ualeant suscitare, quia resuscitare mortuum est potentie infinitæ, quæ soli deo conuenit, & diabolo nullo modo potest conuenire : quare si illa comestio fuit uera & realis, necesse est dicere q̄ resuscitatio sequens fuerit fantastica & illusoria, aut q̄ & comestio fuerit apparens & fantastica, & etiam resuscitatio fuerit illusoria : & ita cum diabolus semel ipsas strigias sibi per infidelitatem subiugauerit, deludens eis in somnijs seu cum fantasticis apparitionibus, modo lata, modo tristia, modo cognitas, modo incognitas personas interdum ostendit, ut tex. illius cap. episcopi. loquitur de secta illarum mulierum quæ cum Diana uel cū Herodiade se equitare, eiusque iussionibus obedire credebant.

9 Postremo, ut aduersariorum ora ex toto concludam posito sed non concesso q̄, ut aduersarij ipsi affirmant, ista strigia nullo modo uadant corporaliter ad

ludam, & q. nunquam realiter ac ueraciter uigilan-
 tes abnegauerint fidem, & conculcauerint crucem,
 & alia fecerint quæ in tali ludo facere dicuntur,
 sed q. in somnijs tantūmodo seu fantastice & illu-
 sorie eis semper ista cōtingant, tamen ex quo postea
 quando sunt in uigilia & in proprijs sensibus con-
 stituta credunt & firmiter tenent se prædicta fecisse
 & habent ea rata & firma, ac ea confirmant, & cō-
 tentæ sunt q. sibi talia acciderint, ac eis omnibus con-
 sentiunt cum quadam animi complacentia, creden-
 tes firmiter se fidem catholicam abnegasse, & dæ-
 monem pro suo uero deo habere, tenentes firmiter
 se non peccare, sed potius se benefacere talia perpe-
 trando, & alia similia multa faciendo, ut ex earum
 confessionibus coram inquisitoribus factis euidenter
 apparet, liquido & clarins luce meridiana constat
 q. sunt ueræ & propriæ apostatæ, idololatræ, & hæ-
 reticæ: nam sicut ille qui somniando se cōmittere
 fornicationem cadit in pollutionem nocturnā, si po-
 stea in uigilia constitutus est memor talis somnij, et
 consentit & placet sibi de illa fornicatione somniata
 propter delectationē habitā in ea, licet talis non pec-
 cet ratione somnij in se, quia nullum ibi potest esse
 peccatū, eo quia ibi non fuit iudiciū rationis, peccat
 tamen mortaliter ratione cōplacentiæ cū delectatio-
 ne sequenti in uigilia cū deliberato cōsensu, ut dicit
 B. Thomas in quarto sen. di. nona, ar. 4. & et habe-
 tur. 6. d. 5. i. in glo. circa fi. ibi, Si ergo in nocturna pol-
 lutione. & cap. testamentum. ca. di. & Augustinus
 in. 8. lib. de ciuitate dei. cap. 12. in fi. dicit q. de-
 lectari etiam falso crimine, crimen uerum est: ita

dicendum est de istis strigijs q. sint uera & propria
apostata, idololatra, & haretica, non quidem ea ra-
tione quia prædicta contingant eis in somnijs uel
fantastice seu illusorie, sed propter complacentiam
quam habent de prædictis cum deliberato consensu
postea quando sunt extra prædicta somnia & extra
prædictas fantasticas illusiones in uigilia & in pro-
prijs sensibus constituta, & credunt ea esse uera, et
ea habent rata, tenentes firmiter in mentibus suis
se fidem & dominum deum abnegasse, & credunt
demonem esse suum uerum deum, & eum ut deum
suum adorant, ut dictum est supra: & ideo tex. d.
c. episcopi. dicit tales personas sceleratas retro post
satanam conuersas, et q. demoni illusionibus & fan-
tasmatibus seducta credunt se & profitentur cum
Diana nocturnis horis dea paganorum, uel cum He-
rodiade, uel cum innumera multitudine mulierum
equitare super quasdam bestias, & multarum ter-
rarum spatia intempestæ noctis silentio pertransire,
eiusque iussionibus obedire uelunt domina: & quia
credunt & profitentur prædicta esse uera qua in
somnia seu fantastice illusionibus eis contigerunt,
ideo tex. iterum appellat eas perfidas & infideles,
dum sequitur. Sed utinam hæc solæ in perfidia sua
perissent, & non multos secum ad infidelitatis in-
teritum pertraxissent. Quare sunt ueraciter & pro-
priae hareticae, et ideo sequitur in tex. q. qui hæc uera
esse credunt, credendo a recta fide deuiant, & erro-
re paganorū inuoluuntur cū aliquid diuinitatis aut
numinis extra unum deum arbitrantur: quia quan-
do solus spiritus ista patitur, infidelis est qui hæc nō
in

in animo sed in corpore euenire opinatur, ut tēx. sub-
dit ibidem : & ideo in fine illius canonis bene subdi-
tur, prædicandum esse & annuntiandum populis
hec omnino falsa esse, & eū qui talia credit fidē per-
dere, quod & nos inquisitores dicimus, & constan-
ter prædicare & annuntiare populis non cessamus.

10 Ecce ergo quam bene ex uerbis huius. c. episcopi con-
cluditur & clare probatur id quod superius dixi,
uidelicet, q̄ dato q̄ in somnijs seu fantasti-
cibus arte demonum procuratis uideatur ipsis stri-
gijs quadam præstigiōsa apparitione se ad ludum
dictum accessisse, dominum deum & fidem catholi-
cam abnegasse, demonem ut deum adorasse, & alia
superius enumerata perpetrasse, ex quo tamen tran-
sactis illis somnijs & fantasti-
cibus illusionibus reti-
nent ea in mente, ac firmiter credunt ea esse uera,
& constanter in tali credulitate perseuerant, sequi-
tur q̄ sint ueraciter & propria apostata, quia ue-
re secundum suam opinionem recesserunt a catholi-
ca fide, & etiam sequitur quod ueraciter sint idolo-
latra, firmiter tenentes se adorare demonem ut de-
um, & creaturam pro creatore se colere, ac de fa-
cto adorant & colunt : & credentes aliquid diuini-
tatis seu numinis extra unum deum esse, inuoluuntur
errore paganorum idola adorantium : ac etiam
sequitur q̄ deuiant a fide, & fidem perdunt, &
ideo ueraciter sunt hæretica, credendo q̄ ea quæ fi-
unt in somnijs & fantasti-
cibus illusionibus arte da-
monum procuratis sint uera, & q̄ quæ in solo spi-
ritu fiunt, etiam in corpore accidant, & insuper cre-
dendo se posse demonum uirtute transmutari in gas

tas uel alias species, Quæ omnia cum sint contra
determinationem ecclesie, proculdubio sunt hære-
tica, & ideo tex. hic appellat tales personas infide-
les & paganis deteriores, infidelitas autem in ho-
mine baptizato est hæresis, & ita clarissime patet
quomodo. d. c. episcopi. nullo modo contra prædicta
militat, neque contra nos obstat.

II Epilogando itaque omnia prædicta, dico q. illud. c.
episcopi. non militat contra ea quæ dicta sunt, ne-
que obstat quin prædictæ strigie uadant corporaliter
ad illum ludum, & quin realiter & ueraciter fi-
dem abnegent & diabolum adorent, & ex conse-
quenti non obstat quin ueraciter sint hæretice,
tum quia illud. c. non loquitur de ista secta strigia-
rum de quibus nos loquimur, & hoc est quia tempo-
re quo celebratum fuit illud concilium Ancyrense,
ex quo sunt sumpta uerba illius. c. sed neque tem-
pore quo fuit compilatum decretum, nondum in-
surrexerat ista strigiarum secta, tum quia si quis be-
ne consideret sensum illius cap. non negabit quin sit
possibile tales strigias ire corporaliter & pedibus
suis in proprijs sensibus & uigilantes ad ipsum lu-
dum. sed neque negabit quin sit possibile easdem in-
terdum uere, corporaliter, & realiter de loco ad lo-
cum a diabolo deferri, tum quia etiam nos non ne-
gamus quin interdum possibile sit q. ipsis strigijs ap-
pareat in somnijs aut in fantastiis illusionibus, pro-
curante demone causatis, quod uadant ad ipsum
ludum, ipsa uero, ueluti dormientes, seu uelut nil
sentientes, ueraciter inueniantur in domibus suis:
imo etiam dicimus plura alia posse strigijs arte

dæmonum illusorie & fantastice apparere: nullo-
 modo autem dicimus, neque aliquando opinati su-
 mus, aliquam creaturam uirtute dæmonum in aliā
 speciem uere & realiter posse transformari: sed ne-
 que dicimus uerum esse q. ea quæ sunt in solo spi-
 ritu, accidant realiter in corpore. Tum postremo,
 quia dato sed non concesso q. nullo modo uadant cor-
 poraliter ad ludum, sed q. tantummodo in somnijs
 & fantasticijs illusionibus uirtute dæmonum uidea-
 tur eis q. uadant ad ludum, & deum ac fidem ab-
 negent, & dæmonem ut deum adorent, & alia sic
 illusorie ipsis strigijs accidant, quæ in dicto ludo
 facere dicuntur: tamen ex quo postea quando sunt
 in uigilia & in proprijs sensibus constituta, cre-
 dunt & firmiter tenent se ea fecisse, & habent ea ra-
 ta, ac eis omnibus consentiunt cum animi compla-
 centia, credentes firmiter se fidem catholicam abne-
 gasse, ac dæmonem pro deo adorasse, & eum tan-
 quam deum suum habere, & se nullo modo pec-
 care, sed potius se benefacere talia perpetrando,
 & in hac credulitate firmiter perseuerant, adhuc
 clare constat q. sint ueraciter apostatae, idololatæ,
 & hæreticae, & ideo tex. nominat eas sceleratas,
 perfidas, & infideles: & dicit q. credentes talia fan-
 tastica & illusoria esse uera, deuiant a recta fide, &
 fidē perdunt, ac inuoluuntur errore paganorum, &
 sunt ipsis paganis deteriores, infidelitas aut in homi-
 ne baptizato est hæresis, & ita per hæc omnia cla-
 rissime patet quomodo dictū cap. episcopi. totiens alle-
 gatū nullo modo militat contra nos inquisitores, neque
 obstat quin ista strigia ueraciter dicantur apostatae,

idololatræ, & hæretica, quomodocunque dicatur,
sine q̄ uadant corporaliter & realiter ad ludum,
sive q̄ tantummodo in somnijs & fantasti-
cis illusionibus arte demonum causatis eis talia contingant.

12 Cum ergo prædictæ strigiae ueraciter sint hæretica
& idololatræ ac apostate, quomodocunque dicatur,
seu q̄ realiter uadant ad ludum, seu q̄ tantummodo
in somnijs aut fantasti-
cis illusionibus, ut dictum est
sequitur q̄ ad inquisitores hæretica prauitatis perti-
net contra eas procedere, & eas sicut alios hæreti-
cos punire, quod quidem patet. Et primo inquantū
dicuntur hæretica, patet per. c. ut officium. de hære-
ticis. li. 6. in prin. patet hoc et inquantū dicuntur ido-
lolatræ, offerentes sacrificia demonibus, & eis nefa-
rias preces emittentes, ut in glo. in uerbo. scaperent.
c. accusatus, eis. ti. & li. 5. Sane. ac etiam ipsos dæ-
mones adorantes: nam si hæreticus punitur ado-
rans hæreticum, ut. d. cap. accusatus. §. ille quoque.
quantomais dæmonem adorans? Est enim contra
illud domini mandatum, dominum deum tuum ado-
rabis. Matthæi. 4. cap. Postremo hoc patet, inquan-
tum dicuntur apostata: quia apostata a fide puni-
tur ut hæreticus, quia uere hæreticus est, de quo ha-
bes supra in uerbo. Apostata. §. primo, secundo,
& tertio.

13 Manifestantur autem seu deteguntur illi qui sunt
de hac secta strigiarum, & ad notitiam eorum per-
uenitur duobus modis, uidelicet per confessiones so-
ciarum, & per coniecturas & præsumptiones. Pri-
mo ergo per confessiones & inculpationes sociarū:
cum enim mutuo se cognoscant in dicto ludo, ex con-

sequenti possunt etiam mutuo se detegere & mani-
 festare, & hoc precipue quando plures separatim,
 & una seorsum ab altera, imo nesciente quid alia di-
 xerit, conueniunt de eadem persona & de tempore
 quo eam uiderint, & in quibus locis, & hoc maxi-
 me quando tales inculpantes aliquam de earum so-
 cietate, dicunt idem & affirmant coram facie illi-
 us quam inculparunt, & ita una post aliam separa-
 tim, & altera nesciente, idem affirmat in facie eius.
 Et q. talis inculpatio seu manifestatio facta per so-
 cias faciat fidem contra illam qua inculpatur, pa-
 tet per ea quae notantur in. c. in fidei fauorem. de
 haereticis lib. 6. Facit ad hoc glo. si. in. cap. quoniam
 aliqua. de testi. uide de hoc supra in uerbo. testes. §.
 17. & in uerbo. tortura. §. 29. Aduertas tamen &
 sis bene cautus tu inquisitor, ne interrogando de cō-
 plicibus & sociabus unquam interroges an aliquan-
 do uiderint talem uel talem, specificando aliquam
 uel nominando, neque permittas ab aliquo specifi-
 cari uel nominari, sed interroges in communi & in
 generali quas socias habet, uel quas uiderit in tali
 ludo, & quid eas ibidem facere uiderit, & ei dicas
 q. nullo modo aliquam nominet nisi pro certo eam
 in ludo uiderit & cognouerit, & nisi pro certo uide-
 rit uel scauerit eam abnegasse fidem, & alia fecisse
 quae ibi fieri consueuerunt. Aduertas insuper, &
 sis bene cautus, ne de facili facias aliquam detineri
 propter inculpationes talium strigiarum tantū, quia
 posset contingere q. daemon assumeret personam ali-
 cuius & se sub forma illius se praeferaret in ipso
 ludo, ut illam personam infamet, & tamen illa per-

sona erit innocens, & de tali crimine nullo modo culpabilis: quare cautius securiusque procedes, si ex solis inculpationibus seu manifestationibus sociarum non facies aliquam personam detineri, sed ultra illas inculpationes factas, per socias habeas aliqua alia indicia, seu coniecturas, uel presumptiones, seu suspensiones contra eandem quam uolueris detinere.

- 14 Deteguntur etiam, & ad notitiam eorum qui sunt de hac secta uenitur alio modo, uidelicet per coniecturas & presumptiones: quia in his quae in secreto fieri consueuerunt, proceditur ex coniecturis & presumptionibus, ut dicitur in l. fin. C. de procu. tuto. ubi glo. not. & Bal. in l. quicumque. C. de fer. fugi. & in rubrica. C. de proba. nam indicium sumptum ex experientijs & coniecturis quae communiter accidere solent est ualidum, unde, ut dicit Panor. in c. Osius. de elec. in fi. argumentum a communiter accidentibus tenet, & quando tali coniectura frequenter contingit adesse ueritatem, tunc est graue indicium, & equiparatur presumptioni iuris, ut notatur per Ci. in l. metum. de dolo. siue agatur de probando uero hominis actu, siue de probando animo. ff. de sica. l. i. §. sed si claua. & c. significasti. de homici. nam praesumptio non est aliud quam quaedam suspicio quae causatur in animo iudicis uel cuiuscunque ex uarijs coniecturis uel argumentis seu indicijs, ut dicit Panor. in c. quanto. de praesump. col. 3. in fi. Ad omnia ista uide supra in uerbo. indicium. §. quanto. & §. fi. & in uerbo. praesumpt. §. 3. Cum ergo abnegatio fidei, adoratio diaboli, con-

culcatio crucis, & alia quæ faciunt tales strigia in ipso ludo & alibi cum ipso diabolo, omnia fiant in secreto & seorsum a fidelibus Christianis, ideo necesse est q̄ contra eas procedamus ex coniecturis & præsumptionibus, & ista coniectura seu præsumptiones sunt aut fascinationes puerorū, uel maleficia causantia infirmitates, aut alia nocumenta circa homines utriusque sexus, & etiā circa terræ fruges, uincarū uinas, arborū fructus, ac ēt circa iumenta et alia diuersorū generum animalia, uel ēt medicatio- nes & curationes talīū infirmitatū & nocumento- rum, quæ omnia fiunt uirtute diaboli, aut ipso coope- rante, ut per singula patebit: nam fascinatio puero- rū, ut ab ipsa incipiam, ut dicit b. Thomas in prima parte, quæstione centesima decima septima, articu- lo tertio, in responsione ad secundum argumentum, & super epistolam Pauli ad Galatas, tertio capitulo lectione prima, est infectio procedens ab oculis in- fectis propter malitiam animæ, cooperante demone, & deo permittente: & hoc præcipue accidit in ue- tulabus in quibus ex malignitate quadā, cōtracta ex familiaritate uel pacto demonum, fit immutatio no- xia & uenenōsa per uenās ad oculos earū, et ab ocu- lis ad rem inspectam per spatium determinatū, & ita aspectus earum uenenosus & noxiū inficit pueros habentes corpus tenerum & de facili receptiuum talium impressionum, & sic infirmantur & cibum noniunt, ut dicit beatus Thomas, ubi supra, per quem modum dicimus quod mulier actua- liter menstruata, si aspiciat in speculum purum & mundum, subito inficit & deturpat ipsum.

& basiliscus videns hominem interfecit ipsum, unde
 de glo. super illud Pauli ad Galatas tertio. O in-
 sensati Galate quis vos fascinat? dicit. Quidam
 habent oculos uidentes, qui solo affectu inficiunt a-
 lios maxime pueros. Quot autem per has strigias
 realiter & uere inferantur nocumenta diuersis per-
 sonis, & primo impediendo actus coniucales seu ma-
 trimoniales, patet per hoc, quia realiter inueniun-
 tur effectus reales impediunt illos actus, ut patet
 per totum titulum de maleficiis, & per Panor.
 & alios doctores ibi scribentes, & per c. si per sor-
 tiarias. 33. q. i. & qualiter fiant maleficia circa ac-
 tus istos matrimoniales, declarat Petrus de Palude
 in quarto sen. di. 34. dicens, q. quia demon, ex eo q.
 est spiritus, habet potestatem super creaturam corpo-
 ralem ad motum localem prohibendum uel facien-
 dum, ideo potest corpora impedire ne sibi apro-
 pinquent directe uel indirecte interponendo se quando-
 que in corpore assumpto. Alio modo, quia potest
 refrigerare hominem ab actu illo, adhibendo occul-
 te uirtutes rerum, quas optime nouit ad hoc uali-
 das. Tercio modo turbando extimationem & ima-
 ginationem, qua reddit mulierem exosam, quia po-
 test in ipsa imaginatione imprimere. Alio modo,
 quia potest reprimere rigorem membri, sicut etiam
 motum localem reprimere potest. Quinto potest
 impedire illos actus matrimoniales, prohibendo
 missionem spirituum ad membra in quibus est uirtus
 motiua, quasi intercludendo uias seminis, ne ad ua-
 sa generationis descendat, uel ne ab eis recedat.
 Insuper ista strigia nocumenta inferunt uiris ad

mulieribus & iumentis ac bestiis et maleficijs suis, causando diuersas infirmitates, cooperante diabolo in quantum ista strigia accipiant ab ipso diabolo aliqua nocina, & ea præbent uiris ac mulieribus uel iumentis aut in cibo aut in potu, uel tangendo, aut ipsemet diabolus occulte applicat aliqua maleficia uel nocina in lectis uel uestibus, sicut sæpenumero inueniuntur in lectis uel uestibus aliqua quæ arte humana minime aut uix fieri uel componi possent, ex quibus sic applicatis aut in lectis aut in uestibus, aut tactu, aut in cibo & potu, secuntur dolores capitis, torsiones uiscerum, exsiccationes membrorum, stomachi destructiones, & alia plures infirmitates, ex quibus sæpe plures moriuntur. Idem etiam de iumentis & alijs animalibus, quæ ex talibus nocinis seu maleficijs sic in cibo aut potu uel tactu eis applicatis sæpe infirmantur & moriuntur, aut lacte priuantur, & hoc est quia, ut tangit beatus Thoma in secundo libro sen. distinctione septima tales infirmitates quæ generari possunt uirtute aliquius agentis naturalis, possunt etiam causari a demonibus applicantibus talia agentia naturalia ad causandas illas infirmitates, possunt autem discerni istæ infirmitates causatæ per strigias, cooperante diabolo, per maleficia, ab illis quæ causatæ sunt naturaliter iudicio medicorum. Nam sicut dicitur. 26. q. 2. c. illud. ad hoc genus superstitionis pertinent omnes ligaturæ, & omnia remedia quæ medicorum disciplina condemnat, in quibuscunque rebus suspendendis atque ligandis: ita dicimus, quod ubi medici periti ex aliquibus coniecturis uel circumstantijs iudi-

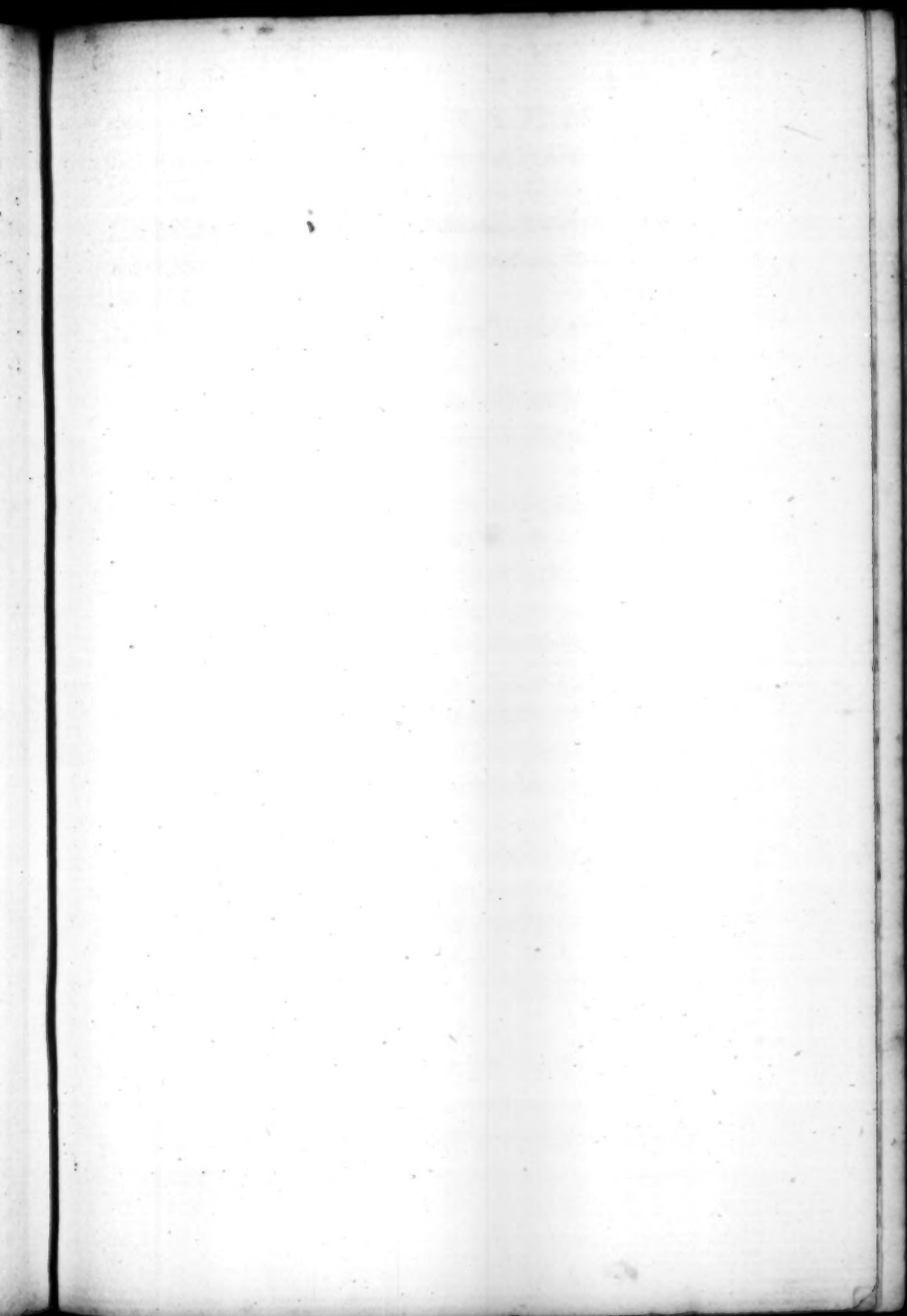
cant illam infirmitatem non ex defectu natura, ne-
 que ex aliqua causa naturali intrinseca, sed ab ex-
 trinseco accidisse, & ab extrinseco, ubi non sit ex ue-
 nenosa infectione, quia sic sanguis uel stomachus
 malis humoribus esset repletus, tunc ex sufficienti
 diuisione iudicant effectum esse maleficiale. Co-
 gnoscitur etiam quando medici periti & bene pra-
 ctici uident infirmitatem esse incurabilem, ita ut mul-
 tis medicaminibus uel remedijs naturalibus ager
 possit releuari, imo potius cernunt ipsum in dies ag-
 grauari. Inferunt etiam plura notumenta cum suis
 maleficijs procurando grandines & alias aeris tem-
 pestates ad destruendum terra fruges, uinearum
 uuas, & aliorum arborum fructus, & hac omnia
 faciunt ac procurant cooperante ipso diabolo. Nam
 ut dicit beatus Tho. super Iob primo capitulo, ne-
 cesse est confiteri q. deo permittente demones pos-
 sint perturbationem aeris inducere, uentos concita-
 re, & facere ut ignis de celo cadat. Quare igitur
 cum grandines & similes aeris intemperies proce-
 dant ex motu aliquorum naturalium, puta uapo-
 rum eleuatorum a terra, sequitur q. etiam diabolus
 sua uirtute, nisi impediatur a deo, possit tales ua-
 pores mouere, & illas grandines seu uentos ac plu-
 uias causare. Sunt insuper aliqui uiri & aliqua mu-
 lieres quae ignorantes artem medicinae, talia supra
 dicta maleficia destruunt, & infirmitates causatas
 a talibus maleficijs curant, & infirmos sanant, quae
 quidem omnia cooperante demone faciunt, quod
 sic pater. Tum quia talia curant prius demones in-
 uocando & consulendo, ac ab eis responsa expectant

do, unde cōmuniūter taliter medicantes nolunt subita
 remediū dare, sed aliquo tempore expectato, ut in-
 terim consiliū diaboli requirant, postea adhibent re-
 media: tū ēt quia destruunt talia maleficia in una
 persona, sed illud maleficiū alteri inferre coguntur
 uel quia satis illud tale maleficiū non possunt remo-
 uere nisi aliud maleficiū uel aliquid illicitum aut su-
 persitiosum perpetrando. Cum ergo ista strigia fa-
 ciant talia maleficia & nocumenta, uel ea curent
 non nisi diabolo, ut prædictū est, cooperante. &
 ipse diabolus cooperetur eis in talibus propter abnega-
 tionem fidei catholica, & ēt quia ipsi diabolo seip-
 sas ex toto dedicarunt, ut cōmuniūter ipsa strigia cō-
 fitentur, cuius signum est, quia antequam abne-
 gent fidem & diabolum adorent, nunquam pos-
 sunt talia perpetrare, sequitur ergo de necessitate
 q̄ talia maleficia seu eorum curationes facta modis
 supradictis euidenter probent aliquam personam
 strigiam. Quare quotiescunque aliqua persona, aut
 rixando, aut etiam non rixando, facit aliquas mi-
 nas contra aliam personā dicens, quia tu mihi fe-
 cisti sic uel sic, ego faciā taliter q̄ senties si bene feci
 sti uel nō, uel faciā q̄ eris male cōtenta de me, uel q̄
 nunquam de tali re letitiā habebis, & alias similes
 minas, & postea sequitur effectus, signū est q̄ talis
 effectus sit causatus opera diaboli, præcipue quādo
 non pōt sciri quomō aliter talis effectus sit secutus,
 & ideo tales minæ cum effectu sequente faciunt
 magnam præsumptionem & urgentem coniecturā
 q̄ talis minans sit strigia, & diabolo per abnegatio-
 nem fidei dedicata, & erit indicium sufficiens ad tor-

suram : sicut de eo qui minatus est alteri de percussione eum, & demum fuit percussus & nescitur a quo, praesumendum est qd fuerit ille qui minas intulit, de quo habes diffuse in uerbo. tortura. §. 26. ecce ergo quomodo per has coniecturas deteguntur illi qui sunt de hac secta, & hoc maxime quia talibus coniecturis contingit frequenter imo quasi semper ueritatem adesse, prout continua & cotidiana experientia docet, ideo faciunt magnum & graue indicium, ut habes supra in uerbo. indicium. §. quinto. Deteguntur etiam per aliqua signa, puta si faciunt fidas quando eleuatur corpus Christi, uel auertunt faciem a cruce, & similia quae faciunt conuincere illi qui sunt de hac secta : & sic finitur iste tractatus ad laudem dei.

**Prodyt in lucem opera R. P. Inquisitoris
Mediolanensis.**

R E P E R T O R I U M

H V I V S O P E R I S .

- Abiurare quis teneatur. in uerbo. abiuratio. §. 2. fo. 2*
Et in uerbo. practica. circa prim. fo. 56. et in uerbo. re
dire. §. i. fol. 67.
Ad abiurationem faciendam potest quis compelli.
eodem uerbo. §. 3. fol. 2.
Abiuratio qualiter fieri debeat. eodē uerbo. §. i. fo. 3
Abiurationem hanc potest recipere inquisitor sine
diocesano. ibidem. §. 4. fo. 2.
Absens contumaciter habetur pro præsente in præ
iudicium sui. in uerbo. contumax. §. 3. fol. 20.
Contra absentem quomodo potest procedi. in uerbo.
procedere. §. 7. fol. 61.
Sententia lata contra absentem quomodo tenet. ibi-
dcm. §. 8. fol. 62.
Absente legitima causa dicitur infirmitas. ibidem.
§. 9. fol. 62.
Absentem conuincendi datur singularissimus mo-
dus. ibidem. §. 10. fol. 62.
Absente principali potest puniri fideiussor pœna pe-
cuniaria. ibidem. §. 11. fol. 62.
Absolvere potest inquisitor suos cruce signatos a
multis. in uerbo. absolvere. §. i. fol. 3.
Absolvere quomodo potest per se inquisitor hereti-
cos redire uolentes. ibidem. §. 2. fol. 2.
Excommunicati uel interdicti ab inquisitore, non
possunt absolui ab alio sine mandato summi pon-
tificis, præterquam in mortis articulo. in uer-
bo. excommunicati. §. i. fol. 25.

Abuti sacramentis sapit hæresim, & inquisitor potest punire tales. in uerbo. sacramētis abuti. §. i. f. 71.
Aduocare possunt inquisitores quoslibet peritos, & eis iniungere ut eis assistant in sententijs ferendis. In uerbo. aduocatis. §. 2. fol. 2. & in uerbo. inquisitor. §. 21. fol. 45
Et est in arbitrio inquisitorum aduocare quos uolunt. ibidem. §. 2. fo. 3.
De quibus peritis intelligatur, habetur ibid. §. 2. f. 3
Anima rationalis est immortalis. In uerbo. hæreticus. §. 14. fol. 31.
Quid debeat facere qui sic aduocatus est ab inquisitore. Ibidem. §. 4. fol. 3
An teneatur inquisitor sequi consilium eorum qui sunt uocati. Ibidem. §. 4. fol. 3.
Aduocati non admittuntur in causis ubi proceditur simpliciter & de plano. In uerbo. aduocati. §. primo. fol. 2.
Aduocatis prohibetur ne præstent fauorem hæreticis. Ibidem. §. i. fol. 2.
Alienatio bonorum facta per hæreticos non tenet, imo inquisitores uendicant sibi bona sic alienata. in uerbo. bona. §. 4. fol. 11.
Appellationis beneficium est expresse interdictum hæreticis & fautoribus ac defensoribus eorum. in uerbo. appellatio. §. i. fol. 3.
A qua sententia non possunt appellare hæretici & eorum fautores. habetur ibidem. §. 2. fol. 3. & in uerbo. Confessio. §. fi. fo. 20
Appellationis remotio operatur hoc, quod index a quo non tenetur appellationi deferre. Ibidem. §. 3. fo. 3

Operatur etiam alios effectus. Ibidem. §. 4. fol. 3.

Appellationis remotio non impedit appellationem
quando quis manifeste grauatur. Ibidem. §. 5. f. 4

Appellans a suspecto iudice, nisi prius proponat re
censationem, non impedit quin iudex procedere pos
sit. Ibidem. nota. primo fol. 4.

Appellans cogitur recedere ab appellatione, iudice
reuocante grauamen. Ibidem. not. 2. fol. 4.

Iudex qui uult reuocare grauamen sine praiudicio
suo quid facere debet. notabili. 3. fol. 4.

Vt appellatio sit ualida requiruntur decem. Ibidem
notabili. 4. fol. 4.

Iudex a quo appellatur potest præfigere terminum
appellanti ad prosequendam appellationem. Ibi
dem. nota. 5. fol. 5.

Sed etiam si iudex non detulit appellationi, potest
tamen præfigere terminum appellanti & sub
pæna excommunicationis. Ibidem. not. 6. fol. 5.

Et præfigendo terminum ad prosequendā appella
tionem non dicitur deferre appellationi. Ibidem.
notabili. 7. fol. 5.

Et elapso dicto termino, si appellans non fuerit pro
sequutus appellationem, iudex procedere pote
rit. Ibidem. not. 8. fol. 5.

Iudex a quo appellatum est, potest quidem præfige
re terminum ad prosequendam appellationem,
non tamen potest præfigere terminum ad finien
dum. Ibidem. not. 9. fol. 5.

Potest præfigi terminus non solum ad se præsentan
dū iudici ad quem, sed etiam ad faciendum fidem
de sua præsentatione. Ibidem. not. 10. fol. 5.

Appellationi non dicitur deferre qui assignat terminum appellanti ad recipiendum responsionem uel apostolos. Ibidem. not. 11. fol. 6.

Contra appellantem notantur quatuor casus & tres contra iudicem. Ibidem. notabili. 12. fol. 6.

Appellationi friuola non debet iudex deferre. Ibidem. notabili. 13. fol. 6.

Appellatio quot modis dicatur friuola. Ibidem. notabili. 14. fol. 6.

Appellationi non deferat iudex nisi euidenter patet ad ipsam tenere. Ibidem. notabili. 15. fol. 6.

Quid facere debeat iudex si dubitat an causa appellationis sit probabilis uel non. Ibidem. notabili. 16. fol. 6.

Qua dicatur causa probabilis. Ibidem. not. 17. fol. 7.

Exponens causam probabilem debet se offerre eam probaturum. Ibidem. notabili. 18. fol. 7.

Appellatio interposita, expressa una causa cum protestatione de exprimendis alijs, non potest postea per alias iustificare. Ibidem. notabili. 20. fol. 7.

Nec sufficit sola oblatio ad iustificandum appellationem. Ibidem. notabili. 19. fol. 7.

Appellans non comparens in termino assignato a iudice ad recipiendum responsionem suam, dicitur renuntiasse appellationi. Ibidem. not. 23. fol. 8.

Appellans non tenetur comparere coram iudice qui in termino assignato non dat apostolos sed dat alium terminum. Ibidem in eodem notabili. fol. 8.

Iudex requisitus congruis loco & tempore tenetur dare apostolos, alioquin si procedat, processus erit inualidus. Ibidem. notabili. 24. fol. 8.

Quando dicatur locus congruus & tempus congruum. Ibidem. notabili. 25. fol. 8.

Quid facere debeat iudex quando quis cavillose appellat ut impediatur processum iudicis, habetur ibidem. notabili. 27. fol. 8.

Si apostoli dantur refutatorii, & ab hac reiectio-
ne non appellatur, habebitur tanquam temere ap-
pellans. Ibidem. notabili. 28. fol. 9.

Appellatio quando dicatur frustratoria. not. 29. fo. 9.
Si non dantur apostoli est appellatio frustratoria
ratione materiae, & si iudex procedat in causa,
processus erit innullus. In eodem notab. fol. 9.

Appellatio debet fieri in scriptis, non tamen est opus
q̄ legatur coram iudice, sed sufficit eam prae-
sentari. Ibidem. notabili. 30. fol. 9.

Apostasia perfidiae quid sit, in uerbo apostata.
§. 2. fol. 10.

Apostata perfidiae uere est haereticus, & punitur
ut haereticus. eodem uerbo. §. pri. & §. 3. fol. 10.

Apostoli petendi ab appellante quid sint, & quot
sint eorum species in uerbo. appellatio. not. 21. fo. 7.

Apostoli praedicti qualiter sint petendi & quando.
in eodem uerbo. notabili. 22. fol. 7.

Apostoli debent dari aperti & expensis appellan-
tis. Ibidem. notabili. 26. fol. 8.

Arbitros iuris in causa suspicionis potest cogere iu-
dex ad suscipiendum arbitrium, in uerbo. arbi-
tros. §. primo. fol. 10.

Quibus iudex potest praefigere terminum compe-
tentem ad determinandam causam suspicionis.
Ibidem. §. 2. fol. 10.

Arrestare quid sit. uerbo. inquisitores. §. 13. fol. 43.

*Arrestare possunt inquisitores sine diæcesano. Ibidem.
in eodem. §. & in uerbo. capere. fol. 12.*

Bona hæreticorum ipso iure sunt confiscata. In uerbo. Bona. §. primo. fol. 10.

*Et sunt confiscata a die commissi criminis. Ibidem
in eodem. §.*

*Et possunt declarari esse confiscata etiam post mortem hæreticorum usque ad quadraginta annos.
in eodem. §.*

*Bona clericorum hæreticorum quibus debeantur.
Ibidem §. 2. fol. 10.*

*Potest quis declarari hæreticus etiam post mortem
ad finem confiscandi eius bona. Ibidem.*

§. tertio. fol. 11.

Bona hæreticorum uendita uel alienata possunt uendicari per inquisitores nullo dato pretio. Ibidem

§. quarto. fol. 11.

De bonis hæreticorum nil debent habere ordinarij, seu diæcesani: & inquisitores non tenentur eis reddere rationem de eis. Ibidem. §. 5. fol. 11.

*Bona hæreticorum qualiter debeant diuidi. Ibidem.
§. 6. & 8. fol. 12.*

Bona hæreticorum intelliguntur confiscata non solum illa quæ sunt in territorio ubi fit condemnatio, sed etiam illa quæ sunt in alio territorio.

Ibidem. §. 7. fol. 12.

Cuius autem esse debeant bona sita in alio territorio habetur ibidem in eodem. §.

Bona mobilia reperta in alio territorio debentur fi-

Seco loci ubi facta est condemnatio contra reum.

In eodem. §. in fi.

Capere & tuta custodia mancipare possunt inquisitores sine diacesanis. in uerbo. capere.

§. primo. fol. 13.

Capi potest ille de cuius fuga timetur, absque eo q

citur. Ibidem. §. 3. fol. 13.

Carceres proprios possunt habere inquisitores in uer

bo. carceres. §. i. fol. 13.

Qui sint carceres qui debent esse communes diace

sanis & inquisitoribus. ibidem. §. 2. fol. 13.

Carcerandus est ille pro quo uenit pœna corpora--

lis imponenda. in uerbo. capere. §. 2. fol. 13. & in

uerbo. fideiussor. §. 4. fol. 29.

Cautela prima quod tu iudex facias tibi dari licen-

tiam a reo procedendi usque ad sententiam in-

clusiue. in uerbo. cautus. §. i. fol. 13.

Cautela alia, quod, dato termino defensionis, si

quis uult renuntiare, facias scribi in actis quod

renuntiat termino & non defensionis. ibidem.

§. secundo. fol. 14.

Cautela alia qualiter iudex procedere potest ad cõ

demnationem & executionem non obstante q

reus petat terminum ad defendendum. ibidem.

§. tertio. fol. 14.

Alia quod nunquam recipias responsionem illius

qui dicit nego me culpabilem & similia. ibidem.

§. quarto. fol. 14.

Alia quod tu iudex non recipias aliquam respon-

sionem in maleficijs, ubi reus iuret de dicendo ue-

ritatem. ibidem. §. 5. fol. 14.

Alia q^{ue} ad excludendas exceptiones dilatorias, si
pars interrogata an uellit ibi experiri, & respon-
deat q^{ui} sic, non poterit amplius recusare iudicem.

Ibidem. §. 6. fol. 14.

Citatio est necessaria ad sententiam audiendam, in
uerbo citatus. §. 4. fol. 15.

Citatio facta ad domum tenet. **Ibidem.** §. 5. fol. 15.

Citatio continens in se notoriam iniustitiam, non
ariat citatum. **Ibidem.** §. 6. fol. 15.

Citatio facta per edictum tenet. **Ibidem.** §. 7. fol. 15.

Citatus ut compareat personaliter, tenetur compa-
rere per se & non per procuratorem. **Ibidem.**

§. primo. fol. 14.

Citatus pro crimine hæresis ab ordinario & inqui-
sitore simul, debet primo obedire inquisitori.

Ibidem. §. 2. fol. 15.

Imo citatus primo ab ordinario & postea ab inqui-
sitore, debet deserto iudicio ordinarij uenire ad
inquisitorem. **Ibidem.** §. 3. fol. 15.

Citatus ut compareat certa die & non determinata
hora, debet comparere tali hora qua iudex possit
incipere & finire actum incumbentem. **Ibidem.**

§. 8. fol. 15.

Committens crimen hæresis in una diocesi & postea
se transferens ad aliam, potest citari per inquisi-
torem illius diocesis in qua commisit crimen.

Ibidem. §. 9. fol. 15.

Si quis citatur ad sententiam, nõ ualet si dicatur ad
audiendam uoluntarij iudicis. **Ibidem.** §. 10. fol. 16.

Si in citatione ponantur ista uerba, nisi ueneris pro-
cedetur ad sententiam, habent ea uerba vim per-
emptory. **Ibidem.** §. eodem.

- 5
- Requisitio iudicis facta in praesentia partis ipso iudice sedente pro tribunali, habet uim peremptoria. In uerbo. monitio. fol. 52.*
- Ibidem si nuntius aliquem citat in praesentia iudicis. eodem uerbo. fol. 51.*
- Nuntio citanti an sit credendum. In uerbo. citatus. §. 12. fol. 16.*
- Clerici quomodo priuantur beneficijs quae sunt adepti ad preces haereticorum. In uerbo. clerici. §. primo. fol. 16.*
- Clerici non exhibeant haereticis seu eorum fautoribus ecclesiastica sacramenta. Ibidem. §. 2. fo. 16.*
- Clerici scienter tradentes haereticos ecclesiastica sepulturae sunt excommunicati, & tenentur eos proprijs manibus extumulare, & locus ille perpetua caret sepultura. §. eodem.*
- Clerici instruentes haereticos de dicenda falsitate, uel celanda ueritate, possunt castigari. Ibidem. §. 3. fol. 16.*
- Clerici delinquentes in crimine haeresis grauius sunt puniendi quam seculares. Ibidem. §. 4. fol. 17.*
- Clerici possunt torqueri pro crimine haeresis. In eodem §. & in uerbo tortura. §. 31. fol. 34.*
- Clericis habentibus officium tabelionatus praecipitur quatenus teneantur ad conscribendum ea quae pertinent ad officium inquisitionis cum fuerint requisiti per inquisitores. in uerbo. praecipitur. §. primo. fol. 57.*
- Committre possunt inquisitores uices suas. In uerbo. Inquisitor. §. 2. fol. 41. & in uerbo. committre. §. primo. fol. 17.*

- Committere non potest uices suas delegatus episcopi, uel capituli sede uacante, alteri ab inquisitore. In uerbo. uicarius generalis. §. 3. fol. 90.
- Committere possunt inquisitores uicarij suis quod possint predicare crucem, excommunicare, absolvere, dispensare cum irregularibus, & penitentias iniungere. in uerbo. committere. §. ij. fo. 17.
- Committere sibi inuicem possunt uices suas ordinarius & inquisitor. In uerbo. tortura. §. 9. fol. 80.
- Commissarij inquisitorum sunt uicarij eorum. In uerbo. committere. §. primo. fol. 17.
- Non est necesse q[uod] uicarij inquisitorum annum quadagesimum attigerint. ibidem in. §. eodem.
- Communicare processum an teneatur inquisitor ordinario. In uerbo. tortura. §. 5. fol. 80.
- Confessio non curat ineptitudinem indicij. In uerbo. confessio. §. i. fol. 18. precipue si post sit factus processus. ibidem. §. 4.
- Confessio talis non potest reuocari, precipue si est facta deliberato animo. ibidem. §. 3. fol. 18.
- Confessio perseverata non potest reuocari in criminalibus. ibidem. §. 5. fol. 18.
- Quæ sit confessio recipiens excusationes ex post facto & quæ non. ibidem. §. 6. fol. 19.
- Confessio est tantæ potentia, q[uod] facta etiam coram indice incompetenti tenetur confitens illam confirmare. ibidem. §. 7. fol. 19.
- Confitenti de se creditur etiam contra socios in crimine hæresis. ibidem. §. 8. in fi. fol. 19.
- Confitenti de se creditur etiam ad conuincendum, precipue si adsint alia præsumptiones. In eo-

dem. §. in prin.

fol. 19.

Confitenti crimen suum coram suo iudice, potest imponi quantuncunque grauior pœna, etiam si sit confessus sine directo processu. Ibidem.

§. 9.

fol. 19.

Confessio non læditur ex omissione ordinis iudicarij. In eodem. §. in fi.

fol. 19.

Confessio facta in tormentis debet iterari ad ban-
chum. Ibidem. §. 10.

fol. 19.

Est in arbitrio iudicis ut faciat eum ratificare eo tẽ
pore quo uerisimiliter cessauerit metus tormento-
rum. In eodem. §.

Confessus sine tormentis, & non præcedentibus in-
dicij, habetur pro confesso. Ibidem. §. 11. fo. 20.

Et hoc præcipue si in ea perseuerat. In eodem. §.

Confessus si appellat non auditur. Ibidem. §. 12.

fol. 20.

Complices admittuntur ad testificandum in crimine
hæresis. In uerbo. testes. §. 17.

fol. 78.

Consentiens hæretico punitur ut hæreticus. In uer-
bo. consentiens. Et ibi multiplex consensus decla-
ratur.

fol. 20.

Consentire potest ordinarius q̃ inquisitor solus pro-
cedat. In uerbo. tortura. §. 8.

fol. 80

Consulibus & rectoribus ciuitatum & locorum præ-
cipitur quatenus obediant inquisitoribus circa ca-
ptionem & custodiam hæreticorum. In uerbo.
præcipitur. §. 3.

fol. 58.

Coniectura orta ex probabilibus facit indicium. In
uerbo. Indicium. §. 4.

fol. 35.

Coniectura quando contingit frequenter adesse

ueritatem, tunc est graue indicium. Ibidem. §. 5.
 & §. fin. fol. 36.
 Ex coniecturis proceditur in his quæ in secreto fieri
 consueuerunt. In uerbo. tortura. §. 14. fol. 82.
 & in uerbo secta quædam. §. 14. in prin. fol. 99.
 Contumax dicitur ille qui non paret mandato iudi-
 cis, uel se absentat a iudicio. In uerbo. contu-
 max. §. primo. fol. 20.
 Contumax habetur pro confesso si perdurat in con-
 tumacia. In eodem. §.
 Contumax absens habetur pro præsentem in præiudi-
 cium sui. Ibidem. §. 3. fol. 20.
 Contumax quomodo habetur pro conuictio, & po-
 test ferri contra cum sententia diffinitiuæ. Ibi-
 dem. §. 4. fol. 21.
 In contumacia quomodo præsumitur pertinacia con-
 tumacis. Ibidem. §. 5. fol. 21.
 Conuincitur aliquis in crimine quatuor modis. In
 uerbo. conuincitur. §. i. fol. 21.
 Conuincitur etiam si pro contumacia in causa hære-
 sis incurrit excommunicationem & eam susti-
 nuit per annum. Ibidem. §. 2. & 3. fol. 21.
 Copiam indiciorum quomodo non tenetur tradere in-
 quisitor ei contra quem procedit. In uerbo. tra-
 dere. fol. 89.
 Crucesignati in subsidium fidei tenentur deferre si-
 gnum crucis patenter. In uerbo. cruce signati.
 §. primo. fol. 21.
 Crucesignati tempore generalis interdicti possunt de
 licentia inquisitoris interesse diuinis & ecclesia-
 stica recipere sacramenta. Ibidem. §. 2. fol. 22

- Cam cruce signatis, si sunt clerici, potest inquisitor dispensare super irregularitate. In eodem. §. f. 22.*
- Cruce signati recusantes dare pecuniam inquisitori indigenti & petenti pro officio inquisitionis, sunt excommunicati ipso facto. Ibidem, §. 3. fol. 22.*
- Custodes carcerum inquisitoris debent iurare coram episcopo & inquisitore q̄ fideliter suum officium exercebunt & seruabunt ea quæ ponuntur in clementina pri. de hæreticis. In uerbo. custos carcerum. fol. 22. & in uerbo officiales. fol. 54.*
- Defensio iusta & æqua reseruatur cuilibet contra quem agitur in crimine hæresis. In uerbo. defensio. §. i. fol. 22.*
- Defensio legitima est de iure naturali, & ideo nulli est auferenda. Ibidem. §. 2. fol. 23.*
- Defensio frustratoria magis impediens processum quam respiciens ueritatem non est de iure naturali, ideo est repellenda. In eodem. §.*
- Defensor hæreticorum quis dicatur. In uerbo. defensor. §. i. fol. 23.*
- Defendens aliquem iuste in iudicio, putans eum inculpabilem, non ligatur aliqua culpa. Ibidem. §. secundo. fol. 23.*
- Defensor dicitur etiam ille qui receptat & celat hæreticos. Ibidem. §. 3. fol. 23.*
- Defensores hæreticorum ipso facto sunt excommunicati. Ibidem. §. fi. fol. 23.*
- Damones inuocare quando sit hæreticum uel non. eodem uerbo. §. i. & 2. fol. 22.*
- Diuinatio quando sapiat hæresim manifeste. Eodem uerbo. §. i. & 2. fol. 24.*

Dommi temporales tenentur obedire inquisitoribus
circa captionem & custodiam hæreticorum. In
uerbo. præcipitur. §. 3. fol. 58.

Et etiam tenentur facere duci hæreticos in carcerē
inquisitorum uel ad locum ubi uoluerint inquisi-
tores. In eodem. §.

Et sunt excommunicati ipso facto si processum seu
sententiam inquisitorum directe uel indirecte im-
pediuerint. Ibidem. §. 5. fol. 58.

Dubius in fide quomodo est hæreticus. In uerbo. du-
bius. fol. 24.

Errans per simplicitatem in aliquo articulo fidei
uel in aliquo sacramento ecclesiæ non debet ut
hæreticus puniri. Iodem uerbo.

Exceptio quando & quomodo sit admittenda. In
uerbo. exceptio. §. i. in prin. fol. 25.

Exceptio potest recusari quando præsumitur q̄ ma-
litiose excipiat. in eodem. §. fol. 25.

Contra malitiose excipientem, & improbe dilatio-
nes petentem, datur optimum remedium. Ibi-
dem. §. 2. fol. 25.

Iudex non dicitur grauare partem ex hoc solo quod
non admisit exceptionem probabilem. Ibidem.
§. 3. fol. 25.

Excommunicare, suspendere, & interdicere, possunt
inquisitores. In uerbo. inquisitor. §. 17. fol. 44.

Excommunicati & interdicti ab inquisitore nō pos-
sunt absolui ab ordinario neque ab alio sine man-
dato summi pontificis præterquam in mortis ar-
ticulo. In uerbo. excommunicati. §. i. fol. 25.

Excommunicatio si profertur propter contumaciā

- non est necesse illum citari ad audiendum sententiam. In uerbo. excommunicati. §. 2. fol. 26.
- Excommunicatus iterum potest excommunicari. In uerbo. excommunicatio. §. 3. fol. 26.
- Examinationi testium in causa hæresis debent præsentem esse duæ religiosas & discretæ personæ. In uerbo. testes. §. 7. fol. 76.
- In examinatione testium iudex debet esse sollicitus ut interroget de causa scientiæ & de inimicitia testium. Ibidem. §. 2. fol. 75.
- Examinari debet testis an deponat de credulitate. Ibidem. §. 8. fol. 77.
- Examinari debet testis an cognoscat personam contra quam deponit, & etiam de alijs circumstantijs. Ibidem. §. 9. fol. 77.
- Debent etiam examinari de causis scientiæ. Ibidem. §. 10. fol. 77.
- Quæ sit autem sufficiens causa scientiæ. Ibidem. §. 11. fol. 77.
- Executio contra damnatos de hæresi est faciendæ pro parte per officiales & rectores seculares, alioquin sunt excommunicati. In uerbo. executio. §. 1. fol. 26.
- Talis executio non est differenda etiam si appellatur. Ibidem. §. 2. & 3. fol. 26.
- Ad talem executionem faciendam potest iudex secularis compelli ab inquisitore, licet non exhibetur sibi processus. Ibidem. §. 6. & 7. fol. 27.
- Fama quid sit quo ad iuris effectum, & quomodo differt a rumore. In uerbo fama. §. primo. fol. 27.

Fama in criminalibus quid operatur. Ibidē. §. 2. fol. 28

Fama in criminalibus multum ponderatur. Ibidem.

§. 4. fol. 28.

**Ex fama quomodo potest quis condemnari uel po-
ni ad torturam.** Ibidem. §. 3. 5. & 6. fol. 28

Fautor est qui impedit ne ueritas in ueniatur. In uer-
bo. fautor. §. 4. fol. 29.

Fautor hæreticorum quis dicatur. In uerbo fautor.
§. 1. 2. 3. & 4. fol. 28.

Fautorum pæna quæ sit. In uerbo. defensor hæreti-
corum. §. fi. fol. 23.

Fideiussor non potest interuenire in causa criminali.
In uerbo. fideiussor. §. primo. fol. 29. & in uerbo.
capere. §. 2. fol. 13.

**Si fideiussor interueniat, non debet tamen decapi-
tari, licet ille pro quo fideius sit fugam ceperit.**
In eodem uerbo. fideiussor. §. 2. fol. 13.

**Puniatur tamen ille fideiussor pæna pecuniaria ar-
bitrio iudicis.** In eodem. §.

**Qui fideius sit de præsentiando aliquem totiens quo
tiens placuerit curiæ, præsentiando eum bis est
liberatus.** Ibidem. §. 3. fol. 29.

**Filij hæreticorum priuati sunt hæreditate paren-
tum, dato qd ipsi filij sint catholici.** In uerbo.
filij. fol. 29.

**Hoc uerum est ex rigore, sed ex misericordia non
perdunt bona ex quo sunt catholici.** Ibidem.

**Fuga cum pub. uoce & fama facit qd quis possit
torqueri.** In uerbo. fuga. fol. 30.

**Fugitiuus remittendus est ad inquisitorem sub quo
deliquit.** In uerbo. fuga. §. 2. & 4. fol. 30.

Posset

Posset etiam inquisitor illius loci ubi reperitur eum
punire. Ibidem. §. 3. fol. 30.

Fugiens de carcere ubi positus erat ad penitentiam
potest ut hereticus condemnari. Ibidem. §. 4. fol. 30.

Heresis crimen grauius est quam crimen lesa ma-
iestatis. In uerbo. Heresis. §. 1. fol. 31.

Hereticus quis dicatur eodem uerbo per totum.

Ad hoc q. quis dicatur hereticus proprie quatuor
requiruntur. Ibidem. §. 2. fol. 32.

Ieiunia non possunt inquisitores indicere ad eru-
dā ueritatē sine diocesano. In uerbo. Ieiunia. f. 33.

Inculpatio socij in quibus casibus est sufficiens in-
diciū ad torturam. In uerbo. Tortura. §. 29. f. 84.

Indiciū unde dicatur. In uerbo. Indiciū. §. 1. et 2. f. 35.

Indicia possunt etiam capi pro praesumptionibus ui-
lentis. Ibidem. §. 3. fol. 35.

Indiciū est coniectura ex non necessarijs orta, a
quibus potest abesse ueritas. Ibidem. §. 4. fol. 35.

Quando tali coniectura frequenter contingit ad ef-
fere ueritatem, tunc est grane indicatiū. Ibidem.

§. 5. fol. 36.

Quae indicia sufficiant ad torturam, Et utrum unū
uel plura requirantur, relinquitur arbitrio boni
iudicis. Ibidem. §. 7. fol. 36.

Indiciū ad torturam est fama cum fuga. Ibidem

§. 8. fol. 36.

Indicia duo leuia constituunt unum sufficiens ad tor-
turam. Ibidem. §. 9. fol. 36.

Indicia minora quam semiplena probatio sufficiunt
ad torturam. Ibidem. §. 10. fol. 36.

Indiciū sumptum ex experiētijs quae communi-

ter accidere solent, est ualidum. *ibid.* §. *fi.* fol. 36
Indicium ualidum ad torturam est confessio facta
extra iudicium. in uerbo. *tortura.* §. 21. fol. 83.
Fama si est uehemens contra aliquem de aliquo cri-
mine, est indicium sufficiens ad torturam. in uer-
bo. *tortura.* §. 19. fol. 82
Indulgentia cruce signatorum quanta sit. in uerbo.
indulgentia. per totum. fol. 37.
Indulgentia eorum qui fauent officio inquisitionis
patet ibidem per diuersos summos pontifices.
Indulgentia quam possunt dare inquisitores ibi de-
claratur per summos pontifices plures.
Infamia quomodo facit q. possit procedi contra ali-
quem. in uerbo. infamia. §. i. fol. 38.
Infamia facit quod possit indici purgatio. *ibidem.*
§. secundo. fol. 38.
Ad probandum infamiam sufficiunt duo uel tres te-
stes bonæ famæ. *ibid.* §. 3. fol. 38
Et sufficit q. dicant illum infamatum in tali contra-
ta. *ibidem.* §. 4. fol. 38.
Et sufficit si audierint a diuersis & non in eodem
loco uel in eodem tempore. *ibid.* §. 5. fol. 38
Nec est necesse quod testes infamiae concordent su-
per causis scientiæ, nec unus testis habet concor-
dare cū alio de loco uel tempore. *ibid.* §. 6. fol. 39
Nisi constet de infamia nō debet inquiri contra ali-
quem de ueritate criminis. *ibid.* §. 7. fol. 39
Infamia probata per testes, an possit inquisitus
probare se esse bonæ famæ. *ibidem.* §. *fi.* fol. 3.
Iniurians inquisitorem potest puniri per eum. eo-
dem uerbo.

Imagines facere ad prouocandum amorem mulierum non sapit hæresim manifestam. eodem uerbo. fol. 40.

Impænitens quis dicatur. In uerbo impænitens. §. i. ij. & ij. fol. 34.

Quomodo appareat an aliquis sit uere pænitens. ibidem. §. 4. fol. 35.

Non implentes pænitentiam iniunctam quomodo sint impænitentes. ibidem. §. 5. fo. 35.

Præsumitur impænitens qui post cōuersionem incidit in manifestum peccatum. ibidem. §. fi. fo. 35.

Impedientes officium inquisitionis contra hæreticos quomodo sunt excommunicati. in uerbo. impediētes. §. i. fol. 33.

Cum solis minis & terroribus dicitur quis impedire officium. ibidem. §. 2. fol. 32.

Impedientes quocunque modo possunt puniri per inquisitorem per ecclesiasticam censuram. ibidem. §. 3. & 4. fo. 34.

Si impedimentum non est notorium, sed sunt aliqua coniectura, potest inquisitor compellere illum ad præstandum cautionem de non impediendo. ibidem. §. fi. fol. 34.

Impediens cuiuscunque cōditionis & dignitatis sit pōt puniri ab inquisitore. in eodem. §. in fi. fol. 34.

Implorare auxilium a dæmone quomodo est apostasia a fide. in uerbo implorare. fol. 34.

Innuocare dæmones an sit hæreticum. in uerbo dæmones innuocare. fo. 22.

Inquisitio contra aliquem quando debeat formari. in uerbo. inquisitio. §. i. fo. 40.

Inquisitio nisi habeat debitam formam non tenet.

Ibidem. §. 2. fol. 40.

*De substantia inquisitionis, et q̄ procedat fama pub.
a fidedignis, fallit tamen in certis casibus. Ibi-
dem. §. 3. fol. 40.*

Fallit etiam in crimine hæresis in eod. §. in fi.

*Quomodo inquisitor non tenetur facere fidem reo
de tali diffamatione procedente. Ibid. §. 4. fo. 41.*

*Ex probationibus receptis in generali inquisitione
potest procedi contra aliquem, nec est necesse il-
las probationes de nouo recipi. Ibidem. §. fi. fo. 41*

*Inquisitorum iurisdictio dependet immediate a Pal-
pa. In uerbo. Inquisitor. §. i. fol. 41.*

*Inquisitor debet attigisse quadragesimum annum.
In eodem. §. in fi. fol. 41*

*Inquisitor potest cōmittere uices suas & eas reuo-
care cum uoluerit. Ibidem. §. 2. fol. 41.*

*Inquisitor non potest se intromittere de diuinationi-
bus & sortilegys nisi sapiant hæresim manife-
ste, neque de quæstionibus usurarum. Ibidem. §.
3. fol. 41. nisi ut in. §. fi. eodem uerbo. fo. 47*

*Inquisitores non possunt inquirere contra episcopos
de crimine hæresis, & quomodo. ibid. §. 4. fo. 42.*

*Inquisitores fratrum præd. non possunt procedere cō-
tra fratres minores neque econuerso. ibidem.
§. 5. fol. 42.*

*Inquisitores non possunt procedere contra aliquem
officialelem uel nuntium curiæ Romanæ. ibidem.
§. 6. fol. 42.*

*Quomodo possunt inquisitores inquirere de uerita-
te criminum non receptis testibus super infamia.*

ibidem. §. 7.

fol. 42.

Inquisitores possunt procedere contra eos quos habent suspectos propter aliquam sinistram uitam, aut quia diu sustinuerunt aliquam excommunicationem. *ibidem.* §. 8.

fol. 42.

Inquisitores & eorum substituti ipso facto sunt excommunicati si malitiose alicui crimen hæresis uel impedimentum officij alicui falso imponant, aut omiserint procedere contra aliquem contra quæ est procedendum. *ibidem.* §. 9.

fol. 42.

Inquisitores & eorum substituti sunt excommunicati ipso facto, si pecunias modis illicitis prætextu officij inquisitionis extorquent. *ibid.* §. 10. f. 42.

Inquisitores fratrum præd. in prouincijs suis possunt fratres minores & alios mendicantes compescere ne prædicent. *ibidem.* §. 11.

fol. 43.

Inquisitores possunt conuocare clericum & populum ciuitatum & locorum prout uiderint expedire.

ibidem. §. 12.

fol. 43.

Item possunt sine diæcesano capere, arrestare, & tutæ custodiæ mancipare, tradendo et duro carceri ad custodiam tantum. *ibidem.* §. 13.

fol. 43.

Item possunt habere officiales armatos, & concedere licentiam deferendi arma, & si dominus temporalis in hoc impedierit, potest puniri per eos.

ibidem. §. 14.

fol. 43.

Inquisitorum iurisdictio est delegata a Papa, ideo est maior, nobilior, & fortior, iurisdictione ordinarij in negotio hæresis. *ibidem.* §. 15.

fol. 44.

Inquisitores non possunt dici ordinarij. *ibidem.*

§. 16.

fol. 44.

Inquisitores possunt excommunicare, suspendere, &
interdicere. ibidem. §. 17. fol. 44.

Item possunt exercere suam iurisdictionem contra
factores hæreticorum licet non sint hæretici. ibi-
dem. §. 18. fol. 44.

Item possunt compellere hæredes hæreticorū et fau-
torum ad implendam pœnitentiā iniunctam de
functis in bonis temporalibus. in eodem. §.

Item possunt priuare hæreticos & defensores eo-
rum quibuscunque officijs publicis, honoribus,
& dignitatibus, sine consilio diæcesanorum. ibi-
dem. §. 19. fol. 44.

Non tamen possunt priuare dignitatibus seu bene-
ficijs ecclesiasticis sine consilio diæcesanorum.
in eodem. §.

Item possunt per se & separatim ubique in pro-
uincia sibi commissā officium suum exercere.
ibidem. §. 20. fol. 45.

In tribus tamen prohibitis per cle. i. de hæreticis nō
possunt sine diæcesano, si copiam eius infra oc-
to dies poterunt habere postquam fuerit requi-
situs. in eodem. §.

Item possunt aduocare quoslibet peritos, uidelicet,
doctos & literatos, theologos, canonistas, & le-
gistas, & eis ut humiliter pareant iniungere in
uirtute obedientie, & si secretum reuelauerint
possunt eos excommunicare. ibidem. §. 21. fol. 45.

Item possunt inquisitores facere sibi assignari a qui-
buscunque scripta & processus factos contra hæ-
reticos. ibidem. §. 22. fol. 45.

Item possunt procedere contra eos qui se absentia,

uerant a prouincia in qua comiserunt crimen hæ
resis. *ibid.* §. 23. fol. 46.

Sed an inquisitor teneatur eū remittere ad eū inquisi
torē in cuius prouincia deliquit. *ibid.* in. §. 24. f. 46.

Quam iurisdictionem habet inquisitor loci in quo ē
comissum delictum supra dclinquentem qui se ab
sentauit. *ibidem.* §. 25. fol. 46.

Vnus inquisitor potest citare aliquem existentem in
territorio alterius inquisitoris. in eodem. §. in. fi.

Iniungitur inquisitoribus q̄ procedant contra perti
naciter affirmantes q̄ exercere usuram non sit
peccatum. *Ibidem.* §. 27. fol. 47.

Inquisitores possunt per alios facere recitari suas
sententias sicut episcopus. *ibidem.* §. 28. fol. 47.

Inquisitor potest procedere sine diæcesano quando
non potest habere copiam ipsius, ut quia est in re
motis, uel quando diæcesanus requisitus, infra
otto dies noluerit aut neglexerit uenire. in uerbo.
tortura. §. 2. & 3. fol. 79.

Inquisitor non tenetur requirere diæcesanum nisi se
mel, & sufficit q̄ requiratur per nuntium uel per
epistolam, neque est necesse q̄ exprimatur termi
nus. in eodem uerbo. tortura. §. 6. & 7. fol. 80.

Inquisitor an debeat communicare processum diæ
cesano & quando. in eodem uerbo. tortura.

§. quinto. fo. 80.

Inquisitor an teneatur tradere reo copiam indicio
rū & processus. in uerbo. tradere copiam. fol. 89.

Inquisitor potest punire proferentem uerba hæreti
calia licet iocose & per lubricum lingue profe
rat. in uerbo. uerba hæreticalia. §. i. fol. 89.

21
 Iudaei inducentes Christianos ad ritus eorū, possunt
 puniri ab inquisitore. in uerbo. Iudaei. §. ii. fol. 48.
 Iudaei baptizati etiam metu mortis, si postea rede-
 unt ad iudaismum, possunt puniri per inquisito-
 res, dummodo non fuerint coacte baptizati. ibi-
 dem. §. 2. fol. 48.
 Iudaei dogmatizantes inter Christianos q̄ exercere
 usuram non sit peccatum, uel contra humanitatē
 Christi, possunt puniri. ibidem. §. 3. fol. 48.
 Iudaeus impediens alium Iudaeum uolentem bap-
 tizari ne baptizetur, potest puniri per inquisito-
 res. ibidem. §. 4. fol. 49.
 Iudex extra prouinciam suam non potest excommu-
 nicare nec absoluerē. in uerbo. iudex. §. i. fo. 49.
 Iudex dicitur illud posse quod honeste potest. ibidem.
 §. 3. fol. 49.
 Iudex si in aliquo errauit non seruando ordinem in-
 quisitionis, debet prudenter & caute se corrige-
 re. ibidem. §. 4. fol. 49.
 Iudicare debet iudex secundum allegata & proba-
 ta. ibidem. §. 2. fol. 49.
 Iudex debet laborare ne uilescat eius auctoritas.
 ibidem. §. 5. fol. 49.
 Iudex seu inquisitor generalis an possit corrigere
 sententiam suam diffinitiuam. ibid. §. 6. fol. 49.
 Iudex ecclesiasticus potest inlibere iudici seculari ne
 procedat in causa dependente ex causa quae ori-
 tur coram ipso iudice ecclesiastico. ibid. §. fi. fo. 50.
 Iurisdictio delegata dignior est ordinaria, et ideo si
 appellatur ab episcopo & inquisitore simul pro-
 cedentibus, non est appellandum ad metropoli-

tanum episcopi sed ad Papam .in uerbo. iuris —
dictio. fol. 50.

Litis contestatio & libelli oblatio non exiguntur in
causa hæresis. in uerbo. Litis contestatio. fol. 50.

Litis cōtestatio est negotij principalis hincinde apud
iudicem facta narratio & subsecuta responsio.
ibidem.

Locus iudicij debet esse securus omnibus uenturis
ad iudicium, aliter potest appellari .in uerbo.

Locus iudicij. §. i. fol. 50.

Vbicunque notorium est locum non esse tutum, po-
test pars citata de citatione nihil curare .ibidem.

§. 2. fol. 50.

Locus debet esse securus non solum partibus sed et
inquisitori seu iudici. ibidem. §. 3. fol. 50.

Locus congruus ad petendum apostolos quis dica-
tur, & quis dicatur incongruus. in uerbo. appella-
tio. notabili. 25. fol. 8.

Mala fides alicuius deprehenditur per uerba. in uer-
bo. Mala fides. fol. 50.

Male sentire de sacramentis & articulis fidei di-
citur ille qui aliter sentit de eis quam predicat
Romana ecclesia. in uerbo. Male sentire. §. i. f. 50

In spectantibus ad fidem debemus id sequi quod ser-
uat ecclesia Romana, in alijs autem non. in uer-
bo. matrimonium. §. fi. fol. 51.

Contrahens matrimonium cum duabus simul uiuen-
tibus per uerba de presenti, male sentit de sacra-
mento matrimonii, & ideo inquisitor potest pro-
cedere contra eum. ibidem. §. i. fo. 51

Quomodo potest procedere contra religiosum pro-

· fessum qui exiuit de ordine & duxit uxorem. ibi
dem. §. 2. fol. 51.

· Monitio iudicis facta in praesentia partis ipso iudice
sedente pro tribunali, habet uim peremptory.
in uerbo. monitio. fol. 52.

· Idem si nuntius citat in praesentia iudicis. ibidem.

· Talis sic monitus non comparens est uerus contu-
max, & ideo non potest appellare. ibidem in fi.

· Modus formandi inquisitionem contra defunctos.
in uerbo. modum. fo. 52

· Mortui haeretici possunt excommunicari. in uerbo.
mortui. §. i. in prin. fol. 52.

· Et possunt haeretici accusari post mortem, & hoc
usque ad quadraginta annos, propter bona tan-
tum. ibidem in eodem. §.

· Mortui excommunicati possunt absolui post mor-
tem. ibidem. §. 2. fol. 52.

· Minor. 25. annis non habet personam standi in iu-
dicio. in uerbo. minor. in prin. §. i. fol. 51.

· Et si etiam sponte confitetur, talis confessio nõ ob-
est ei. ibidem in eodem. §.

· Et ideo si habes talem minorem in fortiam tuam
pro crimine haeresis, des ei curatorem antequam
recipias eius responsionem. ibidem in eodem. §.

· Minor debet habere curatorem ante torturam, non
tamen debet curator interuenire in actu torturae
& confessionis. ibidem. §. 2. fol. 51.

· Si minor habens curatorem confitetur in tormentis,
talis confessio ualet. in eodem. §.

· Nobilis magis punitur poena spiritali & pecunia
ria quã ignobilis. in uerbo. nobilis. §. i. in prin. f. 52

sed pœna corporali magis punitur ignobilis quam
nobilis.in eodem.§.

Licet cum proceditur ad correctionem peccati non
sit facienda distinctio inter magnum & paruum,
tamen in modo puniendi & in generibus pœna-
rum bene fit distinctio.ibidem.§.2. fol.52

Nomina accusantium prauitatem hæreticam seu de-
ponentium super ea non sunt publicanda, nihilo
minus eorum dictis plena fides adhibeatur seu
præbeatur.in uerbo.nomina.§.i. fol.53.

Quod autem immineat periculum si publicentur ta-
lia nomina, relinquitur conscientia inquisito-
rum.ibidem.§.2. fol.53.

De quo periculo intelligatur.ibidem.§.3. fol.53.

Quare speciale est in crimine hæresis q̄ deponen-
tium nomina non publicentur.ibidem.§.4.fo.53.

Notarij inquisitorum debent iurare coram episco-
po & inquisitore q̄ fideliter suum officium exer-
cebunt.in uerbo.notarij.§.i. fol.53.

Notarij prædicti possunt recipere salarium ab in-
quisitis.ibidem.§.2. fol.53.

Notarij possunt cōpelli ab inquisitore ad assignan-
dum sibi processus quoscunque contra hæreticos
si quos habent.in uerbo.inquisitor.§.22. fol.45.

Notorium quid sit & quotuplex sit.in uerbo.no-
torium.§.i. fol.53.

In notoriis non seruatur ordo iudiciorum.ibidem.

§.secundo. fol.54.

In nocte nō debet ferri sententia neque expediri ali-
quis actus iudicialis.in uerbo.nox. fol.54.

Offendens fidem potest puniri.in uerbo.offendens.
§.primo. fol.54.

*Si aliquis offendat aliquem de familia inquisitoris,
potest procedi contra eum tanquam contra tur-
torem officij. ibidem. §. 2. fol. 54.*

*Officiales officij inquisitionis debent iurare corā epi-
scopo & inquisitore q̄ suum officiū fideliter
exercebunt. in uerbo. officiales. fol. 54.*

*Opponentes se officio inquisitionis domini tempora-
les, potestates, seu rectores locorum, ipso facto
sunt excommunicati. in uerbo. præcipitur. §. fi. f. 58*

*Ordo iuris qui est subst. tia iudiciorum, si nō serua-
tur, nihil agitur. in uerbo. ordo iuris. §. i. fol. 54.*

Quæ sint de subst. tia iudiciorum. ibidē. §. 2. fol. 54.

*Si constat de crimine alicuius, & petit restitutionem
propter ordinem iudiciorum non seruatum, non
est audiendus. ibidem. §. 3. fol. 54.*

*Pœnam pecuniariam non possunt imponere inquisi-
tores pro crimine hæresis. in uerbo. pœna pecuni-
aria. §. i. fol. 55.*

*Possunt tamen imponere talem pœnam defensori-
bus & fautoribus hæreticorum, & talis pecu-
nia debet cōverti in aliquod opus pietatis. in eo. §.*

*Potest etiam imponi talis pœna pro ferentibus uer-
ba hæreticalia iocose uel ex fatua simplicitate.
ibidem. §. 2. fol. 55.*

*Potest etiam imponi hæreticis non implentibus pœ-
nitentiā eis iniunctam, si bona seruata sunt. ibi-
dem. §. 3. fol. 55.*

*Aliam pœnam possunt imponere inquisitores. ibi-
dem. §. 4. fol. 56.*

*Si diuersæ pœnæ sint statutæ, minor debet imponi,
& si singula non sufficiunt, tunc omnes sunt*

imponenda. *ibidem*. §. fi.

fol. 56.

Pertinax quis dicatur. in uerbo pertinax.

fol. 54.

Potestatibus præcipitur quatenus obediant inquisitoribus circa captionem & custodiam hæreticorum. in uerbo. præcipitur. §. 3.

fo. 58.

Potestates debent iurare q. inuiolabiliter obseruabunt & obseruari facient a subditis constitutiones contra hæreticos editas, & qui iurare noluerint sint priuati officijs suis. in eodem uerbo. præcipitur. in eodem. §.

Potestates tenentur sibi relictos & condemnatos de hæresi statim recipere & indilate debita animaduersione punire. in eodem uerbo. §. 4. fo. 58.

Potestates si se opponunt officio inquisitionis, aut ipsum directe uel indirecte impediunt, aut de ipso se intromittunt, ipso facto sunt excommunicati. *ibidem*. §. 5.

fol. 58.

Practica optima procedendi in negotio inquisitionis sumarie posita in uerbo. practica.

fol. 56

Prædicatores fratrum minorum & aliorum ordinum possunt compesci ab inquisitoribus ne prædicent. in uerbo. prædicatores

fol. 58.

Præcipitur fratribus ordinis prædicatorum & omnibus alijs religiosi quibuscunque, ac omnibus clericis secularibus, qui in seculo fuerunt notarij, quatenus teneantur ad scribendum ea quæ pertinent ad officium inquisitionis, cum fuerint requisiti ab inquisitoribus. in uerbo. præcipitur.

§. primo.

fol. 57.

Si autem prædicti non exercuerunt ipsum officium in seculo, nõ tenentur prædicta scribere. in eo. §.

Precipitur inquisitoribus sub pœna excommunica-
tiōis lata sententiæ, ne omittant procedere aliquo
respectu contra iustitiam & contra conscientiam
ubi fuerit procedendum. *ibid.* §. 2. fol. 57.

Precipitur dominis temporalibus, potestatibus, &
rektoribus ciuitatum & locorum, q̄ obediant in-
quisitoribus circa captionem & custodiam hære-
ticorum. *ibidem.* §. 3. fol. 58.

Precipitur prædictis potestatibus & rektoribus, q̄
sibi relictos condemnatos de hæresi recipiant sta-
tim & indilate puniant. *ibidem.* §. 4. fo. 58

Precipitur etiam prædictis dominis temporalibus,
potestatibus, & rektoribus, ne se intromittant
de officio inquisitionis, neque ei se opponant aut
impediant, aliter ipso facto sunt excommunica-
ti. *ibidem.* §. 5. fol. 58.

Præsidentes regimini alicuius regni. uel loci, licet
sint excommunicati, possunt iustitiam exequi si
requisiti fuerint per inquisitores. in uerbo. præsi-
dentes. fol. 59.

Præsumptio seu indicium diuersimode sumitur. in
uerbo. præsumptio. §. 1. fo. 59.

Præsumptionum differentia. *ibidem* §. 2. fol. 59.

Vna præsumptio præponderat alteri. *ibid.* §. 3. f. 59.

Præsumptio quando sufficit ad sententiam uel ad
torturam. *ibidem.* §. 4. fo. 59.

Præsumptio est suspicio causata in animo iudicis ex
uarijs coniecturis seu indicijs. *ibidem.* §. 5. fo. 59.

Vltra prædictas præsumptiones reperitur etiam alia
differentia præsumptionum. *ibidem.* §. 6. fol. 60.

Præsumitur in dubio pro hæresi. *ibidem.* §. 7. fo. 60.

Lenia signa sufficiunt ad præsumentum aliquem
esse hæreticum. *ibidem*. §. 8. fol. 60.

Probatio habet suos gradus. *in uerbo*. probatio.
§. primo. fol. 60.

Probatio plusquam semiplena quid sit. *ibidem*.
§. secundo. fol. 60.

Probatur quis hæreticus ex leui causa. *ibid.* §. 3. fol. 60.

Probatur quis hæreticus, qui ex leui argumento de
tegatur deniare a catholica fide. *ibid.* §. 4. fol. 60.

Procedere simpliciter & de plano & absque aduo
catorum & indiciorum strepitu, quomodo intel
ligatur. *in uerbo*. procedere. §. i. fol. 61.

Procedere sumarie quid sit. *ibidem*. §. 2. fol. 61.

Procedi potest contra aliquem in crimine hæresis,
quando subest infamia. *ibidem*. §. 3. fol. 61.

Processus inquisitoris non potest impediri per pro
cessum ordinarij. *ibidem*. §. 4. fol. 61.

Processus non uitiatur si nomina testium non pu
blicentur, & eorum copia non tradatur. *ibidem*.
§. quinto. fol. 61.

Processus ualet licet non sit seruata forma quæ de
beat seruari in procedendo. *ibid.* §. 6. fol. 61.

Procedi quomodo potest contra absentes. *ibidem*.
§. 7. fol. 61.

Procedendi contra absentem & eum conuincen
di datur singularissimus modus. *ibid.* §. 10. fol. 62.

Procurator in causa criminali non debet admitti,
& multominus in causa hæresis. *in uerbo*. pro
curator. fol. 62.

Purgatio canonica cui & quando sit indicenda. *in*
uerbo. purgatio. §. i. fol. 63.

Suspicio sola apud iudicem sufficit ad indicendum
purgationem. in eodem. §. in fi. fol. 63.
Numerus compurgatorum adhibendus est maior in
maiori, et minor in minori purgatio. ibid. §. 2. fol. 63.
Si in numero compurgatorum dando nimis excede
retur, posset appellari. in eod. §. in fi. fol. 63.
Numerus compurgatorum est arbitrarius arbitrio
iudicis. ibidem. §. 3. fol. 64.
In compurgatoribus plura requiruntur & quae sint
illa. ibidem. §. 4. fol. 64.
Qualis sit sententia per quam indicitur purgatio
canonica. ibidem. §. 5. fol. 64.
Qui negligit se purgare, potest excommunicari do-
nec se purgauerit. ibidem. §. 6. fol. 64.
Deficiens in purgatione canonica, debet puniri per-
inde ac si fuisset uere conuictus. ibid. §. 7. fol. 64.
Si non reperiuntur tot compurgatores quot de-
terminauit inquisitor, an ille habeatur pro conuicto.
ibidem. §. 8. fol. 65.
Si pauper est aut extraneus, si non possunt haberi ui-
ri, tunc possunt adhiberi feminae. ibid. eodem. §. 9.
An deficiens in purgatione debeat tradi curiae secu-
lari. ibidem. §. 9. fol. 65.
Si quis alias incidisset in haeresim, & postea alia ui-
ce defecisset in purgatione canonica, debet habe-
ri pro relapso. in eod. §. in fi. fol. 65.
Purgatio recepta ab ordinario pendente causa co-
ram delegato Papa non tenet. ibid. §. 10. fol. 65.
Purgatio potest indici absque eo qd statuatur termi-
nus accusare uolentibus, uel qd pramittatur in-
quisitio super ueritate criminis. ibid. §. 11. fol. 65.

Legitime

Legitime purgatus debet absolui & denunciari in
boni testimonij, nec potest amplius procedi con-
tra eum uigore indiciorum precedentium ibidem

§. 12. Si autem infamia oriatur de novo per alia indicia
superuenientia, tunc oportebit iterum purgari
in eodem. §.

Private beneficijs & officijs publicis possunt inqui-
sitores omnes hæreticos & eorum defensores in
uerbo inquisitor. §. 19.

Rectores ciuitatis & locorum teneantur obedire in-
quisitoribus & sibi relictos condemnatos de hæ-
resi indilate punire, nec tamen possunt se intro-
mittere de crimine hæresis. in uerbo. precipitur.
§. 3. 4. & 5.

Recusatio inquisitoris fere nunquam contingit. in
uerbo. recusatio. §. i. in. prin.

Inquisitor non tenetur eam admittere, si causa re-
cusationis est frustratoria euidenter. in eod. §.

Quæ autem sit causa legitima. ibidem. §. 2.

Recusationis exceptio est proponenda in principio
& ante litem contestatam. ibidem. §. 2.

An processus initus per iudicem recusatum citra
appellationem teneat. ibidem. §. 4.

Recusatio iudicis & appellatio equiparatur. ibidem.
§. fin.

Redire uolens ad gratiam & ad fidem quid debeat
facere. in uerbo. redire. §. i.

Quis dicatur sponte redire. ibidem. §. 2.

Redeunti hæretico ad fidem qua requirantur ad hoc
ut ei dimittatur pena mortis ibidem. §. 3.

Redire incontinenti qualiter intelligatur. ibidem.

§. 4.

fol. 68.

**Quomodo respondeatur ad dictum Panormite, q
hæretici possunt redire ad fidem & euadere pœ-
nam mortis etiam post sententiam. ibid. §. 5. f. 68**

**Relinquitur arbitrio inquisitorum recipere redire
uolentes ante sententiam. ibidem. §. fi. fol. 69.**

Relapsus quis dicatur in uerbo relapsus. §. i. fol. 69

**Relapsus etiam dicitur qui post abiurationem hære-
sis fauorem impendit hæreticis, uel eos recepat.
ibidem. §. 2. fol. 69.**

**Relapsus præsumitur ille qui reuersus ad fidem in-
cidit in manifestum peccatum. ibidem. §. 3. fo. 69.**

**Relapsus non proprie sed quadam iuris fictione quis
dicatur. ibidem. §. 4. fol. 69.**

**Si suspicio ante abiurationem fuit leuis, non debet
puniri ut relapsus. ibidem. §. 5. fol. 70.**

Est tamen grauius puniendus. in eodem. §.

**Relapsus quadam iuris fictione qua pœna sit puni-
endus. ibidem. §. 6. fol. 70.**

**Pro relapso ille debet tradi curiæ seculari, qui pri-
us incidit in aliquam hæresim, & postea ex de-
fectu purgationis canonica habetur pro conuicto
ibidem. §. fi. fol. 70.**

**Religiosi qui fuerunt in seculo notarij, tenentur obe-
dire inquisitoribus ad scribendum ea quæ perti-
nent ad officium inquisitionis. in uerbo. præcipitur
§. primo. fol. 57**

**Remotio appellationis quid operatur. in uerbo. ap-
pellatio. §. 3. & 4. fo. 3**

Sacerdos celebrans & non consecrās corpus & san

gamem Christi non propter hoc sapit hæresim in
 uerbo sacerdos in primis. *ibid.* fol. 71.
 Potest tamen examinari quomodo sentit de sacra-
 mento altaris in eodem. *ibid.* fol. 71.
 Sacramentis habuit quando sapit hæresim in uerbo.
 - sacramentis. *ibid.* fol. 71.
 Secta strigiarum insurrexit, & quid sit, & quid fa-
 mulari illi qui sunt de illa secta. in uerbo. *ibid.* fol. 71.
 fol. 71. & *ibid.* fol. 90.
 illi qui sunt de illa secta uadunt corporaliter & in
 proprijs sensibus uigilantes ad congregationem
 seu ludum quem faciunt. *ibid.* fol. 91.
 Et ueraciter & non fantastice neque illusorie abne-
 gant fidē, suppeditant crucē, & sacratissimū cor-
 pus Christi, & adorant diabolū. in eodem. *ibid.* fol. 91.
 Diabolus se coaptat ad omnimodam strigiarum seu
 strigiorum delectationem. in eodem. *ibid.* fol. 91.
 Probat per plura argumenta q̄ tales persone cor-
 poraliter & realiter & non fantastice neque in
 somnijs uadunt ad ipsum ludū. *ibid.* fol. 91.
 Vnum mirabile argumentum inter alia contigit in
 Mendrisio oppido Comensi. in eodem. *ibid.* fol. 91.
 Quidam affirmare satagunt q̄ talia fantastice & in
 somnijs ac illusorie fiant propter testem. c. episco-
 pi. 26. q. 5. *ibid.* fol. 92.
 Verba illius canonis nō militant neque obstant quin
 inquisitores possint procedere contra prædictā se-
 ctam. in eodem. *ibid.* fol. 92.
 Prædicta secta pululare cepit a centum quinquagin-
 ta annis citra. in eodem. *ibid.* fol. 92.
 Sensus illius. c. episcopi. nō negat quin tales persone

81
possint uere & realiter pedestes & corporaliter
ire ad predictum ludum, aut quis possint deferri
corporaliter a diabolo. ibidem. §. 5. fol. 94.
Possibile est q̄ interdū predicta somniando & fan-
tasmando contingant ibidem. §. 6. fol. 94.
Possibile est etiam, diabolo procurante, & fan-
tasiam immitante, ut uideatur ipsis strigys q̄ ea
faciant quæ alias realiter & uigilando fecerunt
in eodem. §.

Dæmones interdum assumunt personas aliquarū
personarum, ut uideantur ab alijs in ipso ludo
corporaliter adesse. in eodem. §. in fi.

De hoc datur exemplum in legenda beati Germani.
ibidem.

Nullam creaturam dicimus posse in aliam speciem
transformari nisi a solo creatore. ibid. §. 7. f. 95.

Neque dicimus aliquid diuinitatis extra unum de-
um esse, neque q̄ ea quæ fiunt in solo spiritu fiant
in corpore. in eodem. §.

Sicut focij Vlysis uidebantur uersi in bestias, &
quidam alij uidebantur uersi in inuenta onera
portare, quæ fiebant arte dæmonum, ita interdū
arte dæmonis aliqua strigia uidetur transmuta-
ta in gattam uel in aliam speciem. in eod. §. in fi.

Plura possunt contingere strigys illusorie arte dæ-
monum quæ non sunt uera. ibidem. §. 8. fol. 95.

Dato sed non concesso q̄ tales persone abnegauerint
fidem in somnijs & non realiter, tamen ex quo
postea quando fiunt uigilantes se credunt id fe-
cisse, & habent id ratum & firmum, sunt uera
heretice, & inquisitor pōt eas punire. ibidem.

Vnde tales persone dicuntur ueræ hæreticæ & apostatæ, non quia prædicta contingant eis in somnijs, sed quia uigilantes postea credunt ea esse uera. in eodem. §.

Verba illius capituli. episcopi. isto modo intelliguntur, & ad hunc sensum optime applicantur. in eodem. §.

Optime concluditur ex uerbis illius capituli. episcopi. q. huiusmodi strigie sint ueræ apostatæ, idololatra, & hæreticæ. ibidem. §. 10. fol. 97.

Illud capitulum. episcopi. nullo modo militat contra inquisitores, neque obstat, quin strigie ueraciter dicantur apostatæ, hæreticæ, & idololatra, & quin ueraciter abnegent sanctam fidem. ibidem. §. 11. fol. 97.

Concluditur q. ad inquisitores pertinet procedere contra has strigias sicut contra alios hæreticos. ibidem §. 12. fol. 98.

Deteguntur hæ strigie per confessiones & inculpationes aliarum strigiarum. ibidem. §. 13. fol. 98.

Aduertat tamen inquisitor ne de facili faciat detineri aliquam personam propter tales inculpationes tantum, sed habeat alia indicia. in eodem. §.

Deteguntur etiam hæ strigie per coniecturas et per præsumptiones. ibidem. §. 14. fol. 99.

Tales præsumptiones & tales coniecturæ sunt aut fascinationes puerorum, uel maleficia causantia infirmitates & alia nocumenta, aut medicatio- nes talium infirmitatum uel nocumentorum. in eodem. §.

Quomodo per tales strigias fiant fascinationes pue-
rorum. in eodem. §.

Quod uerè fiant maleficia per has strigias circa ac-
tus matrimoniales, & qualiter fiant, & quali-
ter ipsos actus impendant ista strigia. in eod. §.

Quomodo ista strigia inferant personis utriusque
sexus diuersas infirmitates maleficijs suis. in eo-
dem. §.

Sic & iumenta per talia maleficia infirmantur, mo-
riuntur, aut lacte priuantur. in eod. §.

Qualiter possit cognosci aliquam infirmitatem esse
causatam per maleficia, seu aliquam personam
esse maleficiatam. in eodem. §.

Quomodo et possunt strigia procurare grandines
uel alias aeris intemperies ad destruendum ter-
rae & arborum fructus. in eodem. §.

Quando post minas talium personarum sequitur ef-
fectus, presumptio est magna qd talis persona mi-
nans sit strigia. in eodem. §. circa finem.

Sententia in crimine heresis an sit ferenda. in uer-
bo. sententia. §. primo. fol. 71.

Sententia debet ferri in die & non in nocte, si ta-
men pars prasens est & non excipit, tenet sen-
tentia lata in nocte. ibidem. §. 2. fol. 71.

Idem dicendum est de interlocutoria & de omnibus
actibus expediendis iudice sedente pro tribunali.
ibidem. §. 3. fol. 72.

Quando dicatur aliquid fieri de die. ibid. §. 4. fo. 72

Sententia lata per inquisitorem debet statim per in-
dicem secularem executioni mandari. ibidem.

§. quinto.

fol. 72.

Sententia corpi vix afflictiva non potest iure communi retractari post lapsum decem dierum.

ibidem. §. 6. fol. 72.

Sententia penitentiae impositiva quomodo debet formari. ibidem. §. 7. fol. 72.

Forma sententiae privatoriae. ibidem. §. 8. fol. 72.

Sententia debet proferri iudice sedente, & potest inquisitor eam facere legi. ibidem. §. 9. fol. 73.

Necesse est citari eum contra quem est ferenda sententia. ibidem. §. 10. fol. 73.

Nec valet si citetur ad audiendam voluntatem seu intentionem iudicis, sed specificetur ad audiendum sententiam. in eodem. §.

Sententia non est ferenda contra existentem in carceribus, sed debet citari & duci ante tribunal. ibidem. §. 11. fol. 73.

Socius criminis admittitur in testem in crimine hæresis. in uerbo. testes. §. 17. fol. 78. & in uerbo. tortura. §. 29. fol. 84.

Sortilegia quando sapiant hæresim manifeste, & quando potest inquisitor ea punire. in uerbo. sortilegia. §. i. fol. 73.

Sortilegorum pœna quæ sit. ibidem. §. 2. fol. 73.

Statutum ciuitatis uel loci impediens officium inquisitionis ne in eo libere ualeat procedi, ipso facto est nullum, & possunt cogi rectores ad ipsum reuocandum. in uerbo. statutum. fol. 74.

Suspicio de hæresi per quæ indicatur. in uerbo. suspicio. §. i. fol. 74.

Suspicio sola facit qd procedatur ad inquirendum contra aliquem. ibidem. §. 2. fol. 74.

Ad suspicionem contra aliquem inducimur ex ten
 argumento in eodem. §. 1. fol. 74.
 Suspensionum differentia. ibidem. §. 3. fol. 74.
 Suspicio probabilis inducit presumptionem. ibidem.
 §. 4. fol. 74.
 Suspectus est de hæresi, & potest procedi contra eum
 qui persistit malitiose in excommunicatione per
 biennium. ibidem. §. 5. fol. 74.
 Si autem fuit excommunicatus ob causam hæresis
 tunc post lapsum anni habetur pro convicto. ibid.
 §. 6. fol. 75.
 Sumarie quid sit, & si causa principalis est sumaria
 eius articuli sunt sumarij in uerbo. sumarie. f. 74
 Faciturnitas pro confessione habetur in uerbo. ta-
 citurnitas. fol. 75.
 Testes si se subtrahunt sunt cogendi in uerbo. te-
 stes. §. primo. fol. 75.
 Testis si confuse deponit, iterum interrogetur. ibid.
 §. secundo. fol. 75.
 Inquiri debet de inimicitia testium in eodem. §.
 Propter quas inimicitias quis sit repellendus a te-
 stimonio. ibidem. §. 3. fol. 75.
 Hoc praeiudicium relinquitur arbitrio iudicis in eod. §.
 Quae dicantur inimicitiae graues seu capitales in
 eodem. §.
 Testis qui inuitus testimonium perhibet, non potest
 repelli tanquam inimicus in illa causa. ibidem.
 §. 4. fol. 76.
 An sit credendum testi dicenti se inimicum illius con-
 tra quem interrogatur. ibidem. §. 5. fol. 76.
 Testibus quanta fides sit adhibenda, iudex magis

scire potest. ibidem. §. 6. fol. 76.

Testium examinationi in crimine hæresis debent interesse, si fieri potest, duæ religioſæ personæ. ibidem. §. 7. fol. 76.

Non intelligit stricte de illis qui religionis habitum susceperunt. in eodem. §.

Testium dicta possunt scribi per duos idoneos viros deficiente notario. in eodem. §.

Testis examineter an credit quæ deponit. ibidem. §. 8. fol. 76.

Testis examinetur si cognoscit personam contra quam deponit. ibidem. §. 9. fol. 77.

Debet etiam examinari de alijs circumstantijs. in eodem. §.

Examinari debet etiam de causa scientiæ, quam si non reddiderit, non ualebit eius dictum. ibidem. §. 10. fol. 77.

Quæ sit sufficiens causa scientiæ. ibid. §. 11. fol. 77.

Testis dicens unum extra iudicium, non ualet dicere contrarium in iudicio, sed statur priori dicto, nisi præsumatur hoc in fraudem fecisse. ibidem. §. 12. fol. 77.

Testis deponens aliquid contra se, habetur pro confesso. ibidem. §. 13. fol. 77.

Minor. 25. annis potest examinari ex mero iudicis officio, & faciet indicium ad torturam. ibidem. §. 14. fol. 77.

Mulier potest esse testis in criminalibus. ibidem. §. 15. fol. 78.

Testis potest induci per iudicem ex mero suo officio contra reum ut condemnietur. ibid. §. 16. fol. 78.

Infames, excommunicati, & cōplices, admittuntur ad
testificandum in crimine haresis, imo omnes in-
differenter quantuncunque criminosi. ibidem.

§. 17. & 18.

fol. 78.

An meretrix admittatur in eodē. §. 18. in fi.

Testie quomodo sint testes licet uideantur singū
larcis. ibidem. §. 19. in fin.

fol. 78.

Tortura non potest dari ab ordinario sine inquisito
re uel econuerso, si sui ad inuicē copiam habere
ualeant infra octo dies in uerbo. tortura. §. i f. 79.

Hoc tempus octo dierum incipit a tempore facta
requisitionis. §. eodem.

Si inquisitor non potest habere copiam ordinarij uel
econuerso, ut quia est in remotis, alter solus pro-
cedere poterit. ibidem. §. 2.

fol. 79.

Quomodo intelligatur in remotis in eodem. §.

Si episcopus multum distat, nec est ibi aliquis officia-
lis a quo possit haberi talis licentia, tunc suffi-
cit requisitio facta ad locum habitationis. in eo-
dem. §. in fi.

Si ordinarius infra dictos octo dies non uenerit, tunc
inquisitor solus procedet ad torturam. ibidem.

§. tertio.

fol. 79.

Si ordinarius & inquisitor discordant, quia unus di-
cit torquendum alter non, quid faciendum. ibi-
dem. §. 4.

fol. 79

Si ordinarius non uult consentire torture nisi uide-
at processum & indicia, an inquisitor teneatur ei
communicare. ibidem. §. 5.

fol. 80.

In requirendo ordinariū sufficit una requisitio, que
fiet per nuntium uel per epistolam. ibid. §. 6. f. 80.

Et non est necesse in tali requisitione exprimi terminum octo dierum. *ibidem*. §. 7. fol. 80.

Delegatus ordinarij in crimine hæresis non potest subdelegare alicui uices suas, sed potest consentire q. inquisitor procedat. *ibidem*. §. 8. fol. 80.

Ante & etiam post talem requisitionem ordinarius potest committere inquisitori uices suas, sed elapsis ipsis octo diebus non est necesse quod committat, qui tunc inquisitor poterit per se procedere. *ibidem*. §. 9. fol. 81.

Si inquisitor sine ordinario uel econuerso procederet ad torturam uel ad sententiam contra eos contra quos procedit, totum esset irritum. *ibidem*.

§. 10. fol. 81.

Tortura debet esse moderata, & debet respici qualitatem personæ, an sit fortis in resistendo. *ibidem*.

§. 11. fol. 81.

Et debet seruari tortus incolumis innocentie uel supplicio. in eodem. §.

Iudex non sit facilis ad torturam si alia uia leuiori potest ueritas inueniri. *ibidem*. §. 12. fol. 81.

Et debet incipere a magis suspecto uel magis debili, & moderamen torture est arbitrium. *ibidem*.

§. 13. fol. 81.

Si tortus dicat in tormentis, si starem per decem annos nihil dicam, non debet propterea dimitti. in eodem. §. in fi.

In occultis criminibus iudex debet esse facilior ad tormenta. *ibidem*. §. 14. fol. 81.

In his quæ fiunt in secreto, procedimus ex coniecturis & præsumptionibus. in eodem. §.

Tortura non potest dari nisi præcedant debita indica-
cia, & nisi ueritas non possit aliter haberi. ibidem.

§. 15.

fol. 82.

Quæ indicia sufficiant non potest dari certa doctrina,
sed relinquitur arbitrio boni iudicis. ibidem.

§. 16.

fol. 82.

Et utrum unum indicium sufficiat, uel plura requirantur,
residet in pectore iudicis. in eodem. §.

De indicijs ad torturam uide ibidem. §. 17. fol. 82.

Plura etiam alia de indicijs ad torturam habentur
ibidem. §. 18. 19. 20. 21. & 22. fol. 82.

Quanta suspicio requiratur ad torturam inferendā,
index ex suo bono & æquo iudicio arbitrabitur.
ibidem. §. 23. fol. 83.

Promittens aliquid alteri ne eum accuset de morte
patris, potest poni ad torturam. ibid. §. 24. f. 83.

Rehemens infamia siue aliud indicium sufficit ad
torturam. in eodem. §.

Loquens pauide trepidando & uariando coram iudice
dum examinatur, potest torqueri. ibidem.

§. 25.

fol. 83.

Scribatur in actis q̄ loquebatur trepidando & balbutiendo
ac uariando, & scribantur istæ uariationes & diuersitates
responsionum suarum. in eodem. §.

Si quis minatus fuerit alicui de percutiendo eum,
& demum fuerit percussus & nesciatur a quo,
ille qui minatus est potest poni ad torturam. ibidem.
§. 26. fol. 83.

Et hoc præcipue quando minator est homo malæ conditionis.
in eodem. §. in fi.

Ideo iudex discretus caute prospiciat iuxta loca tem-
pora, & personas ibidem. §. 27. fol. 84.

Iudex debet esse ualde prudens & subtilis inuesti-
gator pro inquirenda ueritate. ibidem. §. 28. f. 84.

Debet etiam interrogare de remotis circumstantijs,
fingendo se uelle facere quod tamen non uult,

ut uideat quem actum facit reus qui examina-
tur. in eodem. §. 29. fol. 84.

Inculpatio focij est indicium sufficiens ad torturam.
ibidem. §. 29. fol. 84.

In crimine hæresis possunt interrogari focij. in eo-
dem. §. in fi. fol. 84.

In tribus casibus potest quis sine indicijs torqueri.
ibidem. §. 30. fol. 84.

Clericus potest torqueri. ibidem. §. 31. fol. 84.

In crimine hæresis possunt torqueri, doctor, miles, et
alii qui sunt in alijs criminibus exceptuati. ibi-
dem. §. 32. fol. 84.

Minor quatuordecim annis non potest torqueri ibi-
dem. §. 33. fol. 84.

Licet senes decrepiti non sint torquendi, possunt
tamen torqueri in crimine hæresis. ibid. §. 34. f. 85.

Torqueri non debet mulier prægnans, & quid sit fa-
ciendum quando aliqua dicit se esse prægnantem.

ibidem. §. 35. fol. 85.

Tortura semel habita non debet reiterari nisi noua
superueniant indicia. idem. §. 36. fol. 85.

Intellige quando quis fuit sufficienter tortus secun-
dum indicia. In eodem. §. in fi.

Quæ dicantur noua indicia. ibidem. §. 37.

Quomodo indiciatus possit uideri an sit sufficienter

tortus. ibidem. §. 38. fol. 86.

Debet incipi a leui tortura deinde desistere, & protestari debet iudex quod intendit supersedere in tortura ex certis iustis causis, & repetere ipsam si & quotiens fuerit oportunum. in eodem. §.

Iudex debet facere quiescere torquendum deinde repetatur tortura. in eodem. §. in fr.

Quando aliquis bis uel ter est tortus & nihil confitetur, debent haberi indicia pro purgatis. ibidem. §. 39. fol. 86.

Limita nisi post torturam remaneat infamia uel sufficio, quia tunc debet indici ei purgatio canonica in uerbo. practica. fol. 86.

Iudex faciat apparere in actis torturam habitam fuisse cum moderamine, secundum q. indicia demonstrabant. in uerbo. tortura. §. 40. fol. 86.

Iudex non debet interrogare reum in specie an fecerit hoc uel illud, sed est interrogandus in genere, ut puta, quid fecit, uel quale delictum commisit, ne uideatur reus ut instructus responderet. ibidem. §. 41. fol. 86.

Dicens unum uno sero in tortura, & aliud alio sero dicens, potest secure iterum torqueri. ibidem.

§. 42. fol. 86.

Iudex non partat calamo, sed faciat omnia quae dicit reus, etiam istas uarietates, scribi in actis. in eodem. §.

Confessio facta in tormentis non ualet, sed debet ad banchum postea ratificari. ibidem. §. 43.

fo. 87.

Tortus debet quiescere per unam diem naturalem
post torturam antequā ratificet. in eodem. §.

Venerit in arbitrio iudicis facere ratificare eo tem-
pore quo uerisimiliter cessauerit metus tormen-
torum. in eodem. §.

Licet iudex examinans extra locum torture mine-
tur reo inferre torturam, & reus confiteatur, nō
propter hoc dicitur confessio facta metu tormen-
torum. ibidem. §. 44. fol. 87.

Leuis tortura non est tortura. ibidem. §. 45.
fol. 87.

Corda subtilis dommodo sit fortis, est magis apta
ad torturam quam grossa. in eodem. §.

Ratificatio dictorum in tormentis perseuerata &
iurata excludit omnem exceptionem. ibidem.

§. 46. fol. 87.

Erit arbitrio iudicis quomodo & quando uerisimi-
liter cesset metus tormentorum. in eodem. §.

Nam satis est q̄ post tormenta reducatur ad lo-
cum publici iudicij & ibi confiteatur, dummo-
do non incontinenti post tormenta reducatur. in
eodem. §.

Et sola suspicio torture non est attendenda, quia
alias nunquam ualeret ratificatio. in eodem. §.

Aliqui tormenta contemnunt, & alij impatien-
tes potius mentiuntur, quod bene debet inspicere
in eodem. §.

Si quis cum iuramento confessus est delictum, si
postea negat, debet repeti in eum tortura. in
eodem. §.

Confessio facta in tormentis non præcedentibus

indicijs, etiam si postea reus eam ratificauit, et
ualet ad condemnandum. *ibid.* §. 47. fol. 88

Secus si sponte, & sine tortura confessus fuisset,
quia tunc ualet. *in eodem.* §. 48. fol. 88

Nam ex tali confessione spontanea, etiam non pra-
cedentibus indicijs, potest damnari. *in eodem.* §. 49. fol. 88

Si quis confessus est in tormentis, & postea negat,
debet iterum torqueri. *ibidem.* §. 50. fol. 88

Ponitur bona practica contra confitentem & po-
stea negantem. *in eodem.* §. 51. fol. 88

Si primo tortus dicit unum, & secundo tortus
dicit contrarium, debet tertio torqueri. *ibidem.* §. 52. fol. 88

Reus semel confessus in tormentis, sine nouis in-
dicijs poterit iterum torqueri. *ibid.* §. 53. fol. 88

Qui primo confessus fuit & postea uult reuocare
confessionem, debet probare contrarium. *in eo-
dem.* §. 54. fol. 88

Si non probat, cogitur perseuerare in prima con-
fessione per repetitionem tormentorum. *in eod.* §. 55. fol. 88

Non est opus in crimine haeresis, & de nouo recipi-
antur probationes receptae in generali inquisitio-
ne, prout dixit Bartolus. *ibidem.* §. 56. fol. 88

Nam illud dictum Bartoli procedit quando index
procedit ad accusationem alterius, & non ex of-
ficio suo, & quando pars debet citari ad uiden-
dum iurare testes, & in crimine haeresis non con-
tingit. *in eodem.* §. 57. fol. 88

Tradere copiam indiciorum non tenetur inquisitor
reo contra quem procedit in crimine haeresis. *in
uerbo. tradere.* §. 58. fol. 89

Verba

Verba hæreticalia proferens iocose aut per lubricum linguæ, poterit puniri arbitrio inquisitoris. in uerbo. uerba hæreticalia. §. i. fol. 89.

Impositio talis pœnitentiæ debet attendi secundum qualitatem personæ, loci, astantium, & scandali. ibidem. §. 2. fo. 89

Dicentes uel tenentes aliquid contra fidem uel contra determinationem ecclesiæ, debent puniri ut hæretici. ibidem. §. 3. fol. 89.

Et hoc nisi sint parati corrigi ueritate patefacta. in eodem. §.

Et possunt se corrigere antequam sint coram inquisitore, etiam si postea sponte uolunt corrigi. ibidem. §. 4. fol. 89.

Sed si negant & se conuinci patiantur, censentur pertinaces. in eodem. §.

Non tamen habebuntur pro relapsis. in eodem. §.

Vicarius generalis episcopi non habet potestatem procedendi super crimine hæresis, nisi habeat speciale mandatum. in uerbo. uicarius. §. i. fol. 90.

Si in hoc crimine appellabitur a uicario habente speciale mandatum, appellabitur ad delegantem episcopum. in eodem. §.

Si episcopus instituens uicarium generalem, expressit in mandato aliquid de his quæ requirunt speciale mandatum, sequuta clausula generali, uidelicet, & omnia alia quæ nos possumus, etiam si mandatum exigent speciale. talis uicarius poterit procedere in crimine hæresis, & alia facere in dicto crimine quæ potest episcopus. ibi--

dem. §. secundo. fol. 90.
Delegatus episcopi super crimine hæresis non po-
test subdelegare uices suas alteri quam inquisi-
tori ibidem. §. 3. fol. 90.
Potest tamen consentire q̄ inquisitor solus proce-
dat. in eodem. §.

F I N I S.

Primus numerus denotat folium. secundus paginā.
& tertius lineam.

2. 1. 11. lib. 7.	lib. 6.
5. 1. 20. Et in .c.	Et in .c. cordi.
7. 1. 16. c. ex parte.	c. ex parte ade
ade.	
7. 2. 29. c. ab eod.	c. ab eo.
14. 2. 24 de sen. & re	de sen. & re iudi.
iudi,	
16. 2. 12. fautorito -	fautoribus
ribus.	
20. 1. 12. ut allegat	& allegat
21. 2. 30. querela	quaestioncula
22. 1. 20. inquisitoris	inquisitoris
25. 2. 7. quandoque	quandocunque
31. 2. 4. ff. simili	ff. simili
34. 2. 2. representant	representat
38. 1. 30. articu. 2.	ar. quaest. quinta. & ubi
quaest. quinto	reperitur articu. lege
	ar. siue arg.
39. 1. 26. procedere	præcedere
40. 1. 12. de fol.	de for.
40. 2. 11. procedat	præcedat
42. 1. 18. in ut	ut in
45. 2. 16. te si	te. superflua est
45. 2. 22 debent	debet
52. 1. 20. super eod.	super eo
65. 2. 5. interpreta-	interpretatine.
tione	
69. 1. 13. cum sit	cum non sit

78. 1. 25. in qualibus	in qualibet
82. 1. 14. procedant	pracedant
85. 1. 1. ut in.l.in.	ut in.l.3.
85. 1. 8. Guido de	Guido.de
86. 2. 4. consi. 187.	consi. 197.
86. 2. 16. quod	quid
89. 2. 28. super eo.	super eo
90. 1. 1. sed	sede
91. 1. 15. ipsam	ipsum
92. 1. 14. delatus	delatum

